

III. Lærerne og Undervisningen samt forskellige Sager vedrørende de enkelte Fakulteter.

A. Det teologiske Fakultet.

1. Forlængelse af Lic. theol. Chr. Glarbos Ansættelse som Lærer i nytestamentlig Eksegese.

(Journ. Nr. 253/1915.)

Under 2. December 1915 fremsendte det teologiske Fakultet med sin Anbefaling et Andragende fra Lic. theol. Chr. Glarbo om Forlængelse af den med Udgangen af Februar Maaned 1916 udløbende Ansættelse for ham som midlertidig Lærer i nytestamentlig Eksegese. I Anledning heraf indstillede Konsistorium i Skrivelse af 3. Januar 1916 til Ministeriet, at den for den paagældende ved Ministeriets Skrivelser af 2. Marts 1910 og 21. December 1912 givne Ansættelse som midlertidig Lærer i nytestamentlig Eksegese maatte blive forlænget for et Tidsrum af 3 Aar fra 1. Marts 1916 at regne paa de i de anførte Skrivelser fastsatte Betingelser.

I Skrivelse af 25. Januar 1916 henledte Ministeriet imidlertid Opmærksomheden paa, at Lic. theol. Glarbo tvende Gange var bleven ansat for 3 Aar, og at det ved Oprettelsen af Stillingerne som midlertidige Lærere under det teologiske Fakultet blev fastsat, at Ansættelse i disse Stillinger skulde ske for 3 Aar ad Gangen og kunde fornyes for andre 3 Aar, men ikke derudover (jfr. herom nærmere Universitetets Aarbøger for 1902—3, Side 414—26 og for 1905—6, Side 383—86). Ministeriet anmodede derfor Konsistorium om at indhente en Udtalelse fra Fakultetet om den nærmere Begrundelse af, at den fastsatte Begrænsning ønskedes frafaldet.

I Anledning heraf udtalte Fakultetet i Skrivelse af 5. Februar 1916, at da det i sin Tid foresloges, at der for Besættelsen af de nævnte Lærerpladser skulde være en uoverstigelig 6-Aars Grænse, stod man overfor en Nyordning, man ikke kunde overskue, idet man ikke kunde have Sikkerhed for, om der til denne Stilling altid vilde melde sig fuldt videnskabelig uddannede Ansøgere. Denne Frygt havde imidlertid hidtil vist sig ugrundet og da ganske særligt Lic. theol. Glarbo havde gjort fortrinlig Fyldest som Lærer i nytestamentlig Eksegese for Begyndere samt ved sin øvrige Universitetsvirksomhed, saa det maatte anses for et Tab for Fakultetet, om han maatte fratræde, havde Fakultetet ikke været i Tvivl om, at det burde anbefale hans Genudnævnelse. Ved Skrivelse af 23. Februar 1916 forlængede Ministeriet derefter den Lic. theol. Chr. Glarbo ved Skrivelse af 2. Marts 1910 givne og ved Skrivelse af 21. December 1912 forlængede Ansættelse som midlertidig Lærer i nytestamentlig Eksegese yderligere for et Tidsrum af 3 Aar fra 1. Marts 1916 at regne paa de i nævnte Skrivelse af 2. Marts 1910 anførte Betingelser.

2. Dr. phil. Johannes Peder Ejler Pedersen ansættes som Docent i det gamle Testamente.

(Journ. Nr. 199/1914 og 143/1916.)

Under 30. Marts 1914 indgav Dr. phil. Johs. Pedersen saalydende Andragende til det teologiske Fakultet:

»Jeg undertegnede Doctor philosophiæ Johannes Peder Ejler Pedersen tillader mig herved at ansøge det højærværdige teologiske Fakultet om, at det vil søge at udvirke, at jeg bliver ansat som Docent i de gammeltestamentlige Fag under det teologiske Fakultet. I min Studenter- og Kandidattid har jeg med særlig Interesse dyrket Studiet af det gamle Testamente. Som Student besvarede jeg en af det teologiske Fakultet stillet gammeltestamentlig Prisopgave (om de israelitiske Stammers Indvandring i Kanaan) og vandt derfor Universitetets Guldmedaille 1906. Efter i Januar 1908 at have taget teologisk Embedseksamen (ved hvilken jeg fik egregie i det gl. Testamente), var jeg beskæftiget med Oversættelse af udvalgte Stykker af Bibelen, navnlig det gamle Testamente, et Arbejde som foreligger i den af Edv. Lehmann og mig udgivne »Bibelsbog for Skole og Hjem«. Samtidig er jeg Medarbejder ved den af Professor Buhl udgivne Oversættelse af det gamle Testamente. 1909—12 foretog jeg for dertil bevilgede Stipendier en Studierejse og opholdt mig ved forskellige Universiteter i Tyskland samt i Leiden, Paris og Budapest. Under denne Rejse fortsatte jeg de allerede i min Studentertid paabegyndte Studier af orientalske Sprog, idet jeg samtidig stræbte at uddybe mine gammeltestamentlige Studier. I min Disputats om »den semitiske Ed«, som jeg forsvarede for den filosofiske Doktorgrad Oktober 1912, har jeg omtrent ligeligt behandlet det babylonisk-assyriske, det arabiske og det gammeltestamentlige Stof. Denne Afhandling vil udkomme i udvidet Skikkelse paa Tysk i den nærmeste Fremtid. De to sidste Aar har jeg været fast Medarbejder ved Tidsskriftet »der Islam«; endvidere har jeg leveret Bidrag til »Encyclopädie des Islam« og til det af Professor Fischer i Leipzig planlagte arabiske Leksikon. Jeg har skrevet enkelte Anmeldelser af gammeltestamentlig Litteratur; til den planlagte nye Udgave af Salmonsens Leksikon leverer jeg de Bidrag, som angaar Israeliterne. I Efteraarsssemestret 1913 og Foraarssemestret 1914 har jeg holdt Øvelser paa Universitetet over udvalgte gammeltestamentlige Salmer. I indeværende Sommer har Carlsbergfondets Direktion tilstaaet mig 5000 Kr. til en Orientrejse, som jeg agter at tiltræde i det kommende Efteraar. Antagelig vil denne Rejse vare ca. 9 Maaneder. Jeg vilde saaledes kunne begynde min Docentvirksomhed ved Universitetet i September 1915.«

Dette Andragende fremsendtes under 13. Juni 1914 af Fakultetet til Konsistorium med følgende Udtalelser:

»Dr. phil. Johannes P. E. Pedersen har i sine offentliggjorte Arbejder lagt en i Forhold til hans Alder ualmindelig videnskabelig Begavelse og Dygtighed for Dagen. Han har allerede tilegnet sig en grundig Indsigt i de vanskelige Videnskabsgrene, som hans Skrifter behandler, og

dertil vist en betydelig selvstændig Forskereevne. For hans Studier i de gammeltestamentlige Fag er det kun et Fortrin, at han har anlagt den paa bredere semitisk Grundlag. Han har i to Semestre holdt Øvelser ved Universitetet, nærmest beregnede for teologiske Studerende. Fakultetet maa betragte det som i høj Grad ønskeligt, at han i Tide knyttes til Universitetet.

Fakultetet trænger meget til en saadan Forøgelse af sine Lærerkrafter. Dets Arbejde er blevet væsentlig forøget ved den kongelige Anordning af 29. Juni 1910 med tilhørende ministeriel Bekendtgørelse af 30. Juni 1910, der giver Kandidaterne Valg mellem flere Maader at tage Eksamen paa i Kirkehistorie og det Gamle Testamente, men medens Fakultetet allerede i Kirkehistorie har to Lærere, har det i de gammeltestamentlige Fag kun een. Hertil kommer, at den ved kongelig Anordning af 29. November 1912 med tilhørende ministeriel Bekendtgørelse af 30. November 1912 oprettede Skoleembedseksamen i Kristendomskundskab, om den end ikke kræver andre Forelæsninger og Øvelser i det Gamle Testamente end dem, som Fakultetet i Forvejen var forpligtet til, dog maa medføre Trangen til en hyppigere Gentagelse af visse Forelæsninger, end det var nødvendigt for de teologiske Studerende, idet Forberedelsen til Skoleembedseksamen i Kristendomskundskab er beregnet kun at skulle kræve normalt $2\frac{1}{2}$ —3 Aar, medens den for de teologiske Studerende normale Cyclus af Forelæsninger tager mindst 3—4 Aar.

Fakultetet maa da, under Hensyn baade til Dr. Pedersens videnskabelige Kvalifikationer og til væsentlige Fakultetsinteresser, indtrængende anbefale, at der paa Universitetets almindelige Docentkonto paa Finansloven søges bevilget det sædvanlige Beløb (for Tiden 2000 Kr. med midlertidigt Tillæg 400 Kr.) for Dr. phil. Johannes Pedersen med Forpligtelse til at holde Forelæsninger og Øvelser i de gammeltestamentlige Fag under det teologiske Fakultet samt iøvrigt deltage i de forefaldende Fakultetsarbejder efter Fakultetets Anvisning.«

I Skrivelse til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 30. Juni 1914 anbefalede Konsistorium Sagen, der imidlertid ikke blev fremmet paa Finansloven for 1915—16. Under 30. Juni 1915 gentog Konsistorium derefter sin Indstilling og paa Finansloven for 1916—17, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg B., Sp. 1197—1200, bevilgedes derefter under Udgiftspost a. 2. 2400 Kr. til Lønning af en Docent i det gamle Testamente.

I Overensstemmelse med Fakultetets Forslag i Skrivelse af 15. April 1916 indstillede Konsistorium under 6. Maj s. A. Dr. Johannes Pedersen til Ansættelse i det saaledes oprettede Docentur. I Skrivelse af 16. Maj 1916 meddelte Undervisningsministeriet derefter, at Dr. phil. Johannes Peder Ejler Pedersen under 12. s. M. var udnævnt til Docent i det gamle Testamente med Forpligtelse til at deltage i forefaldende Fakultetsarbejde efter det teologiske Fakultets nærmere Anvisning og til i sine Embedsforhold iøvrigt at rette sig efter de Bestemmelser, der eventuelt senere med Undervisningsministeriets Approbation maatte blive truffet derom.

3. Docent, Lic. theol. Christian Erik Nielsen Glarbo ansættes som Professor i Teologi med de systematiske Fag som Hovedfag efter Professor, Dr. theol. Carl Henrik Scharlings Afgang fra Universitetet.

(Journ. Nr. 134/1916.)

Under 31. Marts 1916 meddeltes der efter derom indgiven Ansøgning Professor ordinarius i Teologi, Dr. theol. Carl Henrik Scharling Afsked i Naade og med Pension fra det ham betroede Embede fra 31. August 1916 at regne. Det saaledes ledigblevne Embede blev efter det teologiske Fakultets og Konsistoriums Forslag opslaaet vakant. Efter Ansøgningsfristens Udløb tilstillede Undervisningsministeriet under 9. Maj 1916 Konsistorium den fra Docent, Lic. theol. Chr. Glarbo indkomne Ansøgning til Erklæring med Anmodning om, at der maatte blive indhentet en Udtalelse over Sagen fra det teologiske Fakultet.

I denne Anledning udtalte det teologiske Fakultet under 15. Maj 1916 følgende:

»Fakultetet skal udtale, at Ansøgeren, midlertidig Lærer i nytestamentlig Eksegese, Lic. theol. Chr. Glarbo, baade ved sin teologiske Forfattervirksomhed og ved sit Arbejde i Universitetets Tjeneste har vist sig fuldt ud kvalificeret til at beklæde den ved Professor, Dr. H. Scharlings Fratrædelse ledigt blivende Stilling som Professor i Teologi med de systematiske Fag som Hovedfag. Fakultetet maa derfor varmt anbefale, at han ansættes som Professor i Teologi med de systematiske Fag som Hovedfag fra den 1. September d. A. at regne.

Samtidig skal Fakultetet tillade sig ærbødigt at anmode om, at der, saafremt denne Indstilling tages til Følge, umiddelbart efter Lic. theol. Glarbos Udnævnelse sker Opslag af den derved ledigt blivende Plads som midlertidig Lærer i nytestamentlig Eksegese. Fakultetet henstiller, at Opslaget finder Sted med 14. Dages Varsel, og anmoder om, at der maa blive givet Fakultetet Lejlighed til at udtale sig om eventuelt indkommende Ansøgninger.«

Denne Indstilling indsendtes under 20. Maj 1916 til Ministeriet med Konsistoriums Anbefaling og Docent, Lic. theol. Christian Erik Nielsen Glarbo blev derpaa under 13. Juli 1916 udnævnt til Professor i Teologi med de systematiske Fag som Hovedfag fra 1. September 1916 at regne, saaledes, at hans Lønningsanciennitet som Professor blev at regne fra 1. Juni 1913.

4. Lic. theol. N. H. S. L. Mosbech ansættes som Docent i nytestamentlig Eksegese.

(Journ. Nr. 285/1916.)

Efter at Docent, Lic. theol. C. E. N. Glarbo under 13. Juli 1916 var bleven udnævnt til Professor i Teologi med de systematiske Fag som Hovedfag, blev det af ham hidtil beklædte Docentur opslaaet ledigt. Med

Hensyn til de indkomne 2 Ansøgninger fra Lic. theol. N. H. S. L. Mosbech og Kateket N. M. Plum udtalte det teologiske Fakultet under 15. September 1916 følgende:

»Om Hr. Lic. theol. Mosbech maa Fakultetet udtale, at han maa betragtes som kvalificeret til Stillingen. Han har ved en Licentiatafhandling, der bevæger sig paa den nytestamentlige Tidshistories Omraade, erhvervet sig jus docendi ved Universitetet, og ogsaa paa anden Maade, særlig ved en grundig Undersøgelse af 1. Kor. 13 i »Teol. Tidsskrift«, har han givet Vidnesbyrd om Studier paa det nytestamentlige Omraade. At han, som han har vist det i sin Prisafhandling og i visse Partier af Disputatsen, tillige har gjort dygtige gammeltestamentlige Studier, er kun en Fordel.

Den anden Ansøger, Hr. Kateket N. M. Plum, er vel Fakultetet fordelagtig bekendt som en teologisk interesseret Mand, der ogsaa som Præst har fortsat sine Studier, hvorpaa han af og til har givet Beviser. Men da intet tyder paa, at disse Studier særlig har haft det nye Testament til Genstand, maa han i hvert Fald betragtes som staaende tilbage for Hr. Lic. Mosbech.

Fakultetet tillader sig at benytte denne Lejlighed til at andrage om, at den Praksis, som hidtil har været fulgt, nemlig at Pladsen kun blev besat for 3 Aar med Adgang til Fornyelse for andre 3 Aar, nu ophører, saaledes at Ansættelsen ikke bliver tidsbegrænset. Fakultetet tillader sig til Begrundelse heraf at henvise til de Betragtninger, som blev fremsatte i dets Skrivelse af 2. Decbr. 1915 samt 5. Febr. og 15. Marts 1916 angaaende Hr. Lic. Glarbos fornyede Ansættelse, hvortil kommer, at Stillingen efterhaanden, bl. a. ved den Udvikling, som Laboratorieundervisningen har haft, har udformet sig saaledes, at der til den saavidt muligt kun bør kunne udnævnes Mænd, der ved Specialstudier har kvalificeret sig dertil, hvilket let kan modvirkes ved Tidsbegrænsningen. Fakultetet gør da tillige opmærksom paa, at i saa Fald bør det Docentur i Kirkehistorie, som for Tiden ikke er besat (jfr. Fakultets Skrivelse af 9. Marts 1907), se Univ. Aarbog 1907—08, S. 103 ff., fordi det er gaaet op i det af Hr. Prof. J. O. Andersen beklædte ekstraordinære Professorat, stilles paa samme Maade.

Fakultetet skal da anbefale, at Hr. Lic. theol. H. Mosbech udnævnes til Docent i nytestamentlig Eksegese.»

I Skrivelse af 29. September 1916 indstillede Konsistorium, at Lic. theol. Mosbech ansattes i det paagældende Embede fra 1. s. M. at regne uden den for den tidligere Indehavers Ansættelse fastsatte Tidsgrænse.

Under 25. Oktober 1916 meddelte Undervisningsministeriet derefter, at Lic. theol. Niels Holger Søren Lassen Mosbech under 23. s. M. var bleven beskikket til Docent i nytestamentlig Eksegese fra 1. September 1916 at regne.

5. Cand. theol. Lorentz Bergmann ansættes som Lektor i Missionshistorie.

(Journ. Nr. 99/1916.)

I Anledning af et af cand. theol. L. Bergmann under 6. Januar 1916 til Kirke- og Undervisningsministeriet indsendt Andragende om Ansættelse under det teologiske Fakultet som Professor eller Docent i Missionshistorie, over hvilket Andragende Ministeriet i Skrivelse af 11. s. M. havde udbedt sig Konsistoriums Erklæring, udtalte det teologiske Fakultet under 25. s. M. følgende:

»Fakultetet tillader sig at erindre om, at det i sin Skrivelse af 2. Juni 1909 (Universitetets Aarbog 1909—10, S. 998 ff.) som Led i et mere omfattende Forslag angaaende Pastoralseminariets Indretning og Virksomhed ogsaa har foreslaaet, at Pastoralseminariet blev sat i Stand til at lade afholde Forelæsninger over Missionslære og Missionshistorie. I Aarenes Løb er Trangen til og Kravet om en saadan Undervisning blevet stadig stærkere, og Fakultetet maa vedblivende betragte det som særdeles ønskeligt, at der gives de vordende Præster Lejlighed til under Studietiden eller kort efter dens Afslutning at faa en kyndig og metodisk Vejledning i disse Fag. Kravets Berettigelse synes ogsaa at være anerkendt af den nuværende Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet i hans Ytringer under Finanslovens Behandling i Folketinget den 27. Oktober f. A., hvori han udtalte, at det var under Overvejelse at oprette en Lærerpost i Missionshistorie under Pastoralseminariet, og at i saa Fald Kand. Bergmann var selvskreven til en saadan Post.

Da Fakultetet maa betragte Hr. cand. theol. Bergmann som en Mand, der saavel ved sin almen kirkehistoriske Uddannelse som ved sine missionshistoriske Studier har vist sig særdeles kvalificeret til at overtage en saadan Undervisning, skal det varmt anbefale, at der søges en Bevilgning for ham til dette Formaal.

Kand. Bergmanns Andragende gaar imidlertid ud paa, at der gives ham en Ansættelse under Fakultetet (som Professor eller Docent). Fakultetet har i den Anledning taget det Spørgsmaal, om Undervisningen i Missionshistorie rettest bør gives under Pastoralseminariet eller under Fakultetet, op til fornyet Overvejelse, men dets Flertal har ikke, i hvert Fald ikke for Tiden, kunnet overbevise sig om, at der skulde foreligge tilstrækkelig Grund til at fravige dets i nævnte Skrivelse udtalte Standpunkt, at missionshistorisk Undervisning naturligt bør gives under Pastoralseminariet, og ogsaa Mindretallet mener, at for saa vidt det her drejede sig om en Lærerpost under Fakultetet, maatte det tidligere foreslaaede Docentur i de gammeltestamentlige Fag for Dr. phil. Johannes Pedersen gaa forud for enhver anden Lærerpost. *Hele Fakultetet skal da varmt anbefale Oprettelsen af en Lærerpost i Missionshistorie under Pastoralseminariet* for Kand. Bergmann, idet der formentlig ingen saglig Grund er til, at en saadan Undervisning ikke skulde kunne etableres uafhængigt af, om den foreslaaede mere omfattende Reform af Pastoralseminariet gennemføres straks eller først senere.

En saadan Undervisning vil imidlertid paa Grund af Fagets Omfang og Sammenhæng med forskellige andre Discipliner og de betydelige

Krav, det derfor stiller til Lærerens eget Studium, naar Stoffet skal underkastes den nødvendige grundige Bearbejdelse, ligesom ogsaa paa Grund af det ønskelige i, at han holder Forelæsninger, ikke blot for Pastorseminariets Elever, men ogsaa for andre interesserede, lægge Beslag paa hans Arbejde i betydelig højere Grad, end det kan antages at være Tilfældet med de Fag, i hvilke der for Tiden undervises ved Pastorseminariet, hvorfor det Honorar, der ydes Læreren i Missionshistorie, bør være svarende dertil.

Fakultetet skal derfor varmt anbefale, at der søges en Bevilling, antagelig ikke under 2000 Kr. aarlig, til Hr. cand. theol. L. Bergmann til under Pastorseminariet at holde Forelæsninger over Missionshistorie.«

Denne Erklæring indsendte Konsistorium under 29. Januar 1916 til Ministeriet med Bemærkning, at Konsistorium for sit Vedkommende kunde henholde sig til det deri udtalte. I Anledning af Udarbejdelsen af Forslaget til Finansloven for 1917—18 henledte Konsistorium derhos under 30. Juni s. A. Ministeriets Opmærksomhed paa Sagen.

Spørgsmaalet om Oprettelsen af en Lærerpost ved Universitetet i Missionshistorie blev derpaa i Efteraaret 1916 paany rejst, idet det teologiske Fakultet i Skrivelse af 28. November s. A. udtalte bl. a. følgende:

»Sagens videre Forløb har nu imidlertid foranlediget Fakultetet til at tage den op paany og underkaste den en fornyet Overvejelse. Aarsagen hertil er, at det af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet ved Skrivelse af 19. April 1916 nedsatte Udvalg (til at tage Spørgsmaalet om Pastorseminariets Omdannelse under Overvejelse) i sin Betænkning udtalte, at det »maa betragtes som i høj Grad ønskeligt, at de vordende Præster faar Lejlighed til at modtage Undervisning om Missionens Vekselvirkning med det hjemlige Kirkeliv samt i *Missionshistorie*. Det første af disse Krav hører utvivlsomt under Pastorseminariet, det andet efter Udvalgets Skøn under Fakultetet. Foranlediget ved det høje Ministeriums Skr. af 11. Maj s. A. skal Udvalget udtale som sin Opfattelse, at det maa anse cand. Bergmann for særlig skikket til at overtage den under Pastorseminariet faldende Del af Missionslæren.«

Under disse væsentlig forandrede Forhold er Fakultetet — da det ogsaa af Udvalget stærkt betonedes Krav om Undervisning i *Missionshistorie* formentlig nu næppe lader sig gennemføre under Pastorseminariet — kommet til den Opfattelse, at der bør skaffes Plads til en saadan Undervisning indenfor det teologiske Fakultet. Til nærmere Belysning af det betimelige og berettigede i dette Krav skal tilføjes følgende Bemærkninger:

I Forbindelse med de senere Tidens Fremskridt i Verdenssamkvemet og den dermed følgende Kulturudbredelse har ogsaa Missionen ofte som Pionér udvidet sit Arbejde med stigende Hurtighed og har herunder paa de forskelligste Omraader, direkte og indirekte, ogsaa gjort Videnskaben store Tjenester. Saa omfattende er denne Virksomhed blevet, at det vil være ganske umuligt at afvise Kravet om, at dette Omraade gøres til Genstand for en sammenhængende, metodisk Forskning, der gør omhyggeligt Rede saavel for Missionens Historie som for dens Principer og Betingelser. — Fakultetet maa lægge den største Vægt paa,

at der, hvor dette nu uafviselige Krav paa Missionskundskab skal opfyldes, bliver sørget for, at det sker paa en videnskabelig forsvarlig Maade, og dette vil — da der, som ovenfor nævnt, antageligt ikke vil blive sikret Faget i dets hele Omfang en betryggende Plads ved Pastoralseminariet — utvivlsomt bedst kunne ske ved, at Faget lægges ind under Fakultetet og overdrages en kyndig og virkelig videnskabelig skolet Mand. Netop til et Omraade som Missionen knytter der sig let uvirkelige, romantiske Forestillinger, som kun en nøgtern og kritisk Tænkning efterhaanden vil kunne berigtige. En særlig Undervisning i Missionshistorie er ogsaa af den Grund ønskelig, at det er tilladt de studerende at vælge Missionshistorie som Speciale indenfor Kirkehistorien, medens det for de kirkehistoriske Lærere er uoverkommeligt paa fyldestgørende Maade at bearbejde Missionshistoriens store, egenartede og spredte Stof. Og da vi nu netop i Hr. cand. theol. *Bergmann* har en Mand, der fra alle Sider udpeges som særlig skikket til at tage denne Opgave op, har Fakultetet ment, at Tiden er inde til at faa dette Spørgsmaal løst.

Der har i Fakultetet været nogen Meningsforskel om, hvorvidt Oprettelsen af en Docentur eller et Lektorat var at foretrække, men *hele* Fakultetet skal nu som den Ordning, hvorved intet foregribes med Hensyn til dette nye Fags Stilling indenfor Fakultetets Undervisningsramme, anbefale, at der oprettes et Lektorat for cand. theol. L. *Bergmann* med Forpligtelse til at holde Forelæsninger i Missionshistorie.«

I sin tidligere Skrivelse anbefalede Fakultetet, at der til den Stilling under Pastorseminariet, hvorom det dengang drejede sig, søgtes »en Bevilling, antageligt ikke under 2000 Kr. aarlig«. Men Fakultetet udtalte samtidig, at »en saadan Undervisning paa Grund af Fagets Omfang og Sammenhæng med forskellige andre Discipliner,« stiller »betydelige Krav til Lederens eget Studium, naar Stoffet skal underkastes den nødvendige grundige Bearbejdelse.« Fakultetet skal derfor anbefale, at et Lektorat ved Universitetet i dette Fag ikke lønnes med mindre end 2500 Kr. aarlig.«

Dette ny Andragende fra Fakultetet fremsendtes under 19. December 1916 af Konsistorium til Ministeriet med Indstilling om, at den ansøgte Bevilling maatte blive optagen paa Finansloven for 1917—18, dog saaledes, at Bevilling foreløbig begrænsedes til 3 Aar, idet Konsistorium maatte finde det rigtigt, at Ansættelse kun fandt Sted for 3 Aar ad Gangen.

En Bevilling i ommeldte Øjemed blev imidlertid ikke optaget paa Finansloven for 1917—18 og Fakultetet fornyede derfor under 10. April 1917 sit Andragende om Oprettelsen af et Lektorat for cand. *Bergmann* med Forpligtelse til at holde Forelæsninger og Øvelser i Missionshistorie. I Overensstemmelse hermed indstillede Konsistorium under 20. Juni s. A. til Ministeriet, at Lektoratet maatte blive søgt bevilget paa Finansloven for 1918—19.

Paa Finansloven for 1918—19 bevilgedes der 2400 Kr. som 1ste Del af en 3-aarig Bevilling paa 2400 Kr. aarlig til et Lektorat i Missionshistorie for cand. theol. L. *Bergmann*, jfr. Rigsdagstidende for 1917—18, Tillæg A., Sp. 1387—90. Cand. theol. *Lorentz Bergmann* blev derpaa under 18. April 1918 af Ministeriet udnævnt til Lektor i Missionshistorie under det teologiske Fakultet for et Tidsrum af 3 Aar fra 1. s. M. at regne.

6. Omdannelse af det af Professor extraordinarius, Dr. theol. J. Oskar Andersen beklædte ekstraordinære Professorat i Kirkehistorie til et ordinært Professorat i Kirkehistorie.

(Journ. Nr. 365/1919 og 327/1920.)

Foranlediget ved en Skrivelse fra Konsistorium af 2. Juli 1919 angaaende Omdannelse af det af Dr. phil. V. Gudmundsson beklædte Docentur i islandsk Historie og Litteratur til et ordinært Professorat i islandsk Kultur, Litteratur og Sprog, udtalte Undervisningsministeriet i Skrivelse af 4. August s. A., at det til sin Tid forventede at modtage en samlet Indstilling om, hvilke nye Professorater og Docenturer der ønskedes oprettede for det paafølgende Aar. Efter at Konsistorium i denne Anledning under 6. s. M. havde anmodet de forskellige Fakulteter om, forsaavidt de maatte ønske nye Professorater eller Docenturer oprettet, da inden Udgangen af September Maaned at tilstille Konsistorium motiveret Indstilling derom, afgav det teologiske Fakultet under 29. September 1919 saalydende Erklæring:

»I Lønningsloven af 1919 er der for Fakultetet opført 5 normerede Professorater og 2 normerede Docenturer. Desuden har Fakultetet et ekstraordinært Professorat.

Med Docenturerne forholder det sig imidlertid paa en egen Maade. To normerede Docenturer er for Tiden besatte, nemlig et i nytestamentlig Eksegese og et i det gamle Testamente, det sidstnævnte oprettet paa Finansloven for 1916—17 (jfr. Rigsdagstidende 1915—16, Tillæg B., Sp. 913—14 og 1197—1200). Men desuden har Fakultetet i Virkeligheden et tredje, der for Tiden er gaaet op i det ekstraordinære Professorat. Paa Finansloven for 1903—04 blev der (jfr. Universitetets Aarbog 1902—03, S. 422) opført 4000 Kr. til to midlertidige Lærerposter under det teologiske Fakultet. Beløbet var ikke bevilget til bestemte Personer, men til Lærerposterne, og disse blev derefter besatte (for 3 Aar) med cand. theol. J. Oskar Andersen (i Kirkehistorie), og Lic. theol. Fr. E. Torm (i nytestamentlig Eksegese), jfr. Universitetets Aarbog 1902—03, S. 426. Den nytestamentlige Lærerpost har derefter gentagne Gange været ledig og er blevet besat uden ny Bevilling. Og ganske ensartet med den var den kirkehistoriske Lærerpost. Denne har imidlertid ikke været nybesat. Der blev 1906 (Universitetets Aarbog 1905—06, S. 384) meddelt cand. theol. J. Oskar Andersen fornyet Ansættelse for 3 Aar, men paa Finanslovsforslaget for 1908—09 blev der (jfr. Universitetets Aarbog 1907—08, S. 105) optaget en Forøgelse af Universitetets Udgiftspost l. e. med 1000 Kr., for at der kunde blive oprettet en personlig Lærerpost med aarlig Lønning 3000 Kr. for Docent Andersen; og i Tilknytning til den af Fakultetet udtalte Forudsætning, at den midlertidige Lærerpost i Kirkehistorie ikke skulde besættes, saa længe Docent Andersen maatte være Indehaver af den foreslaaede personlige Lærerpost, men at den fra det Øjeblik, da han fratraadte sin Stilling, paany skulde besættes, bemærkedes det i Anmærkningerne til Forslaget (jfr. Rigsdagstidende 1907—08, Tillæg A., Sp. 1167—70 at det Honorar af 2000 Kr., der af den nævnte Konto for

Tiden udbetaltes Docent Andersen som midlertidig Lærer i Kirkehistorie, foreløbig vilde blive sparet, og at Kontoen derfor kun var foreslaaet forhøjet med 1000 Kr. (jfr. ogsaa Univ. Aarbog 1912—13 S. 1019). Efter at Bevillingen var givet paa Finansloven for 1908—09, blev der under 6. April 1908 tillagt midlertidig Lærer i Kirkehistorie cand. theol. J. Oskar Andersen allerhøjeste Udnævnelse som Docent i Kirkehistorie under det teologiske Fakultet. Efter at fornøden Bevilling var givet paa Finansloven for 1913—14, blev Docent Andersen under 7. Maj 1913 udnævnt til Professor extraordinarius i Kirkehistorie under det teologiske Fakultet (jfr. Univ. Aarbog 1912—13 S. 1019).

Ved Finansloven for 1916—17 i Forbindelse med Lønningsloven af 22. April 1916 blev der tillagt Docenten i nytestamentlig Eksegese oprykkende Lønning og Pensionsret (jfr. Rigsdagstidende 1915—16, Tillæg C., Sp. 1307 og 1783).

Den kirkehistoriske Lærerpost var i sin Tid søgt oprettet bl. a. for at det derved kunde gøres muligt for Fakultetet at opretholde en i høj Grad tiltrængt regelmæssig Begynderundervisning i Kirkehistorie (jfr. Univ. Aarbog 1902—03 S. 415—426); og dette Synspunkt har været fremhævet ved de forskellige Forandringer, som er foregaaede med Docent, senere Professor extraordinarius J. Oskar Andersens Stilling (jfr. Univ. Aarbog 1907—08 S. 105 og 1912—13 S. 1019). Hvis den Omstændighed, at Lønningsloven af 1919 kun nævner to normerede Docenturer (nemlig det foran omtalte i nytestamentlig Eksegese og i det gamle Testamente), skulde medføre, at Docenturet i Kirkehistorie ved eventuelt Bortfald af det af Prof. Andersen beklædte ekstraordinære Professorat ikke skulde kunne besættes uden efter ny Bevilling, hvorved der kunde fremkomme en maaske ikke helt kortvarig Standsning i Begynderundervisningen, bør paa en kommende Normeringsplan — forudsat at der ikke sker Omordning af Forholdet, jfr. nedenfor — opføres 3 normerede Docenturer under Fakultetet, eventuelt med Bemærkning om, at det ene for Tiden ikke er besat eller er optaget i et ekstraordinært Professorat.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om nye Lærerposter skal Fakultetet udtale:

Trangen til forøget Lærerkraft i de systematiske Fag er efterhaanden blevet stærkt følelig. Den stærke Udvikling og Specialisering af de forskellige teologiske Fag, som efterhaanden er foregaaet, har medført, at det tidligere Forhold, at Fakultetets Lærere under Vakance eller under en Lærers Forfald ved Sygdom eller Bortrejse maatte vikariere i hinandens Fag, ikke mere kan opretholdes paa tilfredsstillende Maade. Den enkelte Lærer kan nu ikke paa videnskabelig Maade beherske mere end sit eget Fag, saa at en Dublering af Fagene maa anses for paakrævet. En saadan har ikke fundet Sted for Moralens og Religionsfilosofiens Vedkommende. Hertil kommer, at den ved kgl. Anordning af 29. Nov. 1912 oprettede Skoleembedseksamen i Kristendomskundskab nødvendigvis gør en dobbelt Række af Forelæsninger i de systematiske Fag, nemlig foruden Forelæsningerne for de teologiske Studerende tillige (kortere) Forelæsninger for Studerende, der forbereder sig til Prøven i Kristendomskundskab. Fakultetet maa derfor andrage om, at der oprettes et normeret Docentur i de systematiske Fag.

Endvidere maa Fakultetet andrage om en Forandring med Hensyn til den ene af de to kirkehistoriske Lærerposter, som findes under Fakultetet. Kirkehistorien er i sig selv et saa omfattende Fag, at det bl. a. af Hensyn til den i de senere Aar stærkt benyttede Adgang for de Studerende til at opgive Specialer, hvorved der stilles store Krav til Lærernes Arbejde, kræver to Mænds fulde Arbejde; og specielt har Nordens Kirkehistorie Krav paa ved Københavns Universitet stadig at blive Genstand for særlig Behandling. Man maa derfor andrage om, at det af Professor, Dr. theol. J. Oskar Andersen beklædte ekstraordinære Professorat med det deri latent indeholdte Docentur omdannes til et normeret Professorat, idet det forudsættes, at Indehaverne af de to normerede Professorater, der har Kirkehistorie som Hovedfag, stadig bestrider Begynderundervisningen i Faget, og at den ene af dem har en særlig Forpligtelse til at docere Nordens Kirkehistorie.

Endelig maa Fakultetet forbeholde sig ved Lejlighed at fremkomme med Forslag om en Forbedring af Lektor Bergmanns Stilling eventuelt med Anledning i hans treaarige Ansættelses Udløb i Foraaret 1921.«

Denne Erklæring fremsendte Konsistorium under 19. November 1919 til Undervisningsministeriet, idet det bl. a. udtalte følgende:

»Efter indhentede Erklæringer fra vedkommende Fakulteter og i Overensstemmelse med en af Konsistoriums Udvalg til forberedende Behandling af Bevillingssager afgiven Betænkning tillader man sig herved at indstille, at der fra 1. April 1920 at regne oprettes følgende Stillinger ved Universitetet, jfr. Lov 12. September 1919 om Statens Tjenestemænd § 21, Stk. 2:

A. Lærerposter.

Ved det teologiske Fakultet et Docentur i de systematiske Fag samt et ordinært Professorat i Kirkehistorie ved Omdannelse af det for Tiden af Professor, Dr. J. Oskar Andersen beklædte ekstraordinære Professorat i samme Fag, se medfølgende Erklæring fra det teologiske Fakultet, hvori der er gjort Rede for, at det af Professor O. Andersen beklædte ekstraordinære Professorat dækker over et for Tiden hvilende ordinært Docentur, som imidlertid — i Modsætning til de to andre hvilende Docenturer i Statsvidenskab og i Gymnastikteori — ikke er blevet optaget i Normeringsbestemmelsen i Tjenestemandslovens § 960.«

Ved § 13 i Normeringsloven for 1920—21, Lov Nr. 371 af 28. Juni 1920, blev Antallet af Professorer ved det teologiske Fakultet derefter forøget med 1 til 6. I Henhold hertil meddelte Undervisningsministeriet i Skrivelse af 31. Juli 1920, at Professor extraordinarius, Dr. theol. J. Oskar Andersen under 23. s. M. var bleven udnævnt til Professor ordinarius i Kirkehistorie fra 1. April 1920 at regne.

7. Adgang til Præsteembeder for Ikke-Teologer og for Kvinder.

(Journ. Nr. 147/1919.)

Under 14. Januar 1919 tilskrev Kirkeministeriet det teologiske Fakultet saaledes:

»Da Forholdene i en nærmere Fremtid vil kunne medføre, at der bliver Nødvendighed for at aabne Adgang til Præsteembeder i Folkekirken for andre end teologiske Kandidater fra Københavns Universitet, har Ministeriet ikke villet undlade at udbede sig en Udtalelse fra det teologiske Fakultet om dette Spørgsmaal, idet man nedenfor fremsætter et Udkast til nogle Bestemmelser herom, som man kunde tænke sig at lægge til Grund for et eventuelt Lovforslag:

Foruden teologiske Kandidater, der har bestaaet de foreskrevne Embedsprøver ved Københavns Universitet, kan der gives følgende Adgang til at beskikkes til Præster i den danske Folkekirke:

1) Præster, der har taget teologisk Embedseksamen ved andre lutherske Universiteter end Københavns Universitet.

2) Præster for evangelisk-lutherske Frimenigheder, selv om de ikke har teologisk Embedseksamen, naar de har virket i mindst 5 Aar som saadanne og opfylder Betingelserne i Lov 28. September 1918 for at kunne faa Folkekirken Kirker overladt til Brug.

3) Missionærer, der har aflagt den anordnede Prøve, og som derefter har gjort mindst 5 Aars Tjeneste som udsendte Missionærer.

4) Præster, der har aflagt Prøve ved en dansk Præsteskole i Amerika, og som efter at være præsteviet der har gjort mindst 5 Aars Tjeneste som Præster ved danske Menigheder i Amerika.

5) Personer, der uden at opfylde nogen af fornævnte Betingelser paa anden Vis gennem deres Arbejde til Kirkens og Menighedens Tarv har vist sig i Besiddelse af de Egenskaber, der kræves til Præstegerningen, naar en bestemt Menighed ønsker dem til Præst, og Biskoppen efter sit personlige Kendskab til paagældende og hans Virksomhed mener at turde anbefale ham hertil og derhos efter en afholdt Prøve finder ham moden til Præstegerningen.

Ingen af de under 2—5 nævnte Personer kan dog beskikkes til Præsteembede i Folkekirken, forinden de har fyldt 30 Aar.

Da det ligeledes vil kunne forventes, at Spørgsmaalet om Kvinders Adgang til Præsteembeder i en nærmere Fremtid vil blive rejst, udbeder man sig samtidig en Udtalelse fra Fakultetet om dette Spørgsmaal.

I Anledning heraf udtalte Fakultetet med Hensyn til Spørgsmaalet om Kvinders Adgang til Præsteembeder i Skrivelse af 13. Februar 1919 følgende:

»Der vil efter Fakultetets Mening ikke — fra almen kristeligt eller særlig luthersk Synspunkt — kunne rejses nogen berettiget principiel Indvending imod, at Kvinder faar Adgang til det præstelige Embede, naar de iøvrigt fyldestgør Betingelserne for præstelig Virksomhed. Men Fakultetet maa mene, at de praktiske Vanskeligheder ved at bestride den præstelige Virksomhed vil for Kvinder være overordentlig store, og der turde være Grund til ved Kvinders Ansættelse som Præster at gaa frem med den største Forsigtighed, saaledes at det, i hvert Fald fore-

løbigt, kun blev ganske særlige Præstestillinger, saasom ved Kvindefængsler, til hvilke Adgangen for Kvinder stod aaben.

Skulde der — hvad Ministeriets Skrivelse af 14. Januar stiller i Udsigt — blive aabnet Adgang til Præstestillingen for andre end teologiske Kandidater fra Københavns Universitet, turde der i hvert Fald være Grund til ikke for Kvinder at fravige Kravet om bestaaet teologisk Embedseksamen ved Københavns Universitet som Betingelse for præstelig Virksomhed.

I Anledning af, at der den 14. Januar af Regeringen er blevet forelagt et Lovforslag om Kvinders Adgang til Tjenestestillinger og Hverv (hvorunder, efter hvad Statsministeren udtalte ved Fremsættelsen, jfr. ogsaa Udtalelser ved Forslagets Førstebehandling den 20. Januar, indbefattes Kvinders Adgang til Præsteembeder) tillader Fakultetet sig at anmode om, at der i Tilfælde, hvor det høje Ministerium maatte ønske Fakultetets Udtalelser om Sager, der forelægges Lovgivningen, maatte blive givet Fakultetet den fornødne Tid til Overvejelse og Besvarelse inden Forelæggelsen.

Professor Ammundsen, der for Tiden er i Udlandet, har ikke deltaget i Affattelsen af nærværende Skrivelse.«

Angaaende Spørgsmaalet om Adgang til Præsteembeder for Personer, der ikke har taget teologisk Embedseksamen ved Københavns Universitet, udtalte Fakultetet følgende i Skrivelse af 20. Februar 1919:

»Der foreligger ikke — hverken almenkristeligt eller særlig luthersk — nogen principiel Nødvendighed for, at Præster skal have gennemgaaet en bestemt Uddannelse. Naar vor danske Kirke, ligesom de lutherske Kirkesamfund overhovedet, har krævet en saa grundig og fyldig Uddannelse af sine Præster, er det af praktiske Grunde. Men disse Grunde er meget stærke.

En Præst bør have de aandelige Betingelser for at være Tillidsmand og Vejleder i sin Virkekreds. Af disse Betingelser er nogle af rent personlig og individuel Art, som ikke kan vindes gennem Studium, om end Studiet ogsaa for dem ikke er ligegyldigt. Men andre Betingelser maa tilegnes gennem Arbejde, dels gennem Erfaring, i hvilken Henseende selve den præstelige Virksomhed har en uddannende Karakter, dels gennem Studium, i hvilken Henseende Hovedvægten kommer til at ligge paa Tiden inden Overtagelsen af Præstevirksomheden. Saadant Studium maa være dels af almen human, dels af særlig teologisk Art. Hos os naaes dette ved, at der af Præsten kræves dels den fælles akademiske Uddannelse (Studentereksamen og den filosofiske Prøve), dels en særlig akademisk Embedsprøve (den teologiske Embedseksamen med forberedende Prøve). Præsten bør høre til de i Henseende til intellektuel Uddannelse bedst udrustede, bør intellektuelt ikke staa tilbage for andre Embedsmandsklasser. Ellers vil han i Almindelighed ikke kunne naa den Menneskekundskab, den aandelige Overlegenhed, som behøves til at forstaa de højst forskellige Individualiteter, som han har embedsmæssig Forpligtelse overfor, eller den Selvstændighed i Dømmekraft og Udformning af personlig Overbevisning, som maa kræves af ham. Præstens Virksomhed er ifølge sin Karakter særlig egnet til at give ham personlig Indflydelse overfor andre, og Samfundet værger sine Medlemmer mod Misbrug i saa Henseende ved at give Præsten en grundig

Uddannelse, der ganske vist ikke giver Sikkerhed mod Misbrug — den kan overhovedet ikke naaes — men dog giver en stor Garanti, vel den største Garanti, som overhovedet kan naaes mod intellektuelle Misbrug. Hertil kommer de meget store Krav, som Prædiketjenesten stiller til Præsten. Det forlanges af ham, at han skal prædike mindst c. 60 Gange om Aaret, i vor lutherske Kirkeafdeling oven i Købet over et lille Udvalg af bibelske Tekster, der med korte Mellemrum — hvert eller hvert andet Aar — vender tilbage. Denne Ordning har meget store Fortrin, bl. a. ved stadig at rette Menighedsmedlemmernes Sind mod det for Kirkesamfundet væsentlige; men den stiller meget store Krav til Præstens Selvfornyelesevne, hans Evne til at variere et Emne og gennemtænke det fra forskellige Sider, Krav, som kun kan ventes opfyldte af den, der har gennemgaaet et teologisk Studium og grundigt har indarbejdet sig i de bibelske Skrifter og Kirkens Historie med dens skiftende Opgaver og Opfattelser og tilegnet sig Stoffet gennem selvstændig Tænkning. Fakultetet er tilbøjeligt til at mene, at de Fortrin, som den teologiske Uddannelse giver dem, der har gennemgaaet den, fremfor Ikke-Teologer, paa dette Punkt viser sig allerstærkest. Medens adskillige Ikke-Teologer ved af og til at holde et kristeligt Foredrag eller en Prædiken kan give Indtryk af at være fuldt jævnbrydige med Teologer, vilde de overfor den stadigt tilbagevendende Opgave som Ordets beskikkede Tjenere i de allerfleste Tilfælde, maaske altid, staa tilbage selv for jævnt begavede Teologer.

At Kundskab, navnlig naar den er vundet gennem selvstændig Tilægnelse, gennem Studium, indeholder en Berigelse, turde være anerkendt. Og det er saa langt fra, at Trangen dertil skulde være aftagende, at den tværtimod, alt som Livsformerne differentieres mere og mere, viser sig saa meget stærkere, ligesom der ogsaa i Nutiden paa forskellige Fagomraader spores en voksende Bestræbelse for at skaffe dem, der repræsenterer de forskellige Virksomheder, en fyldigere Uddannelse. Det vilde være beklageligt, om Kirken her skulde repræsentere en modgaaende Bevægelse.

Hvis dette er rigtigt, vil kun i sjældne Tilfælde andre end teologiske Kandidater være egnede til at overtage Præstestillingen. Men omvendt er den Adgang, som disse har til at gaa ind i andre Embedsstillinger, hos os efterhaanden blevet meget stærkt begrænset. Medens tidligere talrige Stillinger under Undervisningsvæsenet stod aabne for teologiske Kandidater, er det nu kun ganske faa af disse, der kan opnaa Ansættelse paa saadan Maade. Den teologiske Embedseksamen er praktisk talt næsten blevet en Præsteeksamen. Dette Forhold maa, hvad der næppe behøver nærmere Paavisning, virke hindrende for Tilgangen til det teologiske Studium. Hertil kommer, at de økonomiske Kaar, som Præstestillingen byder, er ringe, hvilket yderligere maa vække Betænkelighed hos de unge eller deres Værger overfor Valget af det teologiske Studium, selv om de har Lyst til det og føler sig egnede til det. Og det er i Kirkesamfundets egen Interesse at værne om Teologernes Ret og arbejde for, at der til enhver Tid er tilstrækkelig Tilgang til Studiet. Nogen Ujævnhed i Henseende hertil vil vel ikke kunne undgaas, og netop for nylig har der været en Periode af forholdsvis svag Tilgang. Bølgedalen synes

dog at være passeret, idet Universitetets Liste over de immatrikulerede nu viser følgende Studentertal for det teologiske Fakultet.

1913	1914	1915	1916	1917	1918
280	308	349	386	411	449

med en aarlig Tilgang:

1913	1914	1915	1916	1917	1918
46	73	68	60	72	89

Den Kandidatmangel, som man i nogle Aar kunde befrygte, synes altsaa at være eller i de nærmeste Aar at skulle blive overvundet. Men at en Ordning, hvor ogsaa Ikke-Teologer kan blive Præster, maa virke hindrende for Tilgangen til Studiet, turde være indlysende. Ved at tage teologisk Embedseksamen faar man praktisk talt næsten kun Adgang til at blive Præst; hvis man nu skulde opnaa denne Adgang uden teologisk Embedseksamen, og altsaa Teologernes Eneret til at blive Præster bortfalder, vil Teologerne blive saa ugunstigt stillede, at Lysten til at studere Teologi maa svækkes. Særlig vil det under saadanne Forhold anbefale sig at tage en anden Embedseksamen; ved at tage en saadan faar man for det første de Rettigheder, som den naturligt giver, og tillige kan man, hvis Præstestillingen ikke er forbeholdt Teologer, blive Præst, med andre Ord: Ikke-Teologers Adgang til Præstestillingen vil bidrage til at gøre en forhaandenværende Kandidatmangel kronisk.

Fakultetet tillader sig i denne Forbindelse at minde om den Udtalelse, som Præsteforeningens aarlige Repræsentantmøde i Maj 1918 enstemmig vedtog, og hvis første Punkt (jfr. Præsteforeningens Blad for 15. Juni 1918) havde følgende Ordlyd: »Paa given Foranledning udtaler Præsteforeningens Repræsentantmøde, at det uden Tvivl i al Almindelighed vil være til stor Skade for Folkekirkens Stilling og Arbejde, hvis Adgangen til Præstestillinger i Folkekirken aabnes for Ikke-Akademikere, hvorfor det er vort Haab, at vore Biskopper vil modsætte sig Ikke-Akademikeres Ansættelse som Præster i den danske Folkekirke.«

Overfor en forhaandenværende Kandidatmangel er der ifølge Sagens Natur to Veje at gaa:

A. Man kan indskrænke Embedernes Antal ved midlertidig at lade visse Embeder henstaa ledige eller ved at lægge visse Embeder sammen. Til midlertidig at staa ledige turde særlig Kaldskapellanier og Kateketembeder egne sig; og de Ulemper, som det enkelte Pastorats øjeblikkelige Interesser maatte lide ved en saadan Forholdsregel, turde i mange Tilfælde ikke være større, end at det vilde være forsvarligt at ofre dem for Hensynet til Kirkesamfundets varige Interesser. Til at blive lagte sammen turde særlig visse Landsbysognekald med forholdsvis smaa Afstande egne sig. Og i Virkeligheden turde der være en Del Landsbysognekald, hvor Præstens Embedsarbejde ikke udfylder hans Tid, saa at der fra Præsteembedets Side næppe vilde være nogen væsentlig Hindring for en Sammenlægning. Modstanden mod en saadan turde snarest komme fra Sognemenighederne, der har en naturlig Interesse i, at Afstanden til Præsten er saa kort som mulig. Imidlertid turde det paa-trængende Spørgsmaal om Præsternes Lønningsforhold maaske alligevel

gøre en Overvejelse af Spørgsmaalet om en mulig Sammenlægning af Sognekald paakrævet.

B. Man kan aabne Adgang til Præstestillingen for Ikke-Theologer.

Det høje Ministerium udtaler i sin ovennævnte Skrivelse, at Forholdene i en nærmere Fremtid kunne medføre, at der bliver Nødvendighed for at gaa denne Vej. Og Fakultetet antager da, at den under A. nævnte Mulighed efter Ministeriets Mening ikke vil vise sig tilstrækkelig til at afhjælpe den forhaandenværende Vanskelighed. Men Fakultetet tillader sig paa det mest indtrængende at fremhæve Ønskeligheden af, at der ikke gøres Brug af den under B. nævnte Udvej, udover hvad Nødvendigheden maatte kræve, og at der tages saadanne Forholdsregler, at uheldige og varige Konsekvenser saa vidt muligt forebygges.

Som saadanne Forholdsregler skal Fakultetet tillade sig at nævne:

- a) Undtagelseslove for bestemte Tilfælde,
- b) temporel Begrænsning,
- c) særlige Betingelser med Hensyn til Alder m. m.

Den under a) nævnte Mulighed vilde under alle Omstændigheder have visse Fortrin og specielt ogsaa, hvis der skulde ske en pludselig og uforudset Forøgelse af Præsteembedernes Antal. Foranstaltninger, som nødvendiggøres ved Aarsager, der ikke kan antages at gentage sig, turde det være rigtigst at lade faa Karakteren af Undtagelsesforanstaltninger.

Den under b) nævnte Mulighed kunde i og for sig anvendes under alle Forhold; men da en Gang givet midlertidig Lov erfaringsmæssigt vistnok i Almindelighed temmelig let fornyes, kunde denne Forholdsregel befrygtes let at føre til, at den uregelmæssige Ordning blev regelmæssig, at med andre Ord det i den nævnte Forholdsregel liggende Kautel blev illusorisk. Denne Mulighed yder altsaa næppe nogen stærk Betryggelse, men bør dog anvendes, for saa vidt den førstnævnte Mulighed ikke skulde vise sig tilstrækkelig.

Den under c) nævnte Mulighed er fremhævet i Ministeriets Skrivelse, men der turde maaske være Grund til at gøre endnu stærkere Brug af den.

Efter at have fremsat disse Betragtninger af mere almindelig Art skal Fakultetet udtale sig om de enkelte i det høje Ministeriums fornævnte Skrivelse nævnte Muligheder.

Nr. 1. Præster, der har taget teologisk Embedseksamen ved andre lutherske Universiteter end Københavns Universitet.

Fakultetet nærer ingen Betænkelighed ved at anbefale, at saadanne med Hensyn til Adgangen til Præstestillingen stilles lige med teologiske Kandidater fra Københavns Universitet, saafremt det paagældende Universitet giver en virkelig videnskabelig-teologisk Uddannelse. Da dette imidlertid ikke gælder alle lutherske Undervisningsanstalter, paa hvilke Navnet Universitet anvendes, idet Begrebet Universitet er noget flydende, maatte der vistnok gøres en Begrænsning. En saadan burde næppe ske ved, at man undtog visse bestemte Universiteter (Uddannelsesanstalter) som i videnskabelig Henseende ufyldestgørende, men saaledes, at man nævnte visse Universiteter, hvis Uddannelse kunde betragtes som betryggende. I saa Henseende skal Fakultetet særlig nævne de tyske Universiteter, da deres Uddannelse — selvom selve Eksamensordningen flere

Steder er utilfredsstillende — hidtil har fyldestgjort de videnskabelige Krav. For de tysk-lutherske teologiske Kandidaters Vedkommende turde altsaa en (midlertidig) Undtagelseslov være at anbefale.

Vanskeligere stiller Sagen sig med Hensyn til de i Ministeriets oft-nævnte Skrivelse under Nr. 2—3 omtalte Personer. Saadanne vil i Almindelighed vistnok baade i egen Bevidsthed og i Samfundets Omdømme let faa Karakteren af Præster af anden Klasse. De vil i Almindelighed ikke være i Stand til ved deres Kvalitet at hævde sig jævnbyrdigt med de teologisk uddannede Præster; der vil altsaa være en Fare for, at de vil søge at hævde sig ved Kvantitet, ved at blive saa talrige, at de paa den Maade kan gøre sig gældende. Der vil for dem være en vis Fordel forbundet med, at Kandidatmangelen bliver kronisk, og de kan for saa vidt blive en stadig Fare for Kirkesamfundet. At modvirke saadan Fare vil da være Samfundets Opgave. Som hertil sigtende Forholdsregler skal Fakultetet tillade sig at tilraade, at de under Nr. 5. i Ministeriets Skrivelse nævnte Betingelser skærpes noget samt gøres gældende for alle de under Nr. 2—5 nævnte Personer, nærmere saaledes,

I. at der ved Embeder, til hvilke Menighedsraadene har Indstillingsret, kræves enstemmig Indstilling fra Menighedsraadet i Tilfælde, hvor der findes teologiske Kandidater mellem Ansøgerne, men Menighedsraadet alligevel vilde foretrække en Ikke-Teolog;

II. at Biskoppen af Hensyn til en bestemt Menigheds Tarv indtrængende anbefaler den paagældende til Præst for denne, jfr. Forhandlingerne i det kirkelige Udvalg, 5te Samling 1906 Bilag 10 § 1. — Forudsætningen for, at en saadan Bestemmelse skal indeholde nogen Betyrrelse, er ganske vist, at Biskopperne er samvittighedsfulde og aandeligt overlegne Personligheder, en Forudsætning, som under de menneskelige Vilkaars Ufuldkommenhed ikke kan være fuldt sikker, men dog vistnok, ved at Ansaret lægges paa en enkelt Mand, giver den bedste Garanti, som her kan naas.

Blandt de Præstestillinger, som ikke falder ind under I., er der nogle, hvor Enkeltmænd eller private Kredse har en væsentlig bestemmende Indflydelse paa Ansættelsen af Præst, nemlig de personlige Medhjælperstillinger og Stillingen som Valgmenighedspræst. Og der turde være Grund til saa vidt muligt at forebygge, at saadanne Enkeltmænd eller private Kredse fik det i deres Magt at omgaa Principet om Teologers Eneret til Præsteembeder. Fakultetet skal derfor endvidere tilraade,

III. at der i Stillinger som Personelkapellan eller præsteviet Medhjælper overhovedet kun ansættes teologiske Kandidater;

IV. at hvis nogen, der uden at være teologisk Kandidat har opnaaet Anerkendelse som Valgmenighedspræst, derefter søger Embede i Folkekirken, bringes de under I. og II. nævnte Forholdsregler i Anvendelse paa ham.

Med Hensyn til de enkelte under 2—5 nævnte Punkter turde forøvrigt nogen Forskel gøre sig gældende.

Temmelig ensartede er de under Nr. 3 og Nr. 4 nævnte Personer: Missionærer, der har aflagt den anordnede Prøve, og Præster, der har aflagt Prøve ved en dansk Præsteskole i Amerika. De har en vis teologisk Uddannelse og en vis præstelig Erfaring, har altsaa visse Betingelser for i hvert Fald en Tid nogenlunde at gøre Fyldest som Præster. Men

deres Uddannelse vil i Almindelighed kun i ringe Grad have en virkelig videnskabelig Karakter, vil være mere quasi-teologisk end virkelig teologisk. Skulde det blive nødvendigt at ansætte saadanne i Folkekirkens Embeder, vil der i hvert Fald være at træffe Forholdsregler til saa vidt muligt at forebygge Misbrug, saasom at nogen vilde benytte Vejen gennem et Missionsselskab eller de danske Menigheder i Amerika til ad en Omvej at skaffe sig Adgang til Folkekirkens Embeder, eller at nogen for at befri paagældende Missionsselskab eller Kirkesamfund for en Pensionsbyrde søgte Præstekald. Mindst 10 Aars Tjeneste og 40 Aars Alder burde formentlig kræves — foruden de under I. og II. nævnte Betingelser.

Med Hensyn til de under Nr. 2 omtalte Personer: Præster for evangelisk-lutherske Frimenigheder uden teologisk Embedseksamen kan Fakultetet ikke finde en almindelig Regel som den i det høje Ministeriums Skrivelse nævnte tilraadelig, da den vilde aabne Udsigt til, at et hvilket som helst lille Frimenighedssamfund, der opfylder Betingelserne i Lov 28. September 1918, fik det i sin Magt at omgaa Principet om Teologers Æneret til Præsteembederne. Skulde der være ikke-teologiskuddannede Frimenighedspræster, som det fandtes nødvendigt at give Adgang til Folkekirkens Embeder, turde en Undtagelseslov, der konkret nævnedes de paagældende Personer og Menigheder, være at foretrække.

Under Nr. 5. nævner Ministeriets Skrivelse Personer, der uden at opfylde nogen af fornævnte Betingelser paa anden Vis gennem deres Arbejde til Kirkens og Menighedens Tarv har vist sig i Besiddelse af de Egenskaber, der kræves til Præstegerningen. Hvis der skulde findes saadanne Personer og det fandtes nødvendigt at ansætte dem som Præster, vilde ogsaa her visse forebyggende Forholdsregler være at træffe. Men da denne Kreds af Personer ikke er skarp afgrænset, synes det vanskeligere at finde virkeligt virksomme Kauteler, og den yderste Forsigtighed turde være at anvende i hvert enkelt Tilfælde. Foruden de ovenfor under I. og II. nævnte Betingelser turde der maaske være Grund til at kræve mindst 40 Aars Alderen samt at paagældende ikke havde indstillet sig til den teologiske Embedseksamen uden at bestaa den.

Blandt de under Nr. 5. nævnte Personer er der en Klasse, som snarere end andre Ikke-Teologer kunde antages at egne sig til at blive Præster, nemlig saadanne, som har bestaaet en anden akademisk Embedseksamen end den teologiske, derunder saadanne, som er kandidati magisterii under det filosofiske Fakultet med Kristendomskundskab som et af Fagene. De har den Udvikling, som en videnskabelig Embedseksamen er Udtryk for; og det kunde maaske tages under Overvejelse, hvorvidt der — midlertidigt — burde gives dem nogen Begunstigelse. Uden videre at give dem Adgang til Præstestillingen turde ikke være tilraadeligt, da det vilde indeholde et Motiv til at foretrække at tage en anden Embedseksamen fremfor den teologiske, altsaa bidrage til at gøre en forhaandenværende Kandidatmangel kronisk. Men der kunde under en Kandidatmangel maaske være Grund for de kirkelige Myndigheder til særlig at være opmærksomme paa, om der i Tilfælde, hvor det alligevel fandtes nødvendigt at gaa udenfor Kredsen af teologiske Kandidater, skulde findes saadanne Ansøgere, der da vilde være at foretrække for andre Ikke-Teologer. Den ovenfor omtalte, af Præsteforeningens Repræ-

sentantmøde vedtagne Udtalelse omtaler i sit andet Punkt den Mulighed, at der kunde indrømmes saadanne Personer (Repræsentantmødets Udtalelse synes forøvrigt at tænke paa en noget videre Kreds end Personer med en Embedseksamen) Lettelser i den teologiske Uddannelse. Den her fremsatte Tanke turde maaske fortjene Overvejelse, hvis der — hvad Fakultetet ikke haaber — skulde indtræde en varig Kandidatmangel. Men overfor en øjeblikkelig Kandidatmangel vilde der ad den Vej næppe naas noget effektivt.

Fakultetet skal sluttelig tillade sig gentagende at tilraade, at en eventuel Lov om Ikke-Teologers Adgang til Præstestillingen — for saa vidt man ikke kunde indskrænke sig til en Undtagelseslov — maatte faa Midlertidighedens Karakter, saaledes at den, hvis den ikke blev fornyet, bortfalder efter et kortere Aaremaal, f. Eks. 5 Aar.«

Disse Erklæringer fremsendtes under 20. Februar 1919 til Kirkeministeriet med Konsistoriums Tilslutning.

8. Forhøjelse af Honoraret for Notarius ved det teologiske Fakultet.

(Journ. Nr. 184/1917.)

Under 5. Maj 1917 fremsendte det teologiske Fakultet med sin anbefaling et Andragende fra Fakultetets Notarius, cand. theol. Helge Haar om en Forhøjelse af Honoraret for hans Arbejde ved den teologiske Eksamens mundtlige Del. Det var i Andragendet anført, at den paagældende mundtlige Eksamen hver Dag varede godt 6 Timer, saaledes at Honoraret — 6 Kr. pr. Kandidat — kun kom til at svare til en Betaling af knap 2 Kr. pr. Time. Det anførtes endvidere, at cand. Haar som Lærer ved de forenede Skoler og ved Femmers Seminarium maatte lønne Vikar for de Timer, han maatte forsømme, og at hans Udbytte af Virksomheden som Notar derved blev yderligere forringet.

I Anledning af dette Andragende udtalte Universitetskvæsturen under 29. Juni 1917 følgende:

»Reglerne for Betalingen for Protokolføringen ved teologisk Embedseksamen indeholdes i Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse til Konsistorium af 3. Maj 1892, der forhojede Honoraret for hver Eksamensdag til 6 Kr. for hver Eksaminand, dog ikke udover 16 Kr. daglig, nærmere saaledes at der ved Beregningen af Eksaminandernes Antal alene bliver at gaa ud fra den Bekendtgørelse om Eksamen, som den foregaaende Dag findes opslaaet paa Universitetet.

Efter det nu foreliggende Andragende synes der normalt ikke at være mere end 2 Eksaminander daglig, og Betalingen bliver derfor kun 12 Kr. daglig, skønt Eksaminationen strækker sig over godt 6 Timer.

Som det fremgaar af Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelser af 29. Januar 1891, 12. Maj 1908 og 9. Juni 1914 honoreres Protokolførelsen ved de under det rets- og statsvidenskabelige Fakultet hørende Eksaminer med 16 Kr. for hver ordinær Eksamensdag med forholdsvis Afkortning for de Dage, der er bestemte til Eksamination af et ringere Antal Eksaminander end det ordinære. Eksaminationen ved disse Eksaminer strækker sig derhos saavidt Kvæsturen bekendt i hvert Fald

ikke over flere Timer pr. Dag end ved teologisk Eksamen. Da Honoraret til Protokolføreren ved den teologiske Embedseksamen, da der som anført normalt kun eksamineres 2 Kandidater hver Eksamensdag, herefter formentlig er en Del ringere end det Vederlag, Protokolføreren ved de rets- og statsvidenskabelige Eksaminer oppebærer, haves der herfra intet at erindre imod, at der anvendes samme Betalingsregler ved teologisk Eksamen som ved de rets- og statsvidenskabelige Eksaminer, og man skal derfor med Bemærkning, at den ringe Merudgift, som vil bevirkes herved, ikke vil have nævneværdig Indflydelse paa Balancen mellem Indtægter og Udgifter under Universitetets Indtægtspost d., Overskud af Eksamens- og Immatrikulationsgebyrer samt Dekanatsindtægter, og under Forudsætning af, at Konsistorium efter de nærmere Forhold ved de paagældende Eksaminer kan ønske en Ordning i anførte Retning gennemført, anbefale en Indstilling til Undervisningsministeriet om, at Honoraret for Førelse af Protokollen ved teologisk Eksamen fremtidig skal udgøre 16 Kr. for hver ordinær Eksamensdag med forholdsvis Afkortning for de Dage, der er bestemte til Eksamination af et ringere Antal Eksaminander end det ordinære, idet der ved Beregningen af Eksaminandernes Antal alene bliver at gaa ud fra den Bekendtgørelse om Eksamen, som den forudgaaende Dag findes opslaaet paa Universitetet.»

Sagen fremsendtes under 17. Juli 1917 med Konsistoriums Tilslutning til Undervisningsministeriet, der under 27. s. M. bifaldt, at Honoraret for Førelsen af Protokollen ved den teologiske Eksamen fremtidig beregnedes som i Slutningen af Universitetskvæsturens Skrivelse anført.

9. Særlige Stipendier for teologiske Studerende, der forbereder sig til Prøven i Græsk.

(Journ. Nr. 233/1917.)

— I Skrivelse af 10. Juli 1917 udbad Undervisningsministeriet sig Konsistoriums Udtalelser med Hensyn til et fra Kirkeministeriet modtaget Andragende fra »Den danske Præsteforening« om, at der aarlig maatte blive stillet et Beløb til Raadighed til særlige Stipendier for de teologiske Studerende, der maa forberede sig til Prøven i Græsk under Opholdet ved Universitetet.

I Skrivelse af 16. Oktober 1917 afgav det teologiske Fakultet Erklæring over Sagen, idet det efter en nærmere Redegørelse for den Indflydelse, som Deltagelse i Græskundervisningen har paa Varigheden af Studietiden, henholdt sig til det af Biskoppen over Sjællands Stift afgivne Forslag om, at der forsøgsvis søgtes en Bevilling paa 8000 Kr. Under 23. November 1917 indsendte Konsistorium denne Erklæring til Undervisningsministeriet med Anbefaling af Sagen, men med Tilføjende, at Konsistorium maatte anse den med dens Gennemførelse forbundne Udgift for baade Universitetets og Kommunitetets Budget uvedkommende. I Tilslutning hertil udtalte Konsistorium følgende:

»Ved Fastsættelsen af Størrelsen af en eventuel Bevilling til de paagældende Understøttelser vil følgende mulig kunne være vejledende: Ifølge Universitetets Aarsliste for 1917—18 studerer 411 Studenter ved det teologiske Fakultet. Heraf er 203 eller omtrent Halvdelen dimit-

terede efter den nysproglige Linie. Efter et Gennemsnit af de sidste 5 Aar har det teologiske Fakultet en aarlig Studentertilgang paa 64, hvoraf altsaa omtrent Halvdelen, eller ca. 32, skulde være dimitterede efter den nysproglige Linie. Da det formentlig maa være en Betingelse for at komme i Betragtning ved Uddelingen af de heromhandlede Understøttelser, at de paagældende er ubemidlede, vil af disse ca. 32 ca. 20 kunne paaregnes at være kvalificerede til Understøttelse, og der vil derfor, saafremt Stipendiernes Størrelse sættes til 200 Kr., udkræves en aarlig Bevilling paa 4000 Kr.»

Fra Undervisningsministeriet modtog Konsistorium derpaa under 16. April 1918 Meddelelse om, at der paa Finansloven for 1918—19 under Kirkeministeriets Budget — § 18. A. II. D. 13. — var bevilget 5000 Kr. til Stipendier for teologiske Studenter, der forbereder sig til Prøven i Græsk under deres Ophold ved Universitetet. I Forbindelse hermed udbad Ministeriet sig en Udtalelse om, hvorvidt det teologiske Fakultet maatte være villigt til at medvirke ved Fordelingen af Stipendierne. I Skrivelse af 29. Maj 1918 erklærede Fakultetet sig villig til at yde den ønskede Medvirken.

B. Det rets- og statsvidenskabelige Fakultet.

1. Oprettelsen af et nyt normeret Professorat i Retsvidenskab. Professoratets Besættelse med Docent, Dr. jur. Axel Fr. Møller.

(Journ. Nr. 140/1915 og 144/1916.)

Under 12. Juni 1915 tilskrev det rets- og statsvidenskabelige Fakultet Konsistorium saaledes:

»I Besvarelse af Konsistoriums Skrivelse af 8. Maj d. A., hvori Fakultetet anmodes om at afgive den af Ministeriet forlangte Erklæring angaaende det Antal Professorer og Docenter, som Fakultetet for sit Vedkommende vil foreslaa normeret ved Lønningsloven for et Tidsrum af 5 Aar, skal Fakultetet udtale, at naar Normeringsplanen alene skal omfatte de første fem Aar, vil Fakultetets Ønsker kunne begrænses dertil, at foruden de nu normerede 8 Professorater Fakultetets to nuværende ekstraordinære Professorater normeres og at der yderligere normeres et nyt Professorat i Retsvidenskab, samt at der, foruden de to normerede Docenturer i Retsvidenskab, oprettes et nyt normeret Docentur i Retsvidenskab, medens derimod det nu bestaaende normerede Docentur i Statsvidenskab bortfalder.

Til Begrundelse heraf skal anføres følgende: Af ordentlige Professorer i Retsvidenskab findes i Øjeblikket seks, hvorhos der for Tiden findes et ekstraordinært Professorat i offentlig Ret og islandsk Ret. Allerede naar henses til den overordentlig store og stadig stigende Tilgang til det juridiske Studium — de juridiske Studerende udgjorde sidste Aar imellem Fjerdedelen og Tredjedelen af samtlige Studerende ved Universitetet — vil det være klart, at om nogen Formindskelse af det bestaaende Antal Lærerkræfter ved Fakultetet vil der under ingen Omstændigheder kunne være Tale, og allerede af den Grund maa Fakultetet indstille, at det ekstraordinære Professorat, der beklædes af Prof. Berlin, gøres til et normeret Professorat i Retsvidenskab. Dertil kommer, at det Fag, som Prof. Berlin særlig repræsenterer, den danske Statsret, er et Fag, der efter sin Natur altid bør være repræsenteret som et selvstændigt Fag. Nogen forøget Udgift vil heraf ikke blive Følgen.

Det samme gælder Fakultetets Ønske om Normeringen af det af Prof. Birck beklædte ekstraordinære Professorat i Statsvidenskab. Der findes for Tiden af Lærerkræfter i Statsvidenskab kun to normerede Professorater, et normeret Docentur, der dog hviler, saa længe Prof. Birck, der tidligere indehavde denne Post, er ekstraordinær Professor, samt et midlertidigt Docentur. Naar henses til de mange forskellige og vidtomspændende Fag, der falder ind under Statsvidenskaben, saavel

som til det ligeledes stigende Antal Studenter til dette Studium samt endelig til, at der paahviler de statsvidenskabelige Professorer et stadigt tiltagende Arbejde ved Undervisning og Eksamination af de juridiske Studerende, maa det sikkert betragtes som et meget beskedent Krav, naar man foreløbigt for den første Normeringsperiodes Vedkommende mener at kunne nøjes med at faa det bestaaende ekstraordinære Professorat normeret. Det er herved, som allerede foran antydet, underforstaaet, at det for Tiden hvilende normerede Docentur i Statsvidenskab da til Gengæld vil falde bort, medens det paa den anden Side forudsættes, at det Honorar, der for Tiden haves til Kontorchef Warmings Docentur, ogsaa fremtidigt stilles til Raadighed for Fakultetet.

Hvad endelig de foreslaaede to helt nye Lærerposter i Retsvidenskab angaar, da er de begrundede deri, at en Forøgelse af de forhaanden-værende Lærerkrafter længe har vist sig paatrængende nødvendig. Der skal her først foruden til det i de senere Aar stadig stigende Antal juridiske Studerende henvises til, at det med de nuværende Lærerkrafter er forbundet med de største Vanskeligheder at gennemføre den faste Studieplan, som Ministeriet har ønsket, og som Fakultetet har tilveje-bragt gennem sine Vejledninger ved det juridiske og statsvidenskabelige Studium. Der skal i den Henseende navnlig henpeges paa, at nogle af Fakultetets Lærere foruden at læse over et af Hovedfagene til den juridiske Eksamens 2den Del, som gennemgaas i Løbet af højst 2 Aar, ogsaa skal deltage i Undervisningen til 1ste Del, hvis Eksamenspensum gennemgaas hvert Aar, og at der foruden den faste Turnus af Forelæsninger paahviler Lærerne et meget betydeligt Arbejde ved Afholdelse saavel af de konkrete Skriveøvelser som af Øvelser over særligt læste Afsnit. Det er imidlertid ikke blot Hensynet til Gennemførelsen af de planmæssige Øvelser, der er afgørende for Fakultetets Krav om en Forøgelse af Lærerkrafterne, men ogsaa Hensynet til den stadig voksende Specialisering af Retsvidenskaben, der gør det umuligt for den enkelte Videnskabsdyrker at spænde over et saa vidt Felt som tidligere. Endelig maa man ogsaa henpege paa, at de mange offentlige Hverv som Medlemmer af Lovkommissioner, der til Stadighed betroes Medlemmer ofte Aar igennem, vanskeliggør eller helt umuliggør det for de paagældende at besørge deres Universitetsarbejde. Selvom der hidtil delvis er givet Erstatning herfor ved Konstitution af midlertidige Docenter, siger det sig selv, at en saadan Ordning med midlertidig Medhjælp i Længden er uholdbar og uheldig for Universitetsarbejdet. Det af Fakultetet stillede Krav om Forøgelse af Lærerkrafterne med én ny normeret Professor og én ny normeret Docent, maa derfor betragtes som det mindst mulige.

Med Hensyn til de to foreslaaede nye Poster skal endnu følgende nærmere bemærkes. Den ny Professor i Retsvidenskab har man særligt tænkt sig at skulle deltage i Undervisningen i Strafferet ved Siden af den nuværende Lærer i Strafferet, idet Fakultetet maa ønske, at der saa vidt muligt altid er en Lærer, der i Tilfælde af Forfald kan erstatte den egentlige Faglærer i de forskellige Hovedfag. Yderligere er det Tanken, at den ny Professor skulde docere det stadig i Betydning voksende Fag Folkeret saavel som andre Grene af den internationale Ret, der hidtil paa Grund af manglende Lærerkrafter har været for stedmoderligt behandlet ved Universitetet. Hvad den ny Docent angaar, da er det

Tanken, at han særlig skal være Medhjælp for Professoren i Proces, der har vanskeligt ved paa fyldestgørende Maade at læse over hele sit store Fag samtidig med, at han skal deltage i Undervisningen til første Del samt i Afholdelsen af de konkrete Øvelser.

Idet Fakultetet altsaa begrænser sine Øvelser for de første 5 Aar til de forannævnte, maa det dog forbeholde sig en mulig Oprettelse desforuden af et nyt normeret Professorat i Retsvidenskab, nemlig i speciel Privatret (Handelsret, Søret, Selskabsret m. m.), saafremt der under Fakultetet skulde blive oprettet nye særlige Kursus i Handelsvidenskab. Men noget bestemt Forslag derom finder Fakultetet ikke i Øjeblikket Anledning til at stille. Det siger iøvrigt sig selv, at Oprettelsen af Kursus som de nævnte ogsaa vil nødvendiggøre nye Lærerpuster i de statsvidenskabelige Fag.

Endelig mener man at burde henlede Opmærksomheden paa, at der, naar Professor Wilckens engang forlader Universitetet, bør drages Omsorg for Oprettelsen af en fast Lærerpust i Sociologi, hvilket Fag efter Fakultetets Mening nærmere henhører under det rets- og statsvidenskabelige Fakultet end under det filosofiske Fakultet. I saa Henseende skal der henvises til, at dette Fag er Eksamensfag ved statsvidenskabelig Eksamen og at der læses over Faget af en af de statsvidenskabelige Professore.

Men heller ikke dette Spørgsmaal mener man i nærværende Øjeblik at burde tage endelig Stilling til.

Andragendet fremsendtes under 6. Juli 1915 til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Konsistoriums Anbefaling, og paa Finansloven for 1916—17, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg B., Sp. 1197—1200, bevilgedes der derefter Lønning for et nyt normeret Professorat i Retsvidenskab.

Under 12. April 1916 tilskrev Fakultetet Ministeriet med Anmodning om, at det nævnte Embede maatte blive opslaaet ledigt. Embedet blev derefter opslaaet og Ministeriet tilsendte efter Ansøgningsfristens Udløb under 5. Maj 1916 Konsistorium de indkomne fem Ansøgninger fra cand. jur. J. F. E. Bardenfleth, cand. jur. Georg Cohn, cand. jur. Naphali Cohn, cand. jur. & polit. Magnus Jónsson og Docent, Dr. jur. Axel Møller. Med Hensyn til de saaledes indkomne Ansøgninger udtalte Fakultetet under 8. Juni 1916 følgende:

»Om den ene af Ansøgerne, cand. jur. & polit. Magnus Jónsson skal bemærkes, at han i 1911 indleverede til Fakultetet til eventuelt Forsvar for den juridiske Doktorgrad en Afhandling, som vel vidnede om megen retsvidenskabelig Interesse og Flid, men ikke røbede den Modenhed og Selvstændighed, som maa kræves af et videnskabeligt Arbejde, der sætter sig nævnte Formaal, og han har siden dengang ikke habiliteret sig yderligere.

Cand. juris. J. F. E. Bardenfleth, den yngste af Ansøgerne, har som nævnt i hans Ansøgning for kort Tid siden indleveret en Afhandling til Fakultetet ligeledes med den juridiske Doktorgrad som Formaal. Og ihvorvel den endelige Bedømmelse af denne Afhandling endnu ikke foreligger, saa tør det dog allerede nu siges, at det paa ingen Maade kan

kvalificere sin Forfatter til at komme i Betragtning ved Besættelsen af det her omtalte Embede.

Med Hensyn til Ansøgerne Georg Cohn og Naphali Cohn kan Fakultetet ganske henvise til den udførlige Bedømmelse af disse to Ansøgers Kvalifikationer, som Fakultetet har givet i sin Skrivelse af 8. Juni 1914 ved Besættelse af de dengang ledig blevne to Docenturer i Retsvidenskab. Hvad disse Ansøgere siden da har præsteret af videnskabeligt Arbejde, har ikke paa væsentlige Punkter kunnet ændre Fakultetets Syn paa deres Kvalifikationer.

I Docent, Dr. juris. Axel Møller besidder Fakultetet derimod en videnskabelig Kraft, som i Modsætning til alle de ovennævnte Ansøgere paa utvivlsom Maade har dokumenteret virkelig retsvidenskabelig Evne og Modenhed. Med Hensyn til Dr. Axel Møller kan Fakultetet iøvrigt henvise til sin Omtale af hans Kvalifikationer i nævnte Skrivelse af 8. Juni 1914. Men det skal her yderligere fremhæves, at han siden da har udgivet en Fortsættelse af sin dengang antagne Doktordisputats, en Afhandling, der netop omhandler et Omraade af international Ret og som bærer de samme Vidnesbyrd om videnskabelig Grundighed og Dygtighed, som prægede Doktorafhandlingen. Endvidere skal anføres, at Dr. Møller i de to Aar, han har været knyttet til Fakultetet som Docent, har vist baade betydelig Interesse og Evne for sin Lærergerning, hvorfor man ogsaa af denne Grund kunde ønske ham varig knyttet til Universitetet.

Fakultetets Flertal skal da i Henhold til ovenstaaende tillade sig at indstille Docent, Dr. juris Axel Møller til det ledige Professorat. Under Forudsætning af denne Besættelse vil der blive et Docentur ledigt, som Ministeriet bedes opslaa ledigt paa sædvanlig Vis og saaledes, at der gives Fakultetet Lejlighed til at udtale sig om de indkomne Ansøgninger.

Professor Jørgensen ønsker til foranstaaende Indstilling at knytte følgende Bemærkninger:

»Jeg er enig med Flertallet i, at Kandidaterne Jónsson og Bardenfleth ikke kan komme i Betragtning. Derimod stiller Valget mellem de øvrige Ansøgere sig for mig meget tvivlsomt. Med Hensyn til Kandidat Georg Cohn og Kandidat Naphali Cohn kan jeg vel i Hovedsagen slutte mig til Fakultetets Udtalelser om dem i dets Skrivelse af 8. Juni 1914, men ligesom jeg dog vurderer den sidstnævnte Ansøgers videnskabelige Produktion en Del højere end andre Medlemmer af Fakultetet, saaledes mener jeg, at Kandidat Georg Cohn gennem sin store Afhandling »Etik og Sociologi«, af hvilken der findes en sagkyndig og meget anerkendende Bedømmelse i Indbydelsesskriftet til Universitetets Aarsfest 1913 S. 101, har lagt utvivlsomme videnskabelige Evner for Dagen og paa et Omraade, der, om det end ikke tilhører Retsvidensskaben, dog har saa megen Berøring med denne, at den ikke ved Vurderingen af hans Kvalifikationer til at beklæde et juridisk Professorat kan lades ude af Betragtning.

Af den af de nævnte Ansøgere i Forening besørgede Udgave af Folkeretskilder med dens Rigdom af oplysende Noter og af det af dem ligeledes i Forening udgivne mindre Skrift »Moderne Krigsret« fremgaar det derhos, at de er fuldkommen hjemme i Folkeretten, hvortil kommer, at Kandidat Georg Cohn gennem sin allerede fleraarige Virk-

somhed i Udenrigsministeriet, der, efter hvad der er mig bekendt, særlig under Krigen har bestaaet i Udredning af folkeretlige og andre internationalretlige Spørgsmaal, som i denne Periode har frembudt sig i Mængde, har haft Lejlighed til at erhverve sig et rigt Fond af Indsigt og Erfaring paa den internationale Rets Omraade.

Hvad Docent Møller angaar kan jeg vel fuldt ud tiltræde Flertallets Udtalelser om den fortræffelige Maade, paa hvilken han har røgtet sin Gerning som Docent — navnlig hans Gennemgang af konkrete Rets-spørgsmaal har sikkert vundet megen Paaskønnelse hos de studerende —, og jeg finder ogsaa, at han, hvad videnskabelige Evner angaar, i enkelte Retninger, saaledes med Hensyn til rigtig Vurdering af reale Grunde og i det hele Retstakt i Afgørelsen af Enkeltspørgsmaal har et Fortrin fremfor de to nævnte Ansøgere, særlig Kandidat Naphali Cohn, hos hvem den formelt logiske Betragtningssmaade ofte gør sig for stærkt gældende, men jeg maa paa den anden Side understrege, hvad der i Skrivelsen af 8. Juni 1914 er bemærket om hans Vigen tilbage for Problemer af mere almindelig Natur, hvilken forekommer mig at være en væsentlig Mangel, naar det drejer sig om videnskabelig Behandling af et Fag som Folkeretten. Desuden maa Docent Møllers videnskabelige Uddannelse, naar den betragtes som Forberedelse til et Professorat i international Ret, kaldes meget ensidig, idet han saa at sige ikke har givet sig af med offentlig Ret og navnlig ikke kan antages at have gjort Folkeretten til Genstand for et indgaaende Studium. Skønt jeg, som ovenfor fremhævet, tilfulde anerkender Docent Møllers Fortjenester som Docent og ogsaa gerne saa ham knyttet til Fakultetet som Professor, naar det var i et Fag, hvor hans særlige Evner og Anlæg og hans Fortrolighed med det praktiske Retsliv kunne komme mere til deres Ret end Tilfældet vil blive i det Fag, der her er Tale om, kan jeg af de anførte Grunde ikke anse ham for saa velkvalificeret til det nu ledige Professorat, at jeg kan finde det utvivlsomt, at han bør foretrækkes for de to nævnte Ansøgere. Overfor den mellem Fakultetets øvrige Medlemmer tilstedeværende Enighed om at indstille Docent Møller har jeg dog ikke ment at burde gøre nogen særlig fra deres afvigende Indstilling, men har nøjedes med, som sket, at gøre Rede for mine Anskuelser.«

I Overensstemmelse med dette Forslag indstillede Konsistorium under 9. Juni 1916 til Ministeriet, at Docent, Dr. jur. Axel Fr. Møller udnævntes til Professor i Retsvidenskab fra 1. Juli s. A. at regne, samt at der, saafremt denne Indstilling toges til Følge, umiddelbart efter Docent Møllers Udnævnelse til Professor maatte ske Opslag om det derved ledigblevne Docentur i Retsvidenskab. Samtidig bemærkedes det, at da Docent Møller, der blev ansat som Docent ved kgl. Resolution af 18. Juni 1914, d. 1. Juli 1916 vilde have en Tjenestetid af 2 Aar som Docent, skulde der ved Beregningen af hans Alderstillæg som Professor ifølge Lov af 22. April 1916 § 23, 2. Stk., medregnes 1 Aar af hans Tjenestetid, saaledes at hans Tjenestetid som Professor blev at regne fra 1. Juli 1915.

I Overensstemmelse med denne Indstilling blev Docent, Dr. jur. Axel Fr. Møller under 21. Juni 1916 udnævnt til Professor i Retsvidenskab fra 1. Juli s. A. at regne, saaledes at hans Tjenestealder blev at regne fra 1. Juli 1915.

2. Cand. jur. & mag. Kristian Sindballe ansættes som Docent i Retsvidenskab.

(Journ. Nr. 271/1916.)

Efter at Docent, Dr. jur. Axel Møller under 21. Juni 1916 var bleven udnævnt til Professor i Retsvidenskab fra 1. Juli 1916 at regne, blev det derved ledigblevne Docentur i Retsvidenskab opslaaet ledigt. De i denne Anledning indkomne 2 Ansøgninger fra cand. jur. C. C. Heilesen og cand. jur. & mag. Kristian Sindballe blev under 4. Juli 1916 tilstillede Konsistorium til Erklæring. Med Hensyn til disse Ansøgninger udtalte det rets- og statsvidenskabelige Fakultet under 5. Juli 1916 følgende:

»Førstnævnte af de to Ansøgere, cand. Heilesen, har en særdeles god juridisk Embedseksamen og anses almindelig for en dygtig juridisk Manuduktør, men han har hidtil kun skrevet enkelte mindre Tidsskrift-artikler, der ikke tilsteder nogen sikker Dom om videnskabelige Kvalifikationer.

Cand. Sindballe har derimod skrevet en større retshistorisk Afhandling, for hvilken han opnaaede Universitetets Guldmedaille med en særdeles anerkendende videnskabelig Dom (se Universitetets Aarsfestskrift f. 1913, S. 97). Han har iøvrigt været knyttet til Fakultetet i de sidste Semestre som midlertidig Docent og i denne Stilling gjort god Fyldest. Han har iøvrigt en betydelig praktisk Lærergerning bag sig paa andre Omraader og besidder i det hele en meget alsidig videnskabelig Fordannelse, idet han ikke blot har en særdeles god juridisk Embedseksamen, men ogsaa Skoleembedseksamen med Matematik som Hovedfag og med Karakteren egregie.

Fakultetet tillader sig da i Henhold til ovenstaaende at indstille cand. juris Kristian Sindballe til det ledige Docentur, idet man skal tilføje, at der dog ikke i denne Indstilling til Docenturet fra Fakultetets Side ligger nogen som helst Foregribelse eller Løfte om Fortrinsret for det Tilfælde, at der senere i Tiden skulde blive Spørgsmaal om Professoratbesættelse, for hvilket Tilfælde Fakultetet forbeholder sig frit at indstille, hvem der til den Tid maatte anses at besidde de bedste videnskabelige Kvalifikationer.«

I Overensstemmelse hermed indstillede Konsistorium under 6. Juli 1916 cand. Sindballe til det paagældende Docentur, saaledes at det ved Udnævnelsen paalagdes ham angaaende sine Embedsforhold at rette sig efter de Bestemmelser, som med Ministeriets Approbation eventuelt senere maatte blive truffene derom.

Under 22. Juli 1916 udnævntes derefter cand. jur. & mag. Kristian Sindballe til Docent i Retsvidenskab fra 1. Juli 1916 at regne, saaledes at der angaaende hans Embedsforhold toges Forbehold som i Konsistoriums nævnte Skrivelse foreslaaet.

3. Overretssagfører O. K. Magnussen beskikkes som Lektor ved det juridiske Laboratorium for et Tidsrum af 3 Aar.

(Journ. Nr. 333/1916 og 166/1920.)

Efter at Docent, Dr. jur. Ernst Møller d. 19. Oktober 1916 var afgaaet ved Døden, indgav det rets- og statsvidenskabelige Fakultet under 8. November s. A. saalydende Andragende:

»Fakultetet tillader sig herved at anmode Ministeriet om, at det ved Højesteretssagfører, Dr. juris Ernst Møllers Død ledigtblevne praktiske Docentur under det rets- og statsvidenskabelige Fakultet opslaaes ledigt med sædvanligt Varsel; dog tillader Fakultetet sig at foreslaa, at det nævnte Docentur fremtidig besættes som et Lektorat for 3 Aar ad Gangen, første Gang fra 1. Januar 1917, idet det formentlig vil have en vis Betydning, at der ved denne Stillings Besættelse forbeholdes saavel Fakultetet som de Praktikere, der maatte søge den, en vis Frihed i saa Henseende.

Naar Ansøgningsfristen er udløben, forventer Fakultetet at faa Lejlighed til at udtale sig om de eventuelle Ansørges Kvalifikationer.«

Dette Andragende fremsendtes under 22. November 1916 til Undervisningsministeriet med Konsistoriums Tilslutning. Lektoratet blev derpaa opslaaet ledigt og efter Ansøgningsfristens Udløb tilstillede Ministeriet under 19. December s. A. Konsistorium de 5 fra Overretssagførerne Ahnfelt-Rønne, N. Cohn, O. K. Magnussen og Karsten Meyer samt fra Assistent i Indenrigsministeriet, Birkefuldmægtig Hammerich om Lektoratet indkomne Ansøgninger med Anmodning om Forslag til Stillings Besættelse. I Anledning heraf udtalte det rets- og statsvidenskabelige Fakultet under 3. Februar 1917 følgende:

»Ansøgerne til det ledige Lektorat ved det juridiske Laboratorium kan deles i to Grupper, en ældre og en yngre. Til den sidste hører Overretssagførerne Ahnfelt-Rønne, N. Cohn og Karsten Meyer. Idet man iøvrigt om disse skal bemærke, at de alle tre i og for sig er vel kvalificerede og dygtige unge Jurister, skal Fakultetet dog ikke ved nærværende Lejlighed komme ind paa en nærmere Vurdering af deres Kvalifikationer, idet man maa formene, at de paa Grund af deres forholdsvis kortvarige praktiske Uddannelse ikke vil kunne komme i Betragtning ved Besættelsen af denne Post, naar ældre fuldt kvalificerede Ansøgere findes.

Valget maa derfor formentlig komme til at staa imellem de to ældste Ansøgere, Assistent i Indenrigsministeriet, Birkefuldmægtig Hammerich og Overretssagfører Magnussen, der begge har en lang og fyldig praktisk Uddannelse bag sig og desuden begge gennem forskellige Afhandlinger har vist videnskabelige Interesser og Anlæg. Mellem disse to har Valget forekommet Fakultetet meget tvivlsomt, idet de begge i det hele maa anses for fuldt kvalificerede til at beklæde det nævnte Lektorat. Naar der dog sluttelig har vist sig overvejende Stemning i Fakultetet for at indstille, at Posten besættes med Overretssagfører Magnussen, skyldes det navnlig den Omstændighed, at Magnussen ved en

Række Afhandlinger i Ugeskrift for Retsvæsen har dokumenteret en Evne til paa en fin og skarpsindig Maade at udrede og teoretisk belyse en Række praktiske Retsspørgsmaal, medens Hammerichs litterære Produktion, der forøvrigt vidner om en betydelig kritisk analytisk Evne, har koncentreret sig om enkelte større Arbejder af mere rent teoretisk Natur. I det hele synes Overretssagfører Magnussens Evner at passe bedst til en Stilling af den her omhandlede Art.

Fakultetet skal derfor tillade sig at indstille Overretssagfører O. K. Magnussen til det ledige Lektorat ved det juridiske Laboratorium fra 1. Februar d. A. at regne.»

I Henhold hertil indstillede Konsistorium under 6. Februar 1917 til Ministeriet, at Overretssagfører O. K. Magnussen maatte blive ansat som Lektor ved det juridiske Laboratorium for 3 Aar fra 1. Februar 1917 at regne, saaledes at det samtidig med Udnævnelsen blev paalagt ham angaaende sine Tjenesteforhold at rette sig efter de Bestemmelser, der med Ministeriets Approbation eventuelt senere maatte blive truffet derom. Undervisningsministeriet meddelte derpaa under 14. s. M., at det s. D. havde ansat Overretssagfører Magnussen som Lektor ved det juridiske Laboratorium for et Tidsrum af 3 Aar fra 1. Februar 1917 at regne med Forpligtelse angaaende sine Embedsforhold som af Konsistorium foreslaaet.

I Overensstemmelse med det rets- og statsvidenskabelige Fakultets, af Konsistorium tiltraadte Indstilling af 31. Januar 1920 fornyede Undervisningsministeriet under 1. Marts s. A. Overretssagfører O. K. Magnussens Ansættelse som Lektor ved det juridiske Laboratorium for et Tidsrum af 3 Aar fra 1. Februar 1920 at regne.

4. Kontorchef i statistisk Departement Henrik Pedersen beskikkes for et Tidsrum af 3 Aar til Lektor i Landbrugsøkonomi og Landbrugets Historie.

(Journ. Nr. 311/1916.)

Under 13. Oktober 1916 indgav det rets- og statsvidenskabelige Fakultet saalydende Andragende:

»Herved tillader Fakultetet sig at andrage Ministeriet om, at der maa blive oprettet et Lektorat under Fakultetet for Kontorchef i det statistiske Departement Henrik Pedersen til at holde Forelæsninger over Landbrugsøkonomi og Landbrugets Historie, og at der til dette Øjemed paa den kommende Finanslov søges bevilget de nødvendige Midler, nemlig 2000 Kr. aarlig.

Til Begrundelse af dette Andragende skal Fakultetet anføre:

Det vil være bekendt, at Stoffet indenfor de økonomiske Videnskaber i nyere Tid er vokset saa stærkt, at Undervisningen i enkelte Fag ikke længere fyldestgørende kan bestrides med de forhaandenværende Lærerkrafter; og ganske særlig gælder dette de to her omtalte Fag.

Disse Fag er iøvrigt aldrig blevet dyrkede i Forhold til Vigtigheden af de Problemer, de indeholder. Alt tyder tilmed paa, at Jordspørgsmaalet vil blive endnu mere brændende i den nærmeste Tid, og det samme gælder andre Landbospørgsmaal, som den siddende Landbo-kommission sikkert i den nærmeste Fremtid vil gøre aktuelle. Og hvad Faget Landbrugets Historie angaar, er selvstændige Forelæsninger ikke i lange Tider holdt over dette Fag ved Universitetet her i Landbrugs-Landet Danmark.

Fakultetet mener nu i Kontorchef Henrik Pedersen at have fundet en Mand, der i ganske særlig Grad har Betingelserne for at kunne bestride et Lektorat som det her omhandlede.

Kontorchef Pedersen har vel ikke en meget omfangsrig videnskabelig Produktion bag sig, men hvad der foreligger fra hans Haand er overordentlig vægtigt i videnskabelig Henseende. Han har skrevet om Nutidens Landbrugsspørgsmaal (Det ny Aarhundrede, Nationaløkonomisk Tidsskrift) og om tidligere Tiders (Historisk Tidsskrift, Verdenskulturen). Særlig skal man henvise til den sidste Artikel, han har skrevet i Historisk Tidsskrift; den viser paa sine 80 Sider, hvad man har Lov at vente vil blive Resultatet af hans snart afsluttede Studier over Matriklen af 1688, — et Standard-Værk i Agrarhistorien.«

Under 2. November 1916 fremsendte Konsistorium Andragendet til Undervisningsministeriet med følgende Udtalelse:

»Idet Konsistorium herved under Henvisning til den af Fakultetet givne Begrundelse fremsender dette Andragende til det høje Ministerium med sin Anbefaling, skal man tilføje, at man fra det af Konsistorium nedsatte Udvalg til forberedende Behandling af Bevillings-sager har indhentet en Udtalelse, hvorefter Udvalget er enigt i, at Indstillingen fortjener at anbefales, ligesom det, ihvorvel det i Almindelighed maa nære Betænkelighed ved at fremme saadanne Sager udenfor den almindelige Budgetbehandling, dog finder, at der her foreligger særlig Forhold, der gør det ønskeligt, at Sagen gennemføres allerede i indeværende Rigsdagssamling.

Til denne Udtalelse kan Konsistorium ganske slutte sig, idet man dog maa finde det rigtigt, at Ansættelsen foreløbig kun sker for 3 Aar og derfor ogsaa Bevillingen kun søges foreløbig for 3 Aar.

Med Hensyn til det foreslaaede Honorars Størrelse finder man endnu at burde udtale, at man i Almindelighed maa anse det for uheldigt, at Honoraret for et Lektorat sættes lavere end 2500 Kr., men at man dog i nærværende Tilfælde — under Hensyn til, at Kontorchef Pedersen er Indehaver af et kgl. Embede — ikke har ment at burde foreslaa et højere Honorar end det af Fakultetet indstillede paa 2000 Kr.«

I Anledning heraf meddelte Undervisningsministeriet i Skrivelse af 22. Januar 1917, at det efter stedfunden Brevveksling med Landbrugsministeriet vilde være villigt til paa Budgettet for Finansaaret 1918—19 at optage en 3-aarig Bevilling i det anførte Øjemed.

Efter at Konsistorium i Henhold til det saaledes givne Tilsagn under 20. Juni 1917 havde indstillet til Ministeriet, at det ommeldte Lektorat maatte blive søgt bevilget ved Fremsættelse af Forslag derom paa Finanslovforslaget for 1918—19, blev der paa Finansloven for nævnte

Finansaar under Universitetets Udgiftspost h. 2., Ifølge særlig Bevilgning til bestemte Personer eller Øjemed, bevilget 2000 Kr. som 1ste Del af en 3-aarig Bevilling paa 2000 Kr. aarlig til et Lektorat under det rets- og statsvidenskabelige Fakultet med Forpligtelse til at holde Forelæsninger over Landbrugsøkonomi og Landbrugets Historie for Kontorchef i det statistiske Departement Henrik Pedersen, jfr. Rigsdagstidende for 1917—18, Tillæg A., Sp. 1387—92.

Undervisningsministeriet meddelte derpaa under 18. April 1918, at det s. D. havde beskikket Kontorchef Henrik Pedersen til Lektor ved Universitetet under det rets- og statsvidenskabelige Fakultet med Forpligtelse til at holde Forelæsninger over Landbrugsøkonomi og Landbrugets Historie for et Tidsrum af 3 Aar fra 1. April 1918 at regne.

5. Docent, Dr. jur. Henry Blom Ussing ansættes som Professor i Retsvidenskab efter Professor, Dr. jur. Jul. Lassens Afgang fra Universitetet.

(Journ. Nr. 255/1917.)

Professor, Dr. jur. Jul. Lassen blev under 12. November 1917 efter Ansøgning afskediget i Naade og med Pension fra Udgangen af Februar 1918 at regne. Embedet blev efter det rets- og statsvidenskabelige Fakultets Indstilling og Konsistoriums Forslag af 12. December 1917 opslaaet ledigt.

Efter Ansøgningsfristens Udløb tilstillede Undervisningsministeriet under 14. Januar 1918 Konsistorium de om Embedet indkomne 4 Ansøgninger fra Docent, Dr. jur. Henry Blom Ussing, Docent Kristian Sindballe, Overretssagfører N. Cohn og fungerende Fuldmægtig i Udenrigsministeriet G. Cohn, idet Ministeriet anmodede Konsistorium om at indhente en Betænkning fra det rets- og statsvidenskabelige Fakultet om Embedets Besættelse og derefter at tilbagesende Sagen med Konsistoriums egne Ytringer. Efter at Fakultetet i Anledning heraf havde udbedt sig nogen Henstand med Afgivelse af Erklæring, indtil man havde faaet Lejlighed til at gøre sig bekendt med de fra 2 af Ansøgerne indleverede videnskabelige Arbejder, fremsatte Fakultetet under 8. Juni 1918 følgende Betænkning med Hensyn til Embedets Besættelse:

»Angaaende Docent Ussings Kvalifikationer kan Fakultetet i det væsentlige henholde sig til, hvad det udtalte om ham, da det i Skrivelse af 8. Juni 1914 indstillede ham til Docent. Som da fremhævet, har han i sit betydeligste videnskabelige Arbejde, Doktorafhandlingen »Skyld og Skade«, givet en meget grundig, dygtig og interessant Udredning af det behandlede Spørgsmaal og derved baade lagt udprægede videnskabelige Evner for Dagen og vist sig i Besiddelse af en solid almindelig retsvidenskabelig Dannelse og af et sundt juridisk Blik. De Forventninger, man efter denne Afhandling kunde nære til ham som Docent, er da ogsaa i høj Grad blevet fyldestgjorte ved hans Virksomhed som saadan. Som nævnt i hans Ansøgning, har hans Forelæsninger spændt over et ret betydeligt Omraade (Familiere, Arveret, Romersk Privatret, Almindelig Retslære og dansk borgerlig Ret), og overalt har han ved Tilrette-

lægningen og Gennemførelsen af dem udvist en sjælden Grundighed og Dygtighed, ligesom han i det hele stedse har omfattet sin Gerning med den mest levende Interesse. Naar henses til det betydelige Arbejde, han har nedlagt i Forelæsningerne, og til, at han, hvad Fakultetet finder rigtigt, har anvendt en Del af sin Tid paa praktisk Uddannelse, kan det ikke undre, at han ikke siden sin Doktorafhandling har naaet at offentliggøre noget større litterært Arbejde, men ligesom han jævnlig har ydet mindre Bidrag af Værdi til vore juridiske Tidsskrifter, saaledes staar han netop nu — efter hvad der er Fakultetet bekendt — overfor Afslutningen af et nyt Arbejde af større Omfang, hvilket ligesom Doktorafhandlingen vil behandle et centralt Spørgsmaal indenfor Formueretten. Der kan da efter Fakultetets Mening ingen Tvivl være om, at Docent Ussing er særdeles vel skikket til at beklæde det ledige Professorat.

Hvad Docent Sindballe angaar, bemærkes foreløbig, at Fakultetet ved Bedømmelsen af hans Kvalifikationer foruden til hans offentliggjorte Arbejder har kunnet tage Hensyn til en af ham til Forsvar for Doktorgraden indleveret Afhandling om judicielle Afgørelses Retskraft.

Saa vel denne som hvad han ellers har skrevet, deriblandt navnlig hans i udvidet Form offentliggjorte Prisaafhandling »Af Testamentsarvens Historie i dansk Ret«, fremtræder ikke blot i en klar og elegant Form, men aflægger ogsaa efter Fakultetets Mening uforkastelige Vidnesbyrd om en betydelig videnskabelig Begavelse, baade om Skarphed i Tanken, om Friskhed og Selvstændighed i Opfattelsen og om et fortrinligt juridisk Omdømme, hvilket sidste, efter hvad Fakultetet tror at vide, ogsaa har vundet Anerkendelse under hans Virksomhed som konstitueret Dommer. Som Docent har han i Lighed med Docent Ussing forelæst over en Flerhed af Discipliner (Borgerlig Ret, Obligationsrettens specielle Del og Afsnit af Processen), og har baade herved og ved sin Deltagelse i Afholdelsen af konkrete Skriveøvelser vist sig som en fortræffelig Lærer, ligesom han i det hele har udført sin Virksomhed til Fakultetets fulde Tilfredshed. Paa den anden Side har det ikke kunnet være andet, end at de forholdsvis faa Aar, der er hengaaet siden Afslutningen af hans Eksamenstudier og den ikke ringe Tid, han i disse Aar har maattet anvende paa sin praktiske Uddannelse, ikke har givet ham tilstrækkelig Lejlighed til at skaffe sig et saa solidt og alsidigt videnskabeligt Grundlag, som i og for sig ønskeligt. Mod hans ovennævnte Afhandling om Dømmes Retskraft kan saaledes indvendes, at den paa flere Punkter er utilstrækkeligt litterært underbygget, hvilket ikke har været uden Indflydelse paa enkelte Resultaters Værdi, og saavel med Hensyn til Kendskab til Retslitteraturen som med Hensyn til videnskabelig Modenhed og Udvikling i det hele maa han siges afgjort at staa tilbage for Docent Ussing.

Medens alle Fakultetets Medlemmer i det væsentlige er enige i Bedømmelsen af de nævnte to Ansøgere, er Meningerne om Overretssagfører N. Cohn mere delte. Overretssagfører Cohn har siden sin Eksamen udfoldet en ikke ringe litterær Virksomhed, idet han i forskellige Tidsskrifter, navnlig »Juridisk Tidsskrift«, af hvilket han er Medudgiver, har offentliggjort et betydeligt Antal Afhandlinger, dels — alene — om civilretlige og retshistoriske Spørgsmaal dels — i Forbindelse med sin

Broder, Fuldmægtig G. Cohn — om Emner af Statsretten og Folkeretten, og han har nu yderligere til Forsvar for Doktorgraden indleveret et større Arbejde om Livsforsikringskravets formueretlige Behandling. Det anerkendes nu fra alle Sider, at han i disse Arbejder har dokumenteret en i Forhold til sin Alder ret usædvanlig Fortrolighed med Litteraturen indenfor en Flerhed af Retsvidenskabens Omraader og i det hele en betydelig almindelig juridisk Dannelse, ligesom ogsaa at han er i Besiddelse af en stor Arbejdskraft og Evne til hurtigt at orientere sig i Stoffet samt af megen Skarpsindighed, navnlig et ualmindelig skarpt Blik for logiske Brist i andres Argumentation. Paa den anden Side er der ogsaa Enighed om, at der med disse Fortrin er forbundet visse Mangler, dels lejlighedsvis nogen Overfladiskhed dels en Tilbøjelighed til at overvurdere Betydningen af logiske Ræsonnementer paa reale Betragtningers Bekostning og derfor til at afgøre Spørgsmaalene uden tilstrækkelig Indtrængen i alle Sider af dem; men medens nogle af Fakultetets Medlemmer finder disse Mangler saa stærkt fremtrædende, at de efter deres Opfattelse i væsentlig Grad forringer den videnskabelige Værdi af hans Undersøgelser, tillægger Fakultetets Flertal dem i nævnte Retning noget mindre Betydning, hvorimod der er mere delte Meninger om, hvorvidt de ikke paavirker hans Skikkethed til at vejlede Studenter. Alle Medlemmer er dog enige i, at han med Hensyn til juridiske Anlæg afgjort er Docent Ussing underlegen, og at hans hidtidige Arbejder paa ingen Maade kan staa Maal med, hvad denne har præsteret.

Den fjerde Ansøger, Fuldmægtig i Udenrigsministeriet G. Cohn, har ogsaa udfoldet en ikke ubetydelig litterær Virksomhed, der ikke er uden videnskabelig Værdi, men allerede efter Emnerne for hans Forfatterskab, der bevæger sig paa Filosofiens og Stats- og Folkerettens Omraade, finder Fakultetet det utvivlsomt, at han ikke kan komme i Betragtning ved Besættelsen af et Professorat i Civilret.

Ovenstaaende er formentlig tilstrækkeligt til at motivere, at Fakultetet ikke kan finde en Konkurrence forsvarlig endsige paakrævet, men er enig om, at Docent Ussing ubetinget bør foretrækkes, i hvilken Henseende man endnu skal fremhæve, at det, som er hans Fortrin i Sammenligning med Docent Sindballe, hans solide juridiske Dannelse og større videnskabelige Modenhed og Udvikling, er af særlig Vigtighed for den, hvem Undervisningen i et saa centralt Fag som Obligationsret skal betros.

Fakultetet tillader sig derfor at indstille, at det ledige Professorat besættes med Docent, Dr. juris Henry Blom Ussing.

Til Slut ønsker Fakultetet at tilføje, at Professor Jul. Lassen, der inden sin Afgang fra Universitetet havde deltaget i de foreløbige Forhandlinger om Sagen og afgivet en Bedømmelse af den ene af de ovennævnte Doktorafhandlinger, har vist Fakultetet den Velvilje ogsaa at udtale sig om den anden Afhandling saavel som at deltage i de endelige Forhandlinger om Indstillingen. Professor Lassen er enig i denne saavel som i den ovenfor givne Motivering af den, idet han med Hensyn til Overretssagfører Cohn slutter sig til Flertallet.

Denne Betænkning indsendte Konsistorium under 12. Juni 1918 til Undervisningsministeriet med Indstilling om, at det ledige Embede maatte blive overdraget Dr. Ussing.

I Overensstemmelse hermed blev Docent, Dr. jur. Henry Blom Ussing under 3. Juli 1918 udnævnt til Professor i Retsvidenskab fra 1. Juni 1918 at regne. Ved Skrivelse af 2. August s. A. bestemte Undervisningsministeriet derefter, at Professor Ussings Lønningsanciennitet som Professor vilde være at regne fra 1. Juli 1916.

6. Departementschef i Statsministeriet Frantz Johannes Dahl ansættes som Professor extraordinarius i Retsvidenskabens Historie.

(Journ. Nr. 167/1918.)

Under 6. April 1918 udbad Undervisningsministeriet sig Konsistoriums Erklæring over følgende Andragende af 21. Marts 1918 fra Departementschef Dahl:

»Undertegnede Departementschef Frantz Dahl tillader mig herved at ansøge det høje Undervisningsministerium om en Ansættelse ved Universitetet som Lærer i Retsvidenskabens Historie. Til Begrundelse af denne min Ansøgning tillader jeg mig at anføre følgende:

Medens det lægevidenskabelige Fakultet ved Københavns Universitet alt fra Midten af Firserne har haft en normeret Lærerstol i Medicinens Historie, har det retsvidenskabelige Fakultet hidtil manglet en saadan. Studiet af Retsvidenskabens Historie er andetsteds, ikke mindst i Tyskland, dyrket baade ved Universiteterne og i Litteraturen — i Tyskland saaledes af Mænd som Robert von Mohl, R. v. Stintzing, H. Fitting, E. Landsberg, Ernst Heymann o. a. —, men i Norden har man mere været sysselsat med Udforskningen af Rettens end af Retsvidenskabens Historie, og en Fremstilling af Retsvidenskabens Udvikling foreligger til Dato ikke. I Danmark-Norge har man i alt væsentligt koncentreret Opmærksomheden paa det Ørstedeske Gennembrud — og selv der er der endnu meget Arbejde at gøre —; den før-Ørstedeske Periode er, bortset fra G. L. Baden's forældede Værk, egentlig ganske uopdyrket, i Sverige foreligger endnu mindre — selv en Personlighed som Nehman-Ehrenstrak er endnu ikke behandlet —, og den finske Retsforsknings Førstemand Matthias Calonius har først i Aaret 1917 fremkaldt en mere indgaaende Skildring af R. A. Wrede. At det baade videnskabelig og pædagogisk er af den største Interesse at betragte en i det menneskelige Liv saa vældig indgribende Aandsvidenskabs Udvikling, er formentlig utvivlsomt. Ikke som et isoleret Fænomen, men i nøje Forbindelse med Tidens øvrige Kulturstrømninger og saaledes, at de ledende Personligheder placeres mod den rette Baggrund, for Nordens Vedkommende saaledes, at Sammenhængen og Forbindelsen med Strømningerne i det øvrige Europa fremdrages stærkere og belyses skarpere end det hidtil er sket i den herhenhørende sparsomme Litteratur.

Det er et saadant Arbejde, nærværende Ansøger vilde forsøge at udføre, og paa Forstudier hertil har jeg nu i en længere Aarrække ofret al den Tid, min Embedsgerning og andre offentlige Hverv har levnet mig. At jeg litterært ikke har kunnet gøre disse Forstudier saa frugtbringende som jeg selv har ønsket det, skyldes i første Linie det Faktum, at mine forskellige Embedsstillinger hidtil ikke har givet mig det Otium, som er fornødent til sammenhængende litterær Virksomhed. Men som

Forstudier har jeg selv betragtet mine hidtil publicerede Bidrag til nordiske og tyske Tidsskrifter o. m. I Salmonsens Leksikon har jeg i talrige biografiske Artikler — til Dato vistnok c. 600 — til en vis Grad søgt at give en juridisk Litteraturhistorie in nuce. I de biografiske Essays, jeg har offentliggjort — i »Nordisk Tidsskrift for Strafferet«, »Tidsskrift for Retsvidenskab«, »Tilskueren«, Letterstedske Tidsskrift o. a. —, i de Skildringer af udenlandske Retslærde, jeg har givet særlig i »Tidsskrift for Retsvidenskab« tilligemed andre Bidrag sammesteds, har jeg søgt at overføre den almindelige Litteraturhistories Metode paa Retsvidenskabens. I en vis Forbindelse med disse Studier staar min mangeaarige Syslen med Retsvidenskabens Bibliografi, hvor jeg følgende det Spor, Professor Poul Johs. Jørgensen har anvist, har søgt at naa udover det Standpunkt, der i denne Hjælpevidenskab kun ser et rent mekanisk Arbejde. En Samling litteraturhistoriske Essays — om Goos, Ernst Møller, Anselm von Feuerbach, E. J. Bekker, L. v. Bar, Rudolph Sohm, Raymond Sables, G. A. van Hamel*) o. a. — vil først kunne foreligge for Offentliggørelse, naar de nuværende Priser paa Papir og for Trykning antager en mere moderat Skikkelse. At der, særlig til Belysning af den før-Ørstedeske Periode, endnu f. Eks. i Arkiverne findes hidtil ubenyttet Stof, tør vistnok betragtes som givet. I »Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte« har jeg alt publiceret nogle Smaaprøver derpaa.

Medens jeg som eventuel Lærer i Retsvidenskabens Historie *litterært* vilde koncentrere mit Arbejde paa en Fremstilling af nordisk Retsvidenskabens Historie, vilde jeg i *Forelæsninger og andre Øvelser* tillige fremstille den europæiske, i Længdesammenhæng eller ved særlige Øvelser over betydningsfulde Afsnit eller fremtrædende Personligheder. En kortfattet Udsigt over Retslitteraturens Historie — f. Eks. efter en Maalestok som Hoffding's eller Starcke's Værker over Filosofiens Historie — vilde meget hurtig kunne foreligge, allerede fordi jeg hertil har alle Materialier samlede.

At jeg ved Ansættelse i en Lærerstilling som den ansøgte ogsaa vilde være villig til at træde hjælpende til ved anden Undervisning, f. Eks. ved Strafferetten, i hvilken Disciplin jeg tidligere har haft den Ære at være Lærer, udtaler jeg kun som noget, der følger af sig selv.

I Anledning heraf udtalte det rets- og statsvidenskabelige Fakultet under 29. Maj 1918 følgende:

»Fakultetet ser gerne Oprettelsen af en selvstændig Lærerpost (et Lektorat) i Retsvidenskabens Historie, ligesom Ansøgeren, om hvem det er Fakultetet bekendt, at han har gjort grundige Studier i dette Fag, og som ved flere i de senere Aar offentliggjorte Afhandlinger har vist utvivlsomme Anlæg for Behandling af derhen hørende Emner, utvivlsomt maa anses for vel kvalificeret til at beklæde en saadan Post. Hans Undervisningsvirksomhed i sin Tid, da han under Professor Torps Forfald var konstitueret som Professor i Strafferet, hvilken saavidt Fakultetet bekendt blev paaskønnet af de studerende, giver ogsaa Sikkerhed for, at han, som fremhævet i Andragendet, vil kunne yde god Bistand i dette Fag, om det gøres nødigt, og maaske vil han lejlighedsvis ogsaa paa

*) En Skildring af v. Hamel i »Nordisk Tidsskrift for Strafferet« foreligger oversat paa hollandsk.

anden Maade kunne deltage i Undervisningen, hvortil Fakultetet gaar ud fra, at han vil være villig.

Naar Fakultetet saaledes maa medgive Ansøgningen sin bedste anbefaling, sker det imidlertid ud fra den Forudsætning, at Oprettelsen af en saadan Lærerpost ikke paa nogen Maade vil træde hindrende i Vejen for Fyldestgørelsen af Krav, der efter Fakultetets Opfattelse maa anses paatrængende nødvendige, herunder bl. a. Oprettelsen af det i Fakultetets tidligere Skrivelse af 4. December 1915 omhandlede Professorat i speciel Formueret.«

Med Skrivelse af 19. Juni 1918 tilbagesendte Konsistorium Sagen til Ministeriet, idet det under Vedlæggelse af Fakultetets Erklæring udtaltes, at Konsistorium meget maatte anbefale, at Fakultetets Forslag om Ansættelse af Departementschef Dahl som Lektor i Retsvidenskabens Historie toges til Følge. Det tilføjedes herved, at det var en Forudsætning for denne Indstilling, at der ikke i den paagældende Anledning maatte søges nogen ny Bevilling, men at der af det under Universitetets Udgiftspost h. 1. til Ministeriets Raadighed til videnskabelige Formaals Fremme disponible Beløb kunde tilstaas Departementschef Dahl et Honorar, som af Konsistorium foresloges bestemt til 2000 Kr. aarlig fra 1. September 1918 at regne.

Under Henviisning til denne Skrivelse fremsendte Undervisningsministeriet under 2. September 1918 til Konsistoriums Erklæring et Andragende fra Departementschef Dahl om Ansættelse som Professor extraordinarius i Retsvidenskabens Historie, idet Ministeriet udtalte, at det, hvis Universitetet kunde anbefale Sagen, ikke vilde være uvilligt til at søge Finanslovshjemmel til det paagældende Embedes Oprettelse fra 1. April 1919, saaledes at Lønningen udrededes af Universitetets Udgiftspost h. 1., paa hvilken Konto der maatte antages at være tilstrækkelige Midler disponible.

Det ommeldte, d. 29. August 1918 udfærdigede Andragende er saalydende:

»Efter at jeg i et tidligere til det høje Ministerium indsendt Andragende havde anholdt om, at der i Lighed med, hvad der er sket for Lægevidenskabens Vedkommende, maatte blive oprettet en Lærerpost ved Universitetet i Retsvidenskabens Historie, er der tilflydt mig mundtlig Meddelelse om, at Ministeriet efter det retsvidenskabelige Fakultets anbefaling er sindet at beskikke mig til Lektor i den ommeldte Disciplin.

Næst i Anledning heraf at udtrykke min ærbødige og oprigtige Tak baade overfor det høje Ministerium og overfor det højtærede retsvidenskabelige Fakultet, tillader jeg mig at andrage om, at det paatænkte Lektorat maatte blive omdannet til et ekstraordinært Professorat. Et saadant Embede vil, som det vil være det høje Ministerium bekendt, ikke medføre nogen økonomisk Fordel for mig, men vil tværtimod med Hensyn til Gage, Pension m. m. betyde en følelig Tilbagegang for mig, men det vilde sætte mig i Stand til helt og udelt at anvende min Tid og mine Interesser til Arbejde i Videnskabens Tjeneste, hvilket selvfølgelig vil være udelukket, saa længe jeg en meget væsentlig Del af Dagen er optaget af anden Virksomhed. Ligesom i mit tidligere Andragende tillader jeg mig at tilføje, at jeg mener at kunne paatage

mig Lærervirksomhed i andre Discipliner — Strafferet, Retsfilosofi — til Hjælp for Fakultetets øvrige Lærerkrafter.«

Med Hensyn hertil udtalte Fakultetet under 8. September 1918 følgende:

»I Anledning af Konsistoriums Skrivelse af 3. d. M. vedrørende Spørgsmaalet om eventuel Oprettelse af et ekstraordinært Professorat for Departementschef Frantz Dahl skal Fakultetet udtale, at man af de i dennes Andragende anførte Grunde vil kunne anbefale, at der i Stedet for et Lektorat oprettes et ekstraordinært Professorat i Retsvidenskabens Historie, og at dette besættes med Departementschef Frantz Dahl, dog under Forudsætning af, at denne Udnævnelse ikke kommer til at træde hindrende i Vejen for Opfyldelse af Krav fra Fakultetets Side, som for Undervisningens Skyld maa anses for vigtigere, og at navnlig Oprettelsen af det Professorat i speciel Privatret, hvorefter Andragende tidligere er indgivet, forud sikres.«

I Skrivelse til Undervisningsministeriet af 12. September 1918 udtalte Konsistorium, at det for sit Vedkommende ganske kunde slutte sig til Fakultetets Erklæring. Det fremhævedes derhos yderligere, at der — efter hvad der var Konsistorium bekendt — ogsaa fra et af de andre Fakulteter kunde ventes i nær Fremtid at ville fremkomme Forslag om en Læreransættelse af større Betydning for Undervisningen end den her omhandlede, og at man derfor maatte forudsætte, at heller ikke et saadant Forslag vilde blive præjudiceret ved Afgørelsen af den paagældende Sag.

Paa Finansloven for 1919—20 blev der derefter under Universitetets Udgiftspost h. 1., Til Ministeriets Raadighed til videnskabelige Formaals Fremme, optaget saalydende Tekstanmærkning: »Der tillægges Departementschef Frantz Dahl som Professor extraordinarius i Retsvidenskabens Historie oprykkende Professorlønning med Pensionsret«, jfr. Rigsdagstidene for 1918—19, Tillæg B., Sp. 601—04. Departementschef i Statsministeriet Frantz Johannes Dahl udnævntes i Henhold hertil under 1. April 1919 til Professor extraordinarius i Retsvidenskabens Historie fra den anførte Dag at regne.

7. Professor extraordinarius i offentlig Ret og islandsk Ret Dr. jur. Knud Berlin ansættes som Professor ordinarius i Retsvidenskab.

(Journ. Nr. 205/1918.)

Under 28. Maj 1918 indsendte det rets- og statsvidenskabelige Fakultet saalydende Andragende:

»Fakultetet tillader sig herved at indstille, at det ekstraordinære Professorat i offentlig Ret og islandsk Ret, som indehaves af Professor, Dr. juris Knud Berlin, omdannes til et ordinært Professorat i Retsvidenskab.

Paa Grund af Forholdene er det nemlig den offentlige Ret, specielt Statsretten, der saa godt som udelukkende har dannet Genstanden for Professor Berlins Virksomhed ved Universitetet, og dette Fag indtager en saadan Stilling i Fakultetets Studie- og Eksamensordning, at det maa anses for naturligt og næsten nødvendigt, at den, der repræsenterer

det, indtager Stillingen som ordinær Professor. Dertil kommer, at en Omdannelse af Professoratet fra ekstraordinært til ordinært uden at medføre nogen Udgift for Statskassen vil være af Betydning for Indehaveren bl. a. ved Tildelingen af Huslejeportionerne for Universitetslærere.«

Med Hensyn til dette Andragende udtalte Universitetskvæsturen under 4. Juni 1918 bl. a. følgende:

»Ved Forelæggelsen for Undervisningsministeriet af Sagen om Bi beholdelsen af det tidligere af Professor P. J. Jørgensen beklædte ekstraordinære Professorat blev det af det rets- og statsvidenskabelige Fakultet hævdet, at Fakultetets Lærerkrafter allerede paa det paagældende Tidspunkt var saa stærkt optagne, særlig af det stadig voksende Eksamensarbejde, at en Nedlæggelse af det paagældende ekstraordinære Professorat vilde føles som en meget byrdefuld Forøgelse af det Arbejde, der paahvilede de ordinære Professorer. Siden den paagældende Tid er der i Henhold til Bevilling paa Finansloven for 1916—17 oprettet et nyt ordinært Professorat i Retsvidenskab under det rets- og statsvidenskabelige Fakultet, jfr. Rigsdagstidenden for 1915—16, Tillæg B., Sp. 1197—1200. Efter hvad der i det foreliggende Andragende fra Fakultetet er udtalt om, at den Virksomhed, der paa Grund af Forholdene saa godt som udelukkende har været tildelt Professor Berlin, nemlig Behandlingen af den offentlige Ret, specielt Statsretten, indtager en saadan Stilling i Fakultetets Studie- og Eksamensordning, at det maa anses for naturligt og næsten nødvendigt, at den vedkommende Lærer indtager Stillingen som ordinær Professor, maa det imidlertid formentlig antages, at det paagældende Professorat ogsaa vedblivende er et uundværligt Led i den retsvidenskabelige Undervisningsplan, saaledes at der ikke kan være Grund til at søge forbeholdt Bevillingsmyndighederne Adgangen til at nedlægge den ommeldte Lærerpost ved den nuværende Indehavers Afgang. Forsaavidt dette efter Konsistoriums Formening maatte være Tilfældet, kan man herfra tiltræde, at den ommeldte Omdannelse af Professor, Dr. Berlins ekstraordinære Professorat til et ordinært, hvilket ikke vil medføre nogen forøget Udgift paa Finansloven, men vil give Professoren den Fordel, at han bliver berettiget til efter Tur at optære Fribolig eller Huslejeportion, søges gennemført, og man skal derfor under den anførte Forudsætning foreslaa indstillet til Undervisningsministeriet, at der paa Finanslovforslaget for 1919—20 under Universitetets Udgiftspost a. 1., Lønninger til Professorer, søges bevilget 6500 Kr. som den Professor, Dr. Berlin for det nævnte Finansaar som Professor ordinarius tilkommende Lønning, og at Universitetets Udgiftspost h., Til videnskabelige Formaals Fremme, Underkonto 2., Ifølge særlig Bevilling til bestemte Personer eller Øjemed, nedsættes med et tilsvarende Beløb som bortfaldende Lønning til Professor, Dr. Berlin som Professor extraordinarius.«

Efterat Sagen derpaa under 15. Juni 1918 af Konsistorium var bleven indsendt til Undervisningsministeriet med Indstilling om dens Fremme i Overensstemmelse med Kvæsturens Forslag, blev der paa Finanslovforslaget for 1919—20 under Universitetets Udgiftspost a. 1., Lønninger til Professorer, optaget Forslag om Omdannelse af det Professor Berlin beklædte ekstraordinære Professorat til et ordinært Professorat i Rets-

videnskab, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg A., Sp. 1343—46 og 1395—96. Dette Forslag udgik imidlertid ved 2. Behandling af Finanslovsforslaget, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg B., Sp. 595—96 og 603—04, medens derimod den foreslaaede Omdannelse gennemførtes ved Lov Nr. 382 af 30. Juni 1919 om Oprettelse af nye Professorater og Docenturer ved Universitetet.

Professor extraordinarius, Dr. jur. Knud Kugelberg Berlin blev derpaa under 11. August 1919 udnævnt til Professor ordinarius i Retsvidenskab fra 1. April s. A. at regne. Ved Skrivelse af 22. September 1919 fastsatte derhos Undervisningsministeriet Professor Berlins Lønningsanciennitet til at regnes fra d. 1. April 1906.

8. Kontorchef i det statistiske Departement Jens Chr. Jespersen Warming ansættes som Professor ordinarius i Statistik.

(Journ. Nr. 346/1918 og 104/1919.)

Under 29. November 1918 indgav Kontorchef J. Warming saalydende Andragende:

»Efter at jeg nu i 12 Aar har varetaget Undervisningen i Danmarks Statistik for de statsvidenskabelige Studenter, tillader jeg mig at meddele Fakultetet, at jeg ikke længer paa tilfredsstillende Maade kan fortsætte denne Gerning, hvis den fremdeles skal være en Bibeskæftigelse, og jeg henstiller derfor til Fakultetet at søge Bevilling til Oprettelse af et Professorat, eventuelt et ekstraordinært.

Til nærmere Motivering heraf skal jeg anføre følgende: Arbejdet med Danmarks Statistik vokser bestandig, dels fordi nye Omraader indtages under statistisk Belysning dels fordi der kommer nye Tal paa de gamle Omraader, og disse kræver ofte en helt ny Tekst. Faget kræver derfor ualmindelig meget Arbejde til Forberedelse, og der medgaar nogen Tid til at meddele det nye Stof til Studenterne. Efter Undervisningsplanen skal der til en 2-aarig Gennemgang benyttes 2 Semestre med 2 Timer og 2 med 3 Timer, men faktisk har jeg i flere Aar altid haft 3 Timer, og i den sidste 2-aarige Periode lykkedes det mig kun at blive færdig, fordi jeg af særlige Grunde sprang et større Afsnit over. Hertil kommer nu de overordentlige Forskydninger i Tallene, som Krigsforholdene har medført, og som i de nærmeste Aar vil stille store Krav til Belysning og Forklaring af Forskellen mellem Forholdene før, under og efter Krigen, maaske som en særskilt Behandling af Spørgsmaalet om Krigens økonomiske Virkninger for Danmark. Ogsaa den eventuelle territoriale Udvidelse af Omraadet for dansk Statistik vil stille Krav om forøget Arbejde.

Hvis Pensum fremdeles skal gennemgaas paa de normerede 2 Aar, hvilket jeg betragter som en Selvfølge, vil jeg derfor ikke kunne overkomme den Fordybelse i Faget, baade i Forberedelsen og i Undervisningen, som alene kan gøre Arbejdet tilfredsstillende for Studenterne og for mig selv, og uden hvilken jeg ikke ønsker at fortsætte denne Gerning.

En betydelig Hjælp vilde det være, om min Haandbog i Danmarks Statistik kunde udkomme i en ny Udgave; men det vilde være meget uheldigt at skrive denne, inden Forholdene er kommen nogenlunde til

Ro efter Freden, og desuden vilde et saadant Arbejde kræve, at jeg i mindst et Aar fik Orlov fra Forelæsninger. Noget lignende vilde gælde Udarbejdelsen af et Tillæg til den oprindelige Udgave.

Jeg har overvejet, om mit Arbejde ikke kunde indskrænkes ved, at Dele af Faget blev overtaget af andre. Men dette anser jeg for en uheldig Ordning, fordi Fagets Enhed vilde blive brudt, og fordi det maa befrygtes, at Stoffet yderligere svulmer op. Ogsaa for mig personlig vilde det være utilfredsstillende ikke længere at have det hele Fag.

Under disse Omstændigheder tillader jeg mig altsaa at anmode Fakultetet om, at der maa blive søgt Bevilling til Oprettelse af et nyt Professorat, saaledes at jeg uden nogen væsentlig Nedgang i Indtægt kan opgive min Stilling i Statistisk Departement.«

I Anledning af dette Andragende udtalte de statsvidenskabelige Professorer L. V. Birck, Axel Nielsen og H. Westergaard under 3. December 1918 følgende:

»De økonomisk-statistiske Fag har i den sidste Tid haft en overordentlig stærk Vækst, der gør det i høj Grad ønskeligt at faa flere Lærerkrafter ved Universitetet til Betjening af disse Fag. Man ser da ogsaa, at adskillige Universiteter i Udlandet, i Erkendelse af Samfundsvidenskabernes voksende Betydning, meget stærkt har forøget Antallet af Lærere i disse Fag. Danmarks Statistik og sammenlignende Statistik, under hvilke Fag ogsaa Finansstatistiken hører, vil i fuldt Maal kunne lægge Beslag paa en Universitetslærers Tid, saa meget mere som Undervisningspligten i Statistik er forøget ved Ændringerne i juridisk Eksamens første Del. Men ved Siden af Statistiken er der en Række Fag, i hvilke det vilde være ønskeligt at have Lærere, enten som Docenter eller som Lektorer. Særlig kan nævnes to Fag som Arbejderpolitik og Handelspolitik, der i den nærmeste Fremtid vil stille store Krav til den almindelige Opmærksomhed. Endvidere maa det erindres, at Universitetet efter Professor Wilkens' Afgang savner en Lærer i et saa vigtigt Fag som Sociologien — hvad enten en saadan Universitetslærer skulde knyttes til det filosofiske eller til det rets- og statsvidenskabelige Fakultet. Der er desuden en Række Emner, som det vilde have Interesse at faa belyst af og til, saa at det kunde være meget ønskeligt, om der kunde staa et Beløb til Raadighed til Udbetaling af Honorarer for saadanne Forelæsninger. Eksempelvis skal nævnes et Emne som Fabriklovgivning og Fabriktilsyn. Vi mener dog ikke, at en saadan videre Reform af Undervisningen i de statsvidenskabelige Fag kan gennemføres i Øjeblikket, idet de Lønninger, der ydes Universitetslærere, kun er lidet tillokkende i Sammenligning med, hvad der kan opnaas i det praktiske Liv.

Idet vi udtaler det Haab, at disse Spørgsmaal senere maa blive taget op til velvillig Overvejelse, skal vi anbefale Docent Warmings Andragende; det nye ekstraordinære Professorat vilde passende kunde benævnes Professorat i Statistik. For at han ikke ved sin Ansættelse som Professor skal lide for stort Indtægtstab, var det ønskeligt, om han kunde blive ansat med størst mulig Anciennitet. Vi tilføjer, at han siden sin Ansættelse som Docent til Fakultetets fulde Tilfredshed har varetaget Undervisningen i Danmarks Statistik.«

Under 9. December 1918 afgav det rets- og statsvidenskabelige Fakultet følgende Erklæring over Andragendet:

»I medfølgende Andragende af 29. November d. A. har Kontorchef i Statistisk Departement Jens Warming, hvem det i en Aarrække har været overdraget at holde Forelæsninger for de statsvidenskabelige Studerende, henstillet til Fakultetet at søge Bevilling til Oprettelse af et Professorat for ham, eventuelt et ekstraordinært. De statsvidenskabelige Professorer, hvis Erklæring Fakultetet har indhentet, har anbefalet, at Andragendet imødekommes, saaledes at der søges oprettet et ekstraordinært Professorat i Statistik. I Overensstemmelse hermed tillader Fakultetet sig at indstille til det høje Ministerium, at der søges tilvejebragt Hjemmel for Oprettelse af et ekstraordinært Professorat i Statistik for Kontorchef Warming. Som det fremgaar af vedlagte Erklæring fra de statsvidenskabelige Professorer, er de statistiske Fag i de sidste Aar undergaaet en saadan Udvikling, at det maa anses fuldt begrundet at oprette en selvstændig Lærerpost i Statistik. Dertil kommer, at man ved Oprettelse af et nyt Professorat vil kunne opnaa en anden Fordel, idet man vil kunne paalægge Professoren i Statistik at deltage i Undervisningen af de juridisk Studerende, af hvem der efter Anordn. Nr. 227 af 19. April 1918, § 4 — i Modsætning til tidligere — kræves et vist Studium af Danmarks Statistik; dette er af særlig Betydning, da Undervisningen af de juridiske Studerende efter den betydelige Udvidelse af Faget Nationaløkonomi, som er indført ved Omordningen af juridisk Embeds-eksamen, vilde blive meget vanskelig at bestride for de statsvidenskabelige Professorer. Da derhos Kontorchef Warming i alle de Aar, hvori han har virket ved Universitetet, var den, som underviste i Danmarks Statistik, og da hans Udnævnelse til Professor er anbefalet enstemmigt af de statsvidenskabelige Professorer, maa den foreslaaede Ordning utvivlsomt anses for meget ønskelig for Universitetet.

Det behøver næppe at tilføjes, at det nye Professorat ikke har nogen som helst Berøring med Faget speciel Privatret, for hvilket der af Fakultetet tidligere er gjort Indstilling om Oprettelse af et Professorat. Skulde imidlertid mod Forventning den samtidige Oprettelse af begge Professorater møde Betænkeligheder af bevillingsmæssig Art, er Fakultetet enigt i, at det tidligere foreslaaede Professorat i speciel Privatret bør sikres først.

Iøvrigt henstiller man, at der af Hensyn til det store Indtægtstab, Kontorchef Warming ellers vilde lide ved Udnævnelse til Professor, tillægges ham den størst mulige Anciennitet.«

Den saaledes foreliggende Sag fremsendtes under 16. December 1918 af Konsistorium til Undervisningsministeriet, idet der bl. a. udtaltes følgende:

»..... Konsistorium kan ogsaa for sit Vedkommende paa det bedste anbefale, at der paa Finansloven for 1919—20 søges den til Oprettelsen af et saadant ekstraordinært Professorat nødvendige Bevilling. Man finder dog herved Anledning til stærkt at fremhæve, at det heromhandlede Professorat ikke paa nogen Maade maa træde hindrende i Vejen for Oprettelsen af tidligere foreslaaede Lærerpoter, idet man i saa Fald finder det rettest, at Sagens Gennemførelse venter til næste Aar.

Konsistorium skal ligeledes anbefale, at der til Afværgelse af det Indtægtstab, som Kontorchef Warming vilde lide, saafremt han skulde indtræde paa laveste Professorlønning, tillægges ham den størst mulige Anciennitet, i hvilken Henseende man skal fremhæve, at Kontorchef Warming i sit nuværende Embede har Anciennitet fra 1. April 1904.«

I Anledning heraf meddelte Ministeriet i Skrivelse af 4. Januar 1919, at det efter de i Fakultetets Indstilling fremsatte Synspunkter, der motiverer Embedets Oprettelse, efter Ministeriets Opfattelse maatte anses for rigtigst, at det for Kontorchef Warming foreslaaede Professorat i Statistik oprettedes som et ordinært Professorat. Ministeriet udtalte derhos, at det vilde være villigt til at optage dette Embede paa det særlige Lovforslag, som vilde blive forelagt om Oprettelse af nye ordinære Professorater og Docenturer. I Overensstemmelse hermed oprettedes der ved Lov Nr. 382 af 30. Juni 1919 et Professorat i Statistik.

I Skrivelse af 23. Juli 1919 indstillede Konsistorium, at Kontorchef Warming maatte blive udnævnt til Professor fra 1. September 1919 at regne, og Ministeriet meddelte derefter i Skrivelse af 13. August s. A., at Kontorchef i Statistisk Departement Jens Chr. Jespersen Warming under 11. s. M. var bleven udnævnt til Professor ordinarius i Statistik fra 1. September 1919 at regne. I Skrivelse af 22. September s. A. meddelte Ministeriet derhos, at Professor Warmings Lønningsanciennitet var bleven fastsat til at regnes fra 1. September 1919.

Angaaende Anciennitetsforhøjelse for Professor Warming henvises til efterfølgende Artikel.

9. Forøgelse af Professor J. Warmings Lønningsanciennitet.

(Journ. Nr. 333/19.)

Under 9. Oktober 1919 fremsendte det rets- og statsvidenskabelige Fakultet med sin bedste Anbefaling saalydende Andragende fra Professor i Statistik J. Warming af 4. s. M.:

»I Bemærkningerne til Lovforslag 19 18/19 Nr. 96, hvilket Lovforslag førte til Lov Nr. 382 af 30. Juni 1919 om Oprettelse af nye Professorater og Docenturer ved Københavns Universitet, hedder det, »at man forbeholder sig senere paa Finansloven at søge en saadan Anciennitetsforbedring for Kontorchef Warming som Professor, at han ikke ved sin Udnævnelse gaar væsentlig ned i Indtægt.«

Under Henvisning hertil samt til gennem Konsistorium modtagen Meddelelse om, at min Lønningsanciennitet af det høje Ministerium er fastsat til at regnes fra 1. September 1919, tillader jeg mig at ansøge om, at der maa blive søgt Bevilling til at regne min Anciennitet fra 1. April 1904, fra hvilket Tidspunkt jeg var udnævnt til Kontorchef i Statistisk Departement. Hvis nemlig min Anciennitet beregnes fra 1. September 1919, vil min aarlige Indtægt efter den ældre Lønordning, der fik Betydning i September, synke fra 8675 Kr. til 6250 Kr., altsaa med 2425 Kr., og efter den fra 1. Oktober gældende nye Ordning fra 11,982 til 10,182 Kr., altsaa med 1800 Kr. (+ eventuel Forhøjelse af mit tidligere Honorar fra Universitetet). De nævnte Beløb er beregnet saaledes:

Efter den ældre Ordning:

Løn som Kontorchef m. 3. Tillæg ..	5500 Kr.	Beg.løn som Prof.	5000 Kr.
25 pCt.	1375 »	25 pCt.	1250 »
Honorar fra Universitetet	1800 »		
	8675 Kr.		6250 Kr.

Efter den nye Ordning:

Løn som Kontorchef	7800 Kr.	Beg.løn som Prof.	7800 Kr.
Stedtillæg	450 »	Stedtillæg	450 »
Dyrtidstillæg	702 »	Dyrtidstillæg ..	702 »
Konjunkturtillæg	1230 »	Konjunkturtillæg	1230 »
Honorar fra Universitetet	1800 »		
	11,982 Kr.		10,182 Kr.

Med Anciennitet fra 1904 vilde jeg derimod saavel efter den gamle som den nye Ordning opnaa 3 Alderstillæg, nemlig:

Efter den ældre Ordning:

Efter den nye Ordning:

Løn som Professor	6500 Kr.	Løn som Professor	9600 Kr.
25 pCt.	1625 »	Stedtillæg	450 »
		Dyrtidstillæg	702 »
		Konjunkturtillæg	1350 »
	8125 Kr.		12,102 Kr.

Jeg skal endelig ansøge om, at Bevillingen maa blive søgt med tilbagevirkende Kraft fra 1. September.«

I Anledning af dette Andragende udtalte Universitetskvæsturen i Skrivelse af 1. December 1919 bl. a. følgende:

»Til Begrundelse af Andragendet henviser Professor Warming til, at han, saafremt han var vedbleven at være Kontorchef og derhos havde bevaret det Honorar for Bistand for de statsvidenskabelige Professorer, han siden 1908 har oppebaaret, vilde have haft 1800 Kr. mere i aarlig Indtægt end han nu har som Professor. Det bemærkes herved, at det ommeldte Honorar ved Finansloven for 1908—09, jfr. Rigsdagstidende for 1907—08, Tillæg B., Sp. 715—16, blev fastsat til 1500 Kr. aarlig og siden 1. April 1912 i Henhold til Lov Nr. 147 af 8. Juni 1912 er blevet udredet med 1800 Kr. aarlig.

Efter det i Sagen oplyste vil det formentlig findes stemmende med Billighed, at det foreliggende Andragende søges fremmet. Hvis dette sker, vil Professor Warming komme op paa ældste Professorlønning

9600 Kr.	
hvortil kommer Stedtillæg	450 »
Dyrtidstillæg	702 »
Konjunkturtillæg	1350 »

12,102 Kr.

Hans nuværende Lønning med de dertil hørende Tillæg er ..

10,182 »

Forskellen mellem disse Lønningsbeløb

1920 Kr.

maatte da søges bevilget ved Ændringsforslag til Finanslovsforslaget for 1920—21. Saafremt der gives den ansøgte Anciennitetsforhøjelse tilbagevirkende Kraft, vil der endvidere paa Tillægsbevillingsloven for indeværende Finansaar være at søge bevilget *dels* Forskellen mellem den Lønning, Professor Warming vilde have oppebaaret for September Maaned d. A., saafremt hans Anciennitet var beregnet fra 1. April 1904, nemlig

$\frac{1}{12}$ af 6500 Kr. = 541 Kr. 66 Øre med Tillæg af 25 pCt.	677 Kr. 08 Øre
og den Lønning han faktisk har oppebaaret for den paa-	
gældende Maaned, $\frac{1}{12}$ af 5000 Kr. = 416 Kr. 66 Øre	
med Tillæg af 25 pCt.	520 » 83 »
	156 Kr. 25 Øre

dels 960 Kr. for Halvaaret fra 1. Oktober 1919 til 31. Marts 1920, ialt 1116 Kr. 25 Øre.

I Henhold til foranstaaende skal man herefter foreslaa indstillet til Undervisningsministeriet,

at der ved Ændringsforslag til Forslaget om Lov om Tillægsbevilgning for Finansaaret 1919—20 under Universitetets Udgiftspost a. 1., Lønninger til Professorer, søges optaget følgende Anmærkning: »Professor J. Warmings Tjenestealder i Henseende til Lønning regnes fra 1. April 1904,« og at der i Forbindelse hermed foreslaas bevilget 1116 Kr. 25 Øre til Udredelse af Alderstillæg og forøget Konjunkturtillæg til Professor Warming for Tiden fra 1. September 1919 til 31. Marts 1920, og

at der ved Ændringsforslag til Finanslovsforslaget for 1920—21 under samme Udgiftspost søges bevilget 1920 Kr. til Udredelse af Alderstillæg og forøget Konjunkturtillæg til Professor Warming i Anledning af den forandrede Tjenestealder.«

Efter at Konsistorium med Skrivelse af 3. December 1919 havde fremsendt Andragendet til Undervisningsministeriet med den varmeste Anbefaling af Sagens Fremme i Overensstemmelse med Kvæsturens Forslag, optoges der paa Tillægsbevillingsloven for 1919—20 under Universitetets Udgiftspost a. 1. a., Lønninger til Professorer, saalydende Tekstanmærkning: »Professor J. Warmings Tjenestealder i Henseende til Lønning regnes fra den 1. September 1910,« jfr. Rigsdagstidende for 1919—20, Tillæg B., Sp. 3219—22. De i Kvæsturens ovennævnte Skrivelse ommeldte 1920 Kr. bevilgedes paa Finansloven for 1920—21, jfr. Rigsdagstidende for 1919—20, Tillæg B., Sp. 1877—80.

10. Oprettelse af et nyt Professorat i Retsvidenskab.

(Journ. Nr. 227/1918.)

Under 7. Juli 1918 indgav det rets- og statsvidenskabelige Fakultet saalydende Andragende:

»Som Fakultetet allerede har tilladt sig at fremhæve i sine Skrivelser af 12. Juni og 4. December 1915, har det i nyere Tid vist sig stedse mere og mere paakrævet at udskille de specielle Formueretsfag fra de bestaaende Professorater til en mere indgaaende videnskabelig Behandling

under et selvstændigt Professorat for disse Fag. Til det Professorat i Formueret, hvorunder Tingsrettens betydelige Fagomraade hører, er ogsaa henlagt Fagene Soret og Interessentskab. Under den mægtige Udvikling, der er foregaaet i det moderne økonomiske Liv i den sidste Menne-skealder paa disse Fags Omraade, kræver de en langt mere intensiv Opmærksomhed og Opdyrkning af Problemer end en Mand, hvis Hovedopgave ligger paa andre Omraader, kan afse til dem. Alene den moderne Aktieselskabsret — der har faaet øget Betydning hos os ved den nylig vedtagne Aktieselskabslov af 29. September 1917 — rummer saa talrige praktiske og samfundsvigtige Problemer, at en indgaaende Behandling vil kræve en meget betydelig Del af en enkelt Mands Arbejdskraft. Hvad det andet formueretlige Professorat angaar, er Obligationsrettens specielle Del gennem den rige og forskelligartede Udvikling, de herhen hørende økonomiske og retslige Forhold har undergaaet i nyere Tid, svulmet saa stærkt op, at det forlængst har oversteget, hvad en enkelt Videnskabsmands Kræfter kan magte. Her skal særlig fremhæves Forsikringsretten. Baade paa Tingsforsikringens og Livsforsikringens Omraade har det faktiske Materiale efterhaanden antaget et saadant Omfang og de retslige Problemer har faaet en saa indgribende praktisk Betydning, at Faget, hvis dansk Videnskab paa dette Omraade skal være paa Højde med Tiden, maa kræve en selvstændig og ny Arbejdskraft, der kan sætte en væsentlig Tid ind paa denne Opgave. Ved alle svenske Universiteter findes der ogsaa særlige Professorater i speciel Privatret.

Fakultetet tillader sig derfor at henstille til det høje Ministerium, at der oprettes et nyt Professorat i speciel Formueret, særlig omfattende Fagene Soret, Interessentskab, derunder Aktieselskabsret og Forsikringsret. For at imidlertid ikke væsentlige økonomiske Hindringer skal lægge sig i Vejen for Virkeliggørelsen af denne i høj Grad tiltrængte Reform, skal Fakultetet, hvis det til Sagens Fremme viser sig nødvendigt, ikke insistere paa, at der oprettes en helt ny Lærerpost, men vil kunne gaa ind paa den Ordning, at de væsentligste af Midlerne til det nye Professorats Oprettelse tilvejebringes gennem en samtidig Ophævelse af et allerede bestaaende Docentur. Man tillader sig nemlig at foreslaa, at, hvis Ministeriet kan tiltræde Fakultetets Indstilling af Docent Ussing til det ledige Professorat, det derved ledigblivende Docentur omdannes til det her foreslaaede nye Professorat i speciel Formueret. Merudgiften for Staten vil da herved kun blive ringe, og i alt Fald meget ringe sammenlignet med de utvivlsomme og store Fordele for den juridiske Videnskab og Universitetet, som Oprettelsen af nævnte Professorat vil betyde.«

Andragendet fremsendtes under 15. Juni 1918 med Konsistoriums Anbefaling til Undervisningsministeriet og ved Lov Nr. 382 af 30. Juni 1919 oprettedes derefter et nyt Professorat i Retsvidenskab samtidig med, at et Docentur i Retsvidenskab bortfaldt, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg A., Sp. 4310—11.

Angaaende Embedets Besættelse henvises til nedenstaaende Artikel om Ansættelse af Docent, Dr. jur. Sindballe som Professor. Vedrørende det ved samme Lov oprettede andet Professorat i Retsvidenskab henvises til foranstaaende Artikel 7 om Ansættelse af Professor extraordinarius Dr. jur. Berlin som Professor ordinarius i Retsvidenskab.

11. Docent, Dr. jur. Kristian Sindballe ansættes som Professor ordinarius i Retsvidenskab.

(Journ. Nr. 285/1919.)

Efter at der ved Lov Nr. 382 af 30. Juni 1919 var blevet oprettet et nyt ordinært Professorat i Retsvidenskab, meddelte Undervisningsministeriet under 6. August 1919 Konsistorium, at det paagældende Embede s. D. var opslaaet vakant. Efter Ansøgningsfristens Udløb udbad Ministeriet sig under 6. September s. A. Konsistoriums Ytringer over de fra Overretssagfører, Dr. jur. N. Cohn og Docent, Dr. jur. K. Sindballe om Embedet indgivne Ansøgninger.

I Anledning heraf nedsatte det rets- og statsvidenskabelige Fakultet under 12. September 1919 i Henhold til § 3 i kgl. Anordning af 26. Juni 1918 et fagkyndigt Bedømmelsesudvalg med den Opgave at bedømme Ansøgernes Kvalifikationer. Dette Udvalg afgav under 17. Oktober 1919 saalydende Erklæring:

»I Henhold til det os givne Hverv har vi prøvet Ansøgernes Kvalifikationer, idet vi har taget Hensyn saavel til deres *vita ante acta* som til de af dem offentliggjorte videnskabelige Arbejder, og forelægger hermed Resultatet af vore Overvejelser for Fakultetet.

Begge Ansøgerne har opnaaet den juridiske Doktorgrad ved vort Universitet og har ved Siden af Doktorafhandlingen offentliggjort flere Arbejder over retsvidenskabelige Emner. Begge har ogsaa haft praktisk juridisk Virksomhed. Bortset fra denne ydre Lighed gør der sig imidlertid væsentlige Forskelligheder gældende mellem de to Ansøgere.

Dr. Sindballe er uden Tvivl en frisk og selvstændig videnskabelig Begavelse. Lige fra Begyndelsen af sin juridiske Løbebane, da han i Studietiden vandt Universitetets Guldmedaille for en retshistorisk Afhandling, har han vist udprægede Evner for og et sundt Greb paa sit Fag. Dette beror ikke mindst paa, at hans Evner er ligeligt udviklede; han forener logisk Begavelse med et skarpt Blik for Retslivets Foreteelser og et fint, juridisk Judicium. Hans Fordannelse er ogsaa i flere Henseender fortrinlig; særlig værdifuld er hans Virksomhed i Retterne, hvor det vides, at han har gjort udmærket Fyldest. Et svagt Punkt har han dog i sin utilstrækkelige litterære Fordannelse; hans Arbejder viser ogsaa gennemgaaende en noget for ringe Indtrængen i den tidligere Litteratur. Disse Mangler har dog paa Grund af hans praktiske Greb paa Problemerne kun skadet hans Undersøgelses Resultater forholdsvis lidt. Da Dr. Sindballe endelig som Docent har vist sig i Besiddelse af udmærkede Evner som Lærer for de Studerende, nærer vi ingen Tvivl om, at han er fuldt kvalificeret til at beklæde det ledige Professorat.

Dr. Cohn er Dr. Sindballe overlegen i enkelte Retninger, saaledes i alt Fald i positive Kundskaber og formentlig i Evnen til at tilegne sig et givet Stof, maaske ogsaa i Systematikens Kunst. I de to første Henseender overgaar han de allerfleste. Han er fremdeles, ligesom Dr. Sindballe, udrustet med stor Arbejdskraft og betydelig logisk Evne. Paa den anden Side er han mindre original end Dr. Sindballe og besidder ikke det overalt ligelig sikre og sunde Judicium, der gennemgaaende kendetegner sidstnævnte. Det logiske Anlæg hos Dr. Cohn faar derved ikke

altid den rette praktiske Modvægt. Denne Ensidighed i Evner har en noget uheldig Indflydelse paa hans Forfatterskab. Den fører ham ubevidst til — i Strid med sine egne metodiske Betragtninger — at bygge paa spinkle logiske Sondringer og Momenter, saa at den reelle Kærne ofte forflygtiges, og han nøjes ikke sjældent med rent formelle Ræsonnementer, hvor der burde være anstillet en indgaaende Prøvelse af de praktiske Hensyn. Disse svage Sider er vel trængt noget tilbage i Tidens Løb; men selv hans seneste Værker skæmmes af Pletter af den Art, at de noget maa svække Tilliden til, at han skulde være i Stand til helt at overvinde de nævnte Fejl.

Af det anførte fremgaar det, at hver af Ansøgerne har Fortrin i forskellige Retninger. Efter vor Mening kan der dog ikke være Tvivl om, at Dr. Sindballe maa foretrækkes til det ledige Professorat. For den, hvis Fag er den positive Formueret, og ganske særlig for den, hvis Fag skal være Forsikringsret, Selskabsret og Søret — Fag, der til Dels er forholdsvis lidt gennearbejdet af Videnskaben — er det af allerstørste Betydning at have et fast Greb paa det praktiske Livs Forhold og et sundt Skøn, og Dr. Sindballes Overlegenhed i disse Retninger maa derfor veje meget stærkt. Paa den anden Side er hans svage Sider af forholdsvis mindst Betydning i Fag som dem, det her drejer sig om, og det kan tilmed haabes, at disse svage Sider vil forsvinde, naar han som Professor faar Lejlighed til i højere Grad end hidtil at samle sig om det videnskabelige Arbejde. Omvendt forekommer det os, at man maa tillægge de Svagheder, der viser sig i Dr. Cohns Forfatterskab, særlig Vægt, hvor Talen er om en Stilling som Vejleder for de unge.

Vi indstiller derfor til Fakultetet at udtale sig for, at det ledige Professorat besættes med Docent, Dr. Sindballe.

Vi skal endnu bemærke, at vi har overvejet, om der var Grund til at lade afholde Konkurrence mellem de to Ansøgere, men er kommet til det Resultat, at der ikke er tilstrækkelig Anledning dertil, da der foreligger saa fyldigt et Materiale til Bedømmelse af Ansøgernes Kvalifikation, at en Konkurrence næppe vilde kunne ændre Dommen.«

Til denne Erklæring sluttede Fakultetet sig i Skrivelse til Konsistorium af 18. November s. A., og Konsistorium indstillede derpaa i Skrivelse til Undervisningsministeriet af 29. s. M., at Docent Sindballe maatte blive ansat i det ledige Professorembede.

Under 15. Januar 1920 meddelte Undervisningsministeriet derefter, at Docent, Dr. jur. Kristian Sindballe d. 7. s. M. var bleven udnævnt til Professor ordinarius i Retsvidenskab fra 1. Januar 1920 at regne.

12. Ansættelse af 2 Undervisningsassistenter under det rets- og statsvidenskabelige Fakultet.

(Journ. Nr. 215/1917 og 279/1920.)

Under 12. Juni 1917 indgav det rets- og statsvidenskabelige Fakultet saalydende Andragende:

»Som det vil være det høje Ministerium bekendt, danner skriftlige Øvelser for Tiden et vigtigt Led i den juridiske Studieordning. Disse

Øvelser er af dobbelt Art, svarende til de to Slags skriftlige Opgaver, der stilles ved Eksamen: Opgaverne over konkrete Retsspørgsmaal og de saakaldte Specialeopgaver, der i Modsætning til førstnævnte er af abstrakteoretisk Natur. Skriftlige Øvelser over konkrete Retsspørgsmaal afholdes for Tiden i hvert Semester og gaar paa Omgang mellem Fakultetets Lærere. Deltagernes Antal har i de senere Aar svinget mellem 150 og 200, og da Besvarelserne ofte er lange og navnlig meget varierede, vil det forstaas, at Arbejdet med at gennemgaa og rette dem er overordentlig betydeligt og i Virkeligheden, i Forbindelse med Forberedelserne til den mundtlige Gennemgang, lægger Beslag paa hele vedkommende Professors Arbejdskraft, saa længe Øvelserne staar paa. Særlig for Fakultetets ældre Medlemmer er disse Øvelser en meget tung Byrde, som det i flere Tilfælde har været nødvendigt at fritage dem for, idet de ikke har turdet byde sig selv et saa stærkt forceret Arbejde, men Følgen heraf har været, at Turen saa meget oftere er kommet til de øvrige Medlemmer. Det maa ogsaa erindres, at Opgaverne kan rumme Spørgsmaal fra alle Dele af Civilretten, Processen og Strafferetten og derfor ofte kommer ind paa Omraader, som vedkommende Lærer ikke regelmæssig beskæftiger sig med og kun ved betydeligt Arbejde kan vinde fuldt Herredømme over. Enkelte af de i Øvelserne deltagende Lærere docerer overhovedet ikke noget af de nævnte Fag.

Øvelserne over abstrakte Retsspørgsmaal afholdes nu altid særskilt for hvert enkelt Fag af den Lærer, der docerer Faget. Ifølge Studienplanen skal de afholdes hvert andet Semester, men i de vigtigste Fag holdes de, for at imødekomme Studenternes Ønsker, faktisk hvert Semester. Deltagernes Antal er meget varierende, da det retter sig efter, hvor mange Studenter der har valgt Speciale indenfor vedkommende Fag. Da et af Specialerne altid skal falde indenfor Obligationsret eller Tingsret, er Antallet af Deltagere i Øvelserne over disse Fag naturligvis særlig stort. Navnlig gælder dette om Obligationsret, hvor det gennemsnitlig er ca. 100. Ogsaa i Øvelserne over flere af de andre Fag, saaledes særlig Proces, deltager der altid et stort Antal Studenter. Da nu disse Øvelser i Modsætning til Øvelserne over konkrete Retsspørgsmaal aldrig udgør Hovedbestanddelen af vedkommende Lærers Undervisningsvirksomhed i det paagældende Semester, men danner et blot Tillæg til Forelæsningerne, der ved Siden af holdes i sædvanligt Omfang, bliver de Lærere, hvis Fag er stærkest søgte, uforholdsmæssig bebyrdede med Arbejde, og for disse bliver saaledes ogsaa de her omhandlede Øvelser meget tidtagende og trættende.

For Deltagelse i Øvelser over konkrete Retsspørgsmaal erlægges der efter en gennem mange Aar fulgt Sædvane af hver Deltager et Honorar af 10 Kr., hvilket tilfalder den Lærer, der afholder Øvelserne. Dog bliver altid de Studerende, hvis økonomiske Forhold giver dem Krav derpaa (i Almindelighed 20 à 25 pCt. af Deltagerne), efter Anmodning fritagne for Erlæggelse af Honorar. For Deltagelse i Øvelserne over abstrakte Retsspørgsmaal ydes intet Vederlag.

Den Forøgelse af Arbejdet med Øvelserne, som har været og end mere kan ventes at blive Følgen af det stigende Studenterantal, har ført Fakultetet til at overveje, hvorledes der, uden Skade for Undervisningen, kunde finde en Aflastning af de paagældende Lærere Sted. En

saadan Aflastning mener Fakultetet at have billigt Krav paa, da Arbejdet med Øvelserne i Forbindelse med det meget store Eksamensarbejde og de ikke faa Hverv vedrørende Universitetets Administration, der er overdraget Medlemmer af Fakultetet, efterhaanden er kommet til at gøre et altfor stort Skaar i den Tid, der skulde være til Raadighed for videnskabeligt Arbejde og Produktion og saaledes er blevet en Fare for denne saa vigtige Side af Fakultetets Virksomhed. Fakultetet tror ogsaa at turde sige, at der ikke i noget andet Fakultet paahviler Lærerne lignende Arbejde af tilsvarende Omfang, ligesom det samme gælder om de juridiske Fakulteter ved vore Nabouniversiteter. Dette er i ganske særlig Grad Tilfældet i Sverrig, hvor skriftlige Opgaver kun i yderst ringe Omfang indgaar som Led i Eksamen, og hvor der derfor heller ingen Trang er til Afholdelse af skriftlige Øvelser.

Den af Fakultetet ønskede Aflastning kunde tænkes tilvejebragt enten ved en Forøgelse af Antallet af Professorer eller Docenter eller i Lighed med, hvad der kendes i andre Fakulteter, ved Ansættelse af Undervisningsassistenter. Den første af disse Udveje er i og for sig den mest tiltalende, men baade af Hensyn til Bekostningsspørgsmaalet, og fordi Kredsen af dem, der kunde tænkes egnede til Ansættelse i Professorater eller Docenturer, for Tiden er ret begrænset, mener Fakultetet ikke nu at turde stille Forslag i denne Retning, og det foreslaar derfor, at man i Stedet for forsøgsvis lader en Del af Arbejdet med Øvelserne overgaa til Assistenter, hvortil man vil kunne benytte yngre juridiske Kandidater, der har taget en fortrinlig juridisk Eksamen, og som med grundige Kundskaber forener udprægede juridiske Anlæg. Det er dog ikke Tanken, at disse Assistenter skal udføre Arbejdet paa egen Haand. Vedkommende Universitetslærer vil ikke blot, ligesom hidtil, stille Opgaverne og gennemgaa dem mundtlig for Studenterne, men det er ogsaa Forudsætningen, at han fremdeles selv læser en betydelig Del af dem, hvilket allerede vil være nødvendigt af Hensyn til den mundtlige Gennemgang. Størsteparten af Opgaverne skal imidlertid læses og rettes af Assistenterne, men efter Anvisning af Læreren og saaledes, at der angaaende tvivlsomme Spørgsmaal finder nærmere Raadførsel Sted.

Ved Siden af Arbejdet med Opgaverne har man ogsaa tænkt at paalægge Assistenterne en Pligt til paa visse Tider at indfinde sig paa det juridiske Laboratorium for der at vejlede de besøgende med Hensyn til Spørgsmaal, om hvilke de maatte ønske Oplysning, hvorved et Ønske, der oftere er fremsat af de studerende, vil blive imødekommet. Den til Laboratoriet knyttede Assistent er allerede nu saa stærkt optaget af sin Gerning som Bibliotekar, at han ikke i de Timer, hvor han er tilstede, kan overkomme synderlig andet, og efterhaanden som Bogsamlingen vokser, vil det nævnte Arbejde selvfølgelig i stigende Grad lægge Beslag paa hans Tid.

Assistentstillingen er ikke tænkt regelmæssig at skulle danne Indledningen til en videnskabelig Løbebane. Man forudsætter tværtimod, at den normalt vil blive beklædt af Kandidater, der senere gaar over i anden juridisk Virksomhed, hvorfor den heller ikke bør være uforenelig med Beskæftigelse hos Sagførere eller paa offentlige Kontorer. For at markere Stillingernes midlertidige Karakter bør Ansættelsen helst ske

paa kort Aaremaal, i hvilken Henseende en Tid af to Aar formentlig vil være passende. Genansættelse skal dog ikke være udelukket.

Hvis Assisterterne skal være til Disposition ved begge Slags skriftlige Øvelser, kan deres Antal ikke være mindre end to. Deres Honorar foreslaas ligesom for andre videnskabelige Assisterter sat til 1800 Kr. aarlig for hver. Det af Studenterne ydede Vederlag for Deltagelse i de konkrete Skriveøvelser tænkes bibeholdt paa samme Maade som hidtil, idet der stadig vil paahvile Universitetslærerne et betydeligt Arbejde med Hensyn til disse, saavel Arbejdet med at gennemtænke Spørgsmaalene og forberede den mundtlige Gennemgang som ogsaa et stort Rettelsesarbejde, hvorved erindres, at Rettelsen af den første Del af Opgaverne kræver forholdsvis meget mere Tid end Rettelsen af dem, der læses sidst. Nogle Lærere vil vistnok ogsaa af Hensyn til den mundtlige Gennemgang anse det for nødvendigt selv at læse en større Del af Opgaverne, i det mindste af de store konkrete, end ovenfor forudsat.

I Henhold til det udviklede tillader Fakultetet sig herved at andrage det høje Ministerium om, at der paa Finansloven for det kommende Finansaar maa blive søgt den fornødne Bevilling til Ansættelse af to Undervisningsassistenter under det rets- og statsvidenskabelige Fakultet, hver med et aarligt Honorar af 1800 Kr.«

I Skrivelse af 15. Juni 1917 anbefalede Universitetskvæsturen Andragendet, der under 18. s. M. fremsendtes til Undervisningsministeriet med Konsistoriums Tilslutning. Paa Finansloven for 1918—19 bevilgedes derpaa under Universitetets Udgiftspost a. 4. et Beløb af 2400 Kr. til Honorering af 2 Undervisningsassistenter under det rets- og statsvidenskabelige Fakultet med 1200 Kr. aarlig for hver uden Stigning, jfr. Rigsdagstidende for 1917—18, Tillæg A., Sp. 1351—52.

I de saaledes oprettede Stillinger ansatte Konsistorium under 6. Juli 1918 cand. jur. V. A. Meyer og cand. jur. R. A. Hove for et Tidsrum af 2 Aar fra 1. s. M. at regne.

I Skrivelse af 24. Juli 1920 meddelte Undervisningsministeriet, at Lønningsraadet i Skrivelse af 5. s. M. havde anbefalet, at Honoraret for Undervisningsassistenterne ansattes til 1500 Kr. for hver, hvorhos Ministeriet udtalte, at det havde bemyndiget Universitetskvæsturen til at udbetale Honorarerne med det forhøjede Beløb fra 1. Oktober 1919 at regne, begge med et midlertidigt Tillæg af 30 pCt.

Under 20. Oktober 1920 genansatte Konsistorium Overretssagfører V. A. Meyer og Sekretær R. A. Hove som Undervisningsassistenter for et Tidsrum af 2 Aar fra 1. Juli 1920 at regne.

13. Forhøjelse af Honoraret for Protokolføringen ved de juridiske og statsvidenskabelige Eksaminer.

(Journ. Nr. 129/1919.)

I Anledning af et fra Sekretærerne ved de mundtlige juridiske og statsvidenskabelige Eksaminer med Fakultetets Anbefaling indgivet Andragende om Forhøjelse af det dem tillagte Honorar og om Ændring i de gældende Regler om Afkortning i dette udtalte Universitetskvæsturen i Skrivelse af 4. Februar 1919 følgende:

»Ved Skrivelse af 29. Januar 1891 bifaldt Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, at det ved samme Ministeriums Skrivelse af 28. November 1857 fastsatte Honorar for Protokolføringen ved de under det rets- og statsvidenskabelige Fakultet henhørende Eksaminer forhøjedes fra 10 til 16 Kr. for enhver ordinær Eksamensdag med forholdsmæssig Afkortning for de Dage, der var bestemte til Eksamination af et ringere Antal Eksaminander end det ordinære, idet der ved Beregningen af Eksaminandernes Antal alene blev at gaa ud fra den Bekendtgørelse om Eksamen, som den forudgaaende Dag fandtes opslaaet paa Universitetet; jfr. Universitetets Aarbog for 1890—91 Side 528—29. Disse Regler blev ved Ministeriets Skrivelse til Konsistorium af 12. Maj 1908 ændrede forsaavidt angaar statsvidenskabelig Eksamen, men ved Ministeriets Skrivelse af 9. Juni 1914 bestemtes det, at den ved Skrivelse af 29. Januar 1891 fastsatte Beregningsmaade paany skulde anvendes ogsaa ved sidstnævnte Eksamen.

Nogle af Sekretærerne ved de juridiske Eksaminer har nu i det hoslagt tilbagefølgende Andragende anholdt dels om, at Honoraret for Protokolføringen maa blive forhøjet fra 16 til 20 Kr. pr. Dag, dels om at Reglen om Reduktion af Honoraret for de Dage, der er bestemt til Eksamination af et ringere Antal Eksaminander end det ordinære, enten helt maa bortfalde eller dog maa blive ophævet, forsaavidt angaar de Tilfælde, at der til 1ste Del af juridisk Eksamen kun er tilmeldt 3 eller 4 i Stedet for 5 Eksaminander. Til Støtte for Andragendet henvises til den almindelige Prisstigning og de som Følge heraf stedfundne Forhøjelser af Lønninger og Honorarer, ligesom det fremhæves, at der fungerer 2 Sekretærer i Løbet af hver Eksamensdag, saaledes at hver efter den nugældende Ordning oppebærer 8 Kr. pr. Dag. Endvidere gøres der nærmere Rede for, hvorledes den Omstændighed, at der kun er tilmeldt et ringere Antal Eksaminander end det ordinære — 5 til 1ste Del og 3 til 2den Del — kun i ringe Grad betyder nogen Lettelse for Sekretærerne med tilstedeværende Mulighed for Udnyttelsen af Tiden ved andet Arbejde. Dette gælder særlig de Tilfælde, at der til 1ste Del af Eksamen kun er tilmeldt 4 eller 3 Eksaminander.

Det rets- og statsvidenskabelige Fakultet har i den hoslagt tilbagefølgende Skrivelse af 23. f. M. anbefalet, at Honoraret forhøjes til 20 Kr. pr. Dag, samt udtalt, at det er enigt i, at den nugældende forholdsmæssige Afkortning maa anses for ubillig. Fakultetet anser det dog ikke for paakrævet at ophæve enhver Afkortning, men mener, at et billigt Hensyn til det af Sekretærerne anførte vil være taget, naar det bestemmes, at der ved Reduktionen kun regnes med halve Dage. Endvidere har Fakultetet udtalt, at det vil være naturligt at ændre Reglerne med Hensyn til statsvidenskabelig Eksamen paa samme Maade som foreslaaet for juridisk Eksamen, og dets endelige Indstilling gaar derfor ud paa, at Honoraret for Førelsen af Protokollerne ved de under det rets- og statsvidenskabelige Fakultet hørende Eksaminer fastsættes til 20 Kr. for hver Eksamensdag, dog at det for Dage, der er bestemt til Eksamination af et Antal Eksaminander, der ikke er mere end halvt saa stort som det normale, nedsættes til 10 Kr. Fakultetet foreslaar derhos, at de ændrede Regler gøres anvendelige allerede paa indeværende Eksamenstermin.

Universitetskvæsturen kan efter det oplyste i det hele tiltræde Fa-

kultetets Indstilling. Med Hensyn til Størrelsen af Merudgiften ved For-
slagets Gennemførelse bemærkes, at der i Finansaaret 1917—18 er ud-
redet som Honorarer for Protokolføringen 1209 Kr. 60 Øre for juridisk
Eksamen og 214 Kr. 40 Øre for statsvidenskabelig Eksamen, altsaa til-
sammen 1424 Kr. En Forhøjelse af Honorarerne fra 16 til 20 Kr. pr.
Dag, altsaa med 25 pCt., maa herefter antages at ville medføre en Mer-
udgift af c. 356 Kr. aarlig; den yderligere Merudgift, som de ændrede
Regler om Afkortning i Honorarerne vil medføre, maa antages at ville
blive ganske ubetydelig. Den samlede Merudgift maa herefter antages
ikke at ville blive større, end at den vil kunne afholdes af vedkommende
Konto — Universitetets Indtægtspost d., Overskud af Eksamens- og Im-
matrikulationsgebyrer samt Dekanatsindtægter — uden at det paa Kon-
toen fremkommende Overskud derfor bliver mindre end budgetteret.

Man skal herefter anbefale en Indstilling til Undervisningsministe-
riet om, at det ved Ministeriets Skrivelser af 29. Januar 1891 og 9. Juni
1914 fastsatte Honorar for Protokolføringen ved de under det rets- og
statsvidenskabelige Fakultet henhørende Eksaminer fra og med Eks-
amensterminen i Vinteren 1918—19 forhøjes fra 16 til 20 Kr. for hver
ordinær Eksamensdag, dog at Honoraret nedsættes til 10 Kr. for de Dage,
der ifølge den Bekendtgørelse om Eksamen, som den forudgaaende Dag
findes opslaaet paa Universitetet, er bestemt til Eksamination af et Antal
Eksaminander, der ikke er mere end halvt saa stort som det normale.«

Sagen fremsendtes under 24. Februar 1919 med Konsistoriums Til-
slutning til Undervisningsministeriet, der under 12. Marts s. A. bifaldt,
at det ved Ministeriets Skrivelser af 29. Januar 1891 og 8. Juni 1914 fast-
satte Honorar for Protokolføringen ved de under det rets- og statsviden-
skabelige Fakultet henhørende Eksaminer fra og med Eksamensterminen
i Vinteren 1918—19 forhøjedes fra 16 Kr. til 20 Kr. for hver ordinær
Eksamensdag, dog at Honoraret nedsættes til 10 Kr. for de Dage, der
ifølge den Bekendtgørelse om Eksamen, som den forudgaaende Dag fin-
des opslaaet paa Universitetet, er bestemte til Eksamination af kun 2
Eksaminander til 1. Del eller 1 Eksaminand til 2. Del.

14. Kendelser og Honorarer ved Bogholderiprøven for Jurister. Forhøjelse af Honoraret til Læreren ved Bogholderiundervisningen for de juridiske og statsvidenskabelige studerende.

(Journ. Nr. 320/1919 og 395/1919.)

I Anledning af en Skrivelse fra det rets- og statsvidenskabelige
Fakultet af 23. September 1919 udtalte Universitetskvæsturen under 21.
Oktober s. A. følgende:

»I Skrivelse af 2. d. M. har Konsistorium udbedt sig Universitets-
kvæsturens Ytringer med Hensyn til en Skrivelse af 23. f. M., hvori det
rets- og statsvidenskabelige Fakultet anholder om Undervisningsmini-
steriets Approbation paa en nærmere angivet Ordning med Hensyn til
det Kursus og den Prøve i Bogholderi, som i Henhold til Anordning Nr.
227 af 19. April 1918 §§ 2 og 8 og Bekendtgørelse Nr. 228 af 20. s. M. § 1,
jfr. 8 Nr. 6, bliver obligatoriske for dem, der i Sommeren 1922 eller
senere indstiller sig til en af de afsluttende juridiske Eksaminer.

Fakultetet har anført, at dette Kursus mest hensigtsmæssigt gennemgaas et Par Aar før den afsluttende Eksamen, og det ønskes derfor afholdt første Gang i indeværende Semester. Fakultetet ønsker Sagen ordnet saaledes, at Undervisningen finder Sted i Hold paa ca. 25 Deltagere, der hver betaler 25 Kr. for Kursuset, hvorhos hver, der indstiller sig til Prøven, betaler en Kendelse af 5 Kr., samt saaledes at der tillægges Læreren et Honorar af 400 Kr. for hvert Kursus à 60 Timer, medens der tillægges hver af Eksamenskommissionens 3 Medlemmer 4 Kr. for hver Opgave. Udover disse Udgifter ventes der kun at ville blive nogle mindre Udgifter til Tilsyn, Materialer og lign., og da Tilgangen til Kursuset ventes at blive stor, regnes der med, at Indtægt og Udgift omtrent vil balancere. For et normalt Hold med 25 Deltagere vil Forholdet blive saaledes:

Indtægt:

25 Deltagere à 25 Kr. for Kursus	625 Kr.
25 Eksaminander à 5 Kr.	125 —
	750 Kr.

Udgift (bortset fra Materiale m. m.):

Lærerens Honorar for 60 Timer	400 Kr.
Eksamenskommissionens Honorar: $4 \times 25 \times 3 =$	300 —
Tilsyn ved Eksamen	32 —
	732 Kr.

Fakultetet har derhos foreslaaet, at saavel Indtægter som Udgifter posteres paa Universitetets Indtægtspost d., Overskud af Eksamens- og Immatrikulationsgebyrer samt Dekanatsindtægter.

Den saaledes foreslaaede Ordning er i det hele i Overensstemmelse med den, som Undervisningsministeriet i Skrivelse af 16. Juli 1917 har godkendt med Hensyn til Kursuset i Bogholderi for de statsvidenskabelige Studerende, og der vides derfor herfra intet mod Forslaget at erindre. Man skal herefter foreslaa indstillet til Undervisningsministeriets Godkendelse, at der med Hensyn til det Kursus og den Prøve i Bogholderi, som i Henhold til Anordning Nr. 227 af 19. April 1918 §§ 2 og 8 og Bekendtgørelse Nr. 228 af 20. s. M. § 1, jfr. § 8 Nr. 6, bliver obligatoriske for dem, der i Sommeren 1922 eller senere indstiller sig til en af de afsluttende juridiske Eksaminer, træffes den Ordning, dels at det paalægges hver Deltager i Kursuset at betale 25 Kr. for Undervisningen samt, naar han indstiller sig til Prøven, en Kendelse af 5 Kr., dels at der tillægges Læreren et Honorar af 400 Kr. for hvert Kursus à 60 Timer, medens der tillægges hver af Eksamenskommissionens 3 Medlemmer 4 Kr. for hver Opgave, alt saaledes, at saavel Indtægten som Udgiften ved Kursusets og Prøvens Afholdelse posteres paa Universitetets Indtægtspost d., Overskud af Eksamens- og Immatrikulationsgebyrer samt Dekanatsindtægter.«

Under 23. Oktober 1919 fremsendte Konsistorium Sagen til Undervisningsministeriet med Tilslutning til Kvæsturens Forslag, der approberedes ved Ministeriets Skrivelse af 8. November 1919.

I Skrivelse af 9. December 1919 foreslog det rets- og statsvidenskabelige Fakultet, at der maatte blive tilvejebragt en Ordning, saaledes at Honoraret til Læreren ved Bogholderiundervisningen kunde forhøjes til 600 Kr. for hvert Kursus. I Anledning heraf udtalte Universitetskvæsturen under 6. Januar 1920 følgende:

»Ved Skrivelse af 16. Juli 1917 og 8. November 1919 har Undervisningsministeriet approberet, at der med Hensyn til de Kursus og de Prøver i Bogholderi, som i Henhold til Anordninger af 5. Maj 1916 og 19. April 1918 er obligatoriske for de statsvidenskabelige og juridiske Studerende, træffes den Ordning, dels at det paalægges hver Deltager i Kursuset at betale 25 Kr. for Undervisningen samt, naar han indstiller sig til Prøven, en Kendelse af 5 Kr., dels at der tillægges Læreren et Honorar af 400 Kr. for hvert Kursus à 60 Timer, medens der tillægges hver af Eksamenskommissionens 3 Medlemmer 4 Kr. for hver Opgave, alt saaledes, at saavel Indtægten som Udgiften ved Kursusets og Prøvens Afholdelse posteres paa Universitetets Udgiftspost d., Overskud af Eksamens- og Immatrikulationsgebyrer samt Dekanatsindtægter.

I den hermed tilbagefølgende Skrivelse af 9. December 1919, hvorover Konsistorium i Skrivelse af 22. s. M. har udbedt sig Universitetskvæsturens Ytringer, har det rets- og statsvidenskabelige Fakultet anholdt om, at den ovennævnte Ordning maa blive ændret derhen, at vedkommende Lærers Honorar fastsættes til 600 Kr. for hvert Kursus à 60 Timer, og at der, indtil Dækning for den deraf følgende Merudgift eventuelt tilvejebringes ved en Bevilling, paalægges dem, der indstiller sig til Bogholderiprøven, at erlægge en Kendelse af 10 Kr. i Stedet for, som hidtil, af 5 Kr. Det er til Støtte herfor anført, at det har vist sig umuligt at skaffe en tilstrækkelig kvalificeret Leder af Undervisningen for det ovennævnte Honorar, hvilket i Betragtning af den stedfundne almindelige Forhøjelse af Betalingen for personlig Arbejdsydelse og det betydelige Hjemmearbejde med Gennemgang af Kursusopgaver, som Stillingen medfører, heller ikke kan undre. Fakultetet formener, at det til Gennemførelsen af denne Ordning vil være ufornuddent at forhøje de studerendes Betaling for Kursuset, hvorimod der kan ventes at ville fremkomme et Underskud ved Afholdelsen af Prøven, der antages gennemsnitlig at ville komme til at koste 13 Kr. 28 Øre for hver Kandidat, medens Kendelsen kun er 5 Kr. for hver. Fakultetet formener, at det vil være naturligt at søge det herved fremkommende Underskud dækket ad Bevillingsvejen, men foreslaar dog, at Underskuddet foreløbig — indtil en saadan Bevilling kan tilvejebringes — søges i det væsentlige dækket derved, at Eksamenskendelsen forhøjes til 10 Kr.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Opnaaelsen af en særlig Bevilling med nysommeldte Formaal maa man for Universitetskvæsturens Vedkommende formene, at der, forinden Skridt i saa Henseende eventuelt foretages, bør vindes Erfaring for, hvorledes Ordningen af Bogholderiundervisningen i det hele kommer til at virke ogsaa med Hensyn til Afbalanceringen af de projekterede Indtægter og Udgifter. Man maa derfor foreslaa, at Spørgsmaalet om Opnaaelsen af en særlig Bevilling indtil videre stilles i Bero. Iøvrigt skal man bemærke, at man herfra efter de oplyste Omstændigheder kan tiltræde Forslaget om Forhøjelse — fra en efter Forholdene nærmere bestemt Termin at regne — af Bogholderi-

lærerens Honorar som af Fakultetet indstillet, og man skal derfor anbefale en Indstilling til Undervisningsministeriet om, at Ministeriets ovennævnte Resolutioner af 16. Juli 1917 og 8. November 1919 ændres derhen, at Lærerens Honorar fastsættes til 600 Kr. for hvert Kursus à 60 Timer, og at den Kendelse, der vil være at erlægge af dem, der indstiller sig til Prøven, forandres fra 5 Kr. til 10 Kr. for hver Eksaminand.»

Under 16. Januar 1920 foretog Konsistorium Indstilling til Undervisningsministeriet i Overensstemmelse med Kvæsturens Forslag. Dette blev imidlertid ikke tiltraadt af Ministeriet, der i Skrivelse af 16. Februar 1920 resolverede, at Honoraret fra og med Foraarssemestret 1920 at regne kunde fastsættes til 500 Kr. for hvert Kursus à 60 Timer, medens den Kendelse, der erlægges af dem, som indstiller sig til Prøven, uforandret forblev 5 Kr.

15. Besættelsen af et ledigt Docentur i Retsvidenskab stilles indtil videre i Bero.

(Journ. Nr. 164/1920.)

I Skrivelse af 23. Februar 1920 indstillede Konsistorium i Henhold til en fra det rets- og statsvidenskabelige Fakultet modtagen Indstilling af 16. s. M. til Undervisningsministeriet, at det ved Docent, Dr. Sindballes Udnævnelse til Professor ledigblevne Docentur i Retsvidenskab maatte blive opslaaet ledigt. Ministeriet opslog i Henhold hertil under 9. Marts 1920 det paagældende Embede som ledigt og under 6. April s. A. udbad Ministeriet sig Fakultetets Erklæring over de fra Lektor, Overretssagfører O. K. Magnussen, Højesteretssagfører, Dr. jur. N. Cohn og Overretssagfører Svend Chr. Kemp indkomne Ansøgninger.

I den Erklæring, som Fakultetet derefter under 2. November 1920 afgav over Sagen, foreslog et Flertal af Fakultetets juridiske Medlemmer, at Spørgsmaalet om det paagældende Embedes Besættelse stilledes i Bero i nogen Tid, medens et Mindretal fraraadede dette og indstillede, at Højesteretssagfører, Dr. jur. N. Cohn ansattes i Embedet. Fakultetets statsvidenskabelige Medlemmer havde ikke ønsket at udtale sig om Spørgsmaalet.

I Skrivelse af 26. November 1920 sluttede Konsistorium sig til Flertallets Indstilling, og Ministeriet meddelte derpaa i Skrivelse af 14. December 1920, at det overfor det af Konsistorium og Fakultetets Flertal bestemt udtalte Ønske ikke vilde modsætte sig, at Besættelsen af det ledige Docentur indtil videre stilledes i Bero.

16. Forskellige mindre Sager.

Ved Skrivelse af 1. December 1915 meddelte Ministeriet for Kirke- og Undervisningsministeriet Professor, Dr. jur. Carl Torp Fritagelse foreløbig i Foraarssemestret 1916 for den Del af hans Lærergerning, der bestaar i Anvisning til Studiet af Strafferet som særlig læst Afsnit samt Bedømmelse af de skriftlige Eksamensopgaver, hvorhos det bifaldtes, at det overdroges Kontorchef i det anførte Ministerium Frantz Dahl, at udføre det nævnte Arbejde. Ved Undervisningsministeriets Skrivelse af

21. September 1916 bifaldtes det endvidere, at den anførte Ordning opretholdtes ogsaa for Efteraarshalvaaret 1916 (Journ. Nr. 249/1915).

— I Skrivelse af 26. Maj. 1919 meddelte Undervisningsministeriet, at Kongen under 23. s. M. havde bifaldet, at det rets- og statsvidenskabelige Fakultet bemyndigedes til at optage Professor extraordinarius i Retsvidenskabens Historie F. J. Dahl som Medlem af Fakultetet. (Journ. Nr. 213/1919.)

— Under 13. September 1919 meddelte det rets- og statsvidenskabelige Fakultet fung. Fuldmægtig i Finansministeriet Hans Bjarne Konstitution som Leder af Bogholderiundervisningen for statsvidenskabelige Studerende og under 25. s. M. Konstitution som Leder af Bogholderiundervisningen for juridiske Studerende, alt for et Aar fra 1. September 1919 at regne. (Journ. Nr. 327/1919.)

— Ved Skrivelse af 3. Februar 1920 meddelte Undervisningsministeriet Professor emeritus, Dr. jur. Julius Lassen Bemyndigelse til, om det skulde blive nødvendigt, under Professor, Dr. Ussings Bortrejse at overtage Eksaminationen i Romerret ved juridisk Embedseksamens 1ste Del i Eksamensterminen 1919—20. I Tilslutning hertil bifaldt Ministeriet under 7. April 1920, at der paa forventet Tillægsbevilling for Finansaaret 1919—20 under Universitetets Udgiftspost 1. a., Lønninger til Professorer, afholdtes et Beløb af 500 Kr. som Honorar til Professor Lassen for den paagældende Eksamination, jfr. Rigsdagstidende for 1919—20, Tillæg B., Sp. 3221—22. (Journ. Nr. 136/1920.)

— I Skrivelse af 20. April 1920 meddelte Undervisningsministeriet, at Professor, Dr. jur. K. Sindballe, der havde erholdt Tilladelse til at træde udenfor Nummer, under 5. s. M. efter sin Afsked som Justitsminister atter var traadt i Nummer som Professor.

C. Det lægevidenskabelige Fakultet.

1. Dr. med. V. Bie ansættes som Overlæge ved Blegdamshospitalet og i det dermed forbundne Docentur i epidemiske Sygdomme.

(Journ. Nr. 176/1915.)

D. 27. Maj 1915 tilskrev Københavns Magistrat det lægevidenskabelige Fakultet saaledes:

»Ved at meddele, at den samlede Magistrat i Henhold til medfølgende Indstillinger med Bilag fra Stadslægen, Hospitalsdirektøren og Hospitalsraadsudvalget har vedtaget at forlænge Funktionstiden for Overlæge ved Blegdamshospitalet, Professor S. T. Sørensen til den 1. Oktober d. A. og samtidig ansætte Dr. med. V. Bie i det nævnte Embede fra samme Dag at regne, tillader Magistraten sig herved, forinden Beskikkelse udfærdiges, under Hensyn til den Overlægen ved Blegdamshospitalet paahvilende Forpligtelse til, saalænge han beklæder denne Stilling, at give klinisk Undervisning for de lægevidenskabelige Studerende og med Hensyn hertil træde i Forhold til Universitetet som midlertidig Docent, at udbede sig en Udtalelse fra det ærede Fakultet.«

I Anledning heraf tilskrev Fakultetet under 16. Juni 1915 Magistraten saaledes:

»Forud for sin Besvarelse af ovenstaaende skal man gøre opmærksom paa, at den af Magistraten i den foreliggende Sag fulgte Fremgangsmaade, at foretage Valg mellem Ansøgerne til den d. 1. Oktober d. A. ledigblivende Overlægepost ved Blegdamshospitalet og at vedtage Ansættelse af én af Ansøgerne uden først at have modtaget nogen Udtalelse om disse fra det lægevidenskabelige Fakultet, ikke er i Overensstemmelse med den i 1891 mellem Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet og Magistraten truffne Overenskomst, ved hvilken ligesom ved tidligere mellem de samme Myndigheder i Aarene 1872 og 1887 truffne Overenskomster angaaende Besættelse af Overlægeposterne ved Kommnehospitalets henholdsvis 4de og 6te Afdeling er forbeholdt det lægevidenskabelige Fakultet Ret til at udtale sig om Ansøgernes Kvalifikationer, inden Magistraten træffer sit endelige Valg mellem disse.

Fakultetet skal dog ikke undlade med Hensyn til den forestaaende Udnævnelse ved Prof. Sørensens Afgang fra Overlægeposten ved Blegdamshospitalet og det dermed forbundne Docentur i epidemiske Sygdomme ved Københavns Universitet herved at udtale, at det blandt Ansøgerne: Dr. med. V. Bie, Dr. med. A. Jørgensen og Reservelæge V. Siim betragter Dr. med. V. Bie som den bedst kvalificerede til at erholde Posten.«

Efter at Magistraten derpaa under 1. Juli 1915 havde meddelt Fakultetet, at Dr. med. V. Bie var bleven beskikket som Overlæge ved Blegdamshospitalet for et Tidsrum af 6 Aar fra 1. Oktober 1915 at regne, anmodede Konsistorium i Skrivelse af 7. September 1915 Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet om at foranledige, at det Overlæge Bie tilkommende Honorar af 2000 Kr. aarlig med Tillæg af 400 Kr. efter Lov af 8. Juni 1912 for den ham paahvilende kliniske Undervisning af de lægevidenskabelige Studerende i epidemiske Sygdomme maatte blive anvist ham til Udbetaling fra 1. Oktober 1915 at regne. Under 18. September s. A. meddelte Ministeriet derpaa Konsistorium, at der var tillagt Universitetskvæsturen Ordre i Overensstemmelse med den anførte Indstilling.

2. Det af Dr. med. Vilhelm Maar beklædte midlertidige Docentur i Medicinens Historie omdannes til et ekstraordinært Professorat i Medicinens Historie.

(Journ. Nr. 227/1910 og 178/1914.)

Den 28. April 1914 fremsendte det lægevidenskabelige Fakultet med sin Anbefaling og under Henviisning til sine Skrivelser af 25. November 1910 og 14. Januar 1911 følgende Andragende fra Docent, Dr. V. Maar om Omdannelse af det af ham beklædte Docentur til et ekstraordinært Professorat:

»Herved tillader jeg, Dr. med. V. Maar, Docent i Lægevidenskabens Historie ved Københavns Universitet, mig at ansøge om, at der paa Finansloven 1914—15 maa blive bevilget den Sum, der er nødvendig for, at det Docentur, jeg beklæder, kan omdannes til et ekstraordinært Professorat.

Jeg skal til Støtte for denne min Ansøgning anføre følgende Udtalelse i den af Universitetskommissionen af 7. Oktober 1912 afgivne Beretning (Side 184):

»Hvad angaar Docent Maar, er det navnlig Betydningen og Karakteren af det af ham repræsenterede Videnskabsfag, Medicinens Historie, der gør det i høj Grad ønskeligt, at Universitetslæreren i dette Fag udnævnes til Professor. Fra 1893 til 1910 var der ogsaa ved vort Universitet et ekstraordinært Professorat i Medicinens Historie, ligesom saadanne Professorater findes ved mange af Udlandets Universiteter, og de indgaaende og omfattende Studier, som Faget efter sin Natur kræver, gør det nødvendigt for den, der med tilstrækkeligt Udbytte skal kunne dyrke det, helt at vie sig til sin Videnskab, saaledes at han udelukkes fra anden Virksomhed. Dette har ogsaa den nuværende Repræsentant for Faget i sin beskedne Docentstilling tilstræbt, men det vil let i Længden gøres ham umuligt, med mindre der gennem Udnævnelse til Professor sikres ham gode og betryggende Arbejdsvilkår.«

Endvidere skal jeg anføre, at

1) Videnskabelige Studier og Forberedelse til Forelæsninger paa Biblioteker og i Arkiver i sig selv er saa godt som uforenelige med Gerningen som praktiserende Læge, hvorved Muligheden for at skaffe mig Indtægter som saadan er mig afskaaret.

2) Interessen for Lægevidenskabens Historie er herhjemme i de senere Aar i stærk Stigning, hvorved der ogsaa tilfalder Læreren i dette Fag ved Universitetet større Arbejde. Eksempelvis skal jeg anføre, at der i de 21 Aar, i hvilke min Forgænger virkede som Lærer i dette Fag, kun har været indleveret 1 Afhandling af medicinsk-historisk Indhold til Bedømmelse for Erhvervelsen af Doktorgraden, hvorimod der i mindre end de 3 sidste Aar er indleveret 2 saadanne Afhandlinger. — Endvidere har jeg som Medlem af Bestyrelsen af medicinsk-historisk Museum haft og har vedblivende et ikke ubetydeligt Arbejde med Museets Indretning og Ordning, hvilket Arbejde jeg udfører ganske uden Vederlag.

3) Jeg udgiver paa tredje Aar en Serie »Medicinsk-historiske Smaaskrifter« uden nogensomhelst Understøttelse eller Hjælp.

4) Medicinens Historie er et saa specielt Fag, at vore Biblioteker ikke kan anskaffe alle de Bøger og Tidsskrifter, der er nødvendige for Universitetets Lærer i dette Fag. Jeg er derfor nødt til af min Lønning paa 2400 Kr. (heri det midlertidige Lønningstillæg) at ofre flere Hundrede Kroner paa Bøger og Tidsskrifter.

For at kunne holde gode og paa selvstændig Forskning udarbejdede Forelæsninger og for at kunne præstere videnskabeligt Arbejde af Værdi er det, som nævnt i Universitetskommissionens Beretning, nødvendigt, at Læreren i Lægevidenskabens Historie bliver i Stand til at kunne ofre sit Fag hele sin Tid. Jeg har, som det sammesteds udtales, bestræbt mig for at gøre dette med en aarlig Løn af 2400 Kr. (med det ovenfor nævnte Fradrag til Bøger); men jeg vil ikke ret meget længere kunne fortsætte med paa anden Maade at skaffe mig de Penge, som jeg nødvendigvis maa have for at kunne subsistere.

Jeg skal endelig tilføje, at jeg er den eneste Lærer i det paagældende Fag ved Universitetet. Og skal jeg kunne repræsentere mit Fag paa en for Universitetet og Landet værdig Maade og præstere selvstændigt videnskabeligt Arbejde foruden mine Forelæsninger, vil det høje Ministerium sikkert finde det rimeligt, at jeg udnævnes til ekstraordinær Professor, en Stilling som jo min Forgænger beklædte i 18 Aar.«

Dette Andragende fremsendtes under 30. Juni 1914 af Konsistorium til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, idet det under Henvi-
sning til det i Universitetskommissionens Betænkning S. 183—84 anførte indstilledes, at den ansøgte Omdannelse af det paagældende Docentur til et ekstraordinært Professorat søgtes gennemført.

Efter at Ministeriet under 15. Juli 1914 havde svaret, at det ikke saa sig i Stand til at imødekomme den paagældende Indstilling, fornyede Dr. Maar i April 1915 sit Andragende om Ansættelse som Professor extraordinarius, idet han i det hele henviste til det i det forudgaaende Andragende fremførte og derhos udtalte følgende:

»Min Løn er nu (iberegnet midlertidigt Tillæg ifølge Lov af 8. Juni 1912) 2400 Kr. Da jeg paa Grund af Arbejde paa Biblioteker og Arkiver er afskaaret fra at have nævneværdig privat Virksomhed, og da jeg som Lærer i et forholdsvis nyt og specielt Fag er nødt til at give betydelige Summer ud til Bøger og Tidsskrifter, fordi disse ikke findes paa vore offentlige Biblioteker, er min økonomiske Stilling saa yderlig slet, at jeg sikkert i Løbet af kort Tid vil se mig nødsaget til at opgive min

Lærerpost ved Universitetet, om denne ikke kan forbedres derved, at jeg allerede i det kommende Finansaar udnævnes til Professor extraordinarius.»

Det lægevidenskabelige Fakultet anbefalede under 22. April 1915 indtrængende dette Andragende til Bevilgelse, og under 30. Juni s. A. fremsendtes det af Konsistorium til Ministeriet med Indstilling om Oprettelsen af et ekstraordinært Professorat for Dr. Maar. Paa Finansloven for 1916—17 gaves derpaa den fornødne Bevilling til Omdannelse af det af Dr. Vilh. Maar beklædte midlertidige Docentur til et ekstraordinært Professorat i Medicinens Historie, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg B., Sp. 1197—1200.

Docent, Dr. med. V. Maar blev derefter under 1. Maj 1916 udnævnt til Professor extraordinarius i Medicinens Historie fra 1. April s. A. at regne. Ifølge Undervisningsministeriets Skrivelse af 9. Juni 1916 regnes Professor Maars Lønningsanciennitet fra 1. Januar 1914.

3. Kgl. Udnævnelse af de fungerende Professorer. Andragende fra dem om Lønforbedring m. v.

(Journ. Nr. 227/1916, 241/1918 og 262/1920.)

— Under 8. August 1916 meddelte Undervisningsministeriet, at der under 13. Juli s. A. var meddelt Lederen af Klinikken for Hud- og Kønssygdomme paa Rigshospitalet, Overlæge, Dr. med. Carl Emanuel Flemming Rasch, Lederen af Klinikken for Sindssygdomme og Sygdomme i Hjerne- og Nervesystemet, Overlæge, Professor, Dr. med. Alexander Friedenreich, Lederen af Børneklinikken paa Rigshospitalet, Overlæge, Dr. med. Carl Edvard Bloch, Lederen af Klinikken for epidemiske Sygdomme, Overlæge, Dr. med. Valdemar Bie og Lederen af Klinikken for Øre-, Næse- og Halssygdomme, Overlæge, Professor, Dr. med. Ernst Carl Schmiegelow kongelig Udnævnelse som fungerende Professorer, hvorhos det meddeltes, at der under 3. August s. A. var givet de paa-gældende Klinikledere Bestalling som fungerende Professorer fra 1. April 1916 at regne.

— Under 1. Juli 1918 fremsendte Konsistorium med sin Anbefaling til Lønningskommissionen af 1917 saalydende Andragende fra de 5 fungerende Professorer:

»Undertegnede fem fungerende Professorer ved Københavns Universitet tillader sig herved at henlede den højtærede Kommissions Opmærksomhed paa det uretfærdige i, at vi i Henhold til Lønningsloven af 22. April 1916 § 3 lønnes ringere end Docenter, uagtet de Fag, vi docerer, er af en saadan Betydning, at Undervisningen i dem er obligatorisk for de lægevidenskabelige studerende, og uagtet vort Arbejde er af en saadan Art og af et saa betydeligt Omfang, at den paapegede Lønforskel maa siges at være ganske umotiveret.

Saavidt os bekendt fremkom der indenfor Folketingets Udvalg for Lønningsloven af 22. April 1916 Udtalelser om, at man, for overhovedet at faa Loven gennemført, var nødsaget til at beskære Lønnen for en eller anden Gruppe af Universitetslærere, og man valgte os, fordi man mente, at vore Stilling i sig selv medfører en betydelig Indtægt ved

privat Virksomhed. Da en saadan Betragtning ligger til Grund for den Undtagelsesstilling, Lønningsloven har givet os, tillader vi os at henvende den højtærede Kommissions Opmærksomhed paa det ganske uretfærdige i, at vi alene blandt Universitetets Tjenestemænd af Hensyn til den Mulighed, vi har for at skaffe os privat Indtægt, faar en ringere Løn end den, der tilkommer os efter det Arbejde, vi yder, og efter Arten af vor Stilling.

Vi tillader os derfor at ansøge den højtærede Kommission om at foreslaa, at vi lønnes som Docenter ved Universitetet.

De fungerende Professorers Lønning fastsattes ved Statstjenestemandsløvens § 936 til 4500 Kr. aarlig.

— I Skrivelse af 22. Juni 1920 meddelte Undervisningsministeriet, at Kongen under 14. s. M. havde bemyndiget det lægevidenskabelige Fakultet til at optage de fungerende Professorer Dr. E. Schmiegelow, Dr. C. E. Bloch, Dr. V. Bie og Dr. A. Wimmer som Medlemmer af Fakultetet. (Om Professor, Dr. Rasch's Optagelse i Fakultetet henvises til Aarbogen for 1914—15 Side 557.)

4. Ansættelse af Overlæger ved Rigshospitalet og ved Kommunehospitalet.

Efter forud afgivne Erklæringer fra det lægevidenskabelige Fakultet og Konsistorium godkendte Kongen

under 8. November 1915, at Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet havde valgt Professor, Dr. med. H. C. Gram til fremdeles at være Overlæge ved Rigshospitalets medicinske Afdeling A. i 6 Aar fra 1. Januar 1916 at regne, jfr. Ministeriets Skrivelse af 12. November 1915 (Journ. Nr. 217/1915).

under 5. Juni 1916, at Undervisningsministeriet havde valgt Professor, Dr. med. C. E. Schmiegelow til fremdeles at være Overlæge ved Rigshospitalets Afdeling for Øre-, Næse- og Halssygdomme med den dertil knyttede Poliklinik i 6 Aar fra 1. August 1916 at regne, jfr. Ministeriets Skrivelse af 13. Juni 1916 (Journ. Nr. 160/1916),

under 5. Juni 1916, at Undervisningsministeriet havde valgt Dr. med. E. S. A. Hauch til fremdeles at være Overaccouchør ved Rigshospitalets Føde- og Plejeafdeling B. i 6 Aar fra 1. August 1916 at regne, jfr. Ministeriets Skrivelse af 14. Juni 1916 (Journ. Nr. 162/1916),

under 5. Juni 1916, at Undervisningsministeriet havde valgt Dr. med. C. E. Bloch til fremdeles at være Overlæge ved Rigshospitalets Afdeling for Børnesygdomme med den dertil knyttede Poliklinik fra 1. September 1916 at regne, jfr. Ministeriets Skrivelse af 14. Juni 1916 (Journ. Nr. 161/1916) og

under 13. Juli 1918, at Undervisningsministeriet havde valgt Professor, Dr. med. Vilh. Schaldemose til fremdeles at være Overkirurg ved Rigshospitalets kirurgiske Afdeling D. i 6 Aar fra 1. November 1918 at regne, jfr. Ministeriets Skrivelse af 22. Juli 1918 (Journ. Nr. 229/1918).

Efter Professor, Dr. med. Fløystups Afgang fra Stillingen som Overlæge ved Kommunehospitalets 3die Afdeling beskikkede Københavns Magistrat Professor, Dr. med. S. Bang i det nævnte Embede for et Tidsrum af 6 Aar fra 1. August 1916 at regne (Journ. Nr. 257/1916).

5. Forandret Fremgangsmaade ved Genbesættelse af Overlægeposter ved Rigshospitalet. Professor Dr. med. Rasch genansættes som Overlæge ved Rigshospitalets Afdeling for Hud- og Kønssygdomme med den dertil hørende Poliklinik.

(Journ. Nr. 101/1917.)

Under 5. Januar 1917 udbad Undervisningsministeriet sig Konsistoriums Erklæring med Hensyn til en Skrivelse af 9. December 1916, hvori Rigshospitalets Direktør meddelte, at den af Professor, Dr. med. C. E. F. Rasch for et Tidsrum af 6 Aar fra 11. Maj 1911 at regne beklædte Stilling som Overlæge ved Rigshospitalets Afdeling for Hud- og Kønssygdomme, hvis Indehaver tillige er fungerende Professor ved Universitetet, paany vilde være at besætte fra 1. Maj 1917, og derfor i Henhold til tidligere Praxis og kgl. Resolution af 22. Januar 1873 Post 2. b. vilde være at opslaa vakant, selv om Embedets Indehaver maatte ønske Genvalg.

I Anledning heraf meddelte Konsistorium i Skrivelse af 26. Januar 1917, at det i Tilslutning til en fra det lægevidenskabelige Fakultet under 23. s. M. afgiven Erklæring intet havde at erindre imod, at det paagældende Embede blev opslaaet vakant i Overensstemmelse med et af Rigshospitalet formuleret Forslag.

Ved Skrivelse af 1. Maj 1917 udbad Ministeriet sig derefter Konsistoriums Udtalelser dels med Hensyn til en fra Rigshospitalet i Overensstemmelse med Hospitalets Lægeraad afgiven Indstilling om Genansættelse af Professor Rasch for 6 Aar i ovennævnte Overlægestilling dels med Hensyn til følgende af Lægeraadet tiltraadte Skrivelse fra Direktøren for Rigshospitalet af 21. April 1917:

»I Henhold til kgl. Resolution af 22. Januar 1873, jfr. kgl. Resolution af 2. Juni 1890, er det nu Reglen, at de Overlægestillinger her ved Hospitalet, der besættes for 6 Aar ad Gangen, ved Ledighed opslaaes vakante, selv om den hidtilværende Indehaver maatte ønske Genvalg. Om de indkomne Ansøgninger indhenter derefter Ministeriet Erklæring fra det lægevidenskabelige Fakultet, hvorefter Ansættelse finder Sted, og Indstilling gøres om allerhøjeste Stadfæstelse af den foretagne Ansættelse.

Jeg har underhaanden faaet Meddelelse om, at man i Anledning af den forestaaende Genbesættelse af Overlægestillingen paa Hospitalets dermatologiske Afdeling i Ministeriet har taget Spørgsmaalet om ovennævnte Fremgangsmaade under Overvejelse, hvortil man blandt andet har følt sig tilskyndet ved, at flere af de paa 6 Aar ansatte Overlæger i Henhold til den nye Lønningslov for Universitetet nu tillige ere fungerende Professorer ved Universitetet. Jeg ved derhos, at man navnlig finder, at det ubetingede Krav om Opslag af de heromhandlede Overlægestillinger burde søges ophævet for det Tilfælde, at den hidtilværende Indehaver af Stillingen vil søge Genansættelse, og dette anbefales baade af Hospitalet og af det lægevidenskabelige Fakultet. En saadan Ordning maa jeg for mit Vedkommende finde heldig, og da Hospitalets Lægeraad i hoslagte af mig fremkaldte Skrivelse ligeledes udtaler det samme og paa det bedste anbefaler dens Gennemførelse, tillader jeg mig at indstille, at denne indføres.«

Efter at det lægevidenskabelige Fakultet i Skrivelse af 18. Maj 1917 havde anbefalet begge de paagældende Indstillinger, udtalte Konsistorium i Skrivelse til Ministeriet af 22. s. M., at det ogsaa for sit Vedkommende kunde tiltræde de fremkomne Forslag.

Undervisningsministeriet meddelte derefter i Skrivelse af 16. Juni 1917, at det ved kgl. Resolution af 9. s. M. var bleven godkendt, at Professor, Dr. med. C. E. F. Rasch for et Tidsrum af 6 Aar fra 1. Maj 1917 at regne var bleven genansat som Overlæge ved Rigshospitalets Afdeling for Hud- og Kønssygdomme med den dertil knyttede Poliklinik, hvorhos Ministeriet bifaldt Opgivelsen af den hidtil fulgte Praksis, hvorefter nævnte Stilling saavelsom de med denne ligestillede andre Overlægestillinger ved Rigshospitalet altid opslaas ledige, uanset at den hidtidige Indehaver af vedkommende Post med Anbefaling baade af Lægeraadet og det lægevidenskabelige Fakultet søger Genansættelse.

6. Dr. med. Louis Sigurd Fridericia ansættes som Professor i Hygiejne efter Professor, Dr. med. Alfred Erlandsens Død.

(Journ. Nr. 113/1918.)

Den 11. Januar 1918 afgik Professor i Hygiejne, Dr. med. Alfred Erlandsen ved Døden. Efter at Konsistorium i denne Anledning under 22. s. M. havde udbedt sig en Udtalelse fra det lægevidenskabelige Fakultet angaaende Genbesættelsen af det paagældende Embede, udtalte Fakultetet under 1. Februar 1918 følgende:

»Efter at det lægevidenskabelige Fakultet af Konsistorium er bleven anmodet om at stille Forslag med Hensyn til Besættelsen af det ved Professor Erlandsens Død ledigblevne Professorat i Hygiejne, skal Fakultetet tillade sig at indstille til det høje Ministerium, at Embedet opslaas vakant, og at de indkomne Ansøgninger tilsendes Fakultetet til Betænkning.

Fakultetet skal endvidere tillade sig at udtale følgende: Den Del af Hygiejneprofessorens Undervisning, der angaar medicinske *Studerende*, er et *anordningsmæssigt* Kursus bestaaende af Forelæsninger og dertil knyttede Forevisninger af Institutioner af hygiejnisk Interesse. Da ingen Student kan indstille sig til lægevidenskabelig Embedseksamens II Del uden at præstere Bevis for at have gennemgaaet et saadant Kursus, vil Ikke-Afholdelsen af de hygiejniske Kursus i et eller flere Semestre kunne medføre Ulemper for de Studerende. For at undgaa dette vil Afholdelsen af de anordningsmæssige hygiejniske Forelæsninger og Forevisninger for de Studerende for det Tidsrum, i hvilket Professoratet i Hygiejne staar ubesat, blive overtaget af dem af Fakultetets Medlemmer, hvis Fag eller særlige Studier har saadanne Berøringspunkter med Hygiejne, at de er i Stand til at paatage sig dette Hverv.

Endelig tillader Fakultetet sig at foreslaa, at Stillingen som Bestyrer af hygiejnisk Laboratorium midlertidigt overdrages til Professor, Dr. med. J. C. Bock.

Denne Erklæring indsendtes under 14. Februar 1918 til Undervisningsministeriet med Konsistoriums Tilslutning, og Ministeriet bifaldt

derpaa under 26. s. M., at Bestyrelsen af det hygiejniske Institut overdroges til Professor, Dr. med. J. C. Bock, saalænge Embedet som Professor i Hygiejne var vakant, hvorhos Ministeriet tilføjede, at Embedet s. D. var opslaaet ledigt. Efter Ansøgningsfristens Udløb tilstillede Ministeriet under 25. Marts 1918 Konsistorium de fra Dr. med. Vilh. Jensen og Dr. med. L. S. Fridericia indkomne Ansøgninger til Erklæring. Over disse Ansøgninger afgav det lægevidenskabelige Fakultet under 11. Maj 1918 følgende Udtalelse:

»Dr. Vilhelm Jensen, der er født 1870, har i en lang Aarrække været ansat som Assistent ved Universitetets Laboratorium for medicinsk Bakteriologi og Institut for almindelig Patologi, hvor han har gjort fortræffelig Fyldest som Lærer for de Studerende, særligt ved de praktiske Kurser i medicinsk Bakteriologi og ved at foredrage den specielle Bakteriologi samt Læren om Menneskets dyriske Snylttere; han har desuden paa den mikroskopiske Tekniks Omraade vist fremragende Dygtighed.

Dr. Vilh. Jensen har aldrig virket som praktisk Hygiejniker og hans videnskabelige Uddannelse maa siges at have en for en Hygiejniker meget ensidig Karakter; den er af særlig bakteriologisk og epidemiologisk Natur, falder altsaa just indenfor de Afsnit af den hygiejniske Videnskab, der vil træde i Baggrunden ved Hygiejne-Professorens Lærervirksomhed her ved Universitetet, hvor den teoretiske Undervisning i Bakteriologi og Epidemiologi er henlagt til Professoratet i almindelig Pathologi, medens de praktiske bakteriologiske og epidemiologiske Arbejder, som Kampen mod Smitsoerne kræver og som ved mange Universiteter er knyttede til det hygiejniske Professorat, her i Landet er overtagne af Statens Serum-Institut.

Hvad angaar Dr. Vilh. Jensens videnskabelige Produktion, da maa den — i Betragtning af hans Alder og hans mer end tyveaarige Ansættelse ved et videnskabeligt Institut — siges at være af ringe Omfang og Betydning og af en ret ensidig mikrobiologisk og teknisk Karakter.

Den anden Ansøger, Dr. Louis Fridericia, født 1881, har lige saa lidt som den førstnævnte virket som praktisk Hygiejniker. Han har i seks Aar været Assistent ved Universitetets Laboratorium for medicinsk Bakteriologi og Institut for almindelig Patologi og har i denne Stilling faaet en solid mikrobiologisk Uddannelse, deltaget i Ledelsen af de bakteriologiske Kurser og holdt Forelæsninger for de Studerende over Afsnit af den patologiske Physiologi, særligt Stofskiftepatologien. — Han har desuden arbejdet paa flere physiologiske Laboratorier her i København (Chr. Bohr — A. Krogh) og i Udlandet (Salkowsky), og har i Aaret 1911 med Ære deltaget i en Konkurrence om Professoratet i Dyrephysiologi ved den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole. — Han har navnlig efter denne Tid offentliggjort en Række Arbejder, som har virkelig Betydning, væsentlig af physiologisk og klinisk Natur, og han synes at være i stadigt fremskridende videnskabelig Udvikling.

Endvidere maa det fremhæves, at Dr. Fridericia har en meget omfangsrig klinisk Hospitalsuddannelse, idet han foruden Kandidattjeneste af forskellig Art har gjort Tjeneste som klinisk Assistent ved Kommunehospitalets 2den Afdeling og som Reservelæge, først ved Rigshospitalets Afdeling B. i to Aar og dernæst paa Bispebjerg Hospitals Afdeling B. siden April 1916.

Han kan, som allerede ovenfor nævnt, ikke siges at have gennemgaaet nogen systematisk Uddannelse i Hygiejne, men man skal dog gøre opmærksom paa, at han i Samarbejde med Professor Erlandsen paa Universitetets hygiejniske Laboratorium har foretaget en Række ret omfattende Undersøgelser over et rent hygiejnisk Ernæringsspørgsmaal (Udnyttelse af hærdet Tran i den menneskelige Organisme) hvis Resultater han nylig har meddelt i Medicinsk Selskab.

Under Hensyn til det ovenfor anførte finder Fakultetet ikke, at Dr. Vilh. Jensens Uddannelse og videnskabelige Arbejder kan kvalificere ham til den ledige Lærerplads.

Hvad Dr. Fridericia angaar, mener Fakultetet, at hans videnskabelige Arbejder fuldt ud kvalificerer ham til at beklæde et Professorat ved Universitetet. Hans Uddannelse og hans Arbejder er endvidere af en saadan Karakter, at de falder indenfor de Fag (Physiologi, physiologisk Kemi, Mikrobiologi, Klinik), som danner Grundlaget for den videnskabelige Hygiejne.

Fakultetet anser Dr. Fridericia for at være i Besiddelse af Betingelserne for at kunne overtage det ved Professor Erlandsens Død ledigblevne Professorat i Hygiejne og skal derfor i Henhold til ovenstaaende tillade sig at indstille ham til at erholde Embedet.«

Disse Udtalelser indsendtes under 21. Maj 1918 af Konsistorium til Ministeriet med Indstilling om, at Dr. Fridericia maatte blive ansat i det ledige Embede og Dr. med. Louis Sigurd Fridericia blev derpaa under 3. Juni 1918 udnævnt til Professor i Hygiejne fra 1. Maj s. A. at regne.

7. Dr. med. Vilh. Jensen beskikkes til Lektor i Parasitologi og medicinsk Bakteriologi.

(Journ. Nr. 230/1918.)

Under 11. Juni 1918 fremsendte det lægevidenskabelige Fakultet med sin Anbefaling saalydende Andragende af s. D. fra Assistent ved Universitetets Institut for almindelig Patologi, Dr. med. Vilh. Jensen:

»Undertegnede tillader mig herved at ansøge det høje Ministerium om, at der af Universitetets Konto h. 1., Til videnskabelige Formaals Fremme, maa blive tillagt mig et Beløb til Forhøjelse af det Honorar (800 Kr.) for Deltagelse i Undervisningen, som jeg allerede oppebærer, samt at jeg maa blive udnævnt til Lektor ved Universitetet.

Til Støtte for denne Ansøgning skal jeg i første Linje anføre min lange Tjenestetid, idet jeg siden 1897 — altsaa i 21 Aar — har været ansat som Assistent ved Universitetets Laboratorium for medicinsk Bakteriologi og Institut for almindelig Patologi, hvor Kursusarbejdet i de senere Aar er blevet betydelig forøget, dels ved de Studerendes stigende Antal, der af og til har nødvendiggjort Afholdelsen af tre bakteriologiske Studenterkursus aarlig i Stedet for to, dels ved Indførelsen af det bakteriologiske Kursus for Embedslæger.

Hvad angaar Udnævnelsen til Lektor, da skal jeg tillade mig at fremhæve, at jeg i en Aarrække ganske selvstændigt har foredraget den

specielle Bakteriologi og Læren om de dyriske Snylttere, ligesom jeg i de senere Aar selvstændigt har ledet i det mindste et af de ovennævnte bakteriologiske Kursus og har haft en Afdelingsforstanders Stilling ved Institut for almindelig Patologis Afdeling for Infektionspatologi, samt at det for mig, der efter mere end tyve Aars Virksomhed i Institutets Tjeneste er i en forholdsvis fremrykket Alder, vilde være af stor Betydning i min Stilling som Assistent at have Titel af Lektor.

Under Henvisning til ovenstaaende tillader jeg mig altsaa at ansøge det høje Ministerium om,

- 1) at der af Universitetets Konto h. 1., Til videnskabelige Formaals Fremme, tillægges mig et Beløb til Forøgelse af mit Undervisningshonorar, og
- 2) at jeg samtidig udnævnes til Lektor i Parasitologi og medicinsk Bakteriologi.«

Dette Andragende fremsendtes under 28. Juni 1918 med Konsistoriums Anbefaling til Undervisningsministeriet. I Skrivelse af 14. August s. A. meddelte Ministeriet derefter, at Kongen d. 30. Juni s. A. havde bifaldet, at der af Universitetets Udgiftspost h. 1. tillagdes Dr. med. Vilh. Jensen som Lektor i Parasitologi og medicinsk Bakteriologi for et Tidsrum af 5 Aar fra 1. September 1918 at regne et Beløb af 1200 Kr. udover det af ham hidtil som Assistent oppebaarne Honorar, hvorhos Ministeriet udtalte, at den paagældende Beskikkelse af Dr. med. Vilh. Jensen som Lektor var udfærdiget under 14. August 1918 fra 1. September s. A. at regne.

8. Underaccouchør, Dr. med. S. A. Gammeltoft ansættes som Professor i Fødselsvidenskab, Kvindesygdomme samt nyfødte Børns Sygdomme efter Professor, Dr. med. Leopold Meyers Død.

(Journ. Nr. 209/1918 og 211/1918.)

D. 23. Maj 1918 afgik Professor i Fødselsvidenskab, Kvindesygdomme og spæde Børns Sygdomme Dr. med. Leopold Meyer ved Døden.

I Anledning heraf indstillede Konsistorium under 1. Juni 1918 i Henhold til en Skrivelse fra det lægevidenskabelige Fakultet af 13. s. M. til Undervisningsministeriet, at det saaledes ledigblevne Embede maatte blive opslaaet til Besættelse paa sædvanlig Maade, dog at Embedet i Opslaget betegnedes som et Professorat i Fødselsvidenskab, Kvindesygdomme samt nyfødte Børns Sygdomme. I Tilslutning hertil indstillede Konsistorium under 25. s. M. i Overensstemmelse med et fra Fakultetet fremkommet Forslag af 13. s. M. til Ministeriet, at Undervisningen i Obstetrik under Vakancen i Efteraarshalvaaret 1918 maatte blive overdraget til Professor, Overaccouchør, Dr. med. Hauch. Det tilføjedes herved, at Fakultetet havde fremsat dette Forslag, fordi det ansaa det for udelukket, at Professoratet kunde blive besat saa tidligt, at den nyudnævnte Professor kunde overtage Undervisningen i nævnte Efteraarssemester. Med Hensyn til Ydelsen af et Honorar til Professor Hauch for denne Undervisning indstillede Konsistorium derhos under 6. Juli 1918

i Overensstemmelse med Universitetskvæsturens Forslag af 1. s. M., at der af den i Finansaaret 1918—19 sparede Begyndelseslønning for en Professor i Fødselsvidenskab udrededes et Beløb af 2000 Kr. som Honorar til Professor Hauch for at varetage Undervisningen i Obstetrik i Efteraarssemestret 1918 og afholde Eksamen i Januar 1919. Under 12. Juli 1918 bifaldt Ministeriet derefter, at Undervisningen i nævnte Semester overdroges til Professor Hauch ligesom Ministeriet under 18. s. M. approberede Konsistoriums Indstilling om Udredelsen til ham af et Honorar paa 2000 Kr. Endvidere bifaldt Ministeriet under 15. Juni 1918, at der af Universitetets Indtægtspost d. for 1918—19 udrededes et Beløb af 300 Kr. som Honorar til Professor Hauch for i Sommeren 1918 at fungere som Eksaminator i Obstetrik ved lægevidenskabelig Embedseksamens 2. Del.

Under 3. August 1918 tilstillede Undervisningsministeriet Konsistorium de om det paagældende Embede indkomne 4 Ansøgninger, nemlig fra Overlæge, Dr. med. V. Albeck, Dr. med. S. A. Gammeltoft, Dr. med. I. P. Hartmann og Professor, Dr. med. W. A. F. Nagel, idet Ministeriet udbad sig Konsistoriums Erklæring med Hensyn til Embedets Besættelse. Efter at Konsistorium havde oversendt Sagen til Fakultetets Erklæring, nedsatte dette et Udvalg bestaaende af Professorerne Schaldemose og Rovsing samt Professor Essen Møller fra Lund til Sagens Behandling i Overensstemmelse med § 3 i Anordning af 26. Juni 1918. Dette Udvalg afgav under 20. Oktober 1918 saalydende Erklæring:

»Undertegnede af Fakultetet i Henhold til kgl. Anordning af 26. Juni 1918 om Regler for Ansættelse af Professorer ved Københavns Universitet nedsatte Udvalg i Anledning af den forestaaende Besættelse af Professoratet i Fødselsvidenskab, Kvindesygdomme og nyfødte Børns Sygdomme, skal udtale følgende:

Professor, Dr. Wilhelm A. F. Nagel bør paa Grund af sin fremrykkede Alder ikke komme i Betragtning ved Besættelsen af denne Post.

Efter nøje Overvejelse af de tre andre Ansøgers videnskabelige og praktiske Kvalifikationer finder vi ingen af dem de andre saa overlegen, at han bør indstilles uden Konkurrence.

Vi tillader os derfor at foreslaa Posten besat ved Konkurrence.«

Under 6. November 1918 meddelte Undervisningsministeriet, at Dr. med. Hartmann havde taget sin Ansøgning tilbage og det lægevidenskabelige Fakultet udtalte derefter i Skrivelse af 13. November 1918 følgende:

»Samtidig med at tilbagesende de om det ledige Professorat indkomne Ansøgninger, skal Fakultetet tillade sig at meddele, at der i Henhold til Anordn. af 26. Juni 1918 om Regler for Ansættelse af Professorer ved Københavns Universitet er bleven nedsat et Udvalg bestaaende af Professorerne Rovsing og Schaldemose samt Professor Essen Møller fra Lunds Universitet. Dette Udvalg har afgivet hoslagte Indstilling, i hvilken det udtales, at Professor Nagel paa Grund af sin fremrykkede Alder ikke bør komme i Betragtning ved Besættelsen af denne Post, medens ingen af de øvrige Ansøgere er de andre saa overlegen, at han bør indstilles uden Konkurrence, hvorfor Udvalget foreslaar, at Posten besættes ved Konkurrence.

Denne Udtalelse er bleven meddelt Ansøgerne, som ikke har haft

noget at indvende derimod. Overlæge, Dr. med. Hartmann har derefter, som meddelt af Ministeriet, trukket sin Ansøgning tilbage. Sagen er derefter bleven behandlet paa et Møde d. 11. ds., paa hvilket Fakultetet vedtog at slutte sig til denne Indstilling.

Man tillader sig derefter at foreslaa, at der i Henhold til kgl. Resolution nedsættes en Konkurrencekomité bestaaende af Dekanus som Formand, Professorerne Rovsing, Schaldemose og Ellermann samt Professor Essen Møller og som Suppleant Professor Lendorf valgt af Fakultetet. Endvidere tillader Fakultetet sig at indstille til Ministeriet at vælge Professor Brandt fra Christiania, og at det overdrages til Medicinsk Selskabs staaende Udvalg at gøre Indstilling til Ministeriet om yderligere 2 Medlemmer af Komitéen samt en Suppleant. —

Man indstiller sluttelig, at Konkurrencen afholdes i Januar 1919, og at den kommer til at bestaa i 2 Forelæsninger over et selvvalgt Emne, 1 Forelæsning med 24 Timers Varsel over et opgivet obstetricisk Emne fælles for begge de konkurrerende samt 1 gynækologisk-klinisk Forelæsning ogsaa med 24 Timers Forberedelse.«

Disse Skrivelser fremsendtes under 28. November 1918 til Undervisningsministeriet med Indstilling om, at der i Henhold til kgl. Resolution nedsattes en Konkurrencekomité af den af Fakultetet foreslaaede Sammensætning samt at Ministeriet vilde fastsætte de nærmere Bestemmelser om Konkurrencens Afholdelse i Overensstemmelse med Fakultetets Forslag. Ministeriet tilskrev derpaa under 12. December 1918 Konsistorium, at Kongen under 9. s. M. havde bifaldet Nedsættelsen af en Konkurrencekomité bestaaende af det lægevidenskabelige Fakultets Dekanus som Formand, Professorerne Rovsing, Schaldemose og Ellermann samt Professor Essen Møller fra Lunds Universitet og som Suppleant Professor Lendorf, valgt af Fakultetet, Professor Brandt fra Christiania, valgt af Ministeriet, samt yderligere 2 Medlemmer og 1 Suppleant, ligeledes valgt af Ministeriet efter Indstilling fra det medicinske Selskabs staaende Udvalg. Endvidere bifaldt Ministeriet, at Konkurrencen afholdtes i Januar 1919 og at den kom til at bestaa i 2 Forelæsninger over et selvvalgt Emne, 1 Forelæsning med 24 Timers Varsel over et opgivet obstetricisk Emne fælles for begge de konkurrerende samt 1 gynækologisk-klinisk Forelæsning, ogsaa med 24 Timers Forberedelse. Under 2. Januar 1919 meddelte Ministeriet endelig, at det efter Indstilling af det medicinske Selskab havde valgt fhv. Overlæge, Professor, Dr. med. V. Heiberg og fhv. Stabslæge, Dr. med. S. Meyer til Medlemmer af Konkurrencekomitéen samt Overlæge ved Sygehuset i Maribo, Dr. med. N. Muus som Suppleant.

Koncurrencen afholdtes efter følgende Program: Den 6., 7., 8. og 9. Januar 1919: Foredrag over et selvvalgt Emne paa kirurgisk Akademi. Den 10. og 11. Januar: klinisk Forelæsning. Den 13. Januar: Foredrag paa kirurgisk Akademi over et opgivet Emne. De to Forelæsninger, som de konkurrerende holdt over et selvvalgt Emne, angik for Dr. Albecks Vedkommende »Behandling af Fødslen ved det rakitiske flade Bækken«, og for Dr. Gammeltofts »Tvillingsvangerskab og Tvillingfødsel«. Forelæsningen med fælles Emne angik »Diagnosen af Svangerskabet i dets første Halvdel.« Endelig havde den kliniske Forelæsning følgende Emner: For Dr. Albeck: »Forelæsning over en Patient med papillifert Ovarie-

cystom« og for Dr. Gammeltoft: »Forelæsning over en Patient med et fibromyoma uteri i tvivlsom malign Degeneration.«

Under 13. Januar 1919 meddelte Konkurrencekomitéens Formand Konsistorium, at Komitéen s. D. havde afsendt saalydende Skrivelse til Undervisningsministeriet:

»Paa den i Henhold til kongelig Resolution af 9. December 1918 nedsatte Konkurrencekomités Vegne skal jeg herved tillade mig at meddele, at Komitéen i Dag, efter at Konkurrencen mellem d'Hrr. Overlæge, Dr. Albeck og Underaccouchør, Dr. Gammeltoft er afsluttet, har vedtaget at indstille

Underaccouchør, Dr. med. S. A. Gammeltoft til det ledige Professorat i Fødselsvidenskab, Kvindesygdomme samt nyfødte Børns Sygdomme.«

Under 24. Januar 1919 meddelte Undervisningsministeriet derpaa, at Underaccouchør, Dr. med. S. A. Gammeltoft d. 22. s. M. var bleven udnævnt til Professor i Fødselsvidenskab, Kvindesygdomme samt nyfødte Børns Sygdomme fra 1. Februar s. A. at regne.

Udgifterne ved den stedfundne Konkurrence beløb sig til ialt 1589 Kr. 82 Øre, der fremkommer saaledes:

Rejseudgifter for Professor Essen Møller, Lund	}	760 Kr. 80 Ø.	
— » — Brandt, Kristiania			
— » Sygehuslæge, Dr. Muus, Maribo			
Leje af Stole		82 »	50 »
Trykningsudgifter		616 »	18 »
Maskinafskrivning og Porto		30 »	34 »
Honorar til Sekretær, Pedel og Bud ved det lægevidenskabelige Fakultet		100 »	00 »
		1589 Kr. 82 Ø.	

Med Hensyn til Udredelsen af dette Beløb resolverede Ministeriet under 19. Marts 1919 i Overensstemmelse med Universitetskvæsturens Forslag i Skrivelse af 10. s. M., at 1333 Kr. 33 Øre kunde udredes af den i Finansaaret 1918—19 sparede Begyndelseslønnings for en Professor i Fødselsvidenskab, medens Restbeløbet blev at udrede af Universitetets Udgiftspost l., Forskellige løbende og ekstraordinære Udgifter, for samme Finansaar.

9. Dr. med. August Nicolai Marius Wimmer ansættes som fungerende Professor i Psykiatri efter fungerende Professor, Dr. med. Alexander Friedenreichs Afgang fra Universitetet.

(Journ. Nr. 273/1919.)

Under 26. September 1919 meddeltes der efter derom indgiven Ansøgning Overlæge ved Københavns Kommunehospitals 6. Afdeling, Dr. med. Alexander Friedenreich Afsked med Pension fra det til nævnte Overlægestilling knyttede Embede som fungerende Professor i Psykiatri ved Universitetet fra 31. December 1919 at regne.

I Skrivelse af 6. Oktober 1919 udbad Undervisningsministeriet sig Konsistoriums Indstilling med Hensyn til Genbesættelsen af det saaledes ledigblevne Embede. Allerede under 6. September s. A. havde Københavns Magistrat anmodet det lægevidenskabelige Fakultet om en Udtalelse om Valget af Professor Friedenreichs Efterfølger som Overlæge ved Kommunehospitalets 6. Afdeling. I denne Anledning havde Fakultetet nedsat et Udvalg bestaaende af Professorerne Faber, Friedenreich og Gram til at afgive Betænkning om de fra Dr. med. Borberg, Dr. med. Mallings, Dr. med. Schrøder og Dr. med. Wimmer indkomne Ansøgninger. Dette Udvalg udtalte under 27. September 1919 følgende:

»De tre af Ansøgerne, Dr. med. Wimmer (47 Aar), Dr. med. Borberg (39 Aar) og Dr. med. Schrøder (37 Aar), har alle en fyldig Uddannelse baade i Psykiatrien og i Neurologien. De har alle været Assistenten og Reservelæger ved den neuro-psykiatriske Afdeling paa Kommunehospitalet (6. Afd.), Dr. med. Schrøder dog kun fra 1917. Ved Siden heraf har de alle tre haft Ansættelse ved forskellige Sindssygehospitaler. Dr. Wimmer i ca. 11 Aar, deraf de 7 som Direktør for St. Hans Hospital, Dr. Borberg i ca. 1¼ Aar og Dr. Schrøder i ca. 4½ Aar.

Dr. med. Mallings (40 Aar) Uddannelse er med Hensyn til Neurologien særdeles fyldig, men han har kun et Par Aars psykiatrisk Uddannelse og han har ikke været Reservelæge paa 6. Afdeling.

Med Hensyn til Ansøgernes videnskabelige Kvalifikationer skal vi udtale følgende:

Af Ansøgerne er Dr. Wimmer den ældste og har, som det fremgaar af vedføjede Fortegnelse over hans os bekendte Arbejder, offentliggjort en stor Mængde Arbejder af psykiatrisk og neurologisk Indhold. Deraf er fem Bøger, alle om psykiatriske Emner, og de maa betegnes som betydelige Arbejder. Dr. Wimmers Disputatsafhandling om »evolutiv Paranoia« indeholder en Opfattelse af den psykologiske Udvikling af Sygdommen, som i det Hele og Store har gjort sig gældende i de senere Aars Opfattelse af denne Sygdomsform, og viste allerede Anlæg til en dybere Indtrængen i det patologiske Sjæleliv. Afhandlingen om »degenererede Børn« er en omhyggelig og paa et betydeligt og vel undersøgt Materiale hvilende Studie. De to Afhandlinger om »psykogene Sindssygdomsformer« og »Hukommelsestab og Dobbeltbevidsthed« vidner om hans ovenfor berørte Evne til Analyse af Sindstilstande og giver foruden en fyldig Benyttelse af, hvad der fra anden Side er fremkommet til Forstaaelse af de mærkelige psykiske Processer, det drejer sig om, paa flere Steder originale Synspunkter.

Den lille Bog om psykiatrisk-neurologiske Undersøgelsesmetoder er ifølge Sagens Natur ikke original og har et nært Forbillede i Räckes Bog, men er et nyttigt Hjælpemiddel for Studerende.

Af den store Række, ca. 50 Tidsskriftartikler er de fleste af neurologisk Indhold. Af dem vil vi som fortjenstfulde fremhæve dem, der angaar Lokalisationen i Rygmarven, hvorved Wimmer bl. a. har givet et Bidrag til Opklaring af de sensitive Baners Forløb, samt flere ret vigtige Afhandlinger om Følgetilstande efter Traumata. Af de psykiatriske vil vi navnlig fremhæve Afhandlingen om den manio-depressive Sindssygdom med paranoide Faser, som giver et godt Bidrag til den i de

senere Aar indhentede Kendskab til Former, som tidligere er blandet sammen med Paranoia.

Den anden Ansøger, *Dr. Borberg*, har i sin Disputatsafhandling om de kromaffine Vævs indre Sektion givet et værdifuldt, paa originale Eksperimenter og histologiske Undersøgelser støttet Bidrag til Kendskabet om de endokrine Kirtlers, særlig Binyrernes Funktion. Spørgsmaalet er ikke saa fjernt fra Psykiatrien, som det ved første Øjekast kunde synes, idet der jo foreligger Erfaringer, der viser eller dog taler for, at psykiske Sygdomme kan bero paa Forstyrrelser i de endokrine Kirtlers Funktioner, og der er maaske Udsigt til, at man ad denne Vej kunde faa opklaret noget af Sindssygdommenes dunkle Patologi. *Dr. Borberg* har i en senere Afhandling taget dette Spørgsmaal op (1918 om Psykoser og indre Sekretion). I dem mener han at have fundet saadanne Forandringer ved klimakteriske Former, at der kan være Tale om at tillægge dem kausal Betydning. Ogsaa en Afhandling om Sukkerindholdet i Spinalvædsken tenderer i samme Retning, den indre Sekretion. Iøvrigt vil vi fremhæve *Borbergs* Paavisning af, at Luetinreaktion frembringes ved Jodbehandlingen og ikke hænger sammen med Syphilis.

Dr. Schrøders betydeligste Arbejder er de to Bøger, Disputatsafhandlingen om Fængselspsykoser og Psykoser i Fængslet, et dygtigt Arbejde, som dog ikke bragte noget væsentlig Nyt, og de psykiatriske Undersøgelser af Straffefanger, en meget god Materialesamling, gennemgaaet med intelligent Kritik og af Betydning for Behandlingen af disse praktisk vigtige Psykoser. Af *Dr. Schrøders* øvrige Arbejder, som hovedsagelig er af neurologisk Indhold, vil vi fremhæve Afhandlingen om Hæmorrhagio meningealis og den diagnostiske Værdi af Blod i Spinalvædsken, som den vigtigste. *Dr. Schrøder* har her skildret et hidtil lidet kendt og ikke paaagtet, ret hyppigt Sygdomsbillede.

Den fjerde Ansøger, *Dr. Malling*, staar med Hensyn til psykiatrisk Uddannelse og psykiatrisk videnskabelig Produktion en Del tilbage for de andre Ansøgere, medens han paa det neurologiske Omraade har præsteret meget godt Arbejde. Da Professoratet væsentlig maa siges at omfatte Psykiatrien, hvori Forelæsningerne er obligatoriske, mener vi, at *Dr. Malling* maa anses for den mindst egnede.

Om *Dr. Schrøders* psykiatriske videnskabelige Produktion kan man vel sige, at den er noget mindre original, mere refererende end de to førstnævnte Ansøgers.

Om *Dr. Borberg* maa man sige, at de vigtigste Arbejder kun berører Psykiatrien eller dog kun en enkelt Side af Psykiatrien og kun meget lidt eller næsten ikke har berørt den kliniske Psykiatri.

Derimod er *Dr. Wimmers* Arbejder for den største Dels Vedkommende kliniske, og man kan ikke se bort fra, at den store Erfaring, *Dr. Wimmer* i sin næsten 7 Aar varende Virksomhed paa St. Hans, hvis rige Materiale han har benyttet med stor Flid, har et stort Fortrin for de andre Ansøgere, naar det gælder om at docere klinisk Psykiatri.

Vi maa derfor anse *Dr. Wimmer* for den, der er bedst egnet til Professoratet i Psykiatri.

Efter at Udvalgets Indstilling havde været tilsendt de 4 Ansøgere og *Dr. Borberg* og *Dr. Schrøder* i Skrivelser af 6. og 5. Oktober 1919 overfor

det lægevidenskabelige Fakultet havde fremsat deres Bemærkninger til det af Udvalget udtalte, afgav Fakultetet under 8. Oktober 1919 saalydende Erklæring:

»I Skrivelse af 6. September d. A. har Københavns Magistrat anmodet det lægevidenskabelige Fakultet om en Udtalelse i Anledning af, at Magistraten har opslaaet Stillingen som Overlæge ved Kommunehospitalets 6. Afdeling ledigt til Besættelse. Samtidig har Magistraten indsendt 4 Ansøgninger til Pladsen fra Dr. med. Borberg, Dr. med. Malling, Dr. med. Schrøder og Dr. med. Wimmer.

Da Stillingen som Overlæge ved Kommunehospitalet er knyttet sammen med Stillingen som fungerende Professor i Psykiatri og Nervesygdomme, har Fakultetet i Henhold til kgl. Anordning af 26. Juni 1918 om Regler for Ansættelse af Professor ved Københavns Universitet § 3 nedsat et Udvalg bestaaende af Professorerne Faber, Friedenreich og Gram. Den af det nedsatte Udvalg afgivne Betænkning følger vedlagt.

Udvalgets Indstilling er derefter tilsendt de 4 Ansøgere. Af disse har Dr. med. Malling intet at bemærke til Indstillingen, medens Dr. med. Borberg og Dr. med. Schrøder har indsendt vedlagte Svarskrivelser. Dr. med. Wimmer opholder sig for Tiden i Paris, og da Postforbindelsen med Frankrig er meget langsom, og da Dr. Wimmer af Udvalget er indstillet til Pladsen og derfor næppe kan formodes at have væsentlige Indvendinger at gøre mod Indstillingen, har Fakultetet anset det for unødvendigt at afvente Dr. Wimmers Svarskrivelse, der altsaa ikke forelaa ved det den 6. Oktober afholdte Fakultetsmøde, hvor Udvalgets Indstilling samt Dr. Borbergs og Dr. Schrøders Svarskrivelse var til Forhandling.

Det lægevidenskabelige Fakultet skal, efter at have gjort sig bekendt med det nedsatte Udvalgs Indstilling og de indkomne Bemærkninger fra de to af Ansøgerne, udtale følgende:

Det er rigtigt, naar Dr. Borberg gør gældende, at han i en Afhandling fra 1916 har omtalt de Fænomener, som Dr. Schrøder i 1919 har gjort til Genstand for en mere omfattende Behandling, men Dr. Schrøders Arbejde fortjener alligevel at fremhæves som et af hans bedste neurologiske Arbejder.

Med Hensyn til Dr. Borbergs principielle Indvending mod at vælge Dr. Wimmer skal Fakultetet bemærke, at det vel er paa det rene med, at der er forskellige Veje, ad hvilke man kan angribe Psykiatriens mange Problemer, og at den af Dr. Borberg fremhævede Vej mulig kan føre til vigtige Resultater, men den kan ligesaa lidt som de andre Veje gøre Krav paa at være den eneste rette. Det kan endvidere ikke antages, at Dr. Wimmer paa nogen Maade staar afvisende overfor Benyttelsen af de forskellige Metoder til Studiet af Psykiatrien.

Fakultetet har efter at have overvejet Sagen sluttet sig til Udvalgets Indstilling og foreslaar derfor, at Dr. Wimmer ansættes som fungerende Professor i Psykiatri og Nervesygdomme, saafremt han af Københavns Magistrat bliver antaget som Overlæge ved Kommunehospitalets 6. Afdeling.«

Under 8. November 1919 meddelte Københavns Magistrat derefter Fakultetet, at den samlede Magistrat havde valgt Dr. med. August Wimmer til Overlæge ved Kommunehospitalets 6. Afdeling fra 1. Januar

1920 at regne, hvorhos Magistraten under 14. November 1919 meddelte, at Københavns Overpræsidium under 10. s. M. havde udfærdiget Beskikkelse for Dr. Wimmer i det nævnte Overlægeembede for et Tidsrum af 6 Aar fra 1. Januar 1920 at regne. Konsistorium indstillede derefter d. 5. December 1919 til Undervisningsministeriet, at der fra 1. Januar 1920 at regne tillagdes Dr. med. August Wimmer kgl. Udnævnelse som fungerende Professor ved Universitetet for den Tid, han virker som Leder af den paagældende Klinik. I Overensstemmelse hermed blev Overlæge ved Københavns Kommunehospitals 6. Afdeling (Kliniken for Sindsygdomme og Sygdomme i Hjerne- og Nervesystemet) Dr. med. August Nicolai Marius Wimmer under 9. Januar 1920 udnævnt til fungerende Professor i Psykiatri ved Universitetet for den Tid, han virker som Leder af den nævnte Klinik, fra 1. Januar 1920 at regne.

10. Omdannelse af det af Professor extraordinarius i Kirurgi Dr. med. A. V. Lendorf beklædte ekstraordinære Professorat i Kirurgi til et ordinært Professorat i Kirurgi.

(Journ. Nr. 258/1919, 365/1919 og 327/1920.)

Foranlediget ved en Skrivelse fra Konsistorium af 2. Juli 1919 angaaende Omdannelse af det af Dr. phil. V. Gudmundsson beklædte Docentur i islandsk Historie og Litteratur til et ordinært Professorat i islandsk Kultur, Litteratur og Sprog, udtalte Undervisningsministeriet i Skrivelse af 4. August s. A., at det til sin Tid forventede at modtage en samlet Indstilling om, hvilke nye Professorater og Docenturer der ønskedes oprettede for det paafølgende Aar. Efter at Konsistorium i denne Anledning under 6. s. M. havde anmodet de forskellige Fakulteter om, forsaavidt de maatte ønske nye Professorater eller Docenturer oprettede, da at tilstille Konsistorium Indstilling derom, afgav det lægevidenskabelige Fakultet under 11. November 1919 saalydende Indstilling:

»Da man i 1886 indsaa, at Kirurgiens stærke Udvikling havde gjort det kirurgiske Lærestof saa stort, at det ikke kunde bestrides af to Lærere, oprettedes et Docentur i Kirurgi, som senere (1898) gjordes til et ekstraordinært Professorat. Faget blev delt saaledes, at der var en Lærer i klinisk Kirurgi, en i operativ Kirurgi og en i teoretisk Kirurgi. Denne Ordning, som nu gennem 34 Aar har vist sig hensigtsmæssig og har vundet Hævd, vil man ikke kunne tænke sig nogen Sinde at kunne forandre paa en saadan Maade, at Lærerposterne indskrænkes til et færre Antal. I alle tre Fag, i hvilke det store Lærestof er bleven delt, afsluttes Undervisningen med en Eksamen. Det ekstraordinære Professorat i teoretisk Kirurgi er saaledes, ligesom de to ordinære, et nødvendigt Led i Undervisningen, der ligesaa lidt som de to andre Professorater nogen Sinde vil kunne undværes.

Ved at forandre det ekstraordinære Professorat til et ordinært vil opnaas den store Fordel, at der ikke indtræder den store Afbrydelse i Undervisningen, som denne har lidt under, hver Gang en Professor extraordinarius er afgaaet.»

I Skrivelse af 19. November 1919 indstillede Konsistorium — i Overensstemmelse med den af Konsistoriums Udvalg til forberedende Behandling af Bevillingssager afgivne Betænkning — til Undervisningsministeriet, at der fra 1. April 1920 at regne oprettedes et nyt ordinært Professorat i Kirurgi ved Omdannelse dertil af det af Professor, Dr. Lendorf beklædte ekstraordinære Professorat i samme Fag, og ved § 13 i Normeringsloven for 1920—21, Lov Nr. 371 af 28. Juni 1920, blev Antallet af Professorer ved det lægevidenskabelige Fakultet derefter forøget med 1 til 14. I Henhold hertil meddelte Undervisningsministeriet i Skrivelse af 31. Juli 1920, at Professor extraordinarius, Dr. med. Axel Vald. Lendorf under 23. s. M. var bleven udnævnt til Professor ordinarius i Kirurgi fra 1. April 1920 at regne.

11. Forøget Anciennitet for Professor, Dr. med. M. H. E. Tscherning. (Journ. Nr. 186/1915.)

I Anledning af et af Professor i Oftalmologi, Dr. med. Tscherning under 7. Juli 1915 indgivet Andragende om forøget Tjenestetid i Henseende til Lønning og Pension udtalte Universitetskvæsturen i Skrivelse af 16. s. M. følgende:

»Professor Tscherning blev ved kgl. Resolution af 27. Juni 1910 konstitueret som Professor i Oftalmologi ved Københavns Universitet, og efter at der ved Lov af 27. Februar 1911 var tillagt ham dansk Indfødsret, blev han ved kgl. Resolution af 25. Marts s. A. udnævnt til Professor i nævnte Fag. Hans Tjenestetid i Henseende til Lønning og Pension kan herefter først regnes fra den 25. Marts 1911. Da Grunden til, at Professor Tscherning ikke allerede i Sommeren 1910 udnævntes til Professor, men foreløbig kun konstitueredes i Embedet, formentlig alene var den, at han dengang manglede dansk Indfødsret, og da der, efter hvad han anfører i sit Andragende, straks ved Konstitutionen meddeltes ham Tilsagn om Udnævnelse, saa snart han havde opnaaet dansk Indfødsret, synes det rimeligt, at han i økonomisk Henseende stilles ganske, som om han var bleven udnævnt til Professor, dengang han konstitueredes i Embedet. Man kan derfor anbefale, at der søges tilvejebragt Hjemmel for at beregne hans Tjenestetid fra Konstitutionens Begyndelse, d. v. s. fra den 27. Juni 1910, samt at denne Beregningsmaade kommer til Anvendelse fra den 1. Juli 1915 at regne, hvilket er det Tidspunkt, paa hvilket han vil kunne opnaa sit første Alderstillæg, saafremt den ansøgte Anciennitetsforhøjelse tilstaas ham. Dette Alderstillæg andrager 500 Kr. aarligt og vil altsaa for indeværende Finansaar medføre en Merudgift paa $\frac{9}{12}$ af 500 Kr. = 375 Kr.«

Sagen indsendtes under 13. Oktober 1915 til Ministeriet med Konsistoriums Anbefaling. Paa Tillægsbevillingsloven for 1915—16, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg A., Sp. 4007—4010, optoges derefter under Universitetets Udgiftspost a. 1. en Tekstanmærkning, hvorefter Professor i Oftalmologi, Dr. med. M. H. E. Tschernings Tjenestetid i Henseende til Lønning og Pension beregnes, som om han var bleven ansat som Professor fra 1. Juli 1910 at regne.

12. Andragende fra Professorerne i Retsmedicin og Hygiejne om, at der maa blive tillagt dem Embedsboliger.

(Journ. Nr. 136/1915.)

Under 10. April 1915 indgav Professorerne Dr. med. V. Ellermann og Dr. med. A. Erlandsen saalydende Andragende:

»Vi undertegnede Bestyrere af Universitetets retsmedicinske og hygiejniske Institut tillader os herved at ansøge det høje Ministerium om, at der, hvis Forholdene i Fremtiden skulde gøre det muligt, indrettes Friboliger for os i eller ved de af os bestyrede Institutter, og at der indtil da maa blive bevilget os en Boliggodtgørelse.

Vi skal i denne Anledning tillade os at anføre, at Fribolig (eller Boliggodtgørelse) er tillagt Bestyrerne af de øvrige lægevidenskabelige Institutter, og at det ved de tidligere Lønningslove udtrykkelig er udtalt (jfr. bl. a. Universitetskommissionens Betænkning S. 115, 3. Stk.), at Friboliger ydes som Vederlag for det særlige og betydelige Arbejde, der er forbundet med Bestyrelsen af de paagældende videnskabelige Samlinger eller Anstalter. Naar Vederlaget for dette Arbejde er blevet ydet i Form af Bolig paa eller ved Instituttet, er dette blevet begrundet med, at det for Tilsynet med biologiske Laboratoriers Drift og for det i disse udførte videnskabelige Arbejde er af største Betydning, at Bestyreren har Bolig i umiddelbar Nærhed af Laboratoriet, saaledes at han uden Vanskelighed kan færdes der til alle Tider af Døgnet, eftersom Arbejdet kræver det (jfr. Folketingstidende 1887—88, Sp. 4191). Hertil kommer den Omstændighed, at vor Embedsgerning og videnskabelige Virksomhed i saa høj Grad lægger Beslag paa vor Tid og Arbejdskraft, at vi udelukkes fra at drive Lægepraksis.

Paa Grund af den Udvikling, som de af os bestyrede Institutter i de senere Aar har gennemgaaet, og som bl. a. er en Følge af det stærkt forøgede Omfang, Laboratorieundervisningen har faaet ved Indførelsen af en Eksamen for Embedslæger, har Bestyrernes administrative Arbejde været i stadig Stigning. Det omfatter Ledelsen af Assistenternes Arbejde og det underordnede Personales Arbejde, Ledelsen af det videnskabelige Forskningsarbejde, Tilsyn med Apparater, Instrumenter, Bøger og Samlinger, Regnskabsvæsen, Korrespondance m. m. Forholdet er saaledes efter vor Mening det, at der ikke kan paapeges nogen væsentlig Forskel i Karakteren og Omfanget af det Arbejde, som paahviler os i Egenskab af Institutbestyrere og det, som paahviler Bestyrerne af de øvrige lægevidenskabelige Institutter.

Idet vi altsaa fremhæver den overordentlige Betydning, som det vilde have for det retsmedicinske og det hygiejniske Instituts Trivsel og for vort videnskabelige Arbejde, om der kunde indrettes Embedsboliger ved Institutterne, tillader vi os at ansøge om, at der, indtil en saadan Foranstaltning kan gennemføres — saasnart de økonomiske Forhold tillader det —, maa blive tillagt os en midlertidig Boliggodtgørelse, hvorved det lettere vil blive os muligt at finde passende Boliger i Institutternes Nærhed.

Vi skal i saa Henseende yderligere henvise til, at der paa Finansloven 1902—03 (se Universitetets Aarbog 1901—02, S. 26—29) ud fra

lignende Forudsætninger blev tilstaaet Bestyrerne af Universitetets farmakologiske og patologisk-anatomiske Institutter et Lønningstillæg.»

Med Hensyn til dette Andragende, der d. 10. April 1915 var blevet anbefalet af det lægevidenskabelige Fakultet, udtalte Universitetskvæsturen d. 27. Maj s. A. bl. a. følgende:

»Efter det i Andragendet anførte maa man for Universitetskvæsturens Vedkommende finde, at det vil være billigt overfor de vedkommende to Professorer og ogsaa heldigt for de paagældende videnskabelige Institutter, om det foreliggende Andragende kunde imødekommes, i hvilken Forbindelse man ogsaa skal henvise til, at der er tillagt Bestyrerne af de øvrige Institutter under det lægevidenskabelige Fakultet enten Fribolig eller Huslejegodtgørelse, jfr. Rigsdagstidenden for 1889—90 Tillæg A, Sp. 3051—56 og Tillæg B, Sp. 981—82 angaaende Bevilgelse af en ekstraordinær Huslejeportion paa 1200 Kr. til Professoren i Anatomi som Vederlag for Inddragelse af hans Embedsbolig i det normal-anatomiske Museum. Hvad angaar Størrelsen af de eventuelle Løntillæg vilde det formentlig være rimeligt at tillægge hver et Beløb af 800 Kr. aarlig, ligesom Tilfældet var med Professorerne Bock og Fibiger i 1902, og det burde da formentlig opstilles som en Betingelse for at oppebære Beløbene, at de paagældende Professorer tager Bopæl i Nærheden af de af dem bestyrede Institutter. Om det imidlertid paa nærværende Tidspunkt, da der paa saa mange Maader stilles vidtgaaende og uafviselige Krav til Statskassen, vil være betimeligt at stille Forslag om Bevilgelsen af de ansøgte Løntillæg, skal man dog henstille til Konsistoriums Afgørelse, idet man i saa Henseende skal henvise til, at det af de to Professorers Andragende synes at fremgaa, at det er mere magtpaaliggende for dem at faa anerkendt deres Krav paa at opnaa Løntillæg til Bestridelse af Boligudgifter med Udsigt til Imødekommen deraf, naar Forholdene tillader det, end just at faa vedkommende Bevilling fremmet ogsaa under den foreliggende Situation. Idet man derfor henstiller denne Side af Sagen til Konsistoriums videre Behandling, skal man tilføje, at der, saafremt Konsistorium maatte ønske Sagen fremmet allerede paa Finanslovsforslaget for 1916—17, formentlig maatte ske Indstilling til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet om, at Universitetets Udgiftspost a. 1., Lønninger efter Lov af 12. April 1892 § 5 og Lov af 8. Juni 1912 til de normerede Professorer, paa Finanslovsforslaget for Finansaaret 1916—17 søges forhøjet med 1600 Kr. for, at der indtil videre — og i hvert Fald kun indtil der anvises de paagældende Fribolig — kan tillægges Professoren i Retslægevidenskab Ellermann og Professoren i Hygiejne Erlandsen et Lønningstillæg af 800 Kr. aarlig til hver mod Forpligtelse for dem til at tage Bopæl i umiddelbar Nærhed af henholdsvis det retsmedicinske Institut og det hygiejniske Institut.«

Under 30. Juni 1915 fremsendte Konsistorium Andragendet til Undervisningsministeriet, idet dets Gennemførelse i Overensstemmelse med Kvæsturens Forslag anbefalede. Det tilføjedes dog i Tilslutning til en af Konsistoriums Udvalg til forberedende Behandling af Bevillingssager fremsat Indstilling, at det formentlig kunde forsvares at udsætte Forslagets Gennemførelse til det næstkommende Finansaar.

Efter at Undervisningsministeriet i Skrivelse af 16. Juli 1915 havde

meddelt, at det ikke saa sig i Stand til at stille Forslag om Bevilling i det anførte Øjemed, fornyede Professorerne Ellermann og Erlandsen under 13. April 1916 deres Andragende, idet de under Fremhævelse af den overordentlige Betydning, det vilde have for de vedkommende Institutters Trivsel og for det videnskabelige Arbejde der, om der kunde indrettes Tjenesteboliger ved Institutterne, anholdt om, at der, indtil en saadan Foranstaltning kunde gennemføres, maatte blive tillagt dem en midlertidig Boliggodtgørelse. Andragendet var anbefalet af Fakultetet og indstilledes i Konsistoriums Skrivelse til Undervisningsministeriet af 29. Juni 1916 til Gennemførelse paa Finansloven for 1917—18. Ministeriet meddelte imidlertid under 22. Juli 1916, at det ikke saa sig i Stand til at fremsætte det ønskede Forslag. Med Hensyn til et af de nævnte to Professorer indgivet Andragende i samme Øjemed af 23. Marts 1917, der under 18. Juni 1917 af Konsistorium var fremsendt til Undervisningsministeriet med Indstilling om dets Bevilgelse paa Finansloven for 1918—19, udtalte Ministeriet endelig i Skrivelse af 10. Juli 1917, at det ikke fandt Anledning til at stille Forslag om Bevilling af det ansøgte.

13. Aarlig Understøttelse til fhv. Docent, Professor, Dr. med. S. Th. Sørensen.

(Journ. Nr. 176/1915.)

Under 16. Oktober 1915 modtog Konsistorium til Erklæring fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet et Andragende, hvori Professor, Dr. med. S. Th. Sørensen, der fra 1. s. M. at regne var fratraadt som Overlæge ved Blegdamshospitalet, anholdt om, at der fra sidstnævnte Dato at regne maatte blive tillagt ham Pension fra det til det nævnte Overlægeembede knyttede Docentur i epidemiske Sygdomme. Efter at det lægevidenskabelige Fakultet under 9. November 1915 varmt havde anbefalet dette Andragende til Bevilgelse, afgav Universitetskvæsturen under 29. December s. A. følgende Erklæring i Sagen:

»Paa Kirke- og Undervisningsministeriets Budget for 1891—92, jfr. Rigsdagstidenden for 1890—91, Tillæg B., Sp. 1055—58, indkom under en ny Udgiftspost 7. k. et Beløb af 2000 Kr. til Honorering af Overlægen ved Blegdamshospitalet for klinisk Undervisning i de paa Hospitalet behandlede Sygdomme. Ved Skrivelse af 5. August 1891 overdrog Ministeriet derefter Professor, Dr. med. Sørensen at afholde den ommeldte kliniske Undervisning, saaledes at det paagældende Honorar paa 2000 Kr. aarlig udbetaltes ham fra 1. August 1891 at regne. Paa Budgettet for 1892—93 overførtes i Henhold til Lov af 12. April 1892 om de Universitet og Kommunitet vedrørende Lønningsforhold det ommeldte Honorar til Universitetets Udgiftspost 1. b., af hvilken det vedblivende er bleven udbetalt til Professor, Dr. Sørensen som ordinær Docent, siden 1. April 1912 med Tillæg af 400 Kr. aarlig i Henhold til Lov af 8. Juni 1912. Professor Sørensens Honorar har herefter siden 1. April 1912 udgjort 2400 Kr. aarlig.

Universitetets Docenter har ikke nogen lovmæssig Ret til Pension, og saavidt Universitetskvæsturen bekendt har der ikke tidligere foreligget Spørgsmaal hverken om Udredelsen af Pension til en fhv. Docent

ved Universitetet eller om Opnaaelse af en Understøttelse for en saadan ved Bevilgelse af et dertil sigtende Beløb paa Finansloven. Derimod findes der for den polytekniske Læreanstalts Vedkommende et Eksempel paa Udredelsen af Understøttelse til en afgaaet Docent, idet der ved Finansloven for 1910—11, jfr. Rigsdagstidenden for 1909—10, Tillæg A., Sp. 1355—56, under Læreanstaltens daværende Udgiftspost 9., Pensioner og aarlige Understøttelser, bevilgedes 1600 Kr. aarlig som Understøttelse til fhv. Docent i Husbygning Gnudtzmann. Da Docent Gnudtzmann i 33 Aar havde virket som Lærer i Husbygning ved Læreanstalten, ansattes hans Understøttelse til ovennævnte Beløb af 1600 Kr. beregnet efter $\frac{2}{3}$ af Gennemsnittet af hans Honorar i de sidste 5 Aar af hans Docenttid. Medens der som anført forsaavidt angaar Universitetet ikke ses at være bevilget Understøttelse til nogen forhenværende Docent, er der derimod i forskellige Tilfælde bevilget Understøttelse til Enker efter Docenter eller videnskabeligt uddannede Funktionærer ved Universitetet. I saa Henseende skal man henvise til, at der paa Finansloven for 1878—79, jfr. Rigsdagstidenden for 1877—78, Tillæg A., Sp. 607—08, bevilgedes 200 Kr. som Understøttelse til Prosektor Valløes Enke, at der paa Finansloven for 1887—88, jfr. Rigsdagstidenden for 1886—87, Tillæg A., Sp. 535—36, bevilgedes 300 Kr. som Understøttelse til Docent Samsøe Lunds Enke, at der paa Finansloven for 1897—98, jfr. Rigsdagstidenden for 1896—97, Tillæg B., Sp. 1355—56, bevilgedes 400 Kr. som Understøttelse til Museumsassistent Posselts Enke, og at der paa Finansloven for 1902—03, jfr. Rigsdagstidenden for 1901—02, Tillæg B., Sp. 361—64, bevilgedes 400 Kr. som Understøttelse til Konservator Løvendals Enke.

Efter det saaledes foreliggende vilde det formentlig være ønskeligt, om der kunde tillægges Professor, Dr. Sørensen Pension eller Understøttelse i hans Egenskab af fhv. Docent ved Universitetet. At der ikke findes noget Eksempel paa Ydelsen af lignende Hjælp til en tidligere Universitetsdocent har formentlig sin Grund i, at der ikke er indtruffet noget til det foreliggende tilsvarende Tilfælde, hvilket antagelig forklares derved, at Universitetets Docenter ofte overgaar fra Docentposterne til Embedsstillinger ved Universitetet eller andetsteds, saaledes at der ved Afslutningen af deres Undervisningsvirksomhed ikke har været Spørgsmaal om at pensionere eller understøtte dem med særligt Henblik paa deres Docentgerning. For Professor, Dr. Sørensens Vedkommende er der ganske vist det særlige, at han har Ret til Pension fra Københavns Kommune i sin Egenskab af fhv. Overlæge ved Blegdamshospitalet, men dette synes ikke at burde udelukke ham fra at opnaa Pension eller Understøttelse for Docentvirksomheden, og man skal i saa Henseende navnlig henvise til, at der i Universitetskommissionens Lønningslovsforslag er foreslaaet tillagt de normerede Docenter Ret til Pension.

Saafermt Professor Sørensen havde været pensionsberettiget, vilde han med en Tjenestetid af 24 Aar have opnaaet en Pension paa $\frac{35}{60}$ af Gennemsnittet af hans Indtægt i de sidste 5 Aar, 2280 Kr., hvilket vilde give en Pension paa 1330 Kr. aarlig. Saafermt Konsistorium efter det anførte maatte ønske udvirket en Pension eller Understøttelse til Professor, Dr. Sørensen i hans Egenskab af fhv. Docent ved Universitetet, maatte det da formentlig ske derved, at det indstilles til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet enten at der forelægges Lovgivnings-

magten et særligt Lovforslag om ekstraordinær Pension til Professor, Dr. Sørensen, eller at der ved Fremsættelsen af Ændringsforslag til Finanslovforslaget for 1916—17 under en ny Underkonto paa Universitetets Udgiftspost g., Pensioner og Understøttelser, søges bevilget 1330 Kr. aarlig som Understøttelse til fhv. Docent ved Universitetet, Professor, Dr. med. S. T. Sørensen i Forbindelse med, at der ved Ændringsforslag til Forslaget om Lov om Tillægsbevilling for 1915—16 søges bevilget 665 Kr. som Understøttelse for ham for Halvaaret fra 1. Oktober 1915 til 31. Marts 1916.«

Andragendet tilbagesendtes derpaa under 26. Januar 1916 af Konsistorium til Ministeriet med følgende Udtalelser:

»Under Henvisning til den af det lægevidenskabelige Fakultet afgivne Erklæring og de i Universitetskvæsturens Erklæring af 29. f. M. meddelte Oplysninger skal Konsistorium ogsaa for sit Vedkommende meget varmt anbefale, at det foreliggende Andragende imødekommes. Forsaavidt Kvæstor har henstillet, om der skal søges bevilget Andrageren en ekstraordinær Pension eller en aarlig Understøttelse paa Finansloven, maa man holde for, at den førstnævnte Fremgangsmaade vælges som den i det foreliggende Tilfælde ubetinget naturligste, baade under Hensyn til Betydningen af den Stilling, Professor Sørensen har indehaft, og til at der i Universitetets Lønningslovforslag er foreslaaet tillagt Docenterne Pensionsret. Idet endelig bemærkes, at Konsistorium med Kvæstor er enig i, at den Omstændighed, at Professor Sørensen har Ret til Pension fra Københavns Kommune i sin Egenskab af fhv. Overlæge ved Blegdamshospitalet — hvilken Pension efter indhentet Oplysning udgør 3666 Kr. 67 Øre og er beregnet efter hans Overlæge-Lønning med et personligt Tillæg, der tidligere er tilstaaet ham under Hensyn til Vanskelighederne ved at have privat Praksis i Forbindelse med Overlægestillingen — maa være uden Betydning for Afgørelsen af Spørgsmaalet om, hvorvidt han som fhv. Universitetslærer skal pensioneres af Staten, skal man derfor tillade sig at indstille, at der i indeværende Samling forelægges Rigsdagen Forslag til Lov om ekstraordinær Pension til fhv. Docent, Professor, Dr. med. Søren Thorvald Sørensen, saaledes at Pensionen fastsættes til samme Beløb som Andrageren, hvis han havde været pensionsberettiget, vilde have opnaaet i Pension.

Man vedlægger Udkast til et saadant Lovforslag med tilhørende Bemærkninger og henviser angaaende nærværende Indstillings yderligere Begrundelse til det deri bemærkede.«

En Lov som af Konsistorium foreslaaet blev imidlertid ikke udstedt. Derimod bevilgedes der paa Finansloven for 1916—17 en Understøttelse til fhv. Docent, Professor, Dr. med. S. Th. Sørensen paa 1300 Kr. aarlig, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg B., Sp. 1211—14.

14. Overdragelse af de lovmæssige Obduktioner for Øernes Vedkommende til Professoren i Retsmedicin.

(Journ. Nr. 161/1915.)

Under 21. Maj 1915 tilskrev Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet Konsistorium saaledes:

»Fra Justitsministeriet har nærværende Ministerium til Erklæring modtaget det hofølgende af Retslægeraadet udarbejdede Forslag angaaende Gennemførelsen af Bestemmelsen i § 13 i Lov om Embedslægevæsenets Ordning af 21. April f. A., hvorefter Kredslægen skal foretage de lovmæssige Obduktioner i Kredsen sammen med en anden af Justitsministeren udpeget særlig sagkyndig Læge.

Som det vil ses af det foreliggende Forslag, der er tiltraadt af Sundhedsstyrelsen, foreslaas det, at det overdrages Professoren i Retsmedicin ved Københavns Universitet som Leder af Universitetets retsmedicinske Institut eller, ved dennes Forfald eller Arbejde med andre Embedsforretninger, i hans Sted en af de ved det nævnte Institut ansatte Assistentter at foretage de lovmæssige Obduktioner for Øernes eller dog for den sjællandske Øgruppes Vedkommende, saaledes at Obduktionerne for Københavns Amtslægekredses Vedkommende som hidtil foregaar paa selve Institutet, men iøvrigt paa passende Steder i de forskellige Retskredse, og saaledes at der, naar Obduktionen foregaar paa Institutet, ydes Obducenten et Honorar af 12 Kr., medens der ellers ydes et Honorar af 25 Kr. foruden Befordringsgodtgørelse og Dagpenge. Til Brug for Obducenten skal derhos anskaffes et Sæt Instrumenter, der opbevares paa Institutet, og til hvis Vedligeholdelse der vil medgaa et mindre Beløb, ligesom der mulig vil foranlediges Udgift til Vikarhjælp paa Grund af Lederens og Assistenternes Bortrejse til Obduktioner.

Ved hertil at oversende Forslaget har Justitsministeriet med Bemærkning, at Antallet af lovmæssige Obduktioner paa Øerne bortset fra København næppe vil overstige 50 om Aaret, saa at man formentlig kan bortse fra Muligheden for, at Institutet skal behøve at antage Vikarer, særlig hvis dets Virksomhed begrænses til den sjællandske Øgruppe, og at der ved Finansloven for indeværende Finansaar er bevilget et Beløb af 1000 Kr. til Indkøb af et Sæt Instrumenter, udbedt sig en Udtalelse fra nærværende Ministerium om, hvorvidt der herfra maatte have noget at erindre imod, at den ovennævnte Virksomhed overtages af Retsmedicinsk Institut og det derved ansatte Personale for det Omraade, som maatte blive fastsat, men som ikke vil blive mere omfattende end Øerne, i det væsentlige paa de angivne Vilkaar, samt om der ikke maatte kunne træffes den Ordning, at det nævnte Institut, naar det erholder overladt et Sæt Instrumenter til disse Obduktioner, overtager dettes Vedligeholdelse m. v., der næppe vil andrage større Beløb,« hvorhos Ministeriet udbad sig Konsistoriums Erklæring om Sagen.

I denne Anledning fremsendte Konsistorium under 23. Juni 1915 til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med sin Tilslutning en fra det lægevidenskabelige Fakultet over Sagen indhentet Erklæring, hvori Fakultetet udtalte, at det intet fandt at erindre imod det paa-gældende Forslag, men dog nærede Betænkelighed ved, at Udgifterne ved Vedligeholdelsen af de til Obduktionerne nødvendige Instrumenter, som af Justitsministeriet ønsket, paalagdes det nævnte Instituts i Forvejen stærkt belastede Budget.

Ministeriet tilstillede derefter under 6. April 1916 Konsistorium et Antal Eksemplarer af et af Justitsministeriet under 31. Marts 1916 udfærdiget Cirkulære om Foretagelsen af lovmæssige Obduktioner samt af den i Cirkulæret nævnte, under s. D. udfærdigede Instruks. Samtidig

meddelte Ministeriet, at der paa Finansloven for 1916—17 var bevilget et Beløb af 1000 Kr. til Anskaffelse af et Sæt Instrumenter til Brug ved Udførelsen af de lovmæssige Obduktioner og at Instituttets Udgifter til Anskaffelsen vilde blive anvist af denne Bevilling, naar Justitsministeriet modtog Regning for Beløbet.

Med Hensyn til det derefter af Justitsministeriet udfærdigede Cirkulære Nr. 42 af 31. Marts 1916 henvises til Ministerialtidende A. for 1916 Side 83.

15. Forøget Honorar til 4 Overlæger for at afholde Praktikantklinik.

(Journ. Nr. 326/1919.)

Under 27. September 1919 indsendte Overlægerne Jonas Collin, S. Bang, P. N. Hansen og I. Rosenthal saalydende Andragende til Konsistorium:

»Undertegnede Overlæger ved Kommunehospitalet tillader sig herved at andrage det højtærede Konsistorium om en Forhøjelse af vort Honorar som Lærere i Praktikantklinik. Da denne Lærervirksomhed er af nøjagtig samme Omfang som f. Eks. Professor Bies ved Blegdams-hospitalet, vilde vi anse det for rimeligt, om vi lønnedes paa lignende Maade. Vi fremsætter dette Ønske ikke alene, fordi vi anser et saadant Honorar for tidssvarende, men ogsaa fordi den Omstændighed, at vi modtager Løn fra Universitetet, er — ganske vist ikke officielt, men sikkert i Realiteten — medvirkende Grund til, at vore Lønninger i Kommunens Tjeneste holdes paa et lavere Niveau end forskellige andre Overlægers tilsvarende Stillinger.«

I Anledning af dette Andragende udtalte det lægevidenskabelige Fakultet under 7. Oktober 1919, at den Virksomhed, Overlægerne udøver, ikke kan sidestilles med de fungerende Professorers, men nærmest svarer til den, der udføres af Universitetets Lektorer. I Henhold hertil anbefalede Fakultetet, at der ydedes de 4 Overlæger en passende Lønforhøjelse.

Sagen henvistes til det af Konsistorium i Mødet d. 15. Oktober 1919 nedsatte Udvalg til forberedende Behandling af Spørgsmaal om Forhøjelse af de ikke ved Tjenestemandsløven forhøjede Honorarer. I Skrivelse af 24. Juli 1920 meddelte Undervisningsministeriet derefter, at der i Overensstemmelse med Lønningsraadets Indstilling af 5. s. M. fra 1. Oktober 1919 at regne kunde udbetales de 4 Overlæger hver 2700 Kr. som aarligt Honorar for Praktikantklinik for de Studerende, alle med midlertidigt Tillæg af 30 pCt.

16. Forskellige mindre Sager.

— Under 23. Februar 1916 fremsendte Konsistorium til Undervisningsministeriet en af det lægevidenskabelige Fakultet d. 21. s. M. afgiven Erklæring angaaende Fornyelse og eventuel Forøgelse af den med Finansaaret 1915—16 udløbne 5-aarige Bevilling til Professor, Dr. med. Chr. Jürgensen til Afholdelse af praktiske Kursus i Diætik — særlig Kogekursus — for Lægestuderende og Læger (Journ. Nr. 108/1916).

— I Overensstemmelse med Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 27. April 1916 bifaldtes det under 19. Juli 1916, jfr. Undervisningsministeriets Skrivelse af 25. s. M., at der af Universitetets Udgiftspost h. 2. for 1916—17 tilstodes Professor, Dr. med. H. A. Nielsen et Beløb af 360 Kr. udover det ham for hygiejniske Demonstrationer og Fremvisninger med dertil knyttede Foredrag tillagte Honorar af 1440 Kr. (Journ. Nr. 121/1916).

— I Skrivelse af 20. December 1916 bifaldt Undervisningsministeriet, at det under Overlæge ved Blegdamshospitalet, Professor, Dr. med. V. Bies Sygdomsforfald var overdraget fungerende Overlæge ved nævnte Hospital R. Nielsen i Efteraarsssemestret 1916 at besøge den Professor Bie paahvilende Undervisning i epidemiske Sygdomme (Journ. Nr. 356/1916).

— Med Skrivelse af 2. Oktober 1917 fremsendte Konsistorium til Undervisningsministeriet en fra det lægevidenskabelige Fakultet indhentet Erklæring angaaende Muligheden for gennem en Forandring i Turnustjenesten for de lægevidenskabelige Kandidater at modvirke den aftagende Tilgang til de underordnede Lægestillinger ved Sindssygehospitalet (Journ. Nr. 243/1917).

— Under 17. April 1920 meddelte Undervisningsministeriet, at Professor i Kirurgi ved Universitetet, Rektor manificus, Dr. med. et chir. Th. Rovsing, der under 30. Marts 1920 erholdt Tilladelse til at træde udenfor Nummer, under 5. April s. A. efter sin Afsked som Undervisningsminister atter var traadt i Nummer som Professor (Journ. Nr. 235/1920).

— I Overensstemmelse med Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 4. Juni 1920 bifaldt Undervisningsministeriet under 17. s. M., at der af det under Universitetets Udgiftspost g. 14. som Honorar for Undervisningen af de lægevidenskabelige Studerende i medicinsk Klinik bevilgede Beløb paa 2000 Kr. udbetaltes Dr. med. K. Secher 625 Kr. for Overtagelsen af den paagældende Undervisning i Maanederne April, Maj og Juni 1920. I Skrivelse af 21. Oktober 1920 meddelte Ministeriet endvidere, at det havde anmodet Kvæsturen om som Honorar for Undervisning i medicinsk Klinik at ville udbetale kst. Overlæge ved Kommunehospitalet Dr. med. V. Secher et Beløb af 252 Kr. 50 Øre som Efterbetaling for Maanederne April, Maj og Juni samt et maanedligt Honorar paa 292 Kr. 50 Øre for Tiden fra 1. September 1920 og indtil videre (Journ. Nr. 276/1920).

D. Det filosofiske Fakultet.

1. Departementschef i Konseilspræsidiets, Statsraadssekretær Dr. phil. Erik Ipsen Arup udnævnes til Professor i Historie efter Professor, Dr. phil, Kr. S. A. Erslevs Udnævnelse til Rigsarkivar.

(Journ. Nr. 241/1915.)

Under 11. November 1915 meddelte Undervisningsministeriet Konsistorium, at Professor i Historie Dr. phil. Kr. S. A. Erslev s. D. var bleven beskikket til Rigsarkivar fra 1. Februar 1916 at regne, hvorhos Ministeriet udbad sig Forslag med Hensyn til Besættelsen af det saaledes ledigblevne Embede som Professor i Historie. Den 24. s. M. indsendte Konsistorium med sin Tilslutning en Skrivelse af 23. s. M. fra det filosofiske Fakultet, hvorefter dette ønskede Embedet opslaaet, saaledes at de indkomne Ansøgninger til sin Tid tilstilledes Universitetet til Erklæring. Embedet blev derefter opslaaet ledigt og efter Ansøgningsfristens Udløb sendte Ministeriet den 10. December 1915 de indkomne Ansøgninger fra Dr. phil. Erik Arup, Dr. phil. Knud Fabricius, Dr. phil. J. P. Jacobsen og Dr. phil. Ellen Jørgensen til Universitetets Erklæring.

Den 20. December 1915 afgav Fakultetet følgende Erklæring:

»Der kan efter Fakultetets Formening ikke være Tvivl om, at blandt de 4 Ansøgere maa der gives Dr. Arup Fortrinet. Allerede da for 3 Aar siden ved Professor Fridericias Død et Professorat i Historie blev ledigt, udtalte Fakultetet, idet det indstillede Dr. Aage Friis til at faa denne Post, at det maatte anse Dr. Arup som den Ansøger, der var nærmest efter Dr. Friis til at overtage et Professorat. I dette Forhold kan der ikke siges nu at være indtraadt nogen Forandring enten ved, at de to Ansøgere, der dengang søgte sammen med Dr. Arup — Dr. Fabricius og Frøken Jørgensen — har offentliggjort Arbejder, som maatte drage dem stærkere frem, eller ved at Dr. Jacobsen nu er kommen til som Ansøger.

Dr. Arup har i den mellemliggende Tid offentliggjort en omfattende, ejendommelig og skarpsindig Afhandling om Leding og Ledingsskat i det 13. Aarhundrede, der giver et nyt Vidnesbyrd om, at han er en original Forsker og skarp Tænkter, og lignende Egenskaber præger nogle andre mindre Afhandlinger, der tillige vidner om, at han stadig følger godt med i Litteraturen og skriver friskt og klart. Der vil kunne rettes den Indvending mod Dr. Arup, at han ved Siden af det meget grundfæstede, som hans Arbejder indeholder, viser nogen Tilbøjelighed til at vove ubeviste Paastande, men denne Mangel vil han sikkert under sin senere Udvikling vide at rette, især naar han ved at knyttes til Universitetet helt og fuldt kan ofre sig for Videnskaben. Der er ogsaa

al Grund til at antage, at han med vanlig Kraft vil tage fat paa Undervisningen og Lærergerningen.

Da Fakultetet ikke er i Tvivl om, at Dr. Arup ubetinget bør stilles i første Række, finder det ikke Grund til at dvæle nærmere ved de tre andre Ansøgere. De er alle dygtige Videnskabsmænd, der har ydet Arbejder af Værdi og tillige er øvede i Undervisning. I Anledning af den foran fremsatte Udtalelse om, at de to tidligere Ansøgers Arbejder ikke har forandret Bedømmelsen af deres Stilling lige over for Dr. Arup, findes der dog Grund til at bemærke, at Dr. Fabricius har offentliggjort en fortjenstfuld, i mange Henseender helt omarbejdet Udgave af Faderens Danmarks-Historie, der viser, at han er fulgt godt med i den nyere Litteratur og har en klar og tiltalende Fremstillingsform. For Dr. Ellen Jørgensens Vedkommende maa det nævnes, at hun med Kraft har drevet Studier over Palæografi (i hvilket Fag hun ogsaa har holdt Øvelser) og over Videnskabelighed i Middelalderen. Om Dr. J. P. Jacobsen skal Fakultetet udtale, at han ved Behandling af forskellige historiske Tidsrum for en almindeligere Læsekreds i »Folkenes Historie« og i »Verdenskulturen« har lagt en meget grundig Viden og en god Evne til Fremstilling for Dagen. Skønt Dr. Jacobsen er den ældste af Ansøgerne, har han først i det ifjor udgivne Arbejde »Manes«, I. naaet at fremlægge Resultatet af selvstændige Førstehaandsundersøgelser over historiske Forhold; hans Bog viser, ved Siden af megen Særhed, at han med stor Grundighed er trængt ind i et vanskeligt Stof, som han har behandlet fra originale Synspunkter.

I Henhold til det foran anførte tillader Fakultetet sig at indstille, at det ledige Professorat tildeles Dr. Arup.«

I Overensstemmelse hermed foretog Konsistorium den 22. December 1915 Indstilling i Sagen, og under 5. Januar 1916 udnævntes derefter Departementschef i Konseilspræsidiat, Statsraadssekretær Dr. phil. Erik Ipsen Arup til Professor i Historie fra 1. Februar 1916 at regne.

Med Hensyn til Professor Arups Stilling i lønningsmæssig Henseende bemærkes, at der ved Anmærkning paa Finansloven for 1916—17 under Universitetets Udgiftspost a. 1., Lønninger efter Lov af 12. April 1892 § 5 og Lov af 8. Juni 1912 til de normerede Professorer, tillagdes ham Tjenestealder som Professor fra 1. Maj 1909, hvorhos der paa samme Finanslov bevilgedes ham en ekstraordinær Huslejeportion paa 1200 Kr. Til Oplysning om Begrundelsen af disse Bevillinger anføres følgende Uddrag af Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse til Folketingets Finansudvalg af 1. Februar 1916, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg B., Sp. 1195—96:

»For Dr. Arup har Udnævnelsen til Professor i pekuniær Henseende medført en Nedgang, idet han som Departementschef oppebar en Lønning af 6000 Kr., medens hans Begyndelsesløn som Professor udgør 3600 Kr., hvortil kommer 900 Kr. som Tillæg efter Lov af 8. Juni 1912, ialt 4500 Kr. Ministeriet maa finde det ønskeligt, at Professor Arup i sit nye Embede bliver stillet omtrent paa samme Maade som tidligere i pekuniær Henseende, og i denne Forbindelse skal man først henvise til, at det vilde være naturligt, at han i sin Tjenestealder ved Universitetet kunde medregne den Tid, i hvilken han beklædte et Embede med kgl. Udnævnelse, der i det store og hele kan ligestilles med eller sættes

over et Professorat. Fra 27. April 1909 til 31. December 1913 har han beklædt Stillingen som Arkivar i Udenrigsministeriet, med hvilken der er forbundet en Begyndelseslønning af 4500 Kr., hvorhos han fra 1. Januar 1914 har været Departementschef i Konsejlspræsidiets og Statsraadssekretær. Man vil herefter finde det rigtigst, at der tillægges Professor Arup Lønningsanciennitet fra 1. Maj 1909, hvorefter han vil oprykke paa andet Lønningstrin, 4200 Kr. med Tillæg efter Lov af 8. Juni 1912 af 800 Kr., ialt 5000 Kr. Derhos vil man, for at Professor Arup ikke skal lide Nedgang i Embedsindtægter, foreslaa, at der tillægges ham en personlig Huslejeportion paa 1200 Kr. aarlig i Lighed med, hvad der tidligere har fundet Sted under ekstraordinære Omstændigheder, jfr. Rigsdagstidenden for 1898—99, Tillæg A., Sp. 1063—64, og Rigsdagstidenden for 1911—12, Tillæg A., Sp. 1169—70. Det bemærkes, at den her foreslaaede forøgede Lønningsanciennitet ikke vilde give Professor Arup Lejlighed til tidligere end ellers at oppebære Huslejeportion.»

2. Docent, Dr. phil. Chr. P. E. Sarauw ansættes som Professor ordinarius i tysk Sprog og Litteratur.

(Journ. Nr. 127/1913 og 145/1916.)

I Anledning af et fra Docent i tysk Sprog og Litteratur, Dr. phil. Chr. Sarauw fremkommet Andragende om Ansættelse som Professor extraordinarius i samme Fag med Anciennitet fra 1. April 1908 udtalte det filosofiske Fakultet under 8. Marts 1913 følgende:

»Som Følge af Omordningen af det højere Skolevæsen, hvorved de moderne Sprog har faaet en fremskudt Stilling indenfor den mest besøgte af Gymnasiets tre Linier, er Antallet af de Studerende, der vælger et nyere Sprog til Fag ved Skoleembedseksamen, taget betydelig til samtidig med, at Stigningen i Studenterantallet overhovedet ogsaa har medført en Forøgelse af det Antal, der studerer til Skoleembedseksamen. Det er under disse Forhold ikke muligt at meddele de Studerende i et Fag som Tysk en fyldestgørende Undervisning, naar Faget kun er repræsenteret af en Professor og en Docent, der ifølge sine Lønningsvilkår ikke kan forudsættes at ofre sin fulde Arbejdskraft for sin Universitetsgerning. Dr. Sarauw har i sin Undervisning til at begynde med fortrinvis lagt Vægt dels paa sit Fags litterære Side dels paa Meddelelse af praktisk Færdighed i det nyere Sprog; men han er tillige ved sin ualmindelig alsidige sprogvidenskabelige Uddannelse fortrinlig skikket til at vejlede de Studerende ogsaa i Læsning af Teksten fra ældre Sprogperioder og i Sproghistorie, og han har, som den nidkære og dygtige Universitetslærer han er, i de sidste Aar med megen Energi optaget ogsaa denne Side af Faget. Han har herved udrettet et Arbejde for Universitetet, der maa have lagt Beslag paa hele hans Tid og Kraft, og som gaar betydelig ud over, hvad der kunde kræves af ham efter hans Stilling og Lønningsvilkår. Men ligesom han herved kun har handlet ud fra en rigtig Opfattelse af, hvad hans Opgave under de givne Forhold krævede for at løses tilfulde, saaledes maa Fakultete betone, at det er nødvendigt for hans Fags forsvarlige Røgt, at han ved en

grundig Forbedring af sine økonomiske Kaar sættes istand til ogsaa for Fremtiden at ofre hele sin Arbejdskraft for sin Universitetsgerning.

Fakultetet maa derfor varmt anbefale, at Dr. Sarauw ansættes som ekstraordinær Professor i tysk Litteratur og Sprog. Paa Grund af hans Alder og det store Arbejde, han allerede har udført, maa Fakultetet ogsaa finde det naturligt, at der tillægges ham Anciennitet i Overensstemmelse med hans derom udtalte Ønske.»

I Skrivelse til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsministeriet af 30. Juni 1913 anbefalede Konsistorium Andragendet til Fremme, idet der bl. a. udtaltes følgende:

»Under 26. Marts 1907 anholdt det filosofiske Fakultet om, at der paa Grund af de mere omfattende og forskelligartede Fordringer, der efter den nye Ordning af den højere Almenskole maatte stilles til Universitetets Undervisning i germansk Filologi, maatte blive oprettet en fast Docentplads i tysk Sprog og Litteratur med det særlige Formaal gennem Øvelser og Forelæsninger over nyere tysk Sprog og Litteratur at bibringe de Studerende baade Sprogfærdighed og det videnskabelige Grundlag for en sproglig og real Fortolkning af betydelige Litteraturværker fra den nyere Tid, saaledes som den bør drives i den højere Almenskole. Fakultetet indstillede endvidere, at Dr. phil. Chr. Sarauw maatte blive ansat i denne Docentplads. Paa Finansloven for 1908—09 optoges derefter under Universitetets Udgiftspost 7. a. 2. en Bevilling paa 2000 Kr. som Honorar til Dr. Sarauw som Docent i tysk Sprog og Litteratur med det i Fakultetets Skrivelse nævnte særlige Formaal, og ved kgl. Resolution af 7. April 1908 blev det nævnte Honorar tilstaaet Dr. Sarauw fra 1. s. M. at regne, jfr. Universitetets Aarbog 1907—08, Side 113—15, og Rigsdagstidende 1907—08, Tillæg A., Sp. 1183—86. Ved kgl. Resolution af 21. November 1912 blev det endvidere bifaldet, at Docent Sarauw optoges som Medlem af det filosofiske Fakultet.

Dr. Sarauw, hvis Honorar ved Lov 8. Juni 1912 er blevet forøget med 400 Kr., har i sit ovennævnte Andragende henvist til, at det Arbejde, det i Medfør af Fagets hele Forhold paahviler ham at udføre, hverken kvalitativt eller kvantitativt er ringere, end det, der paahviler den normerede Professor, og at det lægger Beslag paa hele hans Arbejdskraft, saaledes at han bortset fra nogen Censorvirksomhed ikke har haft og ikke har kunnet have nogen anden lønnet Stilling. Et saadant Arbejde vil han imidlertid ikke i Længden kunne udføre paa de for en Docent gældende Lønningsvilkaar, hvorfor han, saafremt han ikke opnaar Ansættelse som Professor, vil kunne blive nødsaget til at skaffe sig anden lønnet Virksomhed og som Følge deraf meget mod sit Ønske indskrænke sit Arbejde ved Universitetet til det nødtørftigste.

Det filosofiske Fakultet har i den vedlagte Skrivelse af 8. Marts d. A. varmt anbefalet Dr. Sarauws Andragende, idet det dels har henvist til, at Antallet af de Studerende, der vælger de moderne Sprog til Fag ved Skoleembedseksamen, som Følge af Omordningen af den højere Skolevæsen er taget betydelig til, og at det derfor, og fordi Studenterantallet i det hele er steget, ikke længere er muligt at bestride Undervisningen i Tysk fyldestgørende, naar Faget kun er repræsenteret af en Professor og en Docent, der ifølge sine Lønningsvilkaar ikke normalt kan forudsættes at kunne ofre sin fulde Arbejdskraft for sin Universitetsgerning.

Dels har Fakultetet udtalt, at Dr. Sarauw ikke har indskrænket sig til at udføre det Arbejde, der efter hans Stilling og Lønningsvilkaar kunde kræves af ham, men at han ud fra en rigtig Opfattelse af, hvad hans Opgave under de givne Forhold krævede, har udført et Arbejde, der maa have lagt Beslag paa hele hans Tid og Kraft. At han ogsaa i Fremtiden sættes i Stand til at ofre hele sin Arbejdskraft for sin Universitetsgærnning anser Fakultetet for nødvendigt for hans Fags for- svarlige Røgt.

Konsistorium maa, efter hvad der saaledes er oplyst om Nødvendigheden af, at Dr. Sarauws hele Arbejdskraft sikres for Universitetets Undervisning i Tysk, ligesom ogsaa under Hensyn til de Udtalelser, der saavel i Fakultets Skrivelse af 26. Marts 1907 som i dets nu foreliggende Erklæring er afgivet om Dr. Sarauws videnskabelige Kvalifikation, varmt anbefale, at hans Andragende om et ekstraordinært Professorat imødekommes, og man tillader sig derfor at indstille, at det høje Ministerium paa Finanslovforslaget for 1914—15 under Universitetets Udgiftspost h. 2. i Teksten vil optage saalydende Anmærkning: »Der tillægges Docent, Dr. phil. Chr. Sarauw som Professor extraordinarius i tysk Sprog og Litteratur oprykkende Professorlønning med Pensionsret«, saaledes at Kontoen i Overensstemmelse hermed foreslaas forhøjet med 2100 Kr.

Med Hensyn til Dr. Sarauws Andragende om, at hans Anciennitet som Professor maa blive beregnet fra 1. April 1908, tillader man sig at henvise til Kvæstors vedlagte Erklæring af 27. Maj d. A., idet man skal udtale, at man i og for sig maatte anse en saadan Anciennitetsforhøjelse for ønskelig, men ikke mener at kunne se bort fra de af Kvæstor herimod fra et almindeligt Synspunkt udtalte Betæneligheder.«

I den anførte Skrivelse af 27. Maj 1913 havde Universitetskvæsturen med Hensyn til Spørgsmaalet om Anciennitetsforøgelse udtalt, at Kvæsturen ganske kunde henholde sig til de Udtalelser, der i en Skrivelse af s. D. om Anciennitetsforøgelse for Dr. phil. Sandfeld Jensen som Professor extraordinarius i romansk Filologi var fremsat om de principielle Betingelser for Bevilgelsen af forøget Anciennitet, og at Kvæsturen derfor kun kunde henstille til Konsistoriums Afgørelse, om der i de for Dr. Sarauws Vedkommende foreliggende særlige Forhold maatte findes tilstrækkelig Begrundelse for et Forslag i den ommeldte Henseende. Den Skrivelse af 27. Maj 1913, hvortil Kvæsturen saaledes henviste, er aftrykt i Universitetets Aarbog for 1913—14, Side 44—46.

I Skrivelse af 8. November 1913 udtalte Ministeriet imidlertid, at det ikke saa sig i Stand til at stille Forslag om en Bevilling til Ansættelse af Docent Sarauw som Professor extraordinarius i tysk Sprog og Litteratur. Under 21. April 1914 fremsendte det filosofiske Fakultet derefter med sin Anbefaling et fornyet Andragende i ommeldte Henseende fra Dr. Sarauw af 8. s. M. og i Skrivelse af 30. Juni 1914 indstillede Konsistorium Sagen til Ministeriets Godkendelse. I Skrivelse af 15. Juli 1914 gav Ministeriet Tilsagn om Optagelse af et dertil sigtende Forslag paa Finanslovforslaget for 1915—16, men paa Grund af den ved Verdenskrigens Udbrud fremkaldte finansielle Situation blev Sagen ikke søgt gennemført. Under 30. Juni 1915 bragte Konsistorium derfor paany Sagen i Erindring til Gennemførelse paa Finansloven for 1916—17, paa

hvilken der derefter gaves Bevilling til Oprettelse af et ordinært Professorat i tysk Sprog og Litteratur, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg A., Sp. 1297—1300.

Med Hensyn til Besættelsen af det saaledes oprettede Professorat udtalte Konsistorium i Skrivelse til Ministeriet af 14. April 1916 bl. a. følgende:

»Af Anmærkningerne til Bevillingen fremgaar det, at Professoratet i tysk Sprog og Litteratur er bestemt til at skulde træde i Stedet for det nu bestaaende personlige Docentur for Dr. phil. Chr. Sarauw, der saavel af det filosofiske Fakultet som af Konsistorium var indstillet til et ekstraordinært Professorat. Den Omstændighed, at der efter Ministeriets Forslag er oprettet et ordinært Professorat i Stedet for det af Universitetet foreslaaede ekstraordinære, bør dog formentlig være uden Betydning med Hensyn til Fremgangsmaaden ved Besættelsen af dette Professorat, idet der ikke kan være nogen Tvivl om, at det er bestemt til at besættes med den i det paagældende Docentur allerede ansatte Person.«

og Konsistorium indstillede i Tilslutning hertil, at det paagældende Professorat blev besat med Docent, Dr. Sarauw.

I Skrivelse af 5. Maj 1916 meddelte Undervisningsministeriet derefter, at Docent, Dr. phil. Chr. P. E. Sarauw under 1. s. M. var bleven udnævnt til Professor i tysk Sprog og Litteratur fra 1. April 1916 at regne.

3. Omdannelse af Docenturet i Arkæologi til et Professorat i Arkæologi. Ansættelse af Dr. phil. C. Blinkenberg i det nævnte Professorat.

(Journ. Nr. 140/1915, 100/1916 og 146/1916.)

Under 14. Januar 1916 indgav det filosofiske Fakultet saalydende Andragende:

»Da Fakultetet har bragt i Erfaring, at Forslaget til en Normeringsplan for Universitetets Lærerposter ikke kan ventes fremmet i indeværende Rigsdagssamling, tillader man sig herved ærbødigst at henlede det høje Ministeriums Opmærksomhed særlig paa den nuværende Lærerpost i Arkæologi, mod hvis Bevarelse som et blot Docentur der rejser sig vægtige Betæneligheder. For det første indtager dette Fag, saaledes som Videnskaben efterhaanden har udviklet sig, en fuldt selvstændig Stilling overfor den klassiske Filologi, hvis Repræsentanter umuligt kan spænde over dette Fag i dets hele Udstrækning. Det har da ogsaa vist sig, at saa godt som alle Universiteter i Udlandet efterhaanden har maattet oprette særlige Lærerstole i Arkæologi, og med Hensyn til Eksamensforholdene her ved Universitetet er Forholdet dette, at de filologiske Studerende kan vælge Speciale indenfor dette, hvad der nødvendiggør Docentens Medvirkning ved Eksamen. Det har ogsaa vist sig, at det nævnte Docentur siden sin Oprettelse har haft en overordentlig stor Betydning for Studierne, idet Docenten i dette Fag, Dr. Chr. Blinkenberg, har forstaaet i høj Grad at vække de Studerendes Interesse og at drage dem til sine Forelæsninger og Øvelser. Det Arbejde, som

han i de forløbne Aar herved har paataget sig, saavel ved større systematiske Forelæsningsrækker som ved Øvelser med arkæologisk Materiale, hvilke sidste i særlig Grad kræver Tid og Møje, har imidlertid været af et saadant Omfang, at han ved Udgangen af dette Finansaar vil se sig nødsaget til at søge Afsked fra sin Stilling som Inspektør ved Nationalmuseet for udelukkende at kunne hellige sig til Universitetsgerningen. Det følger af sig selv, at naar Udsigten til Normeringsplanens Gennemførelse bortfalder, vil Docent Blinkenberg være stedt i en yderst vanskelig Situation, og Fakultetet tillader sig derfor indtrængende at anmode det høje Ministerium om at ville virke til, at hans Docentur allerede i indeværende Samling omdannes til et Professorat.»

Andragendet fremsendtes under 17. Januar 1916 med Konsistoriums Anbefaling til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet og paa Finansloven for 1916—17 gaves derefter den ansøgte Bevilling til Omdannelse af Docenturet i Arkæologi til et Professorat, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg B., Sp. 1197—1200.

I Overensstemmelse med det filosofiske Fakultets Forslag i Skrivelse af 11. April 1914 indstillede Konsistorium under 14. s. M., at Docent, Dr. C. S. Blinkenberg maatte blive udnævnt til Professor ordinarius i Arkæologi. Under 5. Maj 1916 meddelte Ministeriet derefter, at Inspektør ved Nationalmuseets 1. Afdeling, Docent, Dr. phil. C. Blinkenberg under 1. s. M. var bleven udnævnt til Professor i Arkæologi fra 1. April 1916 at regne.

4. Forøgelse med 8 Aar af Professor, Dr. Chr. Blinkenbergs Lønningsanciennitet.

(Journ. Nr. 249/1916.)

Under 19. Juni 1916 fremsendte det filosofiske Fakultet med sin Anbefaling til Konsistorium et saalydende Andragende fra Professor Blinkenberg af 17. s. M.:

»Undertegnede Professor ordinarius ved Universitetet, Dr. phil. Chr. Blinkenberg tillader sig herved at andrage om Tilstaaelse af en ekstraordinær Huslejeportion af 1200 Kr.

Ved Overtagelse af Professoratet i Arkæologi fra April 1916 er min Indtægt gaaet meget føleligt tilbage. Forud herfor har jeg i en lang Aarrække — siden 1897 — været ansat som Inspektør ved Nationalmuseet, hvilken Stilling er forbunden med kongelig Udnævnelse og maatte opgives ved min Ansættelse som Professor. Siden 1911 forenede jeg hermed Stillingen som Docent ved Universitetet. Som Museumsinspektør havde jeg en aarlig Lønning af 4800 Kr., hvori dog fradroges 1000 Kr. til Vikarhjælp til Museet for den Tid, min Universitetsvirksomhed dengang krævede; dertil kom en fast Biindtægt af 300 Kr. aarligt ialt altsaa 4100 Kr. Som Docent havde jeg en aarlig Lønning af 2400 Kr. Min samlede Embedsindtægt var saaledes indtil April 1916: 6500 Kr. aarlig. Min nuværende Lønning er 5000 Kr. Den betydelige Tilbagegang

af 1500 Kr. vilde lægge et økonomisk Tryk paa mig, som jeg vanskelig vil kunne bære.

Under Henvisning til den fremrykkede Alder (53 Aar), hvori jeg har opnaaet Ansættelse som Professor, og til den lange forudgaaende Statstjeneste (19 Aars Anciennitet som Museumsinspektør) tillader jeg mig derfor at andrage om, at der til at raade Bod paa Tilbagegangen i min Indtægt ved det høje Ministeriums Velvillie maatte søges opnaaet Tilstaaelse af en ekstraordinær Huslejeportion for mig.«

I Anledning af dette Andragende anbefalede Universitetskvæsturen i Skrivelse af 27. Juni 1916, at der under Hensyn til Professor Blinkenbergs tidligere Virksomhed i Statens Tjeneste og den betydelige Indtægtsnedgang, han har lidt ved Overtagelsen af Professoratet, samt i Betragtning af hans fremrykkede Alder søgtes bevilget 1200 Kr. paa Finansloven for 1917—18 under Universitetets Udgiftspost b. til Udredeelse af en personlig Huslejeportion til ham. Konsistorium fremsendte derpaa under 29. Juni 1916 Sagen til Undervisningsministeriet med Indstilling i Overensstemmelse med Kvæsturens Forslag.

I Skrivelse af 22. Juli 1916 svarede Ministeriet imidlertid, at det vilde foretrække, fremfor at søge tillagt Professor Blinkenberg en personlig Huslejeportion, at søge tillagt ham 8 Aars Anciennitet i Betragtning af hans tidligere Embedsvirksomhed. Paa Finanslovforslaget for 1917—18 optoges i Overensstemmelse hermed Forslag om Tildeling af 8 Aars Lønningsanciennitet til Professor Blinkenberg, jfr. Rigsdagstidende for 1916—17, Tillæg A., Sp. 1393—94, og der optoges derefter i Finanslovens Tekst under Universitetets Udgiftspost a. 1., Lønninger til Professorer, saalydende Anmærkning: »Professor, Dr. phil. Chr. Blinkenbergs Tjenestetid i Henseende til Lønning beregnes fra 1. April 1917, som om han var bleven ansat som Professor fra 1. Oktober 1905 at regne.«

5. Oprettelse af et nyt Docentur i engelske Sprog og Litteratur. Cand. mag. Jes Hansen Skovgaard ansættes i dette ny Docentur.

(Journ. Nr. 113/1914 og 147/1916.)

Under 29. Januar 1914 indgav det filosofiske Fakultet saalydende Andragende:

»Det filosofiske Fakultet tillader sig herved at andrage om, at cand. mag. Jes Skovgaard maa blive ansat som Docent i engelsk Sprog og Litteratur.

Antallet af Studerende er i de senere Aar vokset uforholdsmæssig stærkt for de nyere Sprogs Vedkommende, især efter at den nye Ordning af Studentereksamen er traadt i Kraft, og særlig stærkt føles denne Tilvækst for Engelsk, saaledes som det nu talmæssigt kan eftervises ved den for første Gang udkomne Liste over de immatrikulerede Studenter. Listen udviser 24 Studenter med Engelsk som eneste Fag, 58 med Engelsk som Hovedfag og 108 med Engelsk som Bifag, tilsammen 190. Reduceres dette Tal med Antallet af de Studerende, der har aflagt Eksamen i Engelsk ved første Del af Skoleembedseksamen, bliver til-

bage et Antal af 173, som studerer Engelsk ved Universitet.*) Det turde være indlysende, at en tidssvarende Undervisning, omfattende baade den mere praktiske Side (Sprogfærdighed) og den mere teoretiske, videnskabelige Side af Studiet umuligt kan gives paa tilfredsstillende Maade til 173 Studenter af een Professor og een Docent. Vanskeligheden ved at overkomme Arbejdet for disse forøges yderligere ved den gældende Eksamensordning, hvor de fleste Hovedfags-Studerende i deres Speciale skriver store videnskabelige Hjemmeopgaver, hvis Bedømmelse lægger Beslag paa overordentlig lang Tid. Der er i alle de nyere Sprog, men ganske særlig i Engelsk, et Misforhold mellem Lærerkrafterne og de Krav, der maa stilles til Undervisningen, som snarest bør afhjælpes. Fakultetet foreslaar derfor som en foreløbig Nødhjælp, at der ansættes endnu en Docent i engelsk Sprog og Litteratur, hvis Opgaver især, men ikke udelukkende, skulde være at vejlede de yngre Studerende i Læsningen af saadanne Tekster, som de i deres senere Virksomhed som Lærere faar Brug for at gennemgaa i Skolerne. Som en til denne Opgave særdeles vel udrustet Mand maa Fakultetet anbefale cand. mag. Jes Skovgaard, der maa betegnes som en endog i høj Grad lovende ung Videnskabsmand og Lærer.«

Dette Andragende fremsendtes under 17. Marts 1914 til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Konsistoriums Anbefaling, hvorefter Ministeriet under 15. April s. A. udtalte, at det ved Udarbejdelsen af Forslaget til Finansloven for 1915—16 vilde optage Spørgsmaalet om Oprettelsen af et Docentur i engelsk Sprog og Litteratur til Overvejelse. Under 17. Juli 1914 gav Ministeriet Tilsagn om at ville søge Docenturet oprettet, men paa Grund af den Efteraaret 1914 indtraadte finansielle Situation blev Sagen ikke søgt gennemført. Fakultetet fornyede som Følge heraf under 15. Juni 1915 sit Andragende, der anbefalede i Skrivelse fra Konsistorium af 30. s. M. Paa Finansloven for 1916—17, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg A., Sp. 1349—50, bevilgedes derefter under Universitetets Udgiftspost h. 2. et Beløb af 2000 Kr. + Løntillæg efter Lov af 8. Juni 1912: 400 Kr., altsaa 2400 Kr., til Honorering af en Docent i engelsk Sprog og Litteratur.

I Overensstemmelse med et fra det filosofiske Fakultet fremkommet Forslag indstillede Konsistorium under 6. Maj 1916 til Ministeriet, at det saaledes oprettede Docentur blev besat med cand. mag. Jes Hansen Skovgaard. Under Henvisning hertil meddelte Ministeriet under 16. Maj 1916, at cand. mag. J. H. Skovgaard d. 12. s. M. var bleven udnævnt til Docent i engelsk Sprog og Litteratur fra 1. April 1916 at regne.

*) Til Sammenligning meddeles de tilsvarende Tal for de andre Fag ved Skoleembeds-eksamen:

Tysk: 12+36+106; ialt 154.

Dansk: 17+70+67; ialt 154.

Fransk: 10+23+70; ialt 103.

Historie: 10+56+25; ialt 91.

Klassiske Sprog: 9+3+58; ialt 70.

Fra Kristendomskundskab og Gymnastik er set bort, da Undervisningen i disse Fag helt eller for største Delen meddeles under andre Fakulteter. — De opgivne Tal maa reduceres i lignende Forhold som ved Engelsk. — Endelig kan anføres, at under det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet udviser Listen et samlet Antal Studerende af 146.

6. Dr. phil. C. N. Starcke ansættes som Professor i Filosofi efter Professor, Dr. phil. Anton Thomsens Død.

(Journ. Nr. 209/1915.)

D. 18. September 1915 afgik Professor i Filosofi, Dr. phil. Anton L. C. Thomsen ved Døden.

I Anledning heraf anmodede Undervisningsministeriet under 22. September 1915 Konsistorium om at indhente en Udtalelse fra det filosofiske Fakultet om Besættelsen af det saaledes ledigblevne Embede, eventuelt om dette maatte ønskes opslaaet ledigt paa sædvanlig Maade. Paa det saaledes rejste Spørgsmaal svarede Fakultetet under 29. s. M., at der nødvendig maatte forløbe nogen Tid, inden Fakultetets Indstilling kunde foreligge og at der vilde hengaa yderligere Tid, inden Embedets endelige Besættelse kunde finde Sted, hvorfor Konsistorium anmodedes om at indhente Ministeriets Bemyndigelse til, at Professor emeritus, Dr. Høffding, der havde erklæret sig villig dertil, under Vakanzen holdt Forelæsninger over filosofisk Præpædeutik, foreløbig for Oktober Maaned. Denne Bemyndigelse gaves derpaa under 12. Oktober 1915 i Overensstemmelse med Konsistoriums Indstilling af 1. s. M.

Under 4. Oktober 1915 udtalte det filosofiske Fakultet følgende:

»I Besvarelse af det høje Ministeriums Skrivelse af 22. f. M., hvorved Ministeriet ønsker en Udtalelse af Fakultetet om det ved Professor Anton Thomsens Død ledigblevne Embede, skal Fakultetet udtale, at da den ny Vakance i Professoratet i Filosofi er fulgt saa hurtigt efter den foregaaende, vil den Drøftelse, som foregik den Gang, og hvis Resultat udførligt er fremstillet i Fakultetets Skrivelse af 5. Juni d. A., være bestemmende for Fakultetets Stilling ogsaa nu.

Der forelaa den Gang 7 Ansøgninger om Professoratet, men det viste sig hurtigt, at Fakultetets Drøftelse samlede sig alene om Dr. Starcke og Dr. Thomsen. Om disses Kvalifikationer stod Meningerne skarpt imod hinanden, men derimod var der fuld Enighed om, at ingen af de 5 andre Ansøgere kunde komme i Betragtning. Dette udtaltes netop med disse Ord om de fire af dem, og hvad den femte, Dr. phil. V. Kuhr angaar, sagdes, at da han var yngre end de to ovennævnte, og hans Produktion ikke var af saa central-filosofisk Karakter som disses, indskrænkede Fakultetet sig til at anerkende hans Dygtighed som en lovende ung Videnskabsmand. Denne Stilling er siden ikke undergaaet nogen væsentlig Forandring, idet der i den mellemliggende korte Tid kun er sket dette, at en af Ansøgerne, Mag. E. Rubin, har vundet den filosofiske Doktorgrad; dette kan muligvis siges at have ført ham frem i Linie med Dr. Kuhr, men heller ikke mer.

I hvilken Grad man gik ud fra, at Valget alene stod mellem Dr. Starcke og Dr. Thomsen, fik et skarpt Udtryk deri, at Fakultetet en Tid mente det rigtigt at foreslaa en Konkurrence ene mellem disse to, og da Professor Thomsen nu er død, forekommer det Fakultetets Flertal at være den eneste naturlige Løsning, at man indstiller Dr. Starcke. Overfor denne ytrede Konsistorium i sin Tid Betænkelighed paa Grund

af hans Alder, og det var det, der førte Fakultetets ene Halvdel bort fra Tanken om en Konkurrence. Var dette Aldershensyn end forstaaeligt, da der overfor Dr. Starcke stod en yngre Videnskabsmand med en betydelig videnskabelig Produktion, synes det ikke at kunne tillægges væsentlig Betydning, naar der nu kun er Tale om Medansøgere, som hele Fakultetet saa ubetinget har sat i anden Linie. Jævnside hermed udtalte vel Fakultetets ene Halvdel en saare nedsættende Dom om Dr. Starckes videnskabelige Produktion; overfor dette skal man dog nøjes med at henvise til, hvad der fra modsat Side anførtes i Fakultetets ovennævnte Skrivelse, og dertil yderligere minde om den Værdsættelse af Dr. Starckes Virksomhed, baade videnskabelig og pædagogisk, som foreligger i en Udtalelse af 28 ansete Mænd udenfor Universitetet.

Under disse Forhold maa Fakultetet da anse det for overflødigt, at det nu atter ledigblevne Professorat paany opslaas vakant, og det skal indstille, at Embedet besættes med Dr. phil. C. N. Starcke, idet man har skaffet sig Sikkerhed for, at han opretholder sin tidligere indgivne Ansøgning.

Et Mindretal: Gertz, Jespersen, Heiberg, F. Jónsson, Buhl, Dines Andersen, Dahlerup og Drachmann, kan ikke tiltræde foranstaaende Indstilling. Forrige Gang udtalte Fakultetets Flertal sig imod Dr. Starckes Ansættelse, ikke blot paa Grund af hans Alder, men ogsaa paa Grund af Beskaffenheden af hans videnskabelige Arbejder. Den Dom om disse, der blev afgivet i Fakultetet af de Sagkyndige, som vi anser for bedst i Stand til at bedømme deres videnskabelige Værdi, har afgørende bestyrt os i vort Skøn, at Dr. Starcke i hvert Fald paa ingen som helst Maade kan betragtes som selvskreven til det ledige Professorat. Og denne Dom synes os ikke at være afkræftet ved noget af, hvad der blev anført for ham fra Mindretallets Side, saa lidt som vi nu kan se mindste Grund til at ændre den. I Henhold til Udtalelserne i Fakultetets forrige Indstilling maa vi derfor bestemt fraraade, at Dr. Starcke uden videre ansættes som Professor i Filosofi.

Naar vi i sin Tid gik med til at foreslaa Konkurrence mellem Dr. Thomsen og Dr. Starcke, laa deri ingen som helst Anerkendelse af Dr. Starckes videnskabelige Kvalifikationer; vi gjorde det kun, fordi vi mente at være nødte dertil af Hensyn dels til Universitetets Retsregler dels til den store Minoritet i Fakultetet. Vi kan derfor ikke deri se nogen Grund for os til nu at indstille Dr. Starcke.

Mellem de yngre Videnskabsmænd, der kan tænkes at aspirere til et Professorat i Filosofi, er der ingen, hvis Produktion er omfangsrig nok til, at man derefter med Sikkerhed kan bedømme hans Kvalifikationer, medens der er flere, om hvem man kan vente, at de vil kunne vise sig Stillingen voksne. Vi finder derfor, at der foreligger det i Universitetsfundatsens § 40 forudsatte Tilfælde, hvor Konkurrence er paabudt, og foreslaar, at der, efter at Posten er opslaaet vakant, afholdes en saadan med Tilkaldelse af Sagkyndige udenfor Fakultetet.

Den Udsættelse af Afgørelsen, som en Konkurrence vil foranledige, behøver ikke at medføre nogen Ulempe for Aarets Russer, da Professor Høffding har tilbudt sin Hjælp ved Rusforelæsningerne dels saaledes, at han i den første Maaned overtager alle 4 Timer, dels saaledes, at

han derefter holder Forelæsning 2 Gange om Ugen, medens Dr. Kuhr læser de 2 andre Timer og afholder Eksaminatorier og Eksamen.

»Uden i alle Enkeltheder at kunne slutte sig til Mindretallets Motivering, formener ogsaa undertegnede, at en Konkurrence under de nuværende Forhold maa være at anbefale.«

J. Paludan.

Overfor Mindretallet ønsker Fakultetets Flertal (Erslev, Kroman, Herman Møller, Friis, Holger Pedersen, Vilh. Andersen, Alfr. Lehmann, Vedel, Olrik, Sandfeld Jensen og Grønbech) at udtale, at lige saa rimeligt det kunde være at afholde en Konkurrence mellem Dr. Starcke og Dr. Thomsen, naar Fakultetet ikke paa Grundlag af den fra begge disse foreliggende store videnskabelige Produktion kunde naa til et enigt Skøn om, hvem af dem der var at foretrække, lige saa upaa krævet synes en Konkurrence at være mellem Dr. Starcke og nogle ganske unge Videnskabsmænd, blandt hvilke Fakultetet for faa Maaneder siden kun kunde karakterisere den mest fremtrædende som »lovende«. Som Stillingen nu er, har heller ingen af de nærmest Sagkyndige i Fakultetet kunnet anbefale en Konkurrence, og de forventede Deltagere i denne er saa forskelligartede, at det sikkert vil vise sig saare vanskeligt at ordne Konkurrencen paa tilfredsstillende Maade; overfor Dr. Starcke vil nogle faa Forelæsninger være nok, medens en dertil begrænset Prøve aldeles ikke vil forslaa til at afgøre, om nogen af de yngre er skikket.

En Konkurrence vil medføre, at Besættelsen af det ledige Professorat udskydes til henimod Slutningen af Universitetsaaret. Mindretallet har derfor til sin Indstilling være nødsaget til at føje et Forslag om en midlertidig Besørgelse af Filosofikumundervisningen, medens en saadan vil blive overflødig efter Flertalsindstillingen, da Dr. Starcke næsten umiddelbart efter sin eventuelle Udnævnelse vil kunne optage Rusundervisningen. Det synes tillige noget betænkeligt at overdrage en af dem, der søger om Professoratet, at deltage i Undervisningen, og det maa stærkt betones, at den lange Vakance i Professoratet i alt Fald vil være en stor Ulempe overfor de andre Pligter, der paahviler de filosofiske Professorer.

Af Fakultetets Medlemmer har Steenstrup, Wilkens og Sarauw afholdt sig fra at stemme i denne Sag; hvad Wilkens angaar henvises til hans Særudtalelser nedenfor.

Nyrop var ved Sygdom hindret i at deltage i Forhandlingen.

Professor Cl. Wilkens ønsker at udtale:

Der findes i Øjeblikket blandt de forskellige Ansøgere til Professoratet i Filosofi ikke nogen dansk Videnskabsmand, der er fuldt kvalificeret til at blive filosofisk Professor. Dr. Starcke har engang været kvalificeret, men mindst 16 Aars Fraværelse fra den filosofiske Forskning og de tidligere paa pegede Ejendommeligheder ved hans Forfattervirksomhed gør hans Ansættelse betænkelig. Blandt de yngre, der er Doktorer i Filosofien eller har filosofiske Doktordisputatser indleverede til Universitetet, findes lovende, maaske endog meget lovende Emner

(dertil regner jeg Dr. Kuhr), men en Konkurrence, der vilde synes naturlig og paakrævet i et saadant Tilfælde, træffer dem egentlig noget for tidlig, saa der kunde være Fare for, at Konkurrencen, hvis man ikke vilde gøre den meget vanskelig og langvarig, fik et noget tilfældigt Udfald. Skønt jeg egentlig principielt er stemt for Konkurrence under lignende Forhold som de, der foreligger, er disse Betænkeligheder dog voksede saaledes i mit Sind, at jeg, som Sagen nu staar, ikke er i Stand til at tage Stilling.«

Efter Affattelsen af ovenstaaende Indstilling har Professor Kr. Nyrop, der har haft Lejlighed til senere at gøre sig bekendt med dens Indhold, angaaende Besættelsen af det ledige Professorat tilstillet Fakultetet en Udtalelse, som hermed følger vedlagt:

Professor Kr. Nyrop, der paa Grund af Sygdom var forhindret i at deltage i Fakultetsmødet den 4. Oktober, ønsker at udtale, at han ganske slutter sig til Mindretallets Indstilling. Han kan ikke anse Dr. Starcke for selvskreven til at overtage det filosofiske Professorat og mener, at det af mange Grunde vil være af stor Betydning, at Professoratet overdrages en yngre Mand. Han anser Dr. Kuhr for kvalificeret til at overtage Stillingen, men som Forholdene stiller sig i Øjeblikket, synes det ham retfærdigt, naar der skal tages tilbørligt Hensyn til alle Parter, at Embedet opslaas vakant, og at der afholdes Konkurrence.«

Denne Erklæring fra Fakultetet fremsendte Konsistorium under 20. Oktober 1915 til Undervisningsministeriet med saalydende Udtalelse:

»Som Sagen nu foreligger, finder Konsistorium, at Embedet bør besættes efter en Konkurrence, der giver Lejlighed til en indgaaende og alsidig Prøvelse af de konkurrerendes Kvalifikationer, og det tillader sig derfor at anmode om, at Embedet foreløbig maa blive opslaaet ledigt, og at det i Opslaget maa blive meddelt, at det vil blive at besætte efter foregaaende Konkurrence. Om Embedets midlertidige Besørgelse under Vakancen vil der senere ske Indstilling.«

I Henhold til Fakultetets Forslag af 9. November 1915 og Konsistoriums Indstilling af s. D. bifaldt Ministeriet i Skrivelse af 10. s. M., at den under 12. Oktober 1915 givne Bemyndigelse til at lade Professor emeritus, Dr. Høffding holde Forelæsninger over filosofisk Præpædeutik under Vakancen forlængedes saaledes, at Professor Høffding fortsatte de nævnte Forelæsninger 4 Timer ugentlig, dog uden at afholde Eksaminatorier, i Resten af Efteraarsemestret 1915 indtil anden Bestemmelse eventuelt maatte blive truffen.

I Skrivelse af 10. November 1915 meddelte Undervisningsministeriet, at det i Overensstemmelse med Konsistoriums Indstilling af 20. Oktober s. A. under 10. November havde opslaaet Embedet ledigt (med 14 Dages Varsel) saaledes, at det i Opslaget var meddelt, at Embedet vilde blive besat efter forudgaaende Konkurrence efter Regler, som senere vilde blive nærmere fastsat.

I Anledning heraf tilskrev det filosofiske Fakultet under 24. November 1915 Konsistorium saaledes:

»Efter Modtagelsen af Konsistoriums Skrivelse af 12. d. M. angaaende den forestaaende Konkurrence ved Besættelsen af det ledige Professorat i Filosofi, der i Henhold til Ministeriets Skrivelse af 10. d. M. vil være at afholde, skal Fakultetet herved tillade sig at indstille til Ministeriet, at den nævnte Konkurrence ordnes saaledes:

1) Adgangen til at deltage i Konkurrencen begrænses til de Ansøgere, der i Henhold til Ministeriets Opslag har meldt sig til denne, dog saaledes, at Fakultetet faar Ret til af samtlige Ansøgere eventuelt at udskyde saadanne, som efter Fakultetets Skøn ganske savner de nødvendige Kvalifikationer til Deltagelse i en Konkurrence som denne.

2) Ved Bedømmelsen af de Konkurrerende skal der tages Hensyn til a) de paagældendes videnskabelige Publikationer og hidtidige Uddannelse og b) Udfaldet af en Prøve, bestaaende dels af en skriftlig, dels af en mundtlig Del.

3) Den skriftlige Del af Prøven skal bestaa af en Afhandling over et opgivet Emne, fælles for alle Deltagerne; Emnet opgives af Dommer-Komitéen, som tillige fastsætter Tidsfristen for Afhandlingens Aflevering i trykt eller maskinskrevet Form i det nødvendige Antal Eksemplarer. De udleverede Afhandlinger maa ikke publiceres, inden Posten er besat.

4) Den mundtlige Del af Prøven skal bestaa af 3 Forelæsninger, hvoraf den ene holdes over et selvvalgt Emne, de to andre fælles for alle Deltagerne over Emner opgivne af Dommer-Komitéen, med en Forberedelsestid, som denne fastsætter. Et fyldigt Grundlag for hver Forelæsning maa afleveres i et let læseligt Manuskript efter hver Forelæsnings Slutning, og ingen af de nævnte Forelæsninger maa strække sig ud over en Time, ej heller overværes af de øvrige Konkurrerende, naar disse ikke selv har holdt den samme Forelæsning.

5) Der nedsættes en Dommer-Komité, bestaaende dels af Medlemmer af det filosofiske Fakultet, dels af Videnskabsmænd udenfor Universitetet, som fungerer under Ledelse af Fakultetets Decanus, der dog ikke har Stemmeret ved Afgørelserne. Dommer-Komitéen stiller Opgaverne til Prøverne som ovenfor nævnt, og afgiver Bedømmelse af Deltagerne i Konkurrencen i Forbindelse med en Indstilling om Embedets Besættelse.

6) Den nævnte Dommer-Komité bør bestaa af følgende Medlemmer af det filosofiske Fakultet:

Professor, Dr. phil. Kr. Kroman,

» » » Cl. Wilkens,

» » » A. Lehmann,

samt af følgende Medlemmer udenfor Universitetet:

Professor emer., Dr. phil. H. Høffding,

Skoledirektør, Dr. phil. N. H. Bang,

samt af to udenlandske Lærde, hvorom Fakultetet har tænkt sig at ville henvende sig til et svensk og et norsk Universitet.«

Med Hensyn til dette Forslag til Ordningen af Konkurrencen tilskrev Konsistorium under 10. December Fakultetet, at Konsistorium ikke kunde slutte sig til den i Konkurrencebetingelsernes § 5 foreslaaede Ordning, hvorefter Dekanus ikke skulde have Stemmeret ved Afgørelserne, idet

man maatte finde en saadan Stilling for Fakultetets officielle Repræsentant unaturlig, ligesom den vilde være i Strid med fast Kutyme. Konsistorium henstillede derfor, om Fakultetet ikke maatte finde sig foranlediget til at ændre sin Indstilling paa dette Punkt.

Herpaa svarede Fakultetet under 14. December 1915 følgende:

»I Anledning af Konsistoriums Skrivelse af 10. d. M. skal Fakultetets Flertal (10 Medlemmer) udtale, at det ikke kan anerkende Tilstedeværelsen af en for alle Fakulteter fastslaaet Praksis med Hensyn til Spørgsmaalet om Dekanens Deltagelse som stemmeberettiget i Bedømmelsen ved forefaldende Konkurrencer; at de tre væsentlig ensartede Fakulteter (det teologiske, medicinske, rets- og statsvidenskabelige) har anset denne Deltagelse for ønskelig, kan ikke være afgørende for de to andre ensartede Fakulteter, nemlig det matematisk-naturvidenskabelige og det filosofiske, hvor Dekanen vilde kunne komme i det Tilfælde at skulle afgive en Sagkyndigudtalelse paa et Omraade, der ligger helt uden for hans Sagkundskab. Medens det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet ved de i de senere Aar stedfundne Konkurrencer har valgt samme Fremgangsmaade som de tre førstnævnte Fakulteter, har det filosofiske Fakultet ikke tidligere haft Lejlighed til at tage Standpunkt og anser sig saaledes for frit stillet overfor Spørgsmaalet. Fakultetet maa derfor fastholde sin Indstilling i den foreliggende Sag.

Et Mindretal (8 Medlemmer) skal i Modsætning hertil udtale, at der vel i den foreliggende Sag synes at være noget, der taler for at lade de Fagkyndige være ene om Bedømmelsen, saaledes som det foresloges af Dekanus, men at dette maaske ikke er vægtigt nok til at opgive den sædvanlige Praksis, hvorefter Dekanen ogsaa, hvad Stemmeret angaar, er ligestillet med Censurkomiteens andre Medlemmer, og at Fakultetet derfor ikke paa dette Punkt ønsker at fastholde sin tidligere Indstilling.«

Under 27. November 1915 tilstillede Undervisningsministeriet Konsistorium de om det paagældende Embede indkomne 5 Ansøgninger, nemlig fra Dr. phil. Axel Dam, Mag. art. Andreas Hanssen, Dr. phil. James Victor Kuhr, Dr. phil. Edgar Rubin og Dr. phil. C. N. Starcke. Ved Tilbagesendelsen til Konsistorium af disse Ansøgninger udtalte Fakultetet under 14. December 1915 følgende:

»Hermed tilbagesendes tjenstligst de fra Konsistorium modtagne 5 Ansøgninger om det ledige Professorat i Filosofi, i Anledning af hvilke Fakultetet skal udtale, at samtlige 5 Ansøgere maa anses for at være kvalificerede til at deltage i den foreslaaede Konkurrence. Herefter lægger Fakultetet ikke nogen Vægt paa, at den i Slutningen af Konkurrence-Betingelsernes Punkt 1) forbeholdte Udskydningsret for Fakultetet medoptages i Bekendtgørelsen om Konkurrencen, men intet vilde have imod, at den paagældende Passus ombyttes med den sædvanlige Bestemmelse om, at Adgangen til Konkurrencen begrænses til de Ansøgere, der allerede har meldt sig, nemlig: Dr. phil. Axel Dam, Mag. art. Andreas Hanssen, Dr. phil. James Victor Kuhr, Dr. phil. Edgar Rubin og Dr. phil. C. N. Starcke.

Hvad angaar den i Dr. phil. Starckes Ansøgning fremsatte Anmodning om, at det maa blive Censur-Komiteen tilkendegivet, at Hensynet

til hans Alder ikke maa øve nogen Indflydelse paa Bedømmelsen, anser Fakultetet dette Spørgsmaal for afgjort ved de under Punkt 2) i Konkurrence-Betingelserne opstillede Regler om, hvilke Momenter der ved Bedømmelsen skal tages Hensyn til.

Samtidig skal man meddele, at de to udenlandske Videnskabsmænd, nemlig

Professor ved Universitetet i Lund E. Liljeqvist og

Professor ved Universitetet i Christiania Arne Løchen, til hvem Fakultetet har henvendt sig desangaaende, begge har erklæret sig villige til at indtræde i den foreslaaede Censur-Komite.»

Ved Fremsendelse til Undervisningsministeriet af Fakultetets to ommeldte Skrivelser angaaende Ordningen af Konkurrencen udtalte Konsistorium under 21. December 1915 følgende:

»Medens Konsistorium iøvrigt kan slutte sig til det filosofiske Fakultets Indstilling, finder det, under Henviisning til den vedlagte Korrespondance, der angaaende dette Punkt har været ført med Fakultetet, ogsaa overfor det høje Ministerium at maatte fremhæve det unaturlige i den ved Konkurrencebetingelsernes Post 5) foreslaaede Ordning, hvorefter Fakultetets Dekanus vel skal lede Censurkomiteens Forhandlinger, men ikke selv have Stemmeret ved Afgørelserne. Det forekommer nemlig Konsistorium, at Dekanus som den, der i sin Egenskab af Fakultetets officielle Repræsentant skal varetage vigtige Fakultetsinteresser og desuden staa som naturlig Repræsentant for de Hensyn ud over de rent faglige, der ved en Lærerpost som den foreliggende, hvor det tillige drejer sig om at meddele Undervisning til Studerende under andre Fakulteter, i særlig Grad gør sig gældende, nødvendig maa indtage Stillingen som fuldt stemmeberettiget Medlem. Dette har da ogsaa været fast Skik ved alle de senere Aars Konkurrencer, i hvilken Henseende man særlig skal tillade sig at henlede Opmærksomheden paa de indenfor det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet stedfundne Konkurrencer om Lærerposter i Astronomi, Kemi og Geografi, jfr. Universitetets Aarbog 1907—08, S. 120, 1908—08, S. 482 og 1910—11, S. 48.«

Ministeriet tilskrev derefter under 7. Januar 1916 Konsistorium saaledes:

»Paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling har det under 4. d. M. behaget Hans Majestæt Kongen allernaadigst at bifalde, at der i Henhold til Universitetets Fundats af 7. Maj 1788 Kap. I § 13 afholdes Konkurrence om Professoratet i Filosofi ved Københavns Universitet, samt at der for Konkurrencen fastsættes følgende Regler:

1. Adgangen til at deltage i Konkurrencen begrænses til de Ansøgere, der i Henhold til Ministeriets Opslag har meldt sig til denne.

2. Ved Bedømmelsen af de konkurrerende skal der tages Hensyn til a) de paagældendes videnskabelige Publikationer og hidtidige Uddannelse og b) Udfaldet af en Prøve, bestaaende dels af en skriftlig, dels af en mundtlig Del.

3. Den skriftlige Del af Prøven skal bestaa af en Afhandling over et opgivet Emne, fælles for alle Deltagere; Emnet opgives af Dommer-Komiteén, som tillige fastsætter Tidsfristen for Afhandlingens Aflevering i trykt eller maskinskrevet Form i det nødvendige Antal Eksempla-

rer. De indleverede Afhandlinger maa ikke publiceres, inden Posten er besat.

4. Den mundtlige Del af Prøven skal bestaa af 3 Forelæsninger, hvoraf den ene holdes over et selvvalgt Emne, de to andre fælles for alle Deltagerne over Emner opgivne af Dommer-Komiteén, med en Forberedelsestid, som denne fastsætter. Et fyldigt Grundlag for hver Forelæsning maa afleveres i et let læseligt Manuskript efter hver Forelæsnings Slutning, og ingen af de nævnte Forelæsninger maa strække sig ud over én Time, ej heller overværes af de øvrige konkurrerende, naar disse ikke selv har holdt den samme Forelæsning.

5. Der nedsættes en Dommer-Komité bestaaende dels af Medlemmer af det filosofiske Fakultet, dels af Videnskabsmænd udenfor Universitetet, som fungerer under Ledelse af Fakultetets Decanus. Dommer-Komiteén stiller Opgaverne til Prøverne som ovenfor nævnt og afgiver en Bedømmelse af Deltagerne i Konkurrencen i Forbindelse med en Indstilling om Embedets Besættelse.

6. Den nævnte Dommer-Komité bestaar af følgende Medlemmer af det filosofiske Fakultet:

Professor, Dr. phil. Kr. Kroman,

Professor, Dr. phil. Cl. Wilkens,

Professor, Dr. phil. A. Lehmann

samt af følgende Medlemmer udenfor Universitetet:

Professor emer., Dr. phil. H. Høffding,

Skoledirektør, Dr. phil. N. H. Bang

samt 2 udenlandske Lærde:

Professor ved Universitetet i Lund E. Liljeqvist,

Professor ved Universitetet i Christiania Arne Løchen.«

Da det Tidsrum, for hvilket Professor emeritus Høffding var bemyndiget til at holde Forelæsninger over filosofisk Prop deutik under Vakancen, var udløbet med Efteraarsemestret 1915 og de Videnskabsmænd, til hvilke der kunde være Tale om at henvende sig om Vikariat i Foraarssemestret 1916, alle var optagne af Deltagelse i den forestaaende Konkurrence, indstillede det filosofiske Fakultet den 13. Januar 1916, at der maatte ske Henvendelse til Professor Høffding om at overtage den nævnte Undervisning ogsaa i Foraarssemestret 1916, indtil den nye Professor kunde træde til og afholde Eksamen. Denne Indstilling indsendtes under 20. Januar 1916 af Konsistorium med Anbefaling til Ministeriet, og i Overensstemmelse hermed bemyndigede Ministeriet under 24. s. M. det filosofiske Fakultet til ogsaa i Foraarssemestret 1916 at lade Professor emeritus Høffding holde Forelæsninger over filosofisk Prop deutik i det Omfang, hvori dette skønnedes nødvendigt. Samtidig anmodede Ministeriet Fakultetet om ved Henvendelsen til Professor Høffding om at overtage den nævnte Undervisning overfor ham at udtale Ministeriets Paaskønnelse og Tak for den værdifulde Bistand, han allerede havde ydet og ogsaa i det ommeldte Foraarssemester vilde yde Universitetet.

For den skriftlige Del af Prøven for de konkurrerende Videnskabsmænd fastsatte Dommer-Komiteén følgende Opgave: »Den menneskelige Tænkning som psykisk Virksomhed og som gyldigt Erkendelsesmiddel.« Til dens Udarbejdelse fastsattes Tiden 8. Januar—29. Februar 1916. Det

paalagdes de konkurrerende at indsende deres Besvarelse i 8 maskinskrrevne eller trykte Eksemplarer, hvorhos de anmodedes om at indsende til Fakultetets Dekanat 8 Eksemplarer af hvert af deres tidligere videnskabelige Arbejder, hvis de kunde fremskaffes, ledsagede af en Fortegnelse over det indsendte samt en Oversigt over hele deres tidligere literære og videnskabelige Produktion, forsaavidt som der ikke allerede i Ansøgningerne var gjort Rede derfor.

For den mundtlige Del af Prøven fastsattes følgende Program:

Mandag d. 3. April: I. Prøveforelæsning over et opgivet Emne med 1 Uges Frist til Udarbejdelsen: »Karakteristik af Positivismen og dens Stilling i det 19. Aarhundredes Filosofi.«

Onsdag d. 5. April: II. Prøveforelæsning over et selvvalgt Emne. Dr. V. Kuhr: »Forholdet mellem Erkendelsesproblemet og Vurderingsproblemet.« Dr. E. Rubin: »Etisk Vurdering.« Dr. C.N.Starcke: »Bernhardinus Telesius.« Dr. A. Dam: »Indledning til en Fremstilling af Psykologien.« Dr. A. Hanssen: »Sproget som psykologisk Problem.«

Fredag d. 7. April: III. Prøveforelæsning over et opgivet Emne med 1 Dags Frist til Udarbejdelsen: »Den sociologiske Metode og dens Betydning for Etikken.«

D. 8. April 1916 affattede Dommer-Komitéen følgende Betænkning:

»Efter Afslutningen af den ved Universitetet afholdte Konkurrence om det ledige Professorat i Filosofi skal Dommerkomitéen herved allerærbødigst tillade sig at indberette følgende angaaende Konkurrencens Udfald og samtlige 5 Deltageres Kvalifikationer:

Alle Medlemmer af Dommerkomitéen er enige om, at Dr. A. Dam og Dr. A. Hanssen ikke kan komme i Betragtning ved Besættelsen af det ledige Professorat. Om Dr. Rubin ønsker Komitéen at udtale, at han baade under Konkurrencen og ved sin Doktordisputats foruden andre mindre Arbejder har lagt saa betydelige Evner for Dagen som selvstændig Tænk, at man maa henlede Opmærksomheden paa ham som fremtidigt Professoremne. I Øjeblikket synes han ikke at være fuldt færdig til at overtage et Lærerembede i Filosofi ved Universitetet.

Indenfor Komitéen kom Diskussionen derfor til at dreje sig væsentlig om de to Ansøgere Dr. Kuhr og Dr. Starcke. Komitéen har ved Bedømmelsen af disse delt sig i et Flertal og et Mindretal.

Et Flertal paa 6 Medlemmer (nemlig Professor Liljeqvist, Professor Løchen, Dr. Bang, Professor Kroman, Professor Wilkens og Professor Lehmann) ønskede at udtale: Skønt vi har ikke uvæsentlige Betæneligheder med Hensyn til baade Dr. Kuhrs og Dr. Starckes Kvalifikationer til Posten, mener vi dog at turde anbefale, at en af dem overtager det ledige Professorat. Vi mener endvidere, at af Hensyn til Dr. Starckes Produktion fra tidligere Aar og til hans utvivlsomme Evner som Docent bør Valget falde paa ham. Da der imidlertid sikkert i den nærmeste Fremtid (i hvert Fald inden 2 Aars Forløb) atter vil blive et Professorat i Filosofi ledigt, henstiller vi, at Dr. Kuhr allerede nu ansættes som midlertidig Docent, indtil han kan overtage det nævnte Professorat.

Et Mindretal paa 2 Medlemmer (Professor Høffding og Fakultetets Dekanus) indstiller, at Dr. Kuhr ansættes i det ledige Professorat og ser sig ikke i Stand til at tiltræde Flertallets Standpunkt overfor Dr. Starcke.«

Denne Betænkning indleveredes s. D. af Dekanus til Ministeriet.

Under 11. April 1916 udnævntes derefter Dr. phil. C. N. Starcke til Professor i Filosofi.

Udgifterne ved den stedefundne Konkurrence beløb sig til ialt 2118 Kr. 73 Øre, der fremkommer saaledes:

Repræsentationsudgifter	300	Kr. 63	Øre
Udgifter ved de to fremmede Komitémedlemmers			
Rejse og Ophold.....	280	»	25
Trykningsudgifter for Komitéen	31	»	50
Trykningsudgifter for de konkurrerende	1506	»	35
	2118	Kr. 73	Øre

Dette Beløb afholdtes i Henhold til Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 28. Marts 1916 af den paa Universitetets Udgiftspost 1. a. under Vakancen opsparede Begyndelseslønning for en Professor i Filosofi.

7. Ekstraordinær Huslejeportion til Professor, Dr. phil. Starcke.

(Journ. Nr. 238/1916.)

Under 7. Juni 1916 fremsendte det filosofiske Fakultet til Konsistorium et saalydende Andragende fra Professor Starcke af 3. s. M.:

»Undertegnede Professor C. N. Starcke tillader sig ærbødigst at andrage om at faa tillagt en ekstraordinær Huslejeportion af 1200 Kr.

Til Begrundelse af dette mit Andragende skal jeg anføre, at min Udnævnelse til Professor har medført, at Ministeriet har inddraget den mig siden 1911 tillagte Pension paa 1000 Kr., og at den tvungne Enkeforsørgelse medfører et maanedligt Fradrag i min Gage af 45 Kr. foruden 200 Kr. en Gang for alle i indeværende Aar. Tillige vil min Embedsgerning tage al min Tid, saa jeg dels ophører med min Rigsdagsvirksomhed, dels maa opgive min tidligere omfattende Foredragsvirksomhed i Landet. Jeg vil saaledes være afskaaret fra ved eget Arbejde at forøge mine Indtægter.«

I Anledning af dette Andragende anbefalede Universitetskvæsturen i Skrivelse af 27. Juni 1916, at der under Hensyn til den fremrykkede Alder, i hvilken Professor Starcke havde opnaaet Ansættelse som Professor, og de deraf følgende usædvanlig ugunstige økonomiske Vilkaar for hans Universitetsvirksomhed, søgtes bevilget 1200 Kr. paa Finansloven for 1917—18 under Universitetets Udgiftspost b. til Udredelse af en personlig Huslejeportion for ham. Konsistorium fremsendte derpaa under 29. Juni 1916 Sagen til Undervisningsministeriet med Indstilling i Overensstemmelse med Kvæsturens Forslag.

I Skrivelse af 22. Juli 1916 svarede Ministeriet imidlertid, at det ikke for Tiden saa sig i Stand til at foretage noget i Sagen, men vilde være villig til at tage Spørgsmaalet under Overvejelse, naar den Professor Starcke tillagte videnskabelige Understøttelse paa 1000 Kr. aarlig var udløben. Under 26. Marts 1917 fornyede Professor Starcke derefter sit Andragende under Henvisning til, at hans 3-aarige Bevilling paa 1000

Kr. aarlig vilde udløbe d. 31. Marts 1918 samtidig med, at hans Rigsdagsmandat vilde bortfalde, saaledes at han fra Foraaret 1918 vilde faa ca. 3500 Kr. mindre i Aarsindtægt uden Udvej til paa anden Maade at skaffe sig nævneværdig Ekstraandtægt. Dette Andragende indsendte Konsistorium under 18. Juni 1917 til Ministeriet med Indstilling om, at den ansøgte Huslejeportion maatte blive optagen paa Finanslovforslaget for 1918—19.

Paa Finansloven for 1918—19 bevilgedes der i Overensstemmelse hermed en ekstraordinær Huslejeportion paa 1200 Kr. aarlig for Professor Starcke, jfr. Rigsdagstidende for 1917—18, Tillæg A., Sp. 1353—54 og Tillæg B., Sp. 459—60 og 1563—64.

8. Forøget Lønningsanciennitet for Professor, Dr. phil. C. N. Starcke. (Journ. Nr. 289/1919.)

I Anledning af et af Professor, Dr. C. N. Starcke under 1. August 1919 indgivet Andragende om forøget Lønningsanciennitet udtalte Universitetskvæsturen under 14. Oktober 1919 i det væsentlige følgende:

»Professor Starcke blev udnævnt til Professor ved Universitetet fra 1. Maj 1916 at regne, og ved Finansloven for 1918—19, jfr. Rigsdagstidenden for 1917—18, Tillæg A., Sp. 1353—54, blev der bevilget ham en personlig Huslejeportion paa 1200 Kr. aarlig dels under Hensyn til den Indtægtsnedgang, som Overtagelsen af Professorstillingen medførte for ham, dels i Betragtning af, at han allerede ved sin Udnævnelse var 58 Aar gammel og derfor næppe nogensinde vilde naa saa højt op i Rækken af de til Option af Fribolig eller Huslejeportion berettigede Professorer, at han ad normal Vej kunde opnaa Fordelen af et af disse Emolumenter.

Efter hvad Professor Starcke har oplyst i sit Andragende blev der, da han i 1911 afstod sin Skole, tilsikret ham en aarlig Pension af 2000 Kr., dog at dette Beløb, hvis han opnaaede en fast Stilling, hvis Løn oversteg 4000 Kr. aarlig, skulde nedsættes saa meget, at det ikke i Forbindelse med Stillingens Løn kom til at overstige 6000 Kr. aarlig. I Overensstemmelse hermed blev Pensionen nedsat til 1000 Kr., da Professor Starcke ved sin Ansættelse som Professor opnaaede en Løn af 5000 Kr., hvorhos den 1920 og 1924 vilde være henholdsvis gaaet ned til 500 Kr. og faldet helt bort, saafremt Lønningsloven af 22. April 1916 var vedblevet at gælde, idet han i saa Fald gennem Opnaaelse af Alderstillæg vilde være steget i Løn til 5500 Kr. i 1920 og til 6000 Kr. i 1924.

Naar bortses fra det pr. 15. August og 15. September d. A. udbetalte midlertidige Løntillæg og fra Fremrykningen af Tidspunkterne for Udbetalingen af Dyrtidstillægene i Henhold til Loven af 28. September 1918, har Professor Starcke i den sidste Tid før 1. Oktober d. A. haft 9470 Kr. i Aarsindtægt, medens han fra 1. Oktober oppebærer 10,902 Kr. i Aarsindtægt. Da Professor Starckes faste Løn nu er 8400 Kr., er nemlig Pensionen fra Skolen straks bortfaldet, saaledes at det til dennes Udreddelse til Raadighed værende Beløb fremtidig kan spares.

Profesor, Dr. Starcke har nu fremhævet, at den Indtægtsfremgang, han saaledes har opnaaet ved den nye Lønningslovs Ikrafttræden, kun

er ringe i Sammenligning med, hvad andre Tjenestemænd har opnaaet, og han har derfor anholdt om, at der maa blive søgt tillagt ham forøget Anciennitet, saaledes at han straks opnaar et yderligere Alderstillæg paa 600 Kr., hvorved hans Lønning vil komme op paa 9000 Kr. foruden Konjunktur-, Sted- og Dyrtidstillæg.

Det maa formentlig erkendes, at Professor Starckes Stilling er særdeles ugunstig i Sammenligning med andre Professorers, idet den nye Lønningslovs Bestemmelse om samtlige Huslejeportioners Bortfald virker særlig haardt for hans Vedkommende. De allerfleste andre Professorer, som har nydt Huslejeportion, har nemlig opnaaet et vist Ækvivalent for dennes Bortfald gennem de i den nye Lov fastsatte Alderstillæg, medens Professor Starcke, skønt han nu er 61 Aar gammel, kun har Anciennitet fra 1. Maj 1916 og derfor kun er berettiget til eet Alderstillæg. Det maa derfor ogsaa antages, at Forholdene for hans Vedkommende er saa særlige, at man ikke ved at imødekomme hans Andragende udsætter sig for, at andre Professorer kan paaberaabe sig den for hans Vedkommende trufne Afgørelse til Støtte for eventuelle Andragender om tilsvarende Begunstigelser. I saa Henseende bemærkes særlig, at de 3 andre Professorer, hvem der har været tillagt personlig Huslejeportion, nemlig Professorerne Buhl, Jónsson og Arup, alle har saa stor Anciennitet, at de nu er oppe paa højeste Lønning. Det vil endelig ogsaa kunne anføres, at det er ret tilfældigt, at man i sin Tid valgte at søge tillagt Professor Starcke en personlig Huslejeportion i Stedet for at søge tillagt ham forøget Anciennitet, og det synes derfor urimeligt, at den ham tillagte Begunstigelse nu skal fuldstændig bortfalde, medens den, hvis man havde valgt den anden, formentlig lige saa nærliggende Udvej at tillægge ham forøget Anciennitet, ogsaa vilde have virket efter den nye Lønningslovs Ikrafttræden. Universitetskvæsturen maa herefter anse det for særdeles ønskeligt, om Andragendet kunde imødekommes, saaledes at Professor Starckes Anciennitet fra næste Finansaars Begyndelse regnes fra den 1. April 1914, hvorved han straks vil opnaa at faa to Alderstillæg à 600 Kr. i Stedet for som nu kun eet saadant Tillæg. Man skal derfor foreslaa indstillet til Undervisningsministeriet, at der til 2den Behandling i Folketinget af Finanslovforslaget for 1920—21 stilles Ændringsforslag om, at der i Finanslovens Tekst under Universitetets Udgiftspost a. l., Lønninger til Professorer, optages en saalydende Anmærkning: »Professor, Dr. C. N. Starckes Tjenesteadler i Henseende til Lønning regnes fra den 1. April 1914«, samt at samme Konto forhøjes med 600 Kr.

Under 17. November 1919 fremsendtes Sagen af Konsistorium til Undervisningsministeriet med Indstilling om dens Afgørelse i Overensstemmelse med Kvæsturens Forslag, idet der til yderligere Støtte for Andragendet anførtes følgende:

»Det maa erindres, at medens en Professor med samme Ansættelsestid som Professor Starcke for Tjenestemandsløven havde en aarlig Embedsindtægt af 6970 Kr. og efter Løven har 10902 Kr., altsaa en Indtægtsfremgang paa 3932 Kr., har Professor Starcke, uagtet han ved sin Ansættelse var 58 Aar gammel, eller ca. 20 Aar over Gennemsnitsalderen for Professorers Ansættelse, kun haft en Indtægtsfremgang paa 1432 Kr., eller 2500 Kr. mindre. Dette skyldes vel tildels særlige, Universitetet

uvedkommende Forhold (Bortfaldet af den i hans Andragende nævnte Pension), men saa meget mere Grund synes der da at maatte være til at raade Bod paa den specielt ugunstige Stilling, hvori Tjenestemandsløven har bragt Professor Starcke, derved at den har berøvet ham Huslejeportionen uden at give ham det Ækvivalent derfor, som endog langt yngre Professorer har opnaaet gennem Lovens § 1323.«

Paa Finansloven for 1920—21 optoges der derefter under Universitetets Udgiftspost a. 1., Lønninger til Professorer, saalydende Tekstanmærkning: »Professor, Dr. C. N. Starckes Tjenesteaider i Henseende til Lønning regnes fra den 1. April 1914«, jfr. Rigsdagstidende for 1919—20, Tillæg B., Sp. 1871—74.

9. Ansættelse af Dr. phil. J. V. Kuhr som midlertidig Lektor i Filosofi. (Journ. Nr. 199/1916.)

Under 28. April 1916 indgav Dr. phil. J. V. Kuhr saalydende Andragende:

»Undertegnede Dr. phil. James Victor Kuhr tillader mig herved allerærbødigst at ansøge om, at der maatte blive mig tillagt Honorar for med de Filosofistuderende ved Københavns Universitet midlertidigt at afholde Forelæsninger og Øvelser, særligt indenfor Filosofiens Historie, samt være forpligtet til, naar saadant maatte anses for ønskeligt, at deltage ved Afholdelsen af det propædeutiske Kursus o. a. m., idet jeg dels henviser til de mig vedrørende Udtalelser i Dommerkomitéens Indberetning angaaende Udfaldet af Konkurrencen om Professoratet i Filosofi, dels til den Virksomhed, jeg har udøvet og udøver som Privatdocent, især ved i indeværende Semester paa Opfordring af Professor Høffding med dennes Tilhørere at afholde propædeutiske Eksaminatorier under betydelig Tilslutning (Listen over de aktive Deltagere tæller 105 Navne) og, som jeg har Grund til at tro, med tilfredsstillende Resultat. Jeg tillader mig at henlede Opmærksomheden paa den Betydning, det for mig vilde have, at mit Andragende blev fremmet saa hurtigt, som det lod sig gøre, for at jeg, i Tilfælde af Opnaaelse af den attraaede Bemyndigelse, da kunde paaregne de kommende Maaneder som en vigtig Forberedelsestid til den forestaaende Virksomhed.«

I Anledning heraf udtalte det filosofiske Fakultet under 11. Maj 1916 følgende:

»Hoslagte Andragende fra Dr. phil. V. Kuhr tillader Fakultetet sig herved at fremsende til det høje Ministerium med sin varmeste anbefaling.

I Tilslutning til det af Dr. Kuhr anførte mener Fakultetet at turde fremhæve den Betydning, det vil have, dels at der under Fakultetet virker en Mand, som vil kunne holde Forelæsninger og Øvelser over Filosofiens Historie, især over Kilderne til den antikke Filosofi, og eventuelt deltage i Bedømmelsen ved Magisterkonferenser, Prisafhandlinger eller Disputatser indenfor disse Omraader, dels at han, hvis det skulde vise sig paakrævet, kunde være rede til at deltage i Undervisningen til Filosofikum. Med Hensyn til dette sidste Punkt maa Fakultetet minde om, at det stedse stigende Antal af Studerende har gjort det nødvendigt i de

senere Aar, at alle 3 Professorer i Filosofi hvert Semester maa holde propædeutiske Kursus, saaledes at der gennem Dr. Kuhrs Ansættelse vilde aabne sig Mulighed for at faa eventuelle Vikariater besørgede, eller for at Dr. Kuhr selvstændig kunde overtage Undervisningen af en Del af de unge Studerende, hvis Antallet af Studenter yderligere skulde vokse. Med Hensyn til Dr. Kuhrs videnskabelige Kvalifikationer mener Fakultetet, at den enstemmige Anerkendelse af disse, han har faaet gennem Konkurrence-Komitéens Udtalelser, i Forbindelse med hans tidligere Uddannelse og videnskabelige og pædagogiske Virksomhed, gør netop ham særlig skikket til at knyttes til Universitetet som midlertidig Lektor i Filosofi.«

Den saaledes foreliggende Sag blev under 29. Maj 1916 af Konsistorium fremsendt til Undervisningsministeriet med følgende Udtalelse:

»Ligesom Fakultetet maa Konsistorium anse det for meget ønskeligt og maa derfor varmt anbefale, at Dr. Kuhr bliver knyttet til Universitetet, idet han ikke blot efter Fakultetets ovennævnte Udtalelse om ham, men ogsaa efter den Anerkendelse, hvormed han blev omtalt af Censurkomitéen ved den nylig afsluttede Konkurrence om Professoratet i Filosofi, maa anses for fuldt kvalificeret til at overtage en Lærepost i Filosofi. Under de forhaandenværende Forhold, hvor der — som ogsaa omtalt af Fakultetet — kan være en særlig Anledning, udover Dr. Kuhrs personlige Kvalifikationer, til at benytte hans Arbejdskraft ved Universitetet, finder man imidlertid stærkt at burde fremhæve, at Dr. Kuhrs Ansættelse som Lærer i Filosofi ved Siden af de 3 bestaaende filosofiske Professorater kun kan betragtes som en rent midlertidig Ordning. Denne Ordnings midlertidige Karakter vil formentlig bedst understreges derved, at et eventuelt Honorar foreløbig kun tillægges ham for 1 Aar.

Hvad Honorarets Størrelse angaar, maa man paa den anden Side lægge megen Vægt paa, at det bliver saa stort som muligt, og man skal i denne Forbindelse anbefale, at der foruden det Honorar, der af Universitetets Udgiftspost h. 1. maatte blive tillagt Dr. Kuhr for at holde Forelæsninger og Øvelser over Filosofi ved Københavns Universitet i Efteraarssemestret 1916 og Foraarssemestret 1917 tillige maa blive tillagt ham den for April Maaned d. A. sparede Begyndelseslønnings for en Professor i Filosofi, 416 Kr. 66 Øre, for det Undervisningsarbejde, han har udført under den ved Professor Starckes Ansættelse fra 1. Maj d. A. afsluttede Vakance.«

Under 25. Juli 1916 meddelte Undervisningsministeriet derefter, dels at der under 19. s. M. var erhvervet kgl. Resolution for Udbetalingen af Universitetets Udgiftspost h. 1. for Finansaaret 1916—17 af et Honorar paa 1340 Kr. til Dr. Kuhr for at holde Forelæsninger og Øvelser over Filosofi ved Universitetet i Efteraarssemestret 1916 og Foraarssemestret 1917, dels at Ministeriet under førstnævnte Dato havde beskikket Dr. Kuhr til Lektor i Filosofi for de 2 anførte Semestre samt beordret Universitetskvæsturen til at udbetale Dr. Kuhr den for April Maaned 1916 sparede Begyndelseslønnings for en Professor i Filosofi, 416 Kr. 66 Øre.

Vedrørende Forlængelsen af Dr. Kuhrs Lektorat for Efteraarshalvaaret 1917 og Foraarshalvaaret 1918 henvises til nedenstaaende Artikel om hans Udnævnelse til Professor i Filosofi efter Professor extraordinarius Cl. Wilkens' Afgang fra Universitetet.

10. Professor i Historie, Dr. phil. Aage Friis ansættes som Professor i nordisk Historie og nordiske Antikviteter (Rostgardianus) efter Professor, Dr. jur. & phil. Johs. Steenstrups Afgang fra Universitetet.

(Journ. Nr. 154/1916 og 155/1916.)

Under 5. Maj 1916 meddeltes der efter derom indgiven Ansøgning Professor i nordisk Historie og nordiske Antikviteter Dr. jur. & phil. Johannes Christoffer Hagemann Reinhardt Steenstrup Afsked fra det paagældende Embede i Naade og med Pension fra 31. Januar 1917 at regne.

Med Hensyn til Besættelsen af det saaledes ledigblevne Embede havde det filosofiske Fakultet under 11. April 1916 med sin Anbefaling fremsendt saalydende Andragende af 8. s. M. fra Professor i Historie, Dr. A. Friis:

»Jeg undertegnede Professor i Historie ved Københavns Universitet, Dr. phil. Aage Friis tillader mig herved allerærbødigst at ansøge om fra 1. Februar 1917 at maatte ombytte mit nuværende Embede med det ved Professor, Dr. jur. Johs. Steenstrups Afgang ledigtblivende Embede som Professor Rostgardianus i dansk Historie.

Mit Ønske om det nævnte Embedsskifte skyldes vel for en Del, at der med det Rostgaardske Professorat er forbundet en aarlig Husleje-godtgørelse af 800 Kr., men min Hovedbevæggrund er Ønsket om i højere Grad end hidtil at kunne koncentrere mine Studier om Danmarks Historie, bedre at kunne forene min Lærervirksomhed ved Universitetet med mine historiske Kildeforskninger og Specialstudier og faa Anledning til at forelæse over Emner af dansk Historie, hvor jeg har gjort langt mere dybtgaaende Studier, end jeg har haft Mulighed for at gøre paa de Omraader af den almindelige Verdenshistorie, som min nuværende Embedsgerning nærmest fører mig ind paa.

En Opfyldelse af mit herudtalte Ønske vil formentlig yde mig bedre Vilkaar saavel for min Lærervirksomhed ved Universitetet som for min historiske Forskning.«

Fakultetets nævnte Erklæring af 11. April 1916 er saalydende:

»Ved tjenstlig at fremsende hoslagte Ansøgning fra Professor, Dr. phil. Aage Friis om at maatte ombytte sit nuværende Embede som Professor i Historie med det ved Professor, Dr. jur. & phil. Joh. Steenstrups Afgang til sin Tid ledigtblivende Professorat, nemlig Embedet som Professor Rostgardianus i dansk Historie, skal Fakultetet udtale, at det under Henviisning til det af Professor Aage Friis anførte varmt kan anbefale hans Ansøgning og tillader sig samtidig allerærbødigst at anmode det høje Ministerium om, i Tilfælde af at nævnte Ordning maatte vinde Ministeriets Bifald og faa allerhøjeste Stadfæstelse gennem Udnævnelse af Professor Friis til Professor Rostgardianus ved Professor Steenstrups Afgang fra 1. Februar 1917, at det saaledes ledigblevne Embede som Professor i Historie maa blive opslaaet vakant, og at Fakultetets Mening maa blive hørt i Anledning af dette Embedes Besættelse. Naar Fakultetet allerede paa nærværende Tidspunkt tillader sig at fremsende dette Andragende, sker dette udfra den Betragtning, at Besættelsen af Embedet som Professor i almindelig Historie bør ske efter grundige Over-

vejelser, og at der maa regnes med den Mulighed, at Afholdelsen af en Konkurrence vil blive anset for nødvendig.»

Det fra Fakultetet saaledes fremkomne Forslag fremsendtes under 19. April 1916 til Ministeriet med Konsistoriums anbefaling og Professor, Dr. phil. Aage Friis udnævntes derpaa under 5. Maj 1916 til Professor i nordisk Historie og nordiske Antikviteter (Rostgardianus) fra 1. Februar 1917 at regne.

11. Underarkivar, Dr. phil. Knud Frederik Krog Fabricius ansættes som Professor i Historie.

(Journ. Nr. 154/1916, 155/1916 og 282/1916.)

Efter at Professor i Historie, Dr. phil. Aage Friis under 5. Maj 1916 var bleven udnævnt til Professor i nordisk Historie og nordiske Antikviteter (Rostgardianus) fra 1. Februar 1917 at regne, blev det af ham hidtil beklædte Embede som Professor i Historie, hvortil er knyttet Forpligtelse til at undervise og eksaminere de statsvidenskabelige Studerende i den nyeste Tids politiske Historie, opslaaet ledigt. Om Foretagelsen af saadant Opslag var der fremsat Indstilling i den ovenfor i Beretningen om Professor Friis's Udnævnelse til Professor Rostgardianus citerede Skrivelse fra det filosofiske Fakultet af 11. April 1916.

Efter Ansøgningsfristens Udløb sendte Undervisningsministeriet under 30. Maj 1916 de indkomne 3 Ansøgninger fra Dr. phil. Knud F. K. Fabricius, Dr. phil. Ellen Jørgensen og Dr. phil. I. P. Jacobsen til Universitetets Erklæring. Med Hensyn til disse Ansøgninger afgav det filosofiske Fakultet under 7. Juni 1916 følgende Udtalelse:

»Om de tre Ansøgere til det ledigblivende Professorat i Historie skal Fakultetet efter Indstilling af de nuværende historiske Professorer udtale følgende:

Dr. Ellen Jørgensen skønnes at være i Besiddelse af en indgaaende og solid Kundskab til flere Sider af Middelalderens Kultur- og Religionshistorie, ligesom hun ogsaa behersker de Bidiscipliner, som herved kommer i Betragtning: klassiske Sprog, middelalderligt Latin, Oldengelsk og Palæografi, hvori hun har gjort særlige Studier. Under en mangeaarig Virksomhed som Lærer i Gymnasiet har hun vist betydelig pædagogisk Dygtighed. Fakultetet mener dog, at det Omraade, indenfor hvilket hendes videnskabelige Arbejde hidtil har bevæget sig, har været noget snævert afstukket.

Til Fordel for *Dr. I. P. Jacobsen* har først og fremmest kunnet paa-peges hans grundige, lærde og selvstændige Behandling af et vigtigt religionshistorisk og kulturhistorisk Emne i hans Bog *Manes*, I—II; dernæst, at han ved sine kyndige og velskrevne Bidrag til »Folkenes Historie« og »Verdenskulturen« har lagt Evne for Dagen til paa en tilfredsstillende Maade at fremstille væsentlige Afsnit af den almindelige Historie. Ved sit Hovedværk »Manes«, sin Doktordisputats, saavel som ved Oversættelse, Udgivelse og Kommentering af historiske Kildeskrifter har han vist alsidig filologisk Uddannelse og sikkert Kendskab til Oldtidens og Middelalderens Sprog, Litteratur og Historie. Under sin mange-

aarige Undervisning i Gymnasiet og ved højere Læreanstalter har han vist Evne til at vejlede interesserede Elever og fremme deres Forstaaelse og Udvikling.

Om *Dr. Fabricius* har det kunnet fremhæves, at hans videnskabelige Hovedværker, særlig vedrørende centrale og væsentlige Emner af dansk og nordisk Historie i det 17. Aarhundrede, vidner om omhyggelig Benyttelse af et stort Kildestof, som han tildels selv har fremdraget ved Undersøgelser i mange europæiske Arkiver; han har i sine Skrifter behandlet meget nyt Materiale og vist Fortrolighed med historisk Forskning og Evne til baade videnskabelig og folkelig Fremstilling. Ved omfattende videnskabelig Uddannelse, bl. a. under Studierejser i Udlandet, gennem sit Arbejde i Rigsarkivet og ved mangeaarig Undervisning i Gymnasiet og paa Officersskolen har han erhvervet gode Forudsætninger for at blive en kyndig og alsidig Universitetslærer.

Den her antydede Bedømmelse af de tre meget forskelligt anlagte Ansøgere har bragt Spørgsmaalet om en eventuel Afgørelse ved *Konkurrence* mellem dem frem til alvorlig Overvejelse. Fakultetets særlig sagkyndige Medlemmer har imidlertid ment i Ansøgerens Produktion og i, hvad der ellers foreligger om deres Kvalifikationer, at have tilstrækkeligt Grundlag for en Vurdering, og da tillige den ene af Ansøgerne, Dr. I. P. Jacobsen, har udtalt, at han ikke ønsker at deltage i en Konkurrence, mener Fakultetet enstemmigt at maatte tilraade Undervisningsministeriet uden Konkurrence at udnævne *Dr. Fabricius*, under særligt Hensyn til, at der til det nu ledigblivende historiske Professorat er knyttet en speciel Forpligtelse til at undervise og eksaminere de statsvidenskabelige Studerende i den nyeste Tids politiske Historie, hvilket Hverv Dr. Fabricius utvivlsomt har flere Forudsætninger for at kunne udføre end hans to Medansøgere.«

Denne Indstilling tiltraadte Konsistorium i sin Skrivelse til Undervisningsministeriet af 15. Juni 1916 og Underarkivar, Dr. phil. Knud Frederik Krog Fabricius udnævntes derpaa under 26. Juni 1916 til Professor i Historie fra 1. Februar 1917 at regne med Forpligtelse til at undervise og eksaminere de statsvidenskabelige Studerende i den nyeste Tids politiske Historie.

Efter at denne Udnævnelse var sket, ansøgte Dr. K. Fabricius om Fritagelse fra sit Arbejde som Underarkivar ved Rigsarkivet fra 1. November 1916 at regne for at kunne forberede sig til Professorgerningen i Foraarssemestret. I Anledning heraf udbad Undervisningsministeriet sig under 3. August 1916 Konsistoriums Erklæring, idet det bemærkedes, at Ministeriet vilde finde det rettest, at det fornødne Beløb til Lønning af en Vikar for Dr. Fabricius i Rigsarkivet søgtes tilvejebragt under Universitetets Budget, idet det udelukkende var af Hensyn til den fremtidige Virksomhed som Professor, at en Vikar ønskedes til Disposition. I Anledning af dette Andragende udtalte Universitetskvæsturen i Skrivelse af 2. Oktober 1916, at der, saavidt det efter foretagen Undersøgelse kunde ses, ikke fandtes noget Fortilfælde for Afholdelsen under Universitetets Budget af Udgifter med lignende Formaal, og at der ikke skønnedes rettere, end at ingen af Budgettets Konti burde belastes med en Udgift af den ommeldte Art uden dertil af Lovgivningsmagten given

særlig Hjemmel. Med Bemærkning, at Vikarhonoraret efter indhentede Oplysninger vilde beløbe sig til 125 Kr. pr. Maaned, foreslog Kvæsturen derefter en Indstilling til Undervisningsministeriet om, at der under Udgiftspost a. 4., Den samlede Lønningssum, paa forventet Tillægsbevilling for Finansaaret 1916—17 tillodes udbetalt 375 Kr. i det anførte Øjemed. Det Forslag fremsendtes under 6. Oktober 1916 til Ministeriet med Konsistoriums Tilslutning, men i Skrivelse af 18. s. M. meddelte Ministeriet, at der ikke fandtes nogen Bevilling til Ministeriets Disposition, hvoraf Vikarudgiften kunde afholdes, og at man ikke saa sig i Stand til at tillade Beløbets Udredelse paa forventet Tillægsbevilling. Under 31. Oktober 1916 meddelte Ministeriet dog Dr. Fabricius Fritagelse for hans Arbejde i Rigsarkivet i Maanederne November 1916—Januar 1917, hvorhos det udtaltes, at Ministeriet var sindet at søge Vikarudgifterne bevilgede paa Tillægsbevillingsloven. Paa Tillægsbevillingsloven for 1916—17 bevilgedes derpaa under Udgiftspost a. 4. 375 Kr. i det anførte Øjemed, jfr. Rigsdagstidende for 1916—17, Tillæg A., Sp. 4247—48.

12. Dr. phil. Valfrid Palmgren Munch-Petersen beskikkes for et Tidsrum af 3 Aar til Lektor i svensk Sprog og Litteratur.

(Journ. Nr. 128/1916 og 169/1917.)

Under 22. Februar 1916 indgav Fru Dr. phil. Valfrid Palmgren Munch-Petersen saalydende Andragende:

»Undertecknad förklarar sig härmed villig att som supplement till Professor Verner Dahlerups föreläsningar kostnadsfritt meddela de studerande undervisning i svenska språket och litteraturen och anhåller för den skull om tillstånd att för nämnda ändamål få forfoga över lämplig lokal inom universitetet.

Jag promoverades filosofie doktor vid Upsala universitet den 30. maj 1905 efter godkändt disputationssprof över afhandlingen: *Observations sur l'infinif dans Agrippa d'Aubigne*. Sedan 1914 undervisar jag i svenska språket och litteraturen vid Statens Lærerhøjskole i København.«

Dette Andragende var ledsaget af følgende Anbefaling af s. D. fra Professor V. Dahlerup:

»Ovenstaaende Andragende fra Fru Dr. phil. Valfrid Palmgren Munch-Petersen anbefaler jeg herved varmt.

Den Undervisning, Fru Munch-Petersen tilbyder, maa nærmest side-stilles med den, som ved fremmede Universiteter (og undtagelsesvis — nemlig for Franskens Vedkommende — ogsaa ved vort Universitet) gives af indfødte Lektorer i levende Sprog. Jeg vilde anse det for en stor For-del for de Studerende, om de — foruden den Undervisning i Svensk, som jeg giver — kunde faa Lejlighed til at høre Svensk læst og talt af en indfødt Svensk. Da fremdeles Fru Munch-Petersen nyder høj An-seelse i Sverige og har en videnskabelig Dannelse, der staar betydelig over den, som i Reglen kan forudsættes hos indfødte Lektorer, da det er mig bekendt, at Fruen har gjort udmærket Fyldest som Lærerinde i svensk Sprog og Litteratur ved Statens Lærerhøjskole, og da endelig den

Undervisning, hun tilbyder, ikke vil medføre nogen anden Udgift for Universitetet, end hvad der vil gaa med til Opvarmning og (eventuelt) Belysning af et Lokale, foreslaar jeg, at Fakultetet for sit Vedkommende med Tak modtager Fru Dr. Munch-Petersens Tilbud.«

I Anledning heraf afgav det filosofiske Fakultet under 2. Marts 1916 saalydende Erklæring:

»I Anledning af, at Fru Dr. phil. Valfrid Palmgren Munch-Petersen i hosfølgende Skrivelse har tilbudt Fakultetet at holde Forelæsninger for Studerende over svensk Sprog og Litteratur som Supplement til Professor Verner Dahlerups Forelæsninger og Øvelser og i Forbindelse dermed andrager om Tilladelse til at holde disse Forelæsninger paa Universitetet, tillader Fakultetet sig herved paa det varmeste at anbefale, at det høje Ministerium giver den nævnte Tilladelse, og henviser til hosføjede Anbefaling fra Professor V. Dahlerup, hvortil man i et og alt kan slutte sig.

Naar der paa denne Maade tilbyder sig en saa gunstig Lejlighed som denne til at faa en indfødt Lektor i et fremmed Sprog, som fordres til Skoleembedseksamen her ved Universitetet, mener Fakultetet, at man bør hyde de Studerende den Fordel, som kan vindes ved Undervisning af en indfødt, saa meget mere som Fru Dr. phil. Munch-Petersen besidder den fulde videnskabelige Uddannelse, der berettiger hende til at faa jus docendi ved et Universitet.«

Efter at det saaledes foreliggende Andragende under 11. Marts 1916 af Konsistorium var bleven indsendt til Undervisningsministeriet med Indstilling om dets Bevilgelse, meddelte Ministeriet ved Skrivelse af 22. s. M. Fru Dr. phil. Munch-Petersen Tilladelse til at holde Forelæsninger over svensk Sprog og Litteratur ved Universitetet.

Under 13. April 1917 indgav Fru Dr. Munch-Petersen følgende Andragende:

»Undertegnede tillader sig herved at ansøge om, at der maa blive tilstaaet mig et Honorar som Vederlag for Afholdelse af Forelæsninger og Øvelser over svensk Sprog og Litteratur ved Københavns Universitet.

Jeg har nu i tre Semestre forelæst ved Universitetet, idet jeg i For-aars- og Efteraarssemestret 1916 holdt Forelæsninger og Eksaminationer over Per Hallstrøms Arbejder og i indeværende Aar over Strindberg, ligesom jeg har afholdt Laboratorieøvelser for filologiske Studerende. Jeg skal bemærke, at Tallet paa mine Tilhørere det sidste Semester har været henved 70, og at der i Laboratorieøvelser har deltaget 18 Studenter.

Det vil imidlertid i Længden falde mig noget vanskeligt uden Vederlag at finde den fornødne Tid til denne Virksomhed, der jo bl. a. kræver et betydeligt Forberedelsesarbejde.«

Om dette Andragende udtalte det filosofiske Fakultet i Skrivelse af 18. April 1917 følgende:

»Fakultetet lægger overordentlig megen Vægt paa og betragter det som en national Æressag, at Studiet af Svensk maa trives og Kundskaben til Svensk maa udbredes her i Landet. Derfor er der anvist

Svensk en ret betydelig Plads ved Skoleembedseksamen i Dansk, og derfor hilste Fakultetet det med stor Glæde, da en saa vel udrustet indfødt Filolog som Fru Dr. Valfrid Palmgren Munch-Petersen i sin Tid (i Begyndelsen af Aaret 1916) tilbød at holde Forelæsninger og Øvelser over svensk Sprog og Litteratur ved Universitetet, og det anbefalede hende den Gang varmt til at opnaa Ministeriets Tilladelse til Afholdelse af disse Forelæsninger og Øvelser, idet Fakultetet ikke narede nogen Tvivl om, at hendes Virksomhed vilde blive et overordentlig nyttigt Tillæg til Fakultets egen Undervisning i Svensk. Siden da har Fakultetet med megen Opmærksomhed fulgt Fru Dr. Valfrid Palmgren Munch-Petersens Virksomhed, og det er i Stand til at udtale, at hun har løst sin Opgave paa en udmærket Maade baade med Hensyn til den sproglige og litterære Side. Fakultetet skal derfor meget varmt anbefale, at der, saafremt de finansielle Forhold tillader det, maa tilstaas hende et Honorar for hendes Virksomhed, som vil kunne gøre det muligt, at Universitetet varigt kan nyde godt af hendes Arbejde. Honoraret (og hendes deraf følgende Forelæsningspligt) bør efter Fakultets Mening have det Omfang, som en Lektors Honorar (og Forelæsningspligt) plejer at have.»

Under 20. Juni 1917 fremsendte Konsistorium dette Andragende og Fakultets Erklæring til Undervisningsministeriet, idet det indstilledes, at der, som af Fakultetet foreslaaet, maatte blive oprettet et Lektorat for Fru Dr. Munch-Petersen. I Tilslutning hertil udtalte Konsistorium, at et aarligt Honorar af 2500 Kr. maatte anses som passende og at man vilde finde det rigtigt, at Ansættelsen foreløbig maatte ske for 3 Aar.

Paa Finansloven for 1918—19 blev der derpaa under Universitetets Udgiftspost h. 2., Ifølge særlig Bevilling til bestemte Personer eller Øjemed, bevilget 2400 Kr. som 1. Del af en 3-aarig Bevilling paa 2400 Kr. aarlig til et Lektorat i svensk Sprog og Litteratur for Fru Dr. Munch-Petersen, jfr. Rigsdagstidende for 1917—18, Tillæg A., Sp. 1387—90.

Undervisningsministeriet meddelte derefter under 18. April 1918, at det s. D. havde beskikket Fru Dr. phil. Valfrid Palmgren Munch-Petersen til Lektor i svensk Sprog og Litteratur ved Universitetet under det filosofiske Fakultet for et Tidsrum af 3 Aar fra 1. April 1920 at regne.

13. Dr. phil. Stanislaw Rozniecki ansættes som Professor ordinarius i slavisk Filologi.

(Journ. Nr. 165/1913, 216/1916 og 175/1917.)

Som det er anført i Universitetets Aarbog for 1913—14, S. 41—42, udtalte det filosofiske Fakultet i Skrivelse af 16. Oktober 1913 i Anledning af, at det af Professor, Dr. Holger Pedersen beklædte ekstraordinære Professorat i slavisk Filologi vilde bortfalde ved hans Udnævnelse til Professor ordinarius i sammenlignende Sprogvidenskab, at Pladsen som Lærer i slaviske Sprog burde opretholdes, selv om Professor Pedersen maatte forlade den, hvorhos Fakultetet udtalte at maatte lægge Vægt paa, at der under en eller anden Form indkaldtes Ansøgninger om Pladsen, da der kunde tænkes at være flere kvalificerede Kandidater til den. Med Hensyn til det saaledes rejste Spørgsmaal udbad Mini-

steriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet sig i Skrivelse af 20. November 1913, hvorved der gaves Meddelelse om Professor extraordinarius H. Pedersens Udnævnelse til Professor ordinarius i sammenlignende Sprogvidenskab, Oplysning om, hvem der sigtedes til som mulig kvalificerede Ansøgere.

I Anledning heraf udtalte det filosofiske Fakultet i Skrivelse af 16. December 1913 følgende:

»Under Forhandlingerne i Fakultetet om Muligheden for en Besættelse af et Professorat i slavisk Filologi har der hersket Overensstemmelse om, at tre Mænd udenfor Universitetet maatte anses for kvalificerede til at komme i Betragtning ved Besættelsen af en saadan Post, nemlig: Underbibliotekar ved det kgl. Bibliotek Th. V. Jensen, Dr. phil. Rozniecki og Dr. phil. J. Kure. Om disses Kvalifikationer skulde Fakultetet gerne udtale sig, hvis det ikke var det bekendt, at to af dem netop staar i Begreb med at udgive større Arbejder, der vil være af væsentlig Betydning for Bedømmelsen af deres Kvalifikationer for en Universitetslærerstilling i slavisk Filologi. Fakultetet skulde derfor ønske at maatte opsætte Besvarelsen af dette Punkt, indtil de omtalte Arbejder foreligger, hvilket antagelig vil være Tilfældet lige i Begyndelsen af næste Aar.«

Efter at Ministeriet i Skrivelse af 10. Januar 1914 havde udtalt intet at have imod at afvente den ommeldte Redegørelse, fremsendte Konsistorium under 18. Februar 1914 dels en Erklæring af 16. s. M. fra det filosofiske Fakultet dels et Andragende af 14. s. M. fra Dr. phil. Stanislaw Rozniecki, idet Konsistorium i Overensstemmelse med Fakultetets Forslag anbefalede, at der søgtes tilvejebragt Hjemmel for, at Dr. Rozniecki ansattes som Professor extraordinarius i slavisk Sprog og Litteratur.

Det ommeldte Andragende af 14. Februar 1914 fra Dr. Rozniecki er saalydende:

»Jeg undertegnede Dr. phil. Stanislaw Rozniecki tillader mig allerærbødigst at ansøge det høje Ministerium om at maatte blive ansat som Professor i slavisk Sprog og Litteratur ved Københavns Universitet.

Til Støtte for min Ansøgning tillader jeg mig at anføre de Kvalifikationer, der efter min Formening i særlig Grad gør mig skikket til at beklæde den nævnte Lærerpост. Jeg udhæver da i første Række min mangeaarige Beskæftigelse med slavisk Sprog og Litteratur. Jeg er født den 8. Maj 1865, blev Student i 1883, og lige siden den Tid, allerede den Gang jeg under afdøde Professor Verners Vejledning studerede slavisk Filologi, har denne Videnskab været det centrale i mit filologiske Studium; jeg lægger dog ikke ringe Vægt paa, at jeg jævnsides hermed studerede germansk, især tysk Filologi, der ved sin mere udviklede Metode og sit i mange Henseender beslægtede Indhold danner den naturligeste og mest værdifulde Supplering til Granskningen af de slaviske Folkeslags Sprog og Aandsliv. Min videnskabelige Syssel fortsatte jeg, da jeg, efter i 1891 at have bestaaet Skoleembedseksamen (med 1. Karakter og med Tysk som Hovedfag), i 1893 med Understøttelse af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet foretog en Rejse til forskellige

slaviske Lande, og mine Studier blev heller ikke afbrudte, da dette midlertidige Ophold ved Forholdenes Magt forvandlede til en Bosættelse i Hviderusland. Jeg benyttede mig af den Lejlighed, der frembød sig til at udvide mine filologiske Erfaringer og arbejdede i en længere Aarrække i St. Petersborgs Biblioteker. Aarene 1900—1901 og 1903 tilbragte jeg i Wien, idet jeg valgte dette Universitet, fordi det engang var Europas ypperste Højskole for slavisk Filologi, der her bl. a. blev foredraget af den navnkundige Jagic. Her sysselsatte jeg mig særlig med serbisk Sprog og sydslavisk Historie og afsluttede mine Studier med en Doktor-eksamen, som indbefattede en mundtlig Prøve (oldbulgarsk, russisk og serbisk Sprog og Litteratur tillige med russisk og bulgarsk Historie) samt et af mig forfattet større skriftligt Arbejde med Titlen: »Beiträge zur Erklärung des russischen Volksepos«.

Hvad nu angaar min videnskabelige Produktion, saa kan jeg i Øjeblikket, bortset fra en Række mindre Ting, udhæve følgende: 1) »Polakkerne i Danmark 1659«, udkommen i 1896, en paa Arkivstudier støttet Fremstilling af de polske Troppers Ophold i Danmark i Aarene 1658—59, hvortil er knyttet en Oversættelse af Pascks polske Memoireværk. 2) »Perun und Thor, ein beitrag zur quellenkunde der russischen mythologie«, i Archiv für slavische Philologie bd. XXIII (1904), 462—520; her paavises de gammelrussiske mytologiske Kilders Upaalidelighed og gensidige Afhængighed og udtales Formodningen om en Potensering af Perundyrkelsen ved Paavirkning af Tordyrkelsen. 3) »Kiev i Dnêpr v bylevom eposê«, d. v. s. »Kiev og Dniepr i byline-eposet«, affattet paa russisk og udgivet i Petersborg—Akademiets »Izvēstija«, d. v. s. »Meddelelser udgivne af Afdelingen for russiske Sprog og Litteratur ved det kejserlige Videnskabernes Akademi bd. XVI (1911), 1. Hefte, S. 28—76; her søges godtgjort, at de i den russiske, episke Digtning forekommende Udtryk Kijanov gorod og Nepr finder deres naturlige Forklaring i oldnordisk Kænugarðr (Nordboernes gamle Navn paa Kiev) og Nepr (= Dniepr). Denne Afhandling har imidlertid en videre Adresse og udgør et Forarbejde til mit udførlige Værk 4) »Varægiske Minder i den russiske Heltedigtning«, Kbhvn. 1914. I en Aarrække har jeg nemlig været sysselsat med Opklarelsen af et af den slaviske Filologis Hovedproblemer, nemlig Spørgsmaalet om den russiske Heltedigtning, de saakaldte Byliners, Oprindelse, stadig opsættende Offentliggørelsen af mine Resultater, dels fordi jeg ventede Udgivelsen af nye Folkevisetekster, dels fordi de af mig foretagne Undersøgelser bestandig drog nye Granskninger efter sig. Dog var dette store Arbejde omsider fuldført i Slutningen af 1911, men først for nylig er det ved Carlsbergfondets Velvilje lykkedes mig at faa en Del af det, de ovennævnte »Varægiske Minder«, udgivet (en russisk Udgave udkommer i de nærmeste Maaneder). Dette Værk slaar Bro mellem nordisk og russisk Oldtid. Det søger at paavise, hvorledes Antagelsen af den nordiske Oprindelse af visse, meget betydelige, Dele af det russiske Epos yder os en utvungen Forklaring paa en Mængde sproglige og saglige Vanskeligheder.

Det vil af det ovenstaaende være klart, at jeg har gennemført mine Studier efter en vis Plan. Jeg har ved gentagne hyppige Ophold i Petersborg og Warschau draget Omsorg for, at min videnskabelige Syssel ikke skulde lide nogen Afbrydelse. Jeg har efter Evne forsøgt at opnaa den

mest alsidige Uddannelse, saaledes at ingen Del af den slaviske Filologi er mig ukendt skønt jeg naturligvis har studeret min Videnskabs mangfoldige Omraader i ulige Grad, og naar jeg i min Produktion særlig har koncentreret mig om de nordisk-slaviske Berøringer, saa er dette saa naturlig en Sag for en dansk Slavist, at den næppe behøver nogen Retfærdiggørelse.

Som en sidste Kvalifikation mener jeg at turde anføre det ved mit langvarige Ophold i Rusland og Polen erhvervede nøje Kendskab til Land, Folk og Sprog. Især det sidste Punkt, formoder jeg, er vigtigt; jeg er nemlig kommen i Besiddelse af den Fortrolighed med disse to Landes Sprog, som kun kan erhverves ved en aarelang Benyttelse og de til denne knyttede Iagttagelser.«

Det filosofiske Fakultets Erklæring af 16. Februar 1914 har følgende Indhold:

»Fakultetet skal herved tillade sig at fremsætte en Udtalelse om de tre Mænds Kvalifikationer, som det i sin Skrivelse af 16. December 1913 betegnede som egnede til at komme i Betragtning ved en eventuel Besættelse af et Professorat i slavisk Sprog og Litteratur.

Underbibliotekar Th. V. Jensen havde allerede i sin Studentertid tilegnet sig et grundigt Kendskab til de slaviske Hovedsprog, og gjorde efter sin Embedseksamen, som han aflagde i Juni 1903, i alt Fald i flere Aar disse Sprog til Genstand for indgaaende Studier. I 1904—05 foretog han en længere Udenlandsrejse med dette Formaal for Øje, og studerede bl. a. i Leipzig under Leskien og i Prag. Uagtet hans videnskabelige Produktion kun er ringe i Omfang, og uagtet intet af den direkte angaar slavisk Filologi, har han dog dels ved Artikler i Tidsskrifter og lignende mindre Arbejder, dels ved Foredrag af videnskabelig Art lagt saa fremragende Evner som Sprogforsker og saa omfattende Kundskaber i Sprogvidenskab for Dagen, at han efter Fakultetets Mening maatte komme i Betragtning ved den foreliggende Anledning.

Dr. phil. J. Kure har i en Aarrække studeret slaviske Sprog ved Universitetet, og har senere opholdt sig i flere Aar i Bøhmen og Rusland. Han har leveret forskellige Oversættelsesarbejder fra Cechisk og Russisk og har fornylig i Manuskript fuldendt en russisk-dansk Ordbog, som Professor Holger Pedersen har haft Lejlighed til at gøre sig bekendt med og har fundet at være et godt og fortjenstfuldt Arbejde. Efter at han i 1912 havde erhvervet Doktorgraden for en Afhandling, hvis Emne ligger udenfor den slaviske Filologi, har han i et Par Semestre holdt Øvelser paa Universitetet over Russisk for Begyndere. De har været godt besøgt, og Deltagerne har udtalt sig med stor Tilfredshed om Dr. Kures Beherskelse af Sproget og Evner som Lærer.

Dr. St. Rozniecki, der har taget Skoleembedseksamen her ved Universitetet, har herhjemme gennemgaaet en solid sprogvidenskabelig Skole og har i Slavisk særlig nydt godt af Vernal Undervisning. Senere har han studeret flere Semestre i Wien under den ansete Sprogforsker Jagić og har ved Universitetet der erhvervet den filosofiske Doktorgrad for en Afhandling over et Emne fra den russiske Litteraturs Historie. Gennem et mangeaarigt Ophold, dels i Polen, dels i Rusland, har han op-

naaet fuldstændigt Herredømme over de to slaviske Hovedsprog og den Grad af Indlevelse i de to Folks Kultur og Aandsliv, som kun vindes gennem Bosættelse paa Stedet. Hans videnskabelige Produktion gaar væsentlig i Retning af Litteraturforskning og har særlig koncentreret sig om Paavisningen af ældre Forbindelser mellem nordisk og russisk Kultur og Litteratur, støttet paa indgaaende Analyser af det russiske Folkepos. Om dette Emne har han, foruden andre Afhandlinger, for nylig udgivet et større Skrift »Varægiske Minder i den russiske Helte-digtning«. Selv om der kan gøres Indvendinger mod Enkeltheder i dette Arbejde, og selv om der, nærmest paa Grund af Materialets Beskaffenhed, kan rejses nogen Tvivl om Resultatets Sikkerhed, saa er det dog som Helhed et Vidnesbyrd om omfattende Kendskaber baade paa det sproglige, det litterære og det kulturelle Omraade, saavel som om solid videnskabelig Dannelse og besindig Forskningsmetode.

Af de ovennævnte tre Mænd mener Fakultetet, at Dr. Rozniecki afgjort maa have Fortrinet, naar der bliver Tale om at vælge en Mand til en Lærerpост ved Universitetet i slavisk Filologi, paa Grund af sin videnskabelige Produktion, sit praktiske Herredømme over de to slaviske Hovedsprog og ikke mindst paa Grund af sin Indsigt i slavisk Leve- og Tænkesæt — et Moment, der er af stor Betydning for en Universitetslærer i Faget. Idet Fakultetet henviser til sine tidligere Udtalelser om Ønskeligheden af at opretholde Lærerpостen i slavisk Sprog og Litteratur, skal det derfor indtrængende anbefale, at Dr. Stanislaw Rozniecki ansættes som Professor i slavisk Sprog og Litteratur.«

I Anledning af den saaledes fra Konsistorium fremkomne Indstilling meddelte Ministeriet i Skrivelse af 5. Marts 1914, at Ministeriet maatte nære Betænkelighed ved paa Grundlag af Indstillingen at stille Forslag om Oprettelsen af det foreslaaede ekstraordinære Professorat, men at det derimod vilde være sindet ved Udarbejdelsen af Budgettet for Finansaaret 1915—16 at stille Forslag om Oprettelsen af et ordinært Professorat i de paagældende Fag. Under Henvisning til den anførte Skrivelse meddelte Ministeriet under 15. Juli 1914, at det vilde søge oprettet et ordinært Professorat i slavisk Sprog og Litteratur, men dette Tilsagn blev senere taget tilbage, idet Ministeriet under 13. August s. A. udtalte, at det under den ved de da foreliggende urolige Forhold skabte finansielle Situation ikke saa sig i Stand til at stille Forslag om den paagældende Bevilling.

Under 30. Juni 1915 henvendte Konsistorium sig paany til Ministeriet om Oprettelsen af det ommeldte Professorat uden at dette dog førte til Optagelsen af nogen dertil sigtende Bevilling paa Finansloven for 1916—17. Det filosofiske Fakultet indsendte derefter under 15. Maj 1916 saalydende Skrivelse:

»Fra 1. Januar 1914 udnævntes Professor, Dr. phil. Holger Pedersen til Professor ordinarius i sammenlignende Sprogvidenskab ved Universitetet, efter at han i en Aarrække havde beklædt den ekstraordinære Lærerpост i slavisk Filologi. Sidstnævnte Post har siden den Tid været ubesat, uagtet Fakultetet i Skrivelse af 17. December 1913 havde fremhævet Ønskeligheden af at opretholde Posten og senere i Skrivelse af 16.

Februar 1914 i Henhold til Ministeriets Skrivelse af 15. Januar s. A. anbefalet, at Dr. phil. St. Rozniecki ansattes som Professor extraordinarius i slavisk Sprog og Litteratur.

Fakultetet ansaa stadig saavel en videnskabelig som en praktisk Vejledning i slavisk Sprog, og navnlig Russisk, for paatrængende nødvendig for de Studerende ved Universitetet og ansøgte derfor i Skrivelse af 25. September 1915 om Bemyndigelse for kgl. Translatør, cand. jur. H. C. Brodersen til at holde Øvelser for Begyndere i Russisk, foreløbig for et Aar, hvilken Bemyndigelse under 13. November s. A. blev givet. Disse Øvelser har nu været afholdte i indeværende Semester og vil blive fortsatte endnu i Efteraars-Semestret; men fra Begyndelsen af 1917 vil Universitetet atter komme til at savne Undervisningen i slavisk Filologi, og selv ved en eventuel Fortsættelse af de nævnte Øvelser for Begyndere i Russisk maa det dog fremhæves, at den Trang til Vejledning for de Studerende, som faktisk er til Stede for Øjeblikket, langtfrå er afhjulpet. Under Henvisning til sine tidligere Udtalelser og i Betragtning af, at den Betydning, som de slaviske Sprog og navnlig Russisk for Tiden har indenfor Videnskaben og i det praktiske Liv, utvivlsomt vil tage til i Fremtiden, tillader Fakultetet sig herved allerærbødigst indtrængende at anmode det høje Ministerium om, at Lærerposten i slavisk Sprog og Litteratur maa blive opretholdt, og at Dr. Rozniecki fra næste Finansaar maa blive udnævnt til Professor i det nævnte Fag.«

Denne Skrivelse indsendtes under 29. Juni 1916 af Konsistorium til Ministeriet med Indstilling om, at der paa Finanslovforslaget for 1917—18 maatte blive optaget Forslag om Oprettelsen af et ordinært Professorat i slavisk Filologi. I Overensstemmelse hermed blev der paa Finansloven for 1917—18 under Universitetets Udgiftspost a. 1. bevilget 5000 Kr. til Oprettelsen af det ommeldte Professorat, jfr. Rigsdagstidende for 1916—17, Tillæg A., Sp. 1391—94.

Efter at Undervisningsministeriet havde udbedt sig et Forslag med Hensyn til Besættelsen af dette ny Embede, udtalte det filosofiske Fakultet under 24. April 1917 følgende:

»Ministeriet har udbedt sig en Udtalelse fra det filosofiske Fakultet med Hensyn til Besættelsen af det ved Bevilling paa Finansloven under Udgiftspost a. 1. oprettede ordinære Professorat i slavisk Filologi, eventuelt om dette ønskes opslaaet paa sædvanlig Maade.

Fakultetet skal i den Anledning under Henvisning til sine tidligere Udtalelser i Sagen indstille, at Posten uden at være opslaaet besættes med Dr. phil. Stanislaw Rozniecki. Dr. Rozniecki opholder sig i Øjeblikket i Rusland, men har i et Brev til Fakultetets Dekanus udtalt, at han er villig til at overtage Posten, og at han i næste Maaned agter at komme til København.«

I Henhold hertil indstillede Konsistorium d. 17. Juli 1917, at Dr. phil. Rozniecki udnævntes til at beklæde det paagældende Embede. I Overensstemmelse hermed udnævntes Dr. phil. Stanislaw Walenti Rozniecki under 31. August 1917 til Professor ordinarius i slavisk Filologi ved Universitetet fra 1. April 1917 at regne.

14. Professor extraordinarius i klassisk Filologi, Dr. phil. A. B. Drachmann ansættes som Professor ordinarius i klassisk Filologi efter Professor, Dr. phil. M. Cl. Gertz's Afgang fra Universitetet.
(Journ. Nr. 261/1917.)

I Henhold til derom indgiven Ansøgning meddeltes der under 12. November 1917 Professor i klassisk Filologi, Dr. phil. M. Cl. Gertz Afsked i Naade og med Pension fra det ham betroede Embede fra Udgangen af Marts 1918 at regne. Med Hensyn til Genbesættelsen af det saaledes ledigblevne Embede afgav det filosofiske Fakultet under 3. Januar 1918 saalydende Erklæring:

»Fakultetet skal indstille, at den ledigblevne Post besættes med Professor extraordinarius, Dr. A. B. Drachmann. Fakultetet skal minde om, at det allerede gentagne Gange har fremhævet Dr. A. B. Drachmanns store Fortjenester som Videnskabsmænd og som Universitetslærer. Allerede i 1887 sejrede Dr. Drachmann i Konkurrencen om et Professorat i klassisk Filologi ved Kristiania Universitet og blev indstillet til Posten saavel af Censurkomiteén som af det akademiske Kollegium; da desuagtet den anden ældre Konkurrent blev udnævnt til Professor, og Dr. Drachmann nogle Aar senere søgte om Ansættelse som Docent ved vort Universitet, udtalte det filosofiske Fakultet under Henviisning til Dr. Drachmanns videnskabelige Virksomhed, at det ikke blot følte sig opfordret, men forpligtet til paa det varmeste at anbefale hans Ansøgning (se Universitetets Aarbog 1891—92, S. 857). Siden den Tid har Dr. Drachmann i over 25 Aar udfoldet en betydningsfuld videnskabelig Virksomhed og vist sig i Besiddelse af sjældne Evner som Universitetslærer (sml. Fakultetets Udtalelser herom i Universitetets Aarbog 1901—02, S. 30), og der kan ikke være nogen Tvivl om, at han er alle andre tænkelige Kandidater til det nu ledigblivende ordinære Professorat ubetinget overlegen.

Hvis denne Indstilling tages til Følge, vil den hidtil af Professor Drachmann beklædte Post som Professor extraordinarius i klassisk Filologi bortfalde. Men Fakultetet ønsker at udtale, at det da, paa Grund af det store Omfang, som Latinundervisningen har antaget, i en nær Fremtid vil være nødvendigt at søge opnaaet, at der ansættes endnu en Lærer i Faget.«

I Overensstemmelse med dette Forslag, der under 24. Januar 1918 fremsendtes til Undervisningsministeriet med Konsistoriums Anbefaling, blev Professor extraordinarius, Dr. phil. A. B. Drachmann under 13. Februar 1918 udnævnt til Professor ordinarius i klassisk Filologi ved Universitetet fra 1. April 1918 at regne.

15. Professor extraordinarius, Dr. phil. Vald. Vedel ansættes som Professor ordinarius i almindelig Litteraturvidenskab efter Professor, Dr. phil. Jul. Paludans Afgang fra Universitetet.

(Journ. Nr. 216/1917.)

I Henhold til derom indgiven Ansøgning meddeltes der under 4. August 1917 Professor, Dr. phil. Jul. Paludan Afsked i Naade og med Pension fra det ham betroede Embede som Professor i Æstetik fra 31. Marts 1918 at regne. Med Hensyn til Genbesættelsen af det saaledes ledigtblevne Embede afgav det filosofiske Fakultet under 22. December 1917 saalydende Erklæring:

»Efter at have modtaget Meddelelse fra Ministeriet om, at det har behaget Hans Majestæt Kongen at meddele Professor, Dr. Jul. Paludan Afsked fra Embedet som Professor ordinarius i Æstetik fra 31. Marts 1918 at regne, skal Fakultetet herved indstille, at det saaledes ledigtblivende Embede besættes med Professor extraordinarius, Dr. phil. Valdemar Vedel.

Professor Vedels Virksomhed omfatter netop de Videnskabsgrene, som henhører under den ledige Post; og paa Grund af det specielle personlige Paalæg, som ved Ansættelsen i 1892 blev givet Professor Paludan om at holde Forelæsninger over dansk Litteraturhistorie, har Dr. Vedel endogsaa siden sin Ansættelse som Docent (1895) været den, som har Hovedbyrden af de stadig voksende Krav til Vejledning i Fagets almindelige Sider, ligesom han har taget stadig Del i Universitetets Eksamensarbejde i denne Retning. Samtidig med, at Dr. Vedel har udført dette meget værdifulde Undervisnings- og Eksamensarbejde, har han udfoldet en saa omfangsrig og lodig videnskabelig Virksomhed, at Fakultetet ikke kan nære nogen Tvivl om, at han bør anses for selvskreven til at beklæde den ledige Post.

Fakultetet skal imidlertid i Overensstemmelse med sine Udtalelser under de Forhandlinger om en Normeringsplan, som fandt Sted i Aaret 1915, tillade sig at indstille, at Posten for Fremtiden benævnes *almindelig Litteraturvidenskab*, den Benævnelse, som efter Nutidens Sprogbrug bedst svarer til den med Posten forbundne Opgave, idet den paa den ene Side baade omfatter den historiske Granskning af Verdenslitteraturen og tillige Poetiken, den almindelige Lære om Digtningens Natur, Arter, Virkemidler, psykologiske Udspring og Virken, medens den paa den anden Side udelukker enhver Forveksling med den filosofiske Disciplin, der beskæftiger sig med den almindelige (ikke paa Litteraturen anvendte) Lære om det æstetisk virksomme, en Disciplin, som ikke kan løsrides fra sin Sammenhæng med den almindelige Psykologi, men maa dyrkes i Forbindelse med denne Videnskab og efter denne Videnskabs nutidige (tildels eksperimentelle) Metoder.«

Denne Erklæring fremsendte Konsistorium under 6. Februar 1918 til Undervisningsministeriet med saalydende Skrivelse:

»Efter at Konsistorium har udbedt sig en Udtalelse fra det filosofiske Fakultet med Hensyn til Genbesættelsen af det ved Professor, Dr.

phil. Jul. Paludans Afgang fra 31. Marts d. A. ledigtblivende Embede som Professor i Æstetik, har Fakultetet i den hermed følgende Skrivelse af 22. December f. A. anbefalet, at nuværende Professor extraordinarius i almindelig Litteraturhistorie, Dr. phil. Valdemar Vedel ansættes i det paagældende Embede som den, der baade under Hensyn til sin mangeaarige Deltagelse i Universitetets Undervisnings- og Eksamensarbejde og til sin omfangsrige og lødige videnskabelige Virksomhed maa anses for selvskreven til at beklæde den ledige Post. I Forbindelse hermed har Fakultetet derhos foreslaaet, at det heromhandlede Embedes faglige Omraade fremtidig i Stedet for som hidtil »Æstetik« benævnes »almindelig Litteraturvidenskab«, hvilken Benævnelse efter Nutidens Sprogbrug bedst svarer til den med Embedet forbundne Opgave.

Til Forklaring af, at Fakultetet ikke har bragt i Forslag, at det Paalæg om at varetage Undervisningen i dansk Litteraturhistorie, som blev givet Professor Paludan ved hans Embedsudnævnelse, gentages overfor Professor Vedel, skal man henvise dels til det af Fakultetet i den her foreliggende Indstilling anførte, dels til en anden D. D. herfra til det høje Ministerium indsendt Sag angaaende Omdannelse af det af Professor, Dr. phil. Vilh. Andersen beklædte ekstraordinære Professorat i dansk Litteraturhistorie til et ordinært Professorat i nordisk Litteratur, hvoraf vil fremgaa, at Fakultetet ikke anser det for muligt for Indehaveren af det Embede, om hvis Besættelse det her drejer sig, at varetage Undervisningen i dansk Litteratur ved Siden af Undervisningen i almindelig Litteraturvidenskab.

Idet Konsistorium kan tiltræde Fakultetes Indstilling paa begge de nævnte Punkter og idet man skal oplyse, at Professor Vedel ved kgl. Resolution af 3. April 1911 blev udnævnt til sit nuværende Embede fra 1. s. M. at regne, efter at han siden 1895 havde været knyttet til Universitetet som midlertidig Docent, tillader man sig herved at indstille, at hidtilværende Professor extraordinarius i almindelig Litteraturhistorie, Dr. phil. Valdemar Vedel udnævnes til Professor ordinarius i almindelig Litteraturvidenskab fra 1. April d. A. at regne:

I Overensstemmelse hermed meddelte Undervisningsministeriet i Skrivelse af 23. Februar 1918, at Professor extraordinarius, Dr. phil. Valdemar Vedel under 19. s. M. var bleven udnævnt til Professor ordinarius i almindelig Litteraturvidenskab fra 1. April 1918 at regne.

16. Omdannelse af det af Professor, Dr. phil. Vilh. Andersen beklædte ekstraordinære Professorat i dansk Litteraturhistorie til et ordinært Professorat i nordisk Litteratur.

(Journ. Nr. 101/1918.)

Under 6. Januar 1918 indgav det filosofiske Fakultet saalydende Andragende:

»Det filosofiske Fakultet andrager herved om, at den af Professor, Dr. Vilh. Andersen beklædte ekstraordinære Professur maa blive omdannet til et Ordinariat med Benævnelsen *nordisk Litteratur*.

Studiet af den nordiske (og specielt den danske) Litteratur har i den nyere Tid faaet en saadan Betydning, at det har Krav paa Sidestilling med Studiet af de nordiske Sprog. Dette Krav har da ogsaa allerede opnaaet Anerkendelse i Nutidens Skoleplan; men en tilsvarende Anerkendelse har endnu ikke faaet et fuldt klart Udtryk indenfor Universitetet. Endnu for ti Aar siden paahvilede Undervisningspligten i dette Fag udelukkende Professoren i Æstetik, som ved Siden deraf havde ganske andre og meget omfattende Opgaver. Ansættelsen af Dr. Vilh. Andersen som Professor extraordinarius i dansk Litteraturhistorie (1908), der fandt Sted bl. a. med Henblik paa den nyere Skoleplan, var et betydeligt Fremskridt med Hensyn til Fagets Stilling. Men efter at Professor Paludan fra 31. Marts at regne har faaet sin Afsked fra Professoratet i Æstetik, trues Fagets Stilling af en væsentlig Tilbagegang. Det rent personlige Paalæg om Varetagelsen af Undervisningen i dansk Litteraturhistorie, som var givet Professor Paludan, kan nemlig efter Sagens Natur ikke gentages ved den nu forestaaende Nybesættelse af Posten; Studiet af Verdenslitteraturen kræver nutildags sin Mand helt. Man vilde derfor komme til at staa overfor den meget uheldige Situation, at den nordiske Litteratur for Fremtiden kun repræsenteredes af en Professor extraordinarius.

Naar Fakultetet heraf tager Anledning til at andrage om, at Professor Vilh. Andersens Post maa blive omdannet til et Ordinariat, skal man endnu tilføje, at den mest passende Benævnelse paa en saadan Post vil være ikke nordisk Litteraturhistorie, men *nordisk Litteratur* (parallelt med Benævnelsen paa det allerede bestaaende ordinære Professorat i *nordisk Sprog*), idet dens Opgave bør omfatte mere end den blotte Litteraturhistorie, saaledes bl. a. Fortolkningen af Litteraturværkerne.

Fakultetet skal iøvrigt ikke undlade at gøre opmærksom paa, at Antallet af Lærerposter indenfor den nordiske Filologi i de senere Aar er gaaet betænkeligt ned. Den Docentur, som i sin Tid indehavdes af nuværende Professor Dahlerup, bortfaldt (ved dennes Udnævnelse til Professor ordinarius) uden Erstatning, og Professor Paludans Afgang vil være omtrent ensbetydende med Tabet af endnu en Lærerpost indenfor nordisk Filologi. Fakultetet ønsker derfor allerede nu at udtale, at det maa anse det for nødvendigt at søge opnaa et, at der ansættes endnu en Lærer indenfor Faggruppen nordisk Filologi (uafhængigt af Besættelsen af Posten i Folkeminder); det nærmere formulerede Andragende herom kan dog ikke indsendes i nærværende Øjeblik.

Efter at dette Andragende var bleven anbefalet af Universitetskvæsturen i Skrivelse af 25. Januar 1918, indstillede Konsistorium under 6. Februar s. A. til Undervisningsministeriet, at den ønskede Omdannelse maatte blive søgt gennemført ved Ændringsforslag til 3die Behandling af Finanslovforslaget for 1918—19. I Overensstemmelse hermed blev paa Finansloven for nævnte Finansaar under Universitetets Udgiftspost a. 1., Lønninger til Professorer, bevilget 6000 Kr. til Oprettelsen af et ordinært Professorat i nordisk Litteratur, medens samtidig Universitetets Udgiftspost h. 2. nedsattes med de 6000 Kr., der var opført paa Finanslovforslaget som Lønning for Professor Vilh. Andersen som Professor extra-

ordinarius i dansk Litteraturhistorie, jfr. Rigsdagstidende for 1917—18, Tillæg B., Sp. 1559—60.

Under 19. April 1918 meddelte Undervisningsministeriet derefter, at Professor extraordinarius, Dr. phil. Vilh. Andersen under 16. s. M. var bleven udnævnt til Professor ordinarius i nordisk Litteratur fra 1. April 1918 at regne.

17. Docent, Dr. phil. Johs. Østrup ansættes som Professor extraordinarius i islamisk Kultur.

(Journ. Nr. 159/1916.)

Docent, Dr. phil. Østrup indgav under 2. April 1916 saalydende Andragende:

»Undertegnede tillader sig herved ærbødigst at ansøge det høje Ministerium for Kirke- og Undervisningsvæsenet om Oprettelse for mig af et ekstraordinært Professorat, omfattende de under den muhamedanske Kultur hørende Fag med særligt Henblik paa tyrkisk Sprog og Litteratur.

Siden 1898, da jeg ansattes som Docent i semitisk Sprog, har mine Studier væsentlig syslet med Islam og islamisk Kultur, især i dens moderne Perioder og jeg er som Følge deraf ogsaa mere og mere kommen ind paa Beskæftigelsen med det tidligere her saa godt som helt upaaagtede tyrkiske Sprog og den moderne osmaniske Litteratur; jeg har derfor ogsaa, skønt det egentlig laa udenfor mit Docenturs Grænser, ladet mig det være magtpaaliggende stadigt at have Forelæsninger eller Øvelser over Tyrkisk paa min Liste, og jeg er saaledes den første, der har gjort dette til et regelmæssigt doceret Fag her ved Universitetet.

Trods de trykkende Forhold, hvorunder jeg hidtil har virket, har jeg dog naaet at behandle, ganske vist i spredt Form, alle de vigtigste Sider af den islamiske Kultur, nemlig den egentlige Kulturhistorie (i »Verdenskulturen«, VIII, 1912), den muhamedanske Verdens politiske Historie (i »Folkenes Historie«, III, IV og VII, 1908—12), den arabiske og tyrkiske Litteraturhistorie (i »Illustreret Verdenshistorie«, I, 1901) og endelig selve Religionen (i min Bog »Islam«, 1914); jeg har endvidere oversat en Række Udvalg af arabiske Historikere, der behandler Korstogsperioden (udgivne af Selskabet til historiske Kildeskrifters Oversættelse, 1904—06). Af andre strengt videnskabelige Arbejder fra den senere Tid tør jeg maaske fremhæve min Katalog over Terslevfundets arabiske Mønter (i Aarbøger for nordisk Oldkyndighed 1913) og en Beskrivelse af nogle af Universitetsbiblioteket erhvervede arabiske og tyrkiske Haandskrifter (i Videnskabernes Selskabs Oversigt 1915); en Række historiske og litteraturhistoriske Afhandlinger har jeg offentliggjort i Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft og i forskellige nordiske Tidsskrifter; endelig tør jeg maaske minde om, at min Doktor-disputats (»Studier over 1001 Nat«, 1891), er udgivet paa russisk af Lazarew Institutet i Moskva 1905.

Med særlig Tilfredsstillelse tør jeg dvæle ved min Virksomhed som Lærer ved Universitetet, idet jeg med Stolthed kan fremhæve, at to af de dygtigste yngre Orientalister, Dr. Arthur Christensen og Arkivar F. de Fontenay, er mine Elever.

Den stadigt voksende, baade videnskabelige og praktiske Værdi, som Studiet af Islam og islamisk Kultur har for Europa, begrunder formentlig fuldtud mit Ønske om at faa min Stilling ophøjet til et ekstraordinært Professorat; naar jeg først fremsætter dette Ønske nu, er Grunden dels den, at jeg først i de sidste Aar har forøget min videnskabelige Bagage til det Omfang, jeg selv maatte anse for fyldestgørende, dels at efter den nye Lønningslov vil den Merbevilling, som en saadan Forandring i min Stilling vil udkræve, blive saa ringe, at den formentlig ingen Vanskeligheder kan volde, og idet jeg vover at tro, at hvad jeg hidtil har ydet, baade som Lærer og videnskabelig Forfatter, ved Metode og Fremstillingskunst retfærdiggør mit Ønske, imødeser jeg det høje Ministeriums velvillige Afgørelse.«

Over dette Andragende udtalte det filosofiske Fakultet under 11. April 1916 følgende:

»Docent Østrup har nu allerede i en lang Aarrække (siden 1898) med Iver og Dygtighed virket som Docent i semitisk Sprog og Litteratur. Han har i dette Tidsrum udført et fortjenstfuldt Arbejde, hvorved navnlig hans fortrolige Kendskab til de moderne Forhold i den nærmeste Orient — Forhold, som i den senere Tid bliver af større og større Betydning for det europæiske Samfund — er kommet ham tilgode. Da han har maattet anvende en Del af sin Tid paa anden Virksomhed ved Siden af sin akademiske Lærergerning, har hans litterære Produktion ikke været omfattende, men han har dog i den seneste Tid udgivet Arbejder, der alle vidner om hans solide Kundskaber og videnskabelige Arbejdsmetode. I Betragtning heraf mener Fakultetet, at der vil være god Grund til gennem den ansøgte Forfremmelse at skaffe Dr. Østrup en Anerkendelse af hans lange og gode Arbejde ved Universitetet, og man tillader sig derfor paa det bedste at anbefale hans Andragende til det høje Ministeriums Velvilje.«

Under 30. Juni 1916 fremsendte Konsistorium dette Andragende til Undervisningsministeriet med sin Anbefaling. Paa Finanslovforslaget for 1917—18 optoges imidlertid intet Forslag i ommeldte Henseende og Fakultetet fornyede derfor under 27. Marts 1917 sin Indstilling, idet det udtalte følgende:

»Fakultetet skal, idet det iøvrigt henviser til sine Udtalelser fra ifjor, paany fremhæve ikke blot Betydningen af det Studieomraade, som det her drejer sig om, en Betydning, der gennem den nuværende Verdenskrise — hvilket Udfald Krigen end maatte faa — utvivlsomt vil blive yderligere forøget, men tillige Dr. Østrups fremstaende Kvalifikationer for den søgte Post og hans dygtige Arbejde i den lange Periode, i hvilken han har virket som Docent. Det maa i højeste Grad være Fakultetet magtpaaliggende, at en saa højtbegavet Filolog som Dr. Østrup faar Lejlighed til at virke under de gunstigst mulige Betingelser til Gavn og Ære for vort Universitet.«

Denne fornyede Indstilling fremsendtes under 30. Juni 1917 af Konsistorium til Ministeriet, der i Skrivelse af 11. Juli s. A. erklærede

sig villig til at optage den ønskede Bevilling paa Finanslovforslaget for 1918—1919. Den fornødne Bevilling til Oprettelsen af det ansøgte ekstraordinære Professorat gaves derpaa paa Finansloven for nævnte Finansaar, jfr. Rigsdagstidende for 1917—18, Tillæg A., Sp. 1387—88.

Docent i semitisk Sprog og Litteratur, Dr. phil. Johs. Østrup blev derefter under 16. April 1918 udnævnt til Professor extraordinarius i islamisk Kultur fra 1. s. M. at regne.

18. Lektor, Dr. phil. James Viktor Kuhr ansættes som Professor ordinarius i Filosofi efter Professor extraordinarius, Dr. phil. Cl. E.

T. Wilkens' Afgang fra Universitetet.

Omdannelse af det af Professor Wilkens beklædte ekstraordinære Professorat til et ordinært Professorat i Filosofi.

(Journ. Nr. 165/1917.)

Under 3. April 1917 anholdt Professor extraordinarius, Dr. phil. Cl. Wilkens om Afsked fra det ham betroede Embede fra 1. April 1918 at regne. Samtidig udtalte Professor Wilkens, at han, saafremt denne Ansøgning blev bevilget, ikke ret vel kunde overtage de propædeutiske Forelæsninger for 1917—18, da det vilde være uheldigt for Studenterne, at en Lærer skulde begynde og en anden afslutte og holde Eksamen, og han anholdt derfor om, at der ogsaa under Hensyn til hans aftagende fysiske Kræfter maatte blive givet Lektor Kuhr Bemyndigelse til at overtage disse propædeutiske Forelæsninger fra 1. September 1917 og holde Eksamen i Juni 1918.

De saaledes foreliggende Andragender, der var ledsagede af det filosofiske Fakultets anbefaling af 16. April 1917, fremsendtes under 28. s. M. til Ministeriet med Konsistoriums anbefaling, idet der med Hensyn til den ansøgte Bemyndigelse for Lektor Kuhr udtaltes følgende:

»Man skal i Henhold til den givne Begrundelse indstille, at Ministeriet vil overdrage Dr. phil. V. Kuhr i Efteraarshalvåret 1917 og Foraarshalvåret 1918 at afholde det Professor Wilkens paahvilende propædeutiske Forelæsningskursus i Filosofi og den efterfølgende filosofiske Prøve, imod at der som Vederlag herfor ydes ham et Honorar af samme Størrelse som det ham ved kgl. Resolution af 19. Juli 1916 for Undervisning i 1916—17 tillagte, jfr. Ministeriets Skrivelse af 25. Juli 1916, og saaledes at den Dr. Kuhr ved Ministeriets sidstnævnte Skrivelse meddelte Beskikkelse som Lektor for Efteraarssemestret 1916 og Foraarssemestret 1917 fornyes for det akademiske Aar 1917—18.«

I Anledning af Konsistoriums sidstommeldte Indstilling meddelte Ministeriet under 13. Juli 1917, at der ifølge kgl. Resolution af 10. s. M. var tillagt Dr. Kuhr et Honorar paa 1340 Kr. af den paa Universitetets Udgiftspost h. 1. for Finansaaret 1917—18 opførte Sum for at holde Forelæsninger og Øvelser over Filosofi i Efteraarssemestret 1917 og Foraarssemestret 1918, hvorhos Ministeriet udtalte, at det havde beskikket Dr. Kuhr til Lektor i Filosofi for de 2 anførte Semestre.

Det filosofiske Fakultet havde imidlertid under 29. Maj 1917 afgivet efterfølgende Indstilling:

»I Anledning af Professor Cl. Wilkens' forestaaende Afsked fra det af ham hidtil beklædte Professorat i Filosofi tillader det filosofiske Fakultet sig herved at indstille, at denne Post besættes paany, og at den besættes med Lektor, Dr. phil. Victor Kuhr.

Til nærmere Begrundelse af denne Indstilling skal Fakultetet fremhæve, at dette tredje Professorat i Filosofi er indgaaet som et konstant Led i Universitetets Virksomhed, idet det store Antal af Studerende gør det nødvendigt — som det ogsaa i sin Tid blev fremhævet fra Universitetets Side under Forhandlingerne om en Normeringsplan —, at der altid er tre Professorer i Filosofi. Denne Nødvendighed har i den nyeste Tid gentagne Gange faaet et meget klart praktisk Udtryk, idet det viste sig nødvendigt at skaffe en Vikar under den Vakance, som fulgte efter Professor Hoffdings Afsked, og idet Professor Wilkens' Ansøgning om fra September 1917 af at være fritaget for at holde de propædeutiske Forelæsninger var betinget af, at det fra dette Tidspunkt af indtil Professorens Afsked maatte blive overdraget til en Vikar at holde disse Forelæsninger. Der har forøvrigt i de sidste Aar (kun med en Afbrydelse 1876—79) altid været tre Lærere, to normerede Professorer og en Docent eller ekstraordinær Professor, og Professor Cl. Wilkens har fra sin Ansættelse som Professor ogsaa fuldstændig virket som normeret Professor.

Med Hensyn til det personlige Spørgsmaal skal Fakultetet udtale, at det ikke nærer nogen Tvivl om, at Dr. Kuhr er den bedst kvalificerede Kandidat til den Professorpost, om hvis Besættelse Fakultetet tillader sig at gøre Indstilling. Fakultetet skal i den Henseende henvise til de Udtalelser, som fremkom ved den i Foraaret 1916 efter Professor Hoffdings Afgang og Professor Anton Thomsens Død afholdte Konkurrence. Dr. Kuhr var allerede den Gang en af de Ansøgere, som Dommerkomitéen særlig havde sin Opmærksomhed henvendt paa, og Komitéens Flertal indstillede, at Dr. Kuhr straks skulde ansættes som midlertidig Docent, indtil han kunde overtage et i den nærmeste Fremtid ledigt blivende Professorat (d. v. s. det Professorat, hvorom der er Tale i nærværende Indstilling), medens Mindretallet endogsaa indstillede, at Dr. Kuhr ansattes i den den Gang ledige Professorat. Fakultetet kan ganske slutte sig til den Dom over Dr. Kuhr, som ligger i disse to Udtalelser, og ligesom Flertalsindstillingen dengang foranledigede Ministeriet til at give Dr. Kuhr en ganske midlertidig Ansættelse som Lektor i Filosofi, saaledes tillader Fakultetet sig nu at indstille, at Dr. Kuhr, der siden da har gjort god Fyldest i sin Lektorpost, i fortsat Konsekvens af Dommerkomitéens Udtalelser maa blive udnævnt til Professor i Filosofi fra det Øjeblik af, da Professor Wilkens' Afsked indtræder (April 1918). Fakultetet skal tilføje, at det efter alt det anførte maa finde det naturligst, at den omtalte Professorpost ved Nybesættelser gaar over til at blive et ordinært Professorat.«

Denne Indstilling fremsendte Konsistorium under 20. Juni 1917 til Ministeriet med Forslag om, at der ved Finanslovsforslaget for 1918—19 maatte blive søgt tilvejebragt Hjælp for Oprettelsen af et 3die ordinært Professorat i Filosofi ved Universitetet. Dette Forslag blev imødekommet ved Bevilling paa Finansloven for nævnte Finansaar, jfr. Rigsdagstidende for 1917—18, Tillæg A., Sp. 1341—42.

Under 28. Maj 1917 blev der i Henhold til den derom indgivne Ansøgning meddelt Professor, Dr. phil. Cl. E. T. Wilkens Afsked fra det ham betroede Embede som Professor extraordinarius i Filosofi og Sociologi fra 31. Marts 1918 at regne.

Den 15. Marts 1918 tilskrev Konsistorium Undervisningsministeriet saaledes:

» I Anledning af, at der ved den forestaaende Udstedelse af Finansloven for 1918—19 kan forventes oprettet et 3die ordinært Professorat i Filosofi, skal man herved tillade sig at fremkomme med Indstilling om Besættelsen af dette Embede.

Konsistorium kan i saa Henseende ganske slutte sig til den det høje Ministerium tidligere — med Skrivelse herfra af 20. Juni f. A. — forelagte Indstilling af 29. Maj f. A., hvori det filosofiske Fakultet samtidig med at bringe Oprettelsen af det heromhandlede Embede i Forslag udtaler, at det ikke nærer nogen Tvivl om, at Dr. phil. Victor Kuhr er den bedst kvalificerede Kandidat til dette, idet Fakultetet herved bl. a. henviser til den i høj Grad anerkendende Bedømmelse af Dr. Kuhrs Kvalifikationer, som ved Konkurrencen om det ved Professor Høffdings Afgang ledigtblevne Embede blev afgivet af vedkommende Censurkomité. Man skal hertil føje, at det er Konsistorium bekendt, at Fakultets Indstilling enstemmig og uforandret fastholdes, at Konsistorium ved sine tidligere Indstillinger om midlertidige Ansættelser for Dr. Kuhr i Overensstemmelse med ovennævnte Censurkomités Henstilling er gaaet ud fra den Forudsætning, at de skulde danne Overgangen til hans Udnævnelse til Professor, samt at Dr. Kuhr ogsaa i Tiden efter den foran gengivne Indstillings Fremkomst paa udmærket Maade har røgtet sit Hverv som Lærer.

I Henhold til foranstaaende tillader man sig derfor at indstille, at Dr. phil. Victor Kuhr, der er født den 21. September 1882 og har dansk Indfødsret, og som siden Efteraaret 1916 har været knyttet til Universitetet som midlertidig Lektor i Filosofi, udnævnes til Professor i Filosofi ved Universitetet fra 1. April d. A. at regne.«

Under 27. Marts 1918 meddelte Ministeriet imidlertid, at det havde ment ikke at burde fravige den sædvanlige Fremgangsmaade ved Opslag af det ledige Embede, og at dette derfor s. D. var bleven opslaaet ledigt. Efter Ansøgningsfristens Udløb tilstillede Ministeriet under 12. April 1918 Konsistorium de om Embedet indkomne 4 Ansøgninger fra Dr. phil. Axel Dam, Dr. phil. Andreas Hanssen, Dr. phil. Kort Kortsen og Dr. phil. Victor Kuhr, idet Ministeriet anmodede Konsistorium om at indhente en Betænkning fra det filosofiske Fakultet om Embedets Besættelse og derefter at tilbagesende Sagen med Konsistoriums egne Ytringer. I Anledning heraf udtalte Fakultetet den 16. April 1918 følgende:

»Efter at Ministeriet ved Skrivelse af 27. Marts havde ladet meddele Fakultetet, at det nyoprettede Professorat i Filosofi ved Universitetet var opslaaet ledigt, har Ministeriet derefter ved Skrivelse af 12. April tilstillet Universitetet 4 indkomne Ansøgninger om dette Embede og udbedt sig en Udtalelse fra det filosofiske Fakultet med Hensyn til Embedets Besættelse.

Det filosofiske Fakultet har behandlet Sagen i et Fakultetsmøde den

15. April og har enstemmigt besluttet at indstille, at Embedet besættes med Lektor, Dr. phil. James Victor Kuhr.

Til nærmere Begrundelse af denne Indstilling skal Fakultetet bemærke følgende. Den ved kgl. Resolution af 4. Januar 1916 nedsatte Censurkomité i Anledning af Konkurrencen om det den Gang ledige Professorat i Filosofi afgav den 8. April samme Aar en Bedømmelse, som bl. a. omfatter 3 af de nuværende Ansøgere (Dr. phil. Axel Dam, Dr. phil. Andreas Hanssen og Dr. phil. Victor Kuhr). Den fjerde af de nuværende Ansøgere, Dr. phil. Kort Kortsen, deltog ikke i Konkurrencen, men hans Kvalifikationer var de Medlemmer af Censurkomitéen, som tillige var Medlemmer af Fakultetet, velbekendte, idet han allerede den Gang havde faaet den Doktordisputats antaget, der endnu ved Siden af et Oversættelsesarbejde og nogle mindre, populære eller refererende Artikler udgør Grundlaget for Bedømmelsen af hans videnskabelige Betydning (hans Disputats blev antaget i December 1915 og forsvarede den 18. April 1916). I Censurkomitéens Bedømmelse udtaltes det, at alle Medlemmer af Dommerkomitéen var enige om, at Dr. Axel Dam og Dr. Andreas Hanssen ikke kunde komme i Betragtning. Med Hensyn til Dr. Kuhr delte Komitéen sig i et Mindretal og et Flertal. Mindretallet indstillede Dr. Kuhr til det den Gang ledige Professorat, medens Flertallet, som indstillede Dr. Starcke, med Hensyn til Dr. Kuhr henstillede, at han ansattes som midlertidig Docent, indtil han kunde overtage det Professorat, som vilde blive ledigt inden 2 Aars Forløb. Til dette Standpunkt sluttede Fakultetet sig ved i Begyndelsen af Maj samme Aar enstemmigt at anbefale en Ansøgning fra Dr. Kuhr om Ansættelse som Lektor. Fakultetet skal herefter blot udtale, at der ikke siden da er indtraadt noget (og heller ikke i de indkomne Ansøgninger anført noget), der betegner en Forskydning af den for 2 Aar siden foreliggende Situation. Fakultetet finder derfor ingen Anledning til at fravige sit tidligere Standpunkt, og det saa meget mindre, som Dr. Kuhr i Mellemtiden har haft Lejlighed til at vise sine Evner som Universitetslærer, idet han nu i to Semestre har holdt Rus-Forelæsninger over Filosofi og efter alt, hvad der er Fakultetet bekendt, udført dette Hverv fortrinligt.»

Denne Indstilling fremsendte Konsistorium under 17. April 1918 til Ministeriet med Forslag om, at Lektor, Dr. Kuhr maatte blive udnævnt til Professor i Filosofi fra 1. April 1918 at regne.

I Overensstemmelse hermed meddelte Ministeriet under 1. Maj 1918, at Dr. phil. James Victor Kuhr under 25. April 1918 var bleven udnævnt til Professor i Filosofi ved Universitetet fra 1. s. M. at regne.

19. Dr. phil. Edgar Rubin beskikkes til Lektor i Filosofi.

(Journ. Nr. 214/1918.)

Under 28. Maj 1918 fremsendte det filosofiske Fakultet et Andragende fra Dr. phil. Edgar Rubin om Ansættelse som Lektor i Filosofi med saalydende Anbefaling:

»Idet det filosofiske Fakultet hermed fremsender en Ansøgning fra Dr. phil. Edgar Rubin, skal det paa det allervarmeste anbefale ham til Ansættelse som Lektor i Filosofi ved Universitetet.

Fakultetet kan ganske tiltræde den med Ansøgningen følgende Anbefaling fra Professor Høffding. Det anser Dr. Rubin for en meget fin og skarp filosofisk Begavelse og tror, at hans Ansættelse vil kunne være til megen Gavn for Universitetet. Det vil for Universitetet være en Fordel at kunne disponere over en Lærer, hvem saadanne specielle Undervisningshverv kan overdrages, som de filosofiske Professorer, der altid er stærkt optagne af den propædeutiske Undervisning, ikke vilde kunne overkomme. Men ogsaa bortset fra saadanne praktiske Opgaver maa Fakultetet desuden af rent videnskabelige Grunde sætte megen Pris paa, at en saa lovende ung Videnskabsmand som Dr. Rubin knyttes til Universitetet.

Dette Andragende fremsendte Konsistorium under 15. Juni 1918 til Undervisningsministeriet, idet det udtaltes, at det meget maatte anbefales, at Fakultetets Indstilling toges til Følge. Herved bemærkedes dog, at det herfor var en Forudsætning, at der ikke i den paagældende Anledning søgtes nogen ny Bevilling, men at der af det under Universitetets Udgiftspost h. 1. til Ministeriets Raadighed til videnskabelige Formaals Fremme disponible Beløb kunde tilstaas Dr. Rubin et Honorar, der foresloges bestemt til 2400 Kr. aarlig fra 1. September 1918 at regne.

I Skrivelse af 14. August 1918 meddelte Ministeriet derefter, dels at Kongen under 30. Juli s. A. havde bifaldet, at der af Universitetets Udgiftspost h. 1. tillagdes Dr. phil. Edgar Rubin et Beløb af 2000 Kr. aarlig i 3 Aar fra 1. September 1918 at regne for som Lektor at holde Forelæsninger i Filosofi, dels at Ministeriet under 14. August s. A. havde beskikket Dr. Rubin til Lektor i Filosofi for det nævnte Tidsrum.

20. Rektor, Dr. phil. Karl Hude beskikkes for et Tidsrum af 3 Aar til Lektor i klassisk Filologi.

(Journ. Nr. 281/1918.)

Under 9. September 1918 indgav Rektor, Dr. phil. K. Hude saalydende Andragende til Undervisningsministeriet:

»Herved tillader jeg mig at andrage om, at det fra 1. April 1919 maa blive mig overdraget, foreløbig for et Tidsrum af 3 Aar, mod et passende Honorar fra og med Efteraarssemestret 1919 at holde Forelæsninger og Øvelser i klassisk Filologi ved Universitetet, og skal jeg til Begrundelse heraf anføre følgende:

Siden Professor Gertz' Afgang i Foraaret vil der formentlig være god Brug for en Medhjælp til Vejledning for de filologiske studerende, og det saa meget mere, som Antallet af disse synes at være i Stigende.

Hvad mine Kvalifikationer angaar, tør jeg maaske overlade det filosofiske Fakultet at skønne over disse, idet jeg blot skal anføre, at jeg, der siden 1903 er Medlem af Videnskabernes Selskab, lige siden min Disputats (1888) har leveret videnskabelige Udgaver af græske Forfattere (Thukydides, Herodot, Lysias), for ikke at nævne de talrige Hjælpe-midler ved den højere Undervisning og Oversættelser jeg har publiceret. Hvad jeg selv vilde tillægge ikke ringe Betydning er, at jeg siden Januar 1896 har fungeret som Censor baade i Græsk og Latin ved Skole-embedseksamen, saaledes at jeg ikke staar fremmed overfor den Aand

og Metode, hvori Undervisningen drives i nævnte Fag, og mener med godt Udbytte for de studerende at kunne samarbejde med Professorerne i disse Fag.

Naar jeg har bestemt mig til at indgive dette Andragende, er det først efter at have gjort mig det klart, at en saadan Bivirksomhed, forsaavidt min Arbejdskraft ikke maatte blive svækket ved Sygdom eller lignende, ikke vil gøre noget Afbræk i min Rektor- og Lærergerning (Tiden før den vil selvfølgelig falde udenfor Skoletiden), og den vilde være mig saa meget mere velkommen, som min videnskabelige Produktion til en vis Grad er blevet om ikke standset saa dog hæmmet ved Krigen, under hvilken det ikke som tidligere har været mig muligt ved Rejser at indsamle videnskabeligt Materiale til Løsning af Opgaver, hvis Gennemførelse ikke blot efter min egen Mening vilde ligge mig nær.»

I Anledning heraf udtalte det filosofiske Fakultet i Skrivelse af 24. September 1918 bl. a. følgende:

»Allerede i sin Skrivelse af 3. Januar 1918 har Fakultetet i Anledning af Besættelsen af den ved Professor, Dr. Gertz' Afsked ledigblevne Post udtalt, at det paa Grund af det store Omfang, som Latinundervisningen har antaget, i en nær Fremtid vilde være nødvendigt at søge opnaaet, at der ansættes endnu en Lærer i Faget. Den saaledes paa-pegede meget følelige Trang vilde paa bedste Maade blive afhjulpet, hvis det kunde lykkes at knytte Dr. K. Hude til Universitetet paa den i hans Ansøgning antydende Maade. Fakultetet nærer ingen Tvivl om, at Dr. Hude er den til en saadan Virksomhed bedst kvalificerede Videnskabsmand her hjemme. Fakultetet skal derfor paa det varmeste anbefale, at Rektor, Dr. phil. Karl Hude mod et Honorar af Størrelse som det sædvanlige Lektorhonorar bliver ansat til at holde Forelæsninger og Øvelser i klassisk Filologi.»

Med Skrivelse af 1. Oktober 1918 tilbagesendte Konsistorium Sagen til Undervisningsministeriet, idet det udtaltes, at Konsistorium ogsaa for sit Vedkommende paa det bedste kunde anbefale dens videre Fremme til Ministeriets Velvilje. Under 16. s. M. meddelte Ministeriet derefter, at det var sindet at stille sig imødekommende overfor Andragendet, men at det — da det drejede sig om en Undervisning, der først skulde paabegyndes til Efteraaret 1919 — ikke mente at kunne udvirke allerhøjeste Resolution desangaaende før til Foraaret 1919, naar Finansloven for 1919—20 var vedtaget. I Skrivelse af 24. November 1918 meddelte Rektor Hude imidlertid, at han vilde kunne begynde Undervisningen allerede med Foraarssemestret 1919, og i Skrivelse af 7. December s. A. udtalte Fakultetet, at det af Hensyn til de talrige Studerende med Latin som Bifag vilde være i høj Grad ønskeligt, om Rektor Hudes Undervisning kunde begynde allerede til den anførte Tid. Disse Udtalelser fremsendte Konsistorium derpaa under 3. Januar 1919 til Ministeriet med sin Tilslutning, idet det tilføjedes, at den endelige Størrelse af Rektor Hudes Honorar ikke burde fastsættes til under 2000 Kr. aarlig, og at man derfor gik ud fra, at en eventuel Fastsættelse af Honoraret til et mindre Beløb som Følge af vedkommende Kontos øjeblikkelige Utilstrækkelighed kun blev at anse som rent midlertidig.

I Anledning heraf meddelte Ministeriet under 7. Februar 1919, at

det under 3. s. M. var bifaldet, at der af Universitetets Udgiftspost h. 1. for Finansaarene 1918—19 og 1919—20 udrededes henholdsvis 800 Kr. og 700 Kr., ialt 1500 Kr., som Honorar for Aaret 1919 til Rektor K. Hude for Afholdelse af Forelæsninger og Øvelser over klassisk Filologi for et Tidsrum af 3 Aar fra 1. Februar 1919 at regne. Det tilføjedes herved, at Ministeriet i et Tilfælde som det foreliggende, hvor det drejer sig om at tillade en Mand i en større Embedsstilling ved Siden af denne som Bibeskæftigelse at udøve Lærervirksomhed ved Universitetet, maatte for-mene, at et Honorar paa 1500 Kr. vilde være passende.

Forsaavidt angaar Aaret 1920 anmodede Ministeriet under 12. Septem-ber 1919 Universitetskvæsturen om af det ved Docent Chr. Winthers Af-gang ledigblevne Beløb paa Universitetets Udgiftspost h. 1. for Finansaaret 1919—1920 at udbetale 125 Kr. i hver af Maanederne Januar, Februar og Marts 1920 som Honorar til Rektor Hude for Afholdelsen af de ommeldte Forelæsninger og Øvelser. Da der derimod ikke var blevet anvist noget Beløb for Tiden efter 1. April 1920, anholdt Konsistorium i Skrivelse af 20. April 1920 om, at Udbetalingen maatte blive fortsat. Konsistorium udtalte derhos, at det endnu en Gang fandt at burde paapege, at det hidtilværende Honorar af 125 Kr. maanedlig — selv naar det tages i Betragtning, at Lektor Hude beklæder et større Embede som Hovedstil-ling — syntes ganske uforholdsmæssigt lavt, navnlig henset til de Løn-ninger og Honorarer, som ved Lov om Statens Tjenestemænd af 12. Sep-tember 1919 er normeret for de af denne Lov omfattede offentlige Tje-nesteydelser. Konsistorium henstillede derfor, om det paagældende Ho-norar ikke maatte kunne undergives en passende Forhøjelse fra 1. April 1920, eventuelt ved Optagelse af en dertil sigtende Bevilling paa Tillægs-bevillingslovforslaget. I Skrivelse af 14. Juni 1920 meddelte Ministeriet derefter, at der foreløbig fra 1. April 1920 at regne som hidtil vilde blive udbetalt Rektor Hude et Honorar af 125 Kr. maanedlig.

21. Dr. phil. Arthur Emanuel Christensen ansættes som Professor extraordinarius i iransk Filologi.

(Journ. Nr. 173/1917, 282/1917 og 218/1919.)

Under 19. April 1917 indgav det filosofiske Fakultet saalydende An-dragende:

»I Anledning af de medfølgende efter Professor Axel Olriks Død til Fakultetet indkomne Ansøgninger fra to af vore Folkemindeforskere, Dr. phil. Arthur Emanuel Christensen og Dr. phil. Adjunkt Henrik Ussing, om Ansættelse ved Universitetet skal Fakultetet udtale følgende.

Dr. Arthur Christensen hører ubetinget til de bedste blandt de yngre Videnskabsmænd her til Lands. I sit Hovedfag som Iranolog har han efterhaanden udviklet sig til en virkelig Kapacitet og udgivet et betyde-ligt Antal værdifulde Skrifter, der ogsaa har fundet Anerkendelse i Ud-landet. Flere af hans Arbejder har fundet Optagelse i Videnskabernes Selskabs Skrifter, saaledes »L'Empire des Sassanides. Le Peuple, l'Etat, la Cour« og et Par Arbejder, som er Frugter af en Rejse i Persien i Aaret 1914, og som paa en meget fordelagtig Maade vidner om, hvor ualmin-delig godt udrustet han var til de vanskelige Opgaver (bl. a. Dialekt-

beskrivelse og Optegnelse af Folkeeventyr), han tildels under meget besværlige ydre Forhold stod overfor. Hans Produktion omfatter, som det ses af den Oversigt, han selv har givet i sin Ansøgning, de forskellige Sider af iransk Sprog, Historie og Kultur, og en Række af hans Arbejder (opregnede paa hans Ansøgnings tredje Side) bevæger sig helt og holdent paa Folkemindevidenskabens Grund. Ved Siden deraf har han godtgjort sin ualmindelige Arbejdskraft ved at udgive flere dygtige Skrifter om den moderne Folkepsykologi.

Hele denne usædvanlig fortjenstfulde videnskabelige Virksomhed har forlængst tildraget sig det filosofiske Fakultets Opmærksomhed, og Fakultetet har længe næret Ønske om under en eller anden Form at vinde denne Kraft for Universitetet og sætte Dr. Arthur Christensen i Stand til at kunne anvende sin hele Tid til sine videnskabelige Studier, medens han nu er nødsaget til at skaffe sig det nødvendige Underhold ved andet Arbejde, der ikke blot begrænser Tiden for hans Studier paa følelig Maade, men ogsaa medfører en Anspændelse af hans Arbejdskraft, som han ikke vedblivende vil kunne præstere. Naar Fakultetet ikke tidligere har gjort noget Forsøg paa at bringe dette Ønske til Udførelse, har Grunden været den, at man ikke øjnede nogen Mulighed for at skaffe Dr. Arthur Christensen Plads indenfor den ved Forholdenes Natur givne Ramme for Universitetets Virksomhed. Efter det smertelige Tab, som Fakultetet har lidt ved Professor Axel Olriks Død, forekommer det imidlertid Fakultetet rimeligt at søge Dr. Arthur Christensen knyttet til Universitetet under særlig Paaberaabelse af hans Studiers Retning mod Folkemindevidenskaben. Fakultetet har i sin Tid under Overvejelserne af en Normeringsplan udtalt Ønske om, at Lærerposten i Folkemindevidenskaben maatte blive fast, og samtidig fremhævet, at denne Post ikke ensidigt burde være begrænset til de nordiske Folkeminder, men have en mere omfattende og almindelig Karakter (hvad den, takket være Professor Axel Olriks vide Udsyn, ogsaa hidtil faktisk i stor Udstrækning har haft). Til at beklæde en saadan Post i almindelig Folkemindevidenskab er en Iranolog ingenlunde uegnet, da Persien betegner et Centralpunkt i en sammenlignende Behandling af Folkefortællinger og Eventyr, og Universitetet vilde ved Dr. Arthur Christensens Ansættelse i en saadan Stilling have den Fordel tillige at kunne byde de Studerende en Vejledning i de paa saa mange Maader højst vigtigste iranske Sprog, som næppe paa nogen anden Maade vilde kunne blive repræsenterede ved Universitetet.

Hvad den anden Ansøger, Dr. Henrik Ussing, angaar, skal Fakultetet ingenlunde benægte, at han i og for sig maa siges at være kvalificeret til at beklæde en saadan Lærerpost som den, hvorom han søger. Han har ved sin Disputats og flere andre Afhandlinger — hvorom der kan henvises til hans Ansøgning — vist, at han er i Besiddelse af grundige og ret alsidige Kundskaber (Sagnhistorie, nordisk Kulturhistorie, Stedsnavnestudier, dansk Litteraturhistorie), samt at hans Opfattelse er præget af Modenhed, hans Metode af sund Sans. Og man kan som en særlig Fortjeneste fremhæve hans ihærdige Syslen med og Samlearbejde med Hensyn til Almuens Levevis, Sæd og Tro, Sprog og Bebyggelse.

Idet Dr. Ussings Studier bevæger sig paa det nordiske Omraade, staar de utvivlsomt nærmere ved, hvad der hidtil har været og som Regel bør

være det centrale i en Lærerpost for Folkeminder ved vort Universitet, end Tilfældet kan siges at være med Dr. Arthur Christensen. Men paa den anden Side foreligger der hidtil næppe noget Bevis paa, at Dr. Ussing tillige vilde kunne give Posten den almindelige Karakter, som Fakultetet ønsker. Og da det desuden forekommer Fakultetet at være hævet over al Tvivl, at Dr. Arthur Christensen er en langt betydeligere Videnskabsmand end Dr. Ussing, skal Fakultetet herved indstille, at Dr. Arthur Christensen ansættes som Professor extraordinarius i almindelig Folkemindevidenskab og iransk Filologi.»

Dette Andragende fremsendtes under 20. Juni 1917 af Konsistorium til Undervisningsministeriet, idet det under Henvisning til, at det af Professor extraordinarius, Dr. Axel Olrik hidtil beklædte ekstraordinære Professorat var bortfaldet ved hans Død, indstilledes, at der paa Finanslovforslaget for 1918—19 søgtes tilvejebragt Hjemmel for Oprettelsen af et ekstraordinært Professorat for Dr. Arthur Christensen som af Fakultetet foreslaaet. I Anledning heraf tilskrev Ministeriet under 12. Juli s. A. Konsistorium, at det ikke fandt Anledning til Oprettelsen af et saadant Professorat.

Under 24. Oktober 1917 indsendte Dr. Arthur Christensen derefter saalydende Andragende:

»Undertegnede, Dr. phil. Arthur Emanuel Christensen, tillader sig herved ærbødigt at andrage det høje Ministerium om Ansættelse som Docent i iransk Filologi ved Københavns Universitet.

Jeg har i de sidste 14 Aar (siden Efteraaret 1903) paa Københavns Universitet holdt Forelæsninger (over den persiske Poesis Historie, Persiens Historie i Oldtiden, Bagdadkalifatets Kulturhistorie, det moderne Persien) og Øvelser i Nypersisk, i de senere Aar tillige i Pehlevi.

Samtidig har jeg gennem en Række skriftlige Arbejder fremlagt Resultaterne af mine Studier paa den iranske Filologis Omraade, Studier, som jeg har fortsat, efter at Hensynet til Udkommet fra 1907 havde gjort det nødvendigt for mig at stille en betydelig Del af min Tid og min Arbejdsevne i den praktiske Bladvirksomheds Tjeneste. Jeg har saaledes i en Aarrække forceret min Arbejdskraft til den yderste Grænse for at forene disse paa vidt forskellige Omraader beroende Virksomheder, af hvilke den videnskabelige krævede en stadig fortsat Tilegnelse paa den iranske Filologis mange Underdiscipliners og Grænsediscipliners Omraader samtidig med, at jeg fortsatte mine selvstændige Forskninger og min derpaa baserede videnskabelige Produktion. Jeg maa imidlertid være forberedt paa, at jeg ikke paa ubegrænset Tid kan vedblive at drive mit videnskabelige Arbejde med samme Intensitet og samtidig tilfredsstille de Krav til Arbejdsevne, som den journalistiske Virksomhed stiller.

Allerede som Student dyrkede jeg orientalske Studier, særlig Arabisk og Persisk, i hvilke Sprog Professor A. van Mehren var min Lærer. Mine første Forsøg paa selvstændige Arbejder paa disse Omraader — af hvilke Persisk snart samlede min største Interesse — var to Smaaskrifter: »Fortællinger og Fabler af persiske Rammeværker« og »Firdusi: Beschen og Menische, en Episode af Schahname, oversat« (Studier fra »Sprog og Oldtidsforskning«, Nr. 40 og 46).

Da jeg i Januar 1900 havde afsluttet mit Eksamensstudium med Skoleembedseksamen, satte forskellige Rejseunderstøttelser mig i Stand til først ved kortere Studieophold i London og Paris at samle Materiale til en Afhandling for Doktorgraden og dernæst at opholde mig et Semester i Berlin for ved »Seminar für orientalische Sprachen« at dyrke moderne Persisk samtidig med, at jeg studerede nypersiske Tekster under Vejledning af Dr. F. C. Andreas. I 1903 erhvervede jeg Doktorgraden for Afhandlingen »Omar Khajjams Rubaijat, en litterærhistorisk Undersøgelse«, af hvilken der Aaret efter udkom en omarbejdet Udgave paa Fransk (*Recherches sur les Rubaiyat de Omar Hayyam*) paa Carl Winters Forlag i Heidelberg. Disse Forstudier til denne Afhandling havde ført mig ind paa en mere indgaaende Beskæftigelse med den ældre førklassiske nypersiske Lyrik samt med Kultur og Aandsliv i den islamitiske Middelalder. Saadanne Emner behandlede jeg i »Fra Samanidernes Tid, Kulturskitser fra Orientens Middelalder« og »Hofdigtning og Digterhoffer hos Perserne« (»Stud. fra Sprog- og Oldtidsforskning« Nr. 61 og 66), fremdeles i »Die Moschee Makh in Bokhara« (»Orien. Litteratur-Zeitung«, 1904) og »Muhammedanske Digtere og Tænkere« (G. B. N. F. 1906). I en Artikel »Afzal Kaschi, en persisk filosofisk Epigramdigter« (»Dansk Tidsskrift«, 1904) bragte jeg en Oversættelse af nogle uudgivne Digte af denne mystiske Digter. En anden Frugt af Forarbejderne til min Doktorafhandling var Fremdragelsen af en kort filosofisk Afhandling af Omar Hayyam, som jeg fandt i et Haandskrift paa Bibliotheque Nationale i Paris og offentliggjorde i fransk Oversættelse i »Le Monde Oriental« for 1906 (»Un traite de metaphysique de Omar Hayyam). Andre Emner behandlede jeg i »Lidt om persisk Kunstindustri« (»Tidsskrift for Industri«, 1907), »Tusind og een Nats Bagdad« (»Tilskueren«, 1908), »Some Notes on Persian Melody-Names of the Sasanian Period« (»Dastur Hoschang Memorial Volume«, Bombay 1909) og »Orientalsk Musikkultur« (»Ord och Bild«, 1910).

Efter at have sat mig noget ind i Oldpersisk og Avestisk tilbragte jeg i 1905 et Semester i Göttingen, beskæftiget med Studiet af Pehlevi under Vejledning af F. C. Andreas, der var bleven ved Universitetet som Professor i forasiatiske Sprog. Som et første Resultat af mine Studier i det zoroastriske Irans Sprog og Historie fremkom i 1907 i Videnskabernes Selskabs Skrifter »L'Empire des Sassanides. Le Peuple, l'Etat, la Cour«, et Forsøg paa en Sasanidetidens Kulturhistorie. Hertil sluttede sig »Romanen om Bahram Tschobin, et Rekonstruktionsforsøg« (»Stud. fra Sprog- og Oldtidsforskning«, Nr. 75).

I de følgende Aar var det navnlig iransk Sagnhistorie og iranske Folkeminder, der optog mig. Allerede i 1905 havde jeg i »Danske Studier« offentliggjort en Artikel om »Persiske og nordiske Sagn«, og samme Aar offentliggjorde jeg i »Nordisk Tidsskrift«: Rustem og Sohrab, Prøve paa en dansk Firdusi-Oversættelse. I 1910 skrev jeg i »Nordisk Tidsskrift for Filologi« om »Det mediske Dynasti hos Herodot og Ktesias« og om »Alexander den Store i den orientalske Overlevering«. Fra 1913 har jeg med Støtte af Carlsbergfondet foretaget indgaaende Studier over den iranske Sagnhistorie og Heltedigtning. Dette Arbejde er ført saa vidt, at et første Bind (»Les Types du premier homme et du premier roi dans l'histoire legendaire des Iraniens, 1. partie: Gajomard, Masjaj et Masjanaj,

Hosang et Taxmoruw») er under Trykning — det udkommer i de af Professor Lundell i Uppsala udgivne »Archives d'Etudes orientales« —, og betydelige Forarbejder til de følgende Bind er gjorte. Mine sagnhistoriske Studier førte mig paa forskellige Punkter ud over det specielt iranske Sagnomraade og bragte mig til at sysle med Tanken om en Fornyelse af den sammenlignende Sagnforskning paa virkelig videnskabelig Basis. Som et Forsøg i den Retning offentliggjorde jeg i »Danske Studier« for 1915 Afhandlingen »Trebrødre og Tobrødre-Stamsagn, en Studie i sammenlignende Sagnforskning«. En mindre Afhandling om »Persiske Baaltændingsfester« fremkom 1915 i »Vor Tid«, en anden »Reste von Manu-Legenden in der iranischen Sagenwelt« i »Festschrift Friedrich Carl Andreas« 1916.

I en vis Sammenhæng med disse Studier over persiske Folkeminder staar mine Undersøgelser over religionshistoriske Emner. I 1903 havde jeg i »Nordisk Tidsskrift« skrevet om »Schiismen, den persiske National-religions Udvikling«. I samme Tidsskrift for 1911 gjorde jeg i »En moderne orientalsk Religion« Rede for Babi-Behaismen. I »Le Monde Oriental« for 1911 meddelte jeg nogle »Remarques critiques sur le Kitab bayani-l-adyan d'Abul-Maâli«. Af dette nypersiske religionshistoriske Skrift offentliggjorde jeg i 1916 en Oversættelse (»Abul-l-Maâli's Fremstilling af Religionerne«) i »Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning«, Nr. 101.

Imidlertid havde en Understøttelse fra Carlsbergfondet sat mig i Stand til i 1914 at foretage en ca. 6 Maaneders Rejse til Nordpersien og russisk Turkestan. Jeg havde forberedt mig til denne Færd ved et nyt, kortere Ophold i Göttingen i 1913, under hvilket jeg under Professor Andreas' Vejledning satte mig ind i moderne persiske Dialekter. Jeg benyttede Lejligheden til hos Professor Andreas at studere nogle af de soghdiske Tekster, som de senere Aars Udgravninger i Centralasien havde bragt frem. Frugten af min persiske Rejse var — foruden to Artikler i »Geografisk Tidsskrift«: »Lidt persisk Folkepsykologi« (1914) og »Oasen Merv og dens Ruinmarker« (1917) — Afhandlingen »Le dialecte de Samuan. Essai d'une grammaire sammanie avec un vocabulaire et quelques textes, suivi d'une notice sur les patois de Sangsar et de Lasgird«, der fremkom i Videnskabernes Selskabs Skrifter i 1915, og en Samling persiske Fortællinger i Overgangssproget, som jeg har nedskrevet i Teheran, efter mundtlig Diktat, og hvoraf en Udgave med Oversættelse og folkloristiske Noter er i Trykken og vil fremkomme i Videnskabernes Selskabs Meddelelser under Titlen »Contes persans en langue populaire«.

Sammen med Docent, Dr. J. Østrup har jeg i Videnskabernes Selskabs Oversigter for 1915 udgivet »Description de quelques manuscrits orientaux appartenant a la Bibliothèque de l'Université de Copenhague«.

For Fuldstændigheds Skyld kan jeg nævne, at jeg har behandlet politisk-filosofiske Emner — foruden i forskellige mindre Afhandlinger — i følgende Skrifter: »Politik og Massemoral« (1911), hvoraf en tysk og en engelsk Oversættelse foreligger, og »Engelsk og Tysk Folkeaand. Kultur og Verdenskrig« (1915), som er bleven oversat paa Svensk.«

Dette Andragende ledsagede det filosofiske Fakultet med følgende anbefaling:

»Idet Fakultetet hermed fremsender en Ansøgning fra Dr. phil. Arthur Emanuel Christensen om Ansættelse som Docent i iransk Filologi ved Københavns Universitet, medgiver det denne Ansøgning sin varmeste Anbefaling.

Dr. Arthur Christensen er en baade herhjemme og i Udlandet højt anset Forsker, hvis Virksomhed Fakultetet har fulgt med den største Interesse. Fakultetet kan ikke noksom beundre den ægte videnskabelige Udholdenhed og Energi, hvormed Dr. Christensen samtidig med, at han maatte tjene sit Udkomne ved Arbejde af anden Art, har formaaet at gennemføre sine Studier og udsende det ene værdifulde Arbejde efter det andet, saa at hans Produktion nu omfatter ikke blot de forskellige Sider af iransk Aandsliv, Historie, Kultur, Litteratur, Folkeminder, Religion, men ogsaa hele den sproglige Side af den iranske Filologi fra Oldtids-sprog til Nutidsdialekter. Han har ikke ladet sig skræmme hverken af indre eller af ydre Vanskeligheder; under ugunstige ydre Forhold har han i Iran selv gennemført Dialektstudier med rigt Udbytte, og han er trængt ind i Studiet af et af de vanskeligste Sprog, en indoeuropæisk Sprogforsker kan blive stillet overfor, det middelpersiske Sprog Pehlevi, hvis Betydning for hele den orientalistiske Videnskab ikke let kan anslaaes for højt.

Fakultetet har længe næret Ønske om at se en saa betydelig videnskabelig Kraft knyttet til Universitetet og det saa meget mere, som man maatte befrygte, at Dr. Arthur Christensen ikke i Længden vilde kunne vedblive at udholde den Anspændelse, som hans dobbelte (praktiske og videnskabelige) Virksomhed paalagde ham. Naar Fakultetet ikke allerede for lang Tid siden har gjort Forsøg paa at virkeliggøre dette Ønske, ligger det i, at man har næret nogen Betænkelighed ved at foreslaa en Docentur i iransk Filologi. Dette Fags videnskabelige Betydning baade med Hensyn til Kulturhistorie og Sproghistorie er ganske vist hævet over enhver Tvivl, og Faget er da ogsaa i Udlandet Genstand for den omhyggeligste Pleje. Ligeledes er det indlysende, at netop dansk Videnskab har en særlig Anledning til at bestræbe sig for at løfte den berømmelige Arv, som paa dette Omraade er efterladt os af vore store Sprogforskere Rask og Westergaard. Men Fakultetet holdtes dog tilbage fra at foreslaa at oprette en Lærerplads for Dr. Arthur Christensen ved Hensynet til, at der var andre Fag, der kunde stille større Krav end det Iranske paa at komme i Betragtning.

Derimod mente Fakultetet efter Professor Axel Orlriks Død under særlig Betoning af den folkloristiske Side af Dr. Arthur Christensens Studier at turde indstille, at Dr. Christensen ansattes som Professor i almindelig Folkemindevidenskab og iransk Filologi, uden Hensyn til, at Folkemindevidenskaben ved vort Universitet ogsaa efter Fakultetets Mening i Reglen bør have sit Tyngdepunkt paa nordisk Omraade. Da Ministeriet imidlertid ifølge sin Skrivelse af 12. Juli d. A. ikke har ment at kunne gaa ind paa denne Indstilling, anser Fakultetet det for sin Pligt saa varmt som muligt at anbefale Dr. Christensens Ansøgning om en Docentur i iransk Filologi for paa denne Maade at sikre hans fortsatte videnskabelige Arbejde og lade det komme vort Land og vort Universitet tilgode. I Henhold hertil anbefaler Fakultetet indtrængende,

at der oprettes en ekstraordinær Docentur i Iransk, og at Dr. Arthur Christensen ansættes deri.«

Under 9. November 1917 fremsendte Konsistorium Dr. Christensens Andragende og Fakultetets Skrivelse til Ministeriet med den varmeste Anbefaling af, at Andragendet søgtes imødekommet ved Fremsættelse af Ændringsforslag til Finanslovforslaget for 1918—19 om Oprettelsen af et personligt Docentur for Dr. A. Christensen i iransk Filologi. Herpaa svarede Ministeriet under 3. December s. A., at man i hvert Fald ikke i det paagældende Aar saa sig i Stand til at søge saadan Bevilling.

Den 2. April 1918 indgav Dr. Christensen derpaa saalydende Andragende om Ansættelse som Professor extraordinarius i iransk Filologi:

»Undertegnede, Dr. phil. A. E. Christensen, tillader sig herved ærbødigt at andrage det høje Ministerium om en Ansættelse som Professor i iransk Filologi ved Københavns Universitet, idet han med Hensyn til sine Studier og sin videnskabelige Virksomhed henviser til de i en tidligere Ansøgning anførte Enkeltheder. Til den heri meddelte Fortegnelse over videnskabelige Arbejder kan nu føjes følgende:

Om Lægekunst hos Perserne (Medicinsk-historiske Smaaskrifter ved Vilh. Maar, Nr. 18) 1917.

Contes persans en langue populaire, publiés avec une traduction et des notes (Det kgl. danske Videnskabernes Selskabs historisk-filologiske Meddelelser I, 3). 1918.

Lidt om vandrende Motiver i Evald Tang Kristensens Molbo- og Aggerbohistorier (Festskrift til Evald Tang Kristensen), 1917.

En Skildring af min videnskabelige Rejse til Persien i 1914 vil i Løbet af April udkomme paa den Gyldendalske Boghandels Forlag under Titlen: Hinsides det kaspiske Hav.

I 1917 ansøgte jeg efter Raad fra venligsindet Side — under Henblik paa de særlige Forhold, hvorunder Andragendet fremkom — om en Ansættelse som Docent i iransk Filologi. Da imidlertid de økonomiske Kaar, som Stillingen som Docent vilde byde mig, kun vilde tillade mig delvis at frigøre mig for de Virksomheder, der optager en saa betydelig Del af den Tid og Arbejdskraft, som jeg gerne helt vilde hellige den videnskabelige Forskning, formener jeg, at det i Betragtning af min allerede fremrykkede Alder saavel som i Betragtning af min litterære Produktion og 15 Aars Virksomhed som Privatdocent ikke vilde være ubilligt, at jeg nu ansøger om et Professorat.«

Med Hensyn til dette Andragende udtalte det filosofiske Fakultet under 12. April 1918 følgende:

»Idet Fakultetet hermed tjenstligt fremsender en Ansøgning fra Dr. phil. Arthur Christensen om Ansættelse ved Universitetet som Professor i iransk Filologi, skal det minde om, at det allerede tidligere, senest i Anledning af en i Oktober 1917 af Dr. Arthur Christensen indgiven Ansøgning om Ansættelse som Docent i iransk Filologi, har haft Lejlighed til overfor det høje Ministerium at udtale sig om Ansøgerens usædvanlige Kvalifikationer. Idet Fakultetet tillader sig at henvise til

disse tidligere Udtalelser, skal det blot tilføje, at de af Dr. Arthur Christensen siden da udgivne nye Arbejder, som han anfører i sin Ansøgning, yderligere har bestyrket Fakultetets Overbevisning om, at Dr. Arthur Christensen er en saa fremragende videnskabelig Kraft, at det maa være yderst magtpaaliggende at søge ham knyttet til Universitetet.

Naar Dr. Arthur Christensen, der ifjor kun søgte om at blive Docent, i Aar har besluttet sig til at søge om at blive Professor (extraordinarius), skal Fakultetet udtale, at det ikke nærer den ringeste Tvivl om, at Dr. Arthur Christensen fuldtud er værdig til et Professorat. Fakultetet var ikke fremmed for den Henstilling, som ifjor bestemte Ansøgeren til kun at søge om en Docentur; men for Fakultetet saavel som for de Medlemmer af Fakultetet, fra hvem Henstillingen udgik, var det herved udelukkende Hensigtsmæssighedsgrunde, som var afgørende. Og Fakultetet, der fuldtud anerkender Vægten af de personlige Grunde, som i Aar har bevæget Ansøgeren til at fravige den omtalte Henstilling, skal nu med Henblik paa Dr. Arthur Christensens solide videnskabelige Position og hans forudgaaende Virksomhed som Privatdocent paa det varmeste anbefale, at den Lærerpost, som søges oprettet for ham, maa blive et Professorat. Kun under Forudsætning af, at en Ansættelse i denne Form skulde støde paa uovervindelige Vanskeligheder, anbefaler Fakultetet subsidiært, at der i det mindste maa oprettes en Docentur for ham.«

»Den saaledes foreliggende fornyede Indstilling om Dr. Arthur Christensens Ansættelse ved Universitetet fremsendte Konsistorium under 15. Juni 1918 til Undervisningsministeriet med følgende Bemærkninger:

»Man maa lægge den største Vægt paa, at Dr. Arthur Christensen nu opnaar den Lærerstilling, hvortil hans store videnskabelige Dygtighed allerede længe har kvalificeret ham. Under Hensyn til det i hans Andragender og det filosofiske Fakultets Erklæringer om hans betydelige videnskabelige Virksomhed — derunder 15 Aars Virksomhed som Privatdocent ved Universitetet — oplyste, maa man endvidere anse det for rigtigt, at den Lærerstilling, der oprettes for ham, bliver et Professorat«.

Paa Finansloven for 1919—20, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg A., Sp. 1395—98, blev der givet Bevilling til Oprettelse af det ansøgte ekstraordinære Professorat. Under 6. Maj 1919 udnævntes derpaa Dr. phil. Arthur Christensen til Professor extraordinarius i iransk Filologi fra 1. April 1919 at regne.

22. Ordningen af den praktiske Sprogundervisning i Tysk. Dr. phil. Louis Bobé beskikkes for et Tidsrum af 3 Aar til Lektor i Tysk.

(Journ. Nr. 217/1916 og 296/1918.)

(Jfr. Aarbogen for 1915—20, Bind I, Side 288—91.)

Under 15. Maj 1916 tilskrev det filosofiske Fakultet Konsistorium saaledes:

»I Besvarelse af Konsistoriums Skrivelse af 14. April d. A. tillader Fakultetet sig foreløbig at indstille, at de Studerende, som melder sig til den praktiske Sprogundervisning i Tysk, inddeles i Hold normalt paa 10 Deltagere, hvorfra dog Forholdene kan nødvendiggøre smaa Afvigelse-

ser; man tænker sig Fordelingen paa Holdene foretaget efter de Studerendes forskellige Standpunkt, Begyndere og Viderekomne, og at hvert Hold faar 2 sammenhængende Timer ugentlig, anvendte dels til Gennemgang af Hjemmestile, dels til Øvelser i mundtlig Brug af det fremmede Sprog, saaledes at der bliver 15 Dobbelttimer pr. Semester.

Da det er vanskeligt at faa kompetente Lærere til at paatage sig Undervisningen for 5 Kr. pr. Time, en Betaling, som Fakultetet ogsaa tidligere har ment at maatte betegne som utilfredsstillende, jfr. Fakultetets Skrivelse til Ministeriet af 14. December f. A., skal Fakultetet her ved foreslaa, at der sker Forespørgsel til Ministeriet, om man foreløbig kunde sætte Timebetalingen for indtil 2 Hold af Viderekomne til 6 Kr. Timen (og til 5 Kr. Timen for de øvrige Holds Vedkommende), idet man forventer, at i hvert Fald det første Aar den bevilgede Sum ikke derved vil blive overskredet, og idet man tillader sig at henvise til, hvad der er udtalt i Anmærkningen paa Finansloven, at Betalingen for de nævnte Timer ikke skønnes at burde sættes under 5 Kr. Timen.

Da det fremdeles utvivlsomt vil lette Sagens Gennemførelse, hvis der gives denne Lærerstilling en bestemt Betegnelse, skal man foreslaa — forsaavidt det ikke er muligt her at indføre den ved andre Universiteter for slige Sproglærere hævdvundne Lektor-Titel — at disse Lærere saavel som Lærerne i andre Sprog, der lønnes med Timebetaling (saaledes i Latin og Græsk), benævnes med Titlen »Universitets-Adjunkt«.

Fakultetet skal dernæst indstille, at Timerne i første Række overdrages til Hr. Dr. phil. Louis Bobé, idet man forbeholder sig til Efteraaret, hvis det viser sig nødvendigt, at indstille flere andre.

Hvad endelig angaar Spørgsmaalet om Anvendelsen af de 480 Kr. af Kommunitetets Midler til Uddeling af Fripladser, mener Fakultetet, at Fremgangsmaaden bør være denne, at Bevillingen af Fripladser indenfor et enkelt Semester aldrig bør overstige Halvdelen af den nævnte Sum, og at Fripladserne skal bortgives af Fakultetet til de mest trængende af de Studerende og kun efter Ansøgning paa sædvanlig Maade ledsaget af testimonium paupertatis, hvorom Fakultetet derefter nærmere vilde have at gøre Indberetning til Konsistorium.

Sagen fremsendes under 2. Juni 1916 til Undervisningsministeriet med Konsistoriums Tilslutning, idet det med Hensyn til Fakultetets Forslag om at give Lærerstillingen en bestemt Betegnelse tilføjes, at Konsistorium maatte ønske at undergive dette Forslag en nærmere Overvejelse og derfor forbeholdt sig senere at fremkomme med Indstilling derom. Undervisningsministeriet tilskrev derefter under 16. Juni 1916 Konsistorium saaledes:

»I Skrivelse af 2. d. M. har d'Hrr. Rektor og Professorer udbedt sig Ministeriets Approbation paa et af det filosofiske Fakultet fremsat Forslag angaaende dels den nærmere Ordning af den praktiske Sprogundervisning i Tysk ved Universitetet, hvortil der som Timebetaling for Lærere paa Finansloven for indeværende Finansaar er bevilget 600 Kr. som 1. Del af en foreløbig for 3 Aar given Bevilling paa 600 Kr. aarlig, dels Spørgsmaalet om, hvorledes der vil være at forholde med Bortgivelsen af de 20 Fripladser à 12 Kr. halvårlig ved nævnte Undervisning, for hvis Udredelse af Kommunitetets Midler der ved en ligeledes for 3

Aar gældende Bevilling paa 480 Kr. aarlig er tilvejebragt Hjemmel ved samme Finanslov.

I Overensstemmelse med Deres Indstilling bifalder Ministeriet herved:

at Undervisningen af de Studerende i første Række overdrages til Dr. phil. Louis Bobé, hvorved tilføjes, at man senere forventer at modtage Indstilling om, til hvilke andre den paagældende Undervisning tænkes overdraget;

at Deltagerne i Undervisningen deles i Hold paa ca. 10 Studerende efter deres forskellige Standpunkt, Begyndere og Viderekomne;

at Honoraret til Læreren foreløbig sættes til 6 Kr. pr. Time for indtil 2 Hold af Viderekomne og til 5 Kr. pr. Time for de øvrige Hold, samt

at det overlades til Fakultetet paa Grundlag af sædvanlige Ansøgninger fra de Studerende at fordele de omhandlede 20 Fripladser i hvert Semester.«

Under 27. September 1918 indgav det filosofiske Fakultet derefter saalydende Andragende:

»Fakultetet tillader sig herved at andrage om, at der ved anden Behandling af Finanslovsforslaget for 1919—20 maa blive optaget en Bevilling, som muliggør Fortsættelsen af den praktiske Sprogundervisning i Tysk ved Universitetet, der hidtil er foregaaet paa Grundlag af en ved Finansloven for 1916—17 given og med indeværende Finansaar udløbende treaarig Bevilling.

Undervisningen har i det forløbne Treaar med Ministeriets Approbation (jfr. Ministeriets Skrivelse af 16. Juni 1916) været overdraget til Dr. phil. Louis Bobé. Deltagerne i Undervisningen har været delt i Hold paa ca. 10 Studerende efter deres forskellige Standpunkt, Begyndere og Viderekomne. Honoraret til Læreren har været sat til 6 Kr. pr. Time for indtil 2 Hold af Viderekomne og til 5 Kr. pr. Time for de øvrige Hold. Udgiften hertil har været tilvejebragt dels ved en Bevilling paa Finansloven paa 600 Kr. aarlig, dels ved, at de Studerende, som deltog i Øvelserne, betalte et Kontingent paa 12 Kr. halvaarlig. For Betalingen af dette Kontingent har aarlig indtil 20 mindre bemidlede Studerende kunnet opnaa Fritagelse ifølge en ved Finansloven given Bevilling paa 480 Kr. (af Kommunitetets Midler) til saadanne Fripladser.

Antallet af Deltagere, der har svinget noget, er i indeværende Semester 35, fordelt paa 4 Hold, og Undervisningen omfatter 2 Timer ugentlig for hvert Hold. Da en Undervisning af dette Omfang kan overkommes af en enkelt Lærer, har den Tanke, der oprindeligt regnedes med, at man foruden Dr. Bobé maatte ansætte ogsaa andre Lærere, ikke krævet sin Virkeliggørelse. Men det har paa den anden Side vist sig, at der er Brug for praktiske Kursus i hvert Semester. De udgør et nødvendigt og uundværligt Led af Universitetets Undervisning, og Fakultetet maa derfor meget indtrængende indstille, at deres Fortsættelse muliggøres.

Dette vil imidlertid kræve ikke blot en Fornyelse, men en Forhøjelse af Lærerens Honorar. Naar henses til, at Undervisningen af Læreren kræver et Hjemmearbejde med Stilretning, der beslaglægger mindst lige-

saa megen Tid som selve Undervisningen paa Universitetet, maa det siges, at den fastsatte Betaling allerede i 1916 var for lav; og da alle Pengeforhold siden den Tid er saa stærkt forrykkede, er det Honorar, der opnaas ved den hidtidige Ordning, nu et alfor ringe Vederlag for Dr. Bobés fortjenstfulde Arbejde. Og da Fakultetet i høj Grad maa ønske at bevare ham for Universitetet, skal man tillade sig at foreslaa, at Dr. Bobé ansættes som Lektor i Tysk for tre Aar med det sædvanlige Lektorhonorar, der søges bevilget paa Finansloven, idet samtidig Betalingen for Undervisningen fra de Studerendes Side bortfalder.

Naar Fakultetet ønsker, at Dr. Bobé maa blive ansat som Lektor, er det ikke Meningen dermed at sideordne ham med de Lektorer, hvis Opgave er af strængt videnskabelig Art (saaledes som, indenfor vort Fakultet, Dr. Rubins Lektorat), men med de Lektorer, hvis Opgave er overvejende praktisk, saaledes som de fremmede Lektorers, der ved de fleste udenlandske Universiteter spiller saa stor og berettiget en Rolle, og som heller ikke er helt ukendte hos os (vi har jo i det mindste en Lektor i Svensk, Dr. phil. Fru Valfrid Palmgren Munch-Petersen). At Dr. Bobés (iøvrigt meget fortjenstfulde) selvstændige videnskabelige Virksomhed ligger paa et andet Omraade (Personal- og Kulturhistorie), er derfor ikke nogen Indvending; han har de Kvalifikationer, der plejer at kræves af saadanne praktiske Lektorer: en Sprogbeherskelse som hos den indfødte og en akademisk litterær og filologisk Uddannelse.

Hvis Dr. Bobé ansættes som Lektor, bør man naturligvis fortsætte den praktiske Undervisning i samme Spor og samme Omfang som hidtil; han maa altsaa være forpligtet til at holde praktiske Øvelser, derunder Stiløvelser, to Timer ugentlig med hvert af indtil 4 Hold, der ikke uden Fakultetets Samtykke bør være større end paa 10 Deltagere; Semestret bør herved ligesom hidtil regnes for 15 Uger, saa at det samlede Timetal for 4 Hold bliver 240 Timer aarlig. Men ved Siden deraf maatte det kunne paalægges ham at holde enkelte Forelæsninger eller lidt videregaaende Øvelser af den Art, som plejer at holdes af fremmede Lektorer, f. Eks. Forelæsninger paa Tysk over litteraturhistoriske Emner (Dr. Bobé vides i en længere Aarrække at have beskæftiget sig med Gellert, Klopstock, Göttinger-Digterne, Herder, Wieland og Schiller) eller Skriftlæsningsøvelser efter originale Tekster (ogsaa paa dette Omraade har Dr. Bobé særlige Kvalifikationer).

I Henhold til disse Betragtninger andrager Fakultetet derfor om, at Dr. Louis Bobé maa blive ansat som Lektor i Tysk for tre Aar fra 1. April 1919 at regne med et aarligt Honorar paa 2400 Kr. og med Forpligtelse til at holde dels praktiske Øvelser i et af Fakultetet med Ministeriets Approbation fastsat Omfang, dels enkelte litterære Forelæsninger eller videregaaende Øvelser.

I Anledning af, at Universitetskvæsturen i Skrivelse af 29. Oktober 1918 havde ønsket en nærmere Udtalelse med Hensyn til, at Betalingen fra de Studerendes Side for Adgang til de paagældende Øvelser af Fakultetet var foreslaaet ophævet, meddelte dette i Skrivelse af 1. November 1918 følgende supplerende Oplysninger:

»Forslaget om, at de Studerendes Betaling for Undervisningen ophæves, er først og fremmest fremkommet af principielle Grunde. Saa længe den praktiske Undervisning i Tysk var knyttet til Universitetet i

den ganske løse og midlertidige Form, som hjemledes ved de ved Finansloven for 1916—17 givne Bevillinger, kunde Fakultetet ikke nære nogen Betænkelighed ved, at der i Lighed med, hvad der gælder ved disse Kursus under andre Fakulteter, opkrævedes Betaling af de Studerende for Deltagelsen i Undervisningen. Men hvis Dr. Bobé ansættes som Lektor, forekommer det Fakultetet, at Opkrævelse af Betaling for Deltagelsen i Undervisningen ikke godt lader sig forene med, at andre Lektorsers (saaledes navnlig Fru Dr. phil. Valfrid Palmgren Munch-Petersens) Undervisning er gratis, for slet ikke at tale om, at Stiløvelser, der afholdes af Professorer eller Docenter, ligeledes er gratis. Fakultetet har saa meget mere ment ogsaa paa dette Tilfælde at burde anvende det almindelige Princip om, at den egentlige Universitetsundervisning er gratis, fordi den hidtil af de Studerende opkrævede Betaling ikke vilde staa i det rette Forhold til det højere og faste Honorar, der efter Fakultetets Mening maa tillægges Læreren, hvis Undervisningen skal kunne sikres som et varigt Led af Universitetets Arbejde, og paa den anden Side Forhøjelse af de Studerendes Kontingenter maa anses for ganske utilraadelig. Bibeholdelsen af de hidtilværende Kontingenter vilde i finansiel Henseende spille en ringe Rolle, men i principiel Henseende være et betænkeligt Præcedens.

I de to sidste Afsnit af sit Andragende har Fakultetet søgt at antyde, hvorledes den Orden og Fasthed, som har været gennemført under den hidtilværende Form for Undervisningen (Inddeling i Hold o.s.v.), kan bibeholdes ogsaa efter Dr. Bobés Ansættelse som Lektor, til Trods for Kontingenternes Bortfald.«

Efter det saaledes oplyste anbefalede Universitetskvæsturen i Skrivelse af 14. November 1918 en Indstilling til Undervisningsministeriet om, at Universitetets Udgiftspost h. 2. ved Ændringsforslag til Finanslovforslaget for 1919—20 søgtes forhøjet med 2400 Kr. som 1ste Del af en 3-aarig Bevilling paa 2400 Kr. aarlig til et Lektorat i Tysk for Dr. Bobé. I Overensstemmelse hermed foretog Konsistorium under 30. November 1918 Indstilling til Ministeriet, idet det bemærkedes, at Konsistorium maatte forbeholde sig sin Stilling til Spørgsmaalet om, hvorvidt der vedblivende skulde tages Betaling af Studenterne for Deltagelse i Undervisningen. Under 17. December 1918 meddelte Ministeriet derefter, at der var stillet Forslag om Ydelsen af den paagældende Bevilling, men at Ministeriet ikke havde ment at kunne fremsætte Forslaget i den ønskede Form uden samtidig at foreslaa de Studerendes Betaling afskaffet.

Paa Finansloven for 1919—20, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg B., Sp. 1645—46, bevilgedes derefter 2400 Kr. som 1ste Del af en 3-aarig Bevilling til et Lektorat i Tysk for Dr. Bobé. I Henhold hertil beskikkede Undervisningsministeriet under 26. Maj 1919 Dr. phil. Louis Bobé til Lektor i Tysk under det filosofiske Fakultet for et Tidsrum af 3 Aar fra 1. April 1919 at regne.

23. Omdannelse af det af Professor, Dr. phil. Alfred Lehmann beklædte ekstraordinære Professorat til et ordinært Professorat i eksperimentel Psykologi.

(Journ. Nr. 215/1918.)

Under 27. Maj 1918 indgav det filosofiske Fakultet saalydende Andragende:

»Det filosofiske Fakultet tillader sig herved at andrage om, at det af Professor, Dr. Alfred Lehmann beklædte ekstraordinære Professorat i eksperimentel Psykologi (Psykofysiologi) maa blive omdannet til et ordinært Professorat.

Fakultetet skal henvise til, at Professor Lehmann i Embeds Medfør er Forstander for Universitetets psykofysiske Laboratorium. Dette Laboratorium, der er oprettet 1886 og i en Aarrække blev opretholdt udelukkende ved pekuniære Ofre fra Dr. Lehmanns Side (der den Gang endnu kun var Docent) og var installeret først i nogle Kælderrum i Metropolitanskolen, senere i nogle Lokaler paa den gamle polytekniske Læreanstalt, var allerede før Opførelsen af Studiegaarden vokset saaledes, at, trods Pladsforholdenes Utilstrækkelighed, i hvert Semester 4 Studerende kunde arbejde deri. Efter at Laboratoriet er flyttet til de nye Lokaler i Studiegaarden, kan et betydeligt større Antal Studerende uddannes. I Efteraaret 1917 arbejdede saaledes 9 Personer i Laboratoriet (deraf 1 Svensk og 3 Norske). Denne betydelige Undervisnings- og Forskningsvirksomhed, hvis Resultater, at dømme efter Udviklingen i andre Lande, sikkert mere og mere vil faa praktisk Anvendelse, vil kun kunne vedblive at trives, hvis der skabes Sikkerhed for, at Laboratoriet bestandig har en Forstander, og det er med Henblik herpaa, at Fakultetet tillader sig at andrage om, at Professoratet i eksperimentel Psykologi maa blive omdannet til et ordinært Professorat.«

I Anledning af dette Andragende udtalte Universitetskvæsturen under 10. Juni 1918 bl. a. følgende:

»Ved kgl. Resolution af 3. Maj 1887 bifaldtes det, at der af den paa Universitetets daværende Udgiftspost 7. a. til videnskabelige Formaals Fremme opførte Sum for Finansaaret 1887—88 tilstodes Dr. phil. Alfr. Lehmann et Honorar af 600 Kr. til Fortsættelse af hans eksperimentale og psykologiske Undersøgelser, jfr. Universitetets Aarbog for 1886—87, Side 49; for Finansaaret 1888—89 oppebar Dr. Lehmann ligeledes et Honorar paa 600 Kr. af nævnte Konto, men fra 1. April 1889 forhøjedes Vederlaget til 1000 Kr. aarlig, jfr. Aarbogen for 1888—89, Side 784—85. Ved kgl. Resolution af 22. April 1890 blev Honoraret fornyet for 3 Aar fra den 1. s. M. at regne, jfr. Aarbogen for 1889—09, Side 3—4; ved kgl. Resolution af 16. April 1891 forhøjedes det til 1200 Kr. fra den 1. s. M. at regne, jfr. Aarbogen for 1890—91, Side 592, og ved kgl. Resolution af 19. April 1892 forhøjedes det til 1500 Kr. fra den 1. s. M. at regne, jfr. Aarbogen for 1891—92, Side 983. Fra 1. April 1893 blev Dr. Lehmanns Honorar forhøjet til 2600 Kr. samtidig med, at der paa Kirke- og Undervisningsministeriets Budget for 1893—94 optoges en Bevilling paa 600 Kr. til Udgifter ved det psykofysiske Laboratorium, jfr. Aarbogen

for 1892—93, Side 15—19 og 83 og Rigsdagstidenden for 1892—93, Tillæg A., Sp. 981—84. Ved kgl. Resolution af 4. April 1905 blev Honoraret forhøjet med 600 Kr. til 3200 Kr., jfr. Aarbogen for 1904—05, Side 25—26 og Rigsdagstidenden for 1904—05, Tillæg A., Sp. 1053—56. Endelig blev Dr. Lehmann i Henhold til Bevilling paa Finansloven for 1910—11, jfr. Rigsdagstidenden for 1909—10, Tillæg B., Sp. 325—26, fra 1. April 1910 at regne ansat som Professor extraordinarius og ved Finansloven for 1911—12, jfr. Rigsdagstidenden for 1910—11, Tillæg B., Sp. 435—36, blev hans Tjenestetid i Henseende til Lønning og Pension fastsat, som om han var blevet ansat som Professor fra 1. April 1901 at regne. Professor, Dr. Lehmann oppebærer herefter højeste Professorlønning med 6800 Kr. aarlig, hvoraf 1200 Kr. udredes af Universitetets Udgiftspost h. Til videnskabelige Formaals Fremme, Underkonto 1., Til Ministeriets Raadighed, og 5600 Kr. af Underkonto h. 2., ifølge særlig Bevilling til bestemte Personer eller Øjemed m. v.

Det psykofysiske Laboratorium blev oprettet af Professor Lehmann i 1886 som en privat Institution og derefter drevet af ham for egen Regning i næsten 7 Aar med en aarlig Bekostning af omtrent 600 Kr., indtil der paa Finansloven for 1893—94, som ovenfor anført bevilgedes et Tilskud til Laboratoriet paa 600 Kr. Samtidig blev Laboratoriet overtaget af Universitetet. Ved Finansloven for 1910—11, jfr. Rigsdagstidenden for 1909—10, Tillæg A., Sp. 1261—62, blev Laboratoriets Annuum forhøjet fra 600 til 1000 Kr., og fra 1. September 1916 blev Annuet ved Bevilling paa Finansloven for 1916—17, jfr. Rigsdagstidenden for 1915—16, Tillæg A., Sp. 1327—28, forhøjet til sin nuværende Størrelse 1250 Kr. Annuet findes nu opført under Universitetets Udgiftspost c. 14. - - - - -
 - - - - - Efter at der i Studiegaarden er blevet indrettet et stort og velforsynet Laboratorium for den psykofysiske Forskning, maa det formentlig antages som givet, at den til Laboratoriet knyttede Lærer- og Forstandergerning altid vil blive bevaret, og man kan derfor herfra intet have at indvende imod, at det af Professor, Dr. Lehmann beklædte ekstraordinære Professorat omdannes til et ordinært. Dette vil i sig selv ikke medføre nogen Merudgift til Professorlønning, idet Lønningen er den samme for ordinære og ekstraordinære Professorer, men da Professor Lehmann i Tilfælde af Professoratets Omdannelse bliver berettiget til efter Tur at optere Fribolig eller Huslejeportion, men paa den anden Side er i en saa fremrykket Alder, at han har meget ringe Udsigt til nogensinde ad sædvanlig Vej at kunne komme i Betragtning, vil Bevilgelsen af det foreliggende Andragende sandsynligvis fremkalde Spørgsmaalet om at søge tillagt Professor Lehmann en ekstraordinær Huslejeportion, saaledes som det i andre lignende Tilfælde er sket. For en Imødekommen af et eventuelt senere fremkommende Andragende i saa Henseende synes der imidlertid efter de foreliggende Forhold at kunne anføres ikke uvægtige Grunde, og der haves derfor herfra intet at erindre imod en Indstilling til Undervisningsministeriet om, at Universitetets Udgiftspost a. l., Lønninger til Professorer, paa Finanslovsforslaget for 1919—20 søges forhøjet med 6800 Kr., medens samtidig Universitetets Udgiftspost h., Til videnskabelige Formaals Fremme, Underkonto 2., Ifølge særlig Bevilling til bestemte Personer eller Øjemed, nedsættes med 5600 Kr., for at det af Dr. phil. Alfred Lehmann beklædte ekstraordinære

Professorat i eksperimentel Psykologi (Psykofysiologi) kan blive omdannet til et ordinært Professorat.»

Efter at Sagen derpaa under 15. Juni 1918 af Konsistorium var bleven indsendt til Undervisningsministeriet med Indstilling om dens Fremme i Overensstemmelse med Kvæsturens Forslag, blev der paa Finanslovsforslaget for 1919—20 under Universitetets Udgiftspost a. 1., Lønninger til Professorer, optaget Forslag om Omdannelse af det af Professor Alfr. Lehmann beklædte ekstraordinære Professorat til et ordinært Professorat i eksperimentel Psykologi, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg A., Sp. 1343—46 og 1395—96. Dette Forslag udgik imidlertid ved 2den Behandling af Finanslovsforslaget, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg B., Sp. 595—96 og 603—04, medens derimod den foreslaaede Omdannelse gennemførtes ved Lov Nr. 382 af 30. Juni 1919 om Oprettelse af nye Professorater og Docenturer ved Universitetet.

Professor extraordinarius, Dr. phil. Alfred Lehmann blev derpaa under 11. August 1919 udnævnt til Professor ordinarius i eksperimentel Psykologi fra 1. April s. A. at regne. Ved Skrivelse af 22. September 1919 fastsatte derhos Undervisningsministeriet Professor Lehmanns Lønningsanciennitet til at regnes fra 1. April 1897.

24. Forøgelse af Docent, Dr. phil. N. Bøgholms Lønningsanciennitet. Omdannelse af det af Dr. Bøgholms beklædte personlige Docentur i engelsk Sprog og Litteratur til et ordinært Professorat i Engelsk.

(Journ. Nr. 215/1916.)

Under 4. Maj 1916 indgav Docent, Dr. phil. N. Bøgholm saalydende Andragende om Ansættelse som Professor i Engelsk:

»Paa den Normeringsplan for Universitetet, som for et halvt Aar siden udarbejdedes, blev der foreslaaet, at jeg, der er Docent i Engelsk, skulde ansættes som Professor. Normeringsplanen fremlagdes imidlertid ikke i Rigsdagen, hvorfor jeg tillader mig at andrage det høje Ministerium om at blive ansat som Professor i Engelsk fra April 1917, idet jeg til Støtte for mit Andragende anfører følgende:

Siden min Ansættelse som Docent i 1911 har jeg holdt Øvelser over Nyengelsk, Middelengelsk og Oldengelsk, samt holdt Forelæsninger, dels af litterær Art: 1) Walter Scott, 2) Bjovulf, dels et af sproglig Art: 1) nyengelske Præpositioner, og vil til kommende Semestre læse over 2) engelsk Semasiologi.

Jeg er med til at bedømme (de ikke faa-tallige) Magisterkonferenser inden for Engelsk, og deltager i det almindelige Universitetsksamensarbejde, hvorved jeg tager Del som selvstændig Eksaminator baade af Hoved- og Bifagsstuderende.

Jeg har været officiel Opponent ved Doktordisputats.

Af ovenstaaende fremgaar, at det er nødvendigt for mig at være alsidig orienteret indenfor mit Fag, lige saa vel som at mine Embedspligter er af omfattende Art, særlig omfattende derved, at der er et særlig stort Antal Studerende til Engelsk.

Jeg har offentliggjort følgende Arbejder:

Bacon og Shakespeare (min Disputats);

Engelsk Sproglære;
samt en Række Artikler og Anmeldelser af videnskabelig Art i danske, engelske og tyske Tidsskrifter.»

For det Tilfælde, at dette Andragende ikke maatte blive imødekommet, indgav Docent Bøgholm følgende Andragende om forhøjet Lønningsanciennitet af 4. Maj 1916:

»Da jeg, som hidtil har været ansat som Adjunkt ved Statsskolen i Frederiksborg, i Efteraaret 1911 blev Docent i Engelsk ved Universitetet, gik jeg betydelig ned i Indtægter, baade direkte, idet min Adjunktgage var 3300 Kr., og indirekte, idet jeg mistede Retten til fri Skolegang for mine Børn. Min Docentgage blev 2700 Kr.

Da der paa dette Tidspunkt ikke eksisterede fast Lønningsstigning for Docenter, var det ikke muligt for mig at opnaa et til min Anciennitet i Statsskolen svarende Lønningstrin som Docent.

Ved samme Lejlighed gik de Penge tabt, jeg i Tidens Løb havde indbetalt som Adjunkt til tvungen Enkepensionering.

Da der foreligger Fortilfælde for, at Ancienniteten kan bevares ved Overgang fra andet Statsembede til Universitetet, tillader jeg mig at andrage det høje Ministerium om, at, nu den nye Universitetslønningslov muliggør det, der maatte tillægges mig et Lønningstrin som Docent svarende til det, jeg paa indeværende Tidspunkt vilde have naaet i Statsskolen, hvor jeg havde Anciennitet fra 1899 og nu vilde have været paa 5. Lønningstrin.

Jeg tillader mig iøvrigt at anføre, at ved den nye Universitetslønningslov gaar jeg ikke op i Gage før om tre Aar, da jeg hidtil har haft et personligt Tillæg paa 700 Kr., altsaa en Gage paa 3400 Kr., altsaa ganske den samme Lønning, som Loven giver mig, der er ansat som Docent i 1911.

Skulde dette mit Andragende ikke blive bevilget, tillader jeg mig at søge om at maatte beholde det ovennævnte personlige Tillæg paa 700 Kr.

Hvis et af mig indsendt Andragende om at blive Professor fra April 1917 bevilges, bortfalder selvfølgelig dette Andragende.»

Med Hensyn til dette sidstnævnte Andragende udtalte Universitetskvæsturen under 28. Juni 1916 bl. a. følgende:

»Der er tidligere i enkelte Tilfælde tillagt Tjenestemænd ved Universitetet, som er gaaet tilbage i Indtægt ved at overtage Lærerposter ved Universitetet med Opgivelse af anden Ansættelse i Statens Tjeneste, forøget Anciennitet ved Bevillinger paa Finanslovene. Ved Tillægsbevillingsloven for Finansaaret 1911—12 blev der saaledes tillagt Professor, Dr. juris K. K. Berlin Anciennitet fra 1. April 1906, efter at han i 1911 var blevet udnævnt til Professor og derfor havde maatte opgive sin Stilling som Protokolsekretær i Folketinget og som Sekretær hos Folketingets Formand, jfr. Rigsdagstidenden for 1911—12, Tillæg B., Spalte 2527—28, og ved Finansloven for Finansaaret 1916—17 er der tillagt Professor, Dr. phil. E. Arup Anciennitet fra 1. Maj 1909, efter at han ved sin Udnævnelse til Professor havde mistet sit Embede som Departementschef i Konseilspræsidiets og Statsraadssekretær, jfr. Rigsdagstidenden for 1915—16, Tillæg B., Spalte 1195—96. Medens det formentlig er udelukket at lade Docent Bøgholm beholde det ham de to sidste Finansaar tillagte Honorar paa 700 Kr. under Universitetets Udgiftspost h. l., og man endvidere ikke

kan finde det tilstrækkelig begrundet at søge tillagt ham den sidste Honorarforøgelse paa 700 Kr. som personligt Tillæg, idet bl. a. Valget just af denne Sum synes noget tilfældigt i den foreliggende Forbindelse, maa man efter de i Sagen tilstedevarende Forhold finde det velbegrundet, om det i Lighed med, hvad der i de anførte Tilfælde har fundet Sted, søgtes tillagt Docent Bøgholm en passende Anciennitetsforøgelse. Saa fremt der i Overensstemmelse med Docent Bøgholms Andragende nu maatte blive tildelt ham Anciennitet fra den 19. August 1899, vilde dette medføre, at hans Lønning kom op paa 4600 Kr. aarlig, og at den fra 1. September 1919 at regne vilde komme op paa højeste Lønningstrin for Docenter 4800 Kr. aarlig. Om der imidlertid vil være Grund til nu at søge Docent Bøgholm tillagt en saa betydelig Lønningsforøgelse, skal man efter det foranførte ganske henstille til Konsistoriums Afgørelse, men i hvert Fald kan man her fra Kvæsturen paa det bedste anbefale, at der i Betragtning af Docent Bøgholms tidligere Virksomhed i Statens Tjeneste søges godtgjort ham 4 Aar af hans Tjenestetid som Adjunkt i hans Lønningsanciennitet som Docent ved Universitetet, hvorved bemærkes, at hans Pensionsanciennitet formentlig regnes fra hans første Ansættelse som Embedsmand i Statstjenesten. Docentens Tjenestetid vilde herefter blive at regne fra 19. August 1907, og hans Lønning vilde herefter straks blive 3800 Kr. aarlig for derefter at stige til 4200 Kr. fra 1. September 1919. For saa vidt Konsistorium maatte finde en saadan Forhøjelse passende, skal man herefter foreslaa en Indstilling til Undervisningsministeriet om, at der paa Finanslovforslaget for 1917—18 under Universitetets Udgiftspost h. søges optaget en saalydende Anmærkning:

Docent, Dr. phil. N. Bøgholms Tjenestealder i Henseende til Lønning beregnes fra 1. April 1917, som om han var bleven ansat som Docent ved Universitetet fra 19. August 1907 at regne.«

Under 30. Juni 1916 indsendte Konsistorium disse Andragender til Undervisningsministeriet, idet det i Overensstemmelse med det filosofiske Fakultets Indstilling af 15. Maj 1916 anbefaledes, principalt at det af Docent, Dr. Bøgholm beklædte Docentur i Engelsk paa Forslaget til Finansloven for 1917—18 maatte blive søgt omdannet til et ordinært Professorat i engelsk Filologi, subsidiært at der paa nævnte Finanslovsforslag maatte blive søgt tillagt Docent Bøgholm Lønningsanciennitet fra 19. August 1907 at regne.

Paa Finansloven for 1917—18 optoges derpaa under Universitetets Udgiftspost h. 2., Ifølge særlig Bevilling til bestemte Personer og Øjemed, følgende Tekstanmærkning: »Docent, Dr. phil. N. Bøgholms Tjenestetid i Henseende til Lønning beregnes fra 1. April 1917, som om han var bleven ansat som Docent ved Universitetet fra 19. August 1907 at regne«, jfr. Rigsdagstidende for 1916—17, Tillæg A., Sp. 1433—36.

Under 14. Marts 1917 indgav Docent Bøgholm saalydende Andragende:

»Undertegnede docent i Engelsk ved Universitetet tillader sig her ved at andrage det høje Ministerium om, at det docentur, jeg er indehaver af, fra April 1918 maa blive omdannet til et professorat.

Jeg ansattes som docent i 1911 og har i den forløbne tid holdt forelæsninger baade over sproglige og litterære emner, ligesom jeg har del-

taget i eksamensarbejdet og censuren over magisterkonferenser samt været officiel opponent ved doktordisputats.

Da jeg ikke kan leve af min docentgage, maa jeg gøre en del arbejde uden for Universitetet, og dette forliges ikke vel med selve mit fags omfattende karakter og med det betydelige eksamensarbejde, som knytter sig til faget Engelsk ved Universitetet.

I de to andre moderne sprog: Fransk og Tysk er der to professorer.«

Dette Andragende fremsendte Fakultetet den 27. Marts 1917 med Bemærkning, at Fakultetet saavel personligt som sagligt kunde anbefale det, dog saaledes, at denne Sag ikke burde træde i Vejen for Docent Østrups Ansøgning om et ekstraordinært Professorat. Under 20. Juni 1917 fremsendte Konsistorium Sagen til Ministeriet med Indstilling om, at der paa Finanslovsforslaget for 1918—19 maatte blive fremsat Forslag om Omdannelse af det ommeldte Docentur til et ordinært Professorat. Under 11. Juli 1917 meddelte Ministeriet imidlertid, at det ikke saa sig i Stand til at fremsætte Forslag i den ommeldte Henseende.

Under 4. April 1918 fornyede Docent Bøgholm sit Andragende om Ansættelse som Professor, idet han bl. a. anførte følgende:

»Som universitetslærer har jeg dyrket både den sproglige og litterære side af faget. Foruden øvelser og eksaminatorier har jeg holdt forelæsninger over: Walter Scott, Browning, den engelske roman i XVIII århundrede, samt af sproglig art over: Engelsk synonimik, Engelske præpositioner, og af blandet sproglig-litterær art over det oldengelske digt: Beowulf.

Løvrigt har jeg deltaget i forefaldende universitetsarbejde: været officiel opponent ved doktordisputats, deltaget i eksamensarbejdet og i censuren ved magisterkonferenser.

I løbet af April udkommer af mig en lille monografi (64 sider) over Brownings digt: Ringen og Bogen.

Jeg håber i slutningen af indeværende år at kunne udgive en bog om engelske præpositioner, som jeg har liggende færdig i første redaktion.

Løvrigt har jeg offentliggjort artikler i Englische Studien, Nordisk Tidsskrift for Filologi, Anglia, Letterstedske Tidsskrift m. m.»

Dette Andragende ledsagede Fakultetet med følgende Erklæring af 11. April 1918:

»Idet Fakultetet tjenstlig fremsender en Ansøgning fra Docent, Dr. Bøgholm om at blive forfremmet til Professor, skal man under Henvi-
ning til de Udtalelser, hvormed Fakultetet tidligere, senest ifjor, har anbefalet Dr. Bøgholms Ansøgning, paany fremhæve, at denne Sag ligger Fakultetet meget paa Hjerte, ikke blot af Hensyn til Dr. Bøgholms personlige Fortjenester og det ønskelige i at skaffe ham de bedste Arbejdsvilkkaar, men ogsaa, og ikke mindst, af Hensyn til Fagets hele Stilling. Fakultetet maa anse det for en Nødvendighed, der Aar for Aar bliver mere og mere paatrængende, at Engelsk (ligesaa vel som Fransk og Tysk) repræsenteres af to Professorer; de samme Grunde, som har ført til en saadan Ordning ved de andre to levende Sprog, er i endnu højere Grad tilstede ved Engelsk, som har et betydelig højere Antal Studerende end Fransk og Tysk. Fakultetet skal derfor indtrængende indstille, at Dr. Bøgholm opnaar den Forfremmelse, hvorom han søger.«

Under 15. Juni 1918 fremsendte Konsistorium Andragendet til Undervisningsministeriet med følgende Udtalelse:

»Det foreliggende Forslag om Omdannelse af det af Docent Bøgholm beklædte Docentur i Engelsk til et Professorat medgiver Konsistorium sin varmeste anbefaling. Navnlig under Hensyn til det store Antal Studerende, der har valgt Engelsk til Hoved- og Bifag, maa det anses for en Nødvendighed, at der bliver oprettet endnu et Professorat i Faget foruden det allerede bestaaende, og overfor Dr. Bøgholm maa det siges at være paakrævet, at han, der allerede længe som Docent har maattet udføre samme Undervisnings- og Eksamensarbejde som Professoren i Faget, ogsaa opnaar de forbedrede Arbejdsvilkaar, som hans Stillings Omdannelse til et Professorat vil betyde.«

I Henhold hertil blev der paa Finanslovsforslaget for 1919—20 under Universitetets Udgiftspost a. 1., Lønninger til Professorer, optaget Forslag om Omdannelse af det af Docent Bøgholm beklædte Docentur i Engelsk til et ordinært Professorat, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg A., Sp. 1343—48 og 1395—96. Dette Forslag udgik imidlertid ved 2den Behandling af Finanslovsforslaget, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg B., Sp. 595—96 og 603—04, medens derimod den foreslaaede Omdannelse gennemførtes ved Lov Nr. 382 af 30. Juni 1919 om Oprettelsen af nye Professorater og Docenturer ved Universitetet.

Docent, Dr. phil. Niels Bøgholm blev derpaa under 11. August 1919 udnævnt til Professor ordinarius i Engelsk fra 1. April s. A. at regne. I Skrivelse af 22. September s. A. meddelte Undervisningsministeriet derhos, at Professor Bøgholms Lønningsanciennitet vilde være at regne fra 1. Juli 1915.

25. Oprettelse af et Docentur i dansk Litteraturhistorie. Adjunkt, Dr. phil. Hans Brix ansættes i det paagældende Embede.

(Journ. Nr. 174/1918 og 287/1919.)

Under 7. Juni 1918 indgav det filosofiske Fakultet saalydende Andragende:

»I Anledning af Professor, Dr. Jul. Paludan's Afgang fra Universitetet og Professor, Dr. Vilh. Andersens Udnævnelse til Professor ordinarius i nordisk Litteratur skal det filosofiske Fakultet herved indstille, at der oprettes et nyt ordinært Professorat i dansk Litteraturhistorie, eller, hvis dette maatte være uigennemførligt, da en Docentur i dansk Litteraturhistorie.

Dersom dette sker, vil der for Fremtiden være to Lærere i dansk (og nordisk) Litteratur, som der har været i de sidste 10 Aar, da Professor Paludan som Professor ordinarius i Æstetik ifølge den ham paa-lagte personlige Forpligtelse i overvejende Grad ved Siden af Professor Vilh. Andersen var Lærer for de Studerende, der forberedte sig til Skole-embedseksamen i Dansk.

Det Arbejde, som saaledes i de sidste 10 Aar har været udført af to Lærere, vil det være meget vanskeligt for en enkelt Lærer at udføre forsvarligt (saa meget mere som man, saa længe Professoratet i Folke-minder er ubesat, maa undvære den Støtte, som dette Professorats Inde-

haver eventuelt kan yde, og som det var afdøde Professor Axel Ollriks Ønske at yde ved Undervisningen i den ældste Tids danske Litteratur). Det vilde komme til at paahvile denne ene Lærer at deltage i alle de Eksaminer, hvor Faget dansk (og nordisk) Litteratur er repræsenteret, altsaa foruden Skoleembedseksamen med Dansk som Hoved- og Bifag Magisterkonferens i nordisk Filologi og i almindelig og sammenlignende Litteraturhistorie. Ved Undervisningen til den førstnævnte Prøve vil han faa et uforholdsmæssigt Arbejde med Speciale-Studiet, da de Studerende som oftest vælger Emnet for dette indenfor den litterære Disciplin. Og ved Bedømmelsen af Doktordisputatser af nordisk-litterært Indhold (der kan ventes at ville blive ret hyppige) vil Mangelen af en anden Lærer i Faget være meget følelig og medføre, at der maa paalægges Lærerne i nordiske Sprog og i almindelig Litteraturvidenskab adskilligt Arbejde, som maa siges at falde udenfor deres egentlige Embedsomraade.

Hertil kommer, at ikke blot de Studerendes Antal er vokset saa stærkt, at Faget Dansk nu ved Siden af Engelsk rummer det største Antal Studenter indenfor Fakultetet, men at ogsaa Undervisningens Stof i de sidste 10 Aar er vokset betydeligt — samtidigt med og som Følge af Lærestoffets Udvidelse i Faget Dansk til Studentereksamen. Foruden den systematiske Undervisning i dansk Litteratur fra de ældste Tider til Aar 1900 (medindbefattet den vidtforgrene Litteraturperiode 1870—1900 og den norske Litteratur) kræves der tillige en indgaaende Gennemgang og Fortolkning af de Hovedværker af Litteraturen, som forlanges opgivne til Skoleembedseksamen, og det er ikke mindst Hensynet til Skolen, der kræver to Universitetslæreres forenede Arbejde i Faget dansk (og nordisk) Litteratur til de vordende Læreres forsvarelige Uddannelse.

Fakultetet tillader sig altsaa at indstille til det høje Ministerium, at der paa næste Aars Finanslov søges Bevilling til Oprettelse af en ny Lærerpost i dansk Litteraturhistorie, enten i Form af et nyt ordinært Professorat eller i Form af en Docentur. Da Fakultetet, ogsaa i Tilfælde af, at der kun skulde blive Tale om en Docentur, ønsker Posten opslaaet, skal det ikke i nærværende Øjeblik udtale sig om det personlige Spørgsmaal.«

Dette Andragende fremsendtes under 15. Juni 1918 af Konsistorium til Undervisningsministeriet med Indstilling om, at der maatte blive søgt oprettet et ordinært Professorat, subsidiært et Docentur i dansk Litteraturhistorie. Ved Lov Nr. 382 af 30. Juni 1919, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg A., Sp. 4315—16, oprettedes derefter fra 1. April 1919 at regne et Docentur i dansk Litteraturhistorie.

Under 7. August 1919 meddelte Undervisningsministeriet, at det saaledes oprettede Docentur i dansk Litteraturhistorie s. D. var blevet opslaaet ledigt. Efter Ansøgningsfristens Udløb tilstillede Ministeriet derefter under 6. September s. A. Konsistorium de om Embedet indkomne Ansøgninger fra Dr. phil. Hans Brix og mag. art. Georg Christensen, idet Ministeriet udbad sig Konsistoriums Erklæring i Sagen efter indhentet Betænkning fra Fakultetet.

I Anledning heraf nedsatte det filosofiske Fakultet et Udvalg be-

staaende af Professorerne Vilh. Andersen, Dahlerup og Vedel til at afgive Betænkning over Andragenderne. Dette Udvalg udtalte under 27. September 1919 følgende:

»Begge Ansøgere, Dr. phil. Hans Brix og mag. art. Georg Christensen maa vi anse som kvalificerede til en Stilling som Universitetslærer i det nævnte Fag, og naar vi mener at maatte give den første Fortrinnet, sker det fra et ligeligt Hensyn til, hvad Ansøgerne efter deres Uddannelse og Produktion maa antages at kunne yde som Forskere og Lærere og hvad Universitetsarbejdet i det paagældende Fag kræver.

Da Magister Christensen i 1918 anmodede Fakultetet om dets anbefaling til en Docentplads i dansk Litteraturhistorie, var det under den rimelige Forudsætning, at der ved den hidtil af to Universitetslærere, Professorerne Paludan og Vilh. Andersen, efter forskellige Principper ledede Undervisning i dansk Litteratur til Skoleembedseksamen vilde være Brug for en samlende og overskuende »Repetent«-Virksomhed, hvortil da ogsaa Ansøgeren efter sine ualmindelige Forudsætninger maatte anses for særlig egnet.

Saaledes som Undervisningen i Faget dansk Litteratur til Skoleembedseksamen nu er ordnet, er en saadan understøttende og manuducerende Lærergerning formentlig mindre nødvendig. Et fuldstændigt, historisk Kursus i Faget vil efter Planen blive gennemført i Løbet af 5—6 Aar af den samme Lærer, der samtidig holder Laboratorie- og Skriveøvelser i Faget. Tillige kan der om faa Aar ventes at foreligge en fuldstændig og til Universitetsstudiet brugelig Lærebog i den danske Litteraturs Historie i det af Bibliotekar Carl S. Petersen paabegyndte Værk, der vil blive fortsat af Vilh. Andersen.

Derimod vil der ikke mindst, hvis den paatænkte Omordning af Skoleembedseksamen bliver til Virkelighed, trænges til Bistand til den statariske Gennemgang af Litteraturens Hovedværker, muligt ogsaa til Udfyldning og Fremskyndelse af det historiske Kursus ved Forelæsning og Øvelser over en af Litteraturens Perioder efter de i dette Kursus anvendte Principper, og til en saadan Undervisning, især til Litteraturlæsningen, vil Dr. Brix med sine fremragende Evner som filologisk-æstetisk Fortolker være udmærket forberedt.

Ogsaa udenfor Undervisningen til Skoleembedseksamen mener vi, at Dr. Brix — som Vejleder til Magisterkonferens i nordisk Filologi, Censor af akademiske Afhandlinger, eventuelt Opponent ved Doktor-disputatser — i væsentlige Henseender vil have Fortrinnet for Magister Christensen, især paa Grund af den sproglig-litterære Uddannelse, der sætter ham i Stand til at arbejde paa første Haand med Stoffet indenfor alle Litteraturens Perioder, ogsaa de ældste, hvortil han i den senere Tid har følt sig særligt draget.

I det hele maa vi paa Grundlag af de to Ansøgers videnskabelige Produktion erkende, at Dr. Brix er den, der har vist mest Forskertrang og Forskervne. Medens Magister Christensen især har sin Styrke i den karakteriserende og refererende Kritik, hvori han er baade skarp og klar, er Dr. Brix kritisk producerende ved den Maade, hvorpaa han belyser Problemerne og opstiller nye. En Tilbøjelighed hos ham til at opsøge de specielle Problemer som Opgaver for sin Skarpsindighed vil ventelig kunne modvirkes ved Universitetsarbejdets Krav og Ansvar. Det fore-

kommer os, at ligesom Dr. Brix er den af de to Ansøgere, som Universitetet har mest Trang til, er han ogsaa den af dem, der paa sin Side trænger mest til Universitetet. En Forskning, der er saa nøje knyttet til Kildematerialet, kan ikke — hvad der allerede har vist sig ved Dr. Brix' Udgiverarbejde — uden Skade fortsættes uden stadig Adgang til dets Findesteder.

Medens vi, hvis det drejede sig om en midlertidig Lærerpost til Manduktion i dansk Litteraturhistorie, vilde have været i Tvivl om Afgørelsen, er vi, da det gælder en Docentur i dansk Litteratur til Hjælp og Støtte for alt under dette Fag henhørende akademisk Arbejde, enedes om at indstille til Fakultetet, at denne Post uden forudgaaende Konkurrence besættes med Dr. phil. Hans Brix. Dersom Indretningen af et særligt Kursus til Skoleembedseksamens første Del skulde kræve Oprettelse af en Lærerpost som den nævnte, maatte vi anse Mag. art. Georg Christensen for fuldt ud kvalificeret dertil.

Denne Betænkning fremsendte Fakultetet under 13. November 1919 til Konsistorium med følgende Udtalelser:

»I Besvarelse af Konsistoriums Skrivelse af 10. f. M. skal Fakultetet meddele, at det ved sin Behandling af Spørgsmaalet om Besættelse af det i Henhold til Lov af 30. Juni d. A. oprettede Docentur i dansk Litteraturhistorie har anset det for rettest at følge de i kgl. Anordning af 26. Juni 1918 fastsatte Regler for Ansættelse af Professorer ved Københavns Universitet.

Som Følge heraf har Fakultetet til Bedømmelse af de to indkomne Ansøgninger, nemlig fra Adjunkt, Dr. Hans Brix og Mag. art. Georg Christensen, paa sit Møde 8. September nedsat et fagkyndigt Udvalg, bestaaende af Professor ordinarius i nordisk Litteratur, Dr. V. Andersen, Professor ordinarius i nordiske Sprog, Dr. V. Dahlerup og Professor ordinarius i almindelig Litteraturvidenskab, Dr. Vald. Vedel. Dette Udvalg har 27. September afgivet den i Henhold til nævnte Anordnings § 5, 2. Stk. som Bilag vedlagte Indstilling, der efter i Afskrift at være tilstillet de to Ansøgere (jfr. § 4, 2. Stk.), af disse er blevet Fakultetet tilbagesendt, uden at nogen af dem har ønsket at knytte Bemærkninger dertil.

Til det fagkyndige Udvalgs Betænkning skal Fakultetet først bemærke, at det mener, at den deri indeholdte Bemærkning om Forudsætningen for Mag. Georg Christensens Ansøgning om en Docentplads i 1918 beror paa en Misforstaaelse, og at det ønsker at præcisere, at det anser ham for kvalificeret til en Lærerplads ved Universitetet og ikke blot til en Lærerpost som den i Betænkningens sidste Punktum nævnte. Til disse Fakultetets Bemærkninger har ogsaa Medlemmerne af det fagkyndige Udvalg senere sluttet sig.

Idet Fakultetets Flertal iøvrigt kan tiltræde det fagkyndige Udvalgs Betænkning, skal det paa dette Grundlag udtale, at hvor megen Vægt det end lægger paa Mag. art. Georg Christensens utvivlsomt ualmindelige Evner som Lærer, maa det dog erkende, at Dr. Brix er den, der har vist mest Forskertrang og Forskervevne, og at det derfor ogsaa for sit Vedkommende skal indstille, at den ledige Post som Docent i dansk Litte-

raturhistorie uden forudgaaende Konkurrence besættes med Dr. phil. Hans Brix.«

Efter at Konsistorium derpaa under 27. November 1919 havde fremsendt disse Erklæringer til Undervisningsministeriet med Indstilling om, at Docenturet maatte blive besat i Overensstemmelse med Fakultetets Forslag, meddelte Ministeriet under 19. December 1919, at Adjunkt, Dr. phil. Hans Brix under 12. s. M. var bleven udnævnt til Docent i dansk Litteraturhistorie fra 1. December 1919 at regne.

26. Anciennitetsforhøjelse for Docent, Dr. phil. H. Brix.

(Journ. Nr. 126/1920.)

Efter at Adjunkt, Dr. phil. H. Brix under 12. December 1919 var bleven udnævnt til Docent i dansk Litteraturhistorie fra 1. s. M. at regne, indgav han med det filosofiske Fakultets Anbefaling Andragende om, at der i denne Stilling maatte blive tillagt ham samme Anciennitet, som han havde i sin tidligere Stilling som Adjunkt. I Anledning af dette Andragende udtalte Universitetskvæsturen i Skrivelse af 10. Februar 1920 følgende:

»Dr. Brix har oplyst, at han fra 19. August 1906 blev ansat som Time-lærer, fra 19. August 1907 konstitueret som Adjunkt og fra 19. August 1908 ansat som Adjunkt ved Aalborg Katedralskole, samt at hans Anciennitet som Adjunkt regnedes fra 19. August 1900. Som Adjunkt havde han derfor siden 1. Oktober 1919 en Lønning af 5640 Kr. foruden de sædvanlige Tillæg. Han anfører derhos, at han, hvis Udnævnelsen til Docent ikke var indtraadt forinden, vilde være bleven udnævnt til Lektor fra 1. Oktober 1919 at regne, i hvilken Stilling der vilde have tilkommet ham en Lønning af 6000 Kr. foruden de sædvanlige Tillæg. Som Docent faar han derimod kun en Lønning af 4500 Kr. foruden Tillæg, saaledes at Udnævnelsen til Docent har medført en betydelig Indtægtsnedgang for ham, der nu er i en Alder af 45 Aar og har Familie at forsørge.

Der er tidligere i flere Tilfælde gennem særlig Finanslovbevilling raadet Bod paa den Indtægtsnedgang, Professorer og Docenter har lidt ved deres Udnævnelse til Universitetslærere. Paa Finansloven for 1916—17 optoges saaledes en Tekstanmærkning om, at Tjenestealderen for Dr. E. Arup, der var udnævnt til Professor fra 1. Februar 1916, skulde regnes fra 1. Maj 1909, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg B., Sp. 1195—96; paa Finansloven for 1917—18 optoges en Tekstanmærkning om, at Tjenestealderen for Dr. Blinkenberg, der var udnævnt til Professor fra 1. April 1916 med Anciennitet fra 1. Oktober 1913, skulde regnes fra 1. Oktober 1905, jfr. Rigsdagstidende for 1916—17, Tillæg A., Sp. 1393—94; og paa Finansloven for 1919—20 er optaget en Tekstanmærkning om, at Tjenestealderen for Dr. H. M. Hansen, der udnævntes til Docent fra 1. April 1918, skal regnes fra 1. April 1914, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg A., Sp. 1351—52.

Da det maa forekomme Universitetskvæsturen meget ønskeligt, at der paa tilsvarende Maade skaffes Dr. Brix Erstatning for den ham ved

Overgangen fra en Statsstilling til en anden forvoldte Indtægtsnedgang, skal man anbefale, at der søges tilvejebragt Hjemmel for fra 1. April d. A. at regne at tillægge ham den for Docenter paa ældste Løntrin fastsatte Lønning af 6300 Kr. aarlig, hvilket vil kunne ske ved, at hans Anciennitet regnes fra 1. April 1911. Man skal derfor foreslaa indstillet til Undervisningsministeriet, at der til 3die Behandling i Folketinget af Finanslovforslaget for 1920—21 stilles Ændringsforslag om, at der under vedkommende Konto i Universitetets Budget optages en Tekstanmærkning om, at Docent, Dr. phil. Hans Brix's Tjenestealder beregnes fra 1. April 1911, og at samme Kontos Beløb forhøjes med 1890 Kr., nemlig Forskellen mellem 6300 og 4500 Kr. og Forskellen mellem de tilsvarende Konjunkturtillæg.«

I Overensstemmelse hermed foretog Konsistorium under 12. Februar 1920 Indstilling til Undervisningsministeriet. Paa Tillægsbevillingsloven for 1919—20, jfr. Rigsdagstidende for 1919—20, Tillæg B., Sp. 3221—24, bevilgedes der derefter Docent Brix 2 Alderstillæg à 600 Kr., hvilket for Tiden fra 1. December 1919 til 31. Marts 1920 medførte en Udgift paa 400 Kr., hvorhos der i Lovens Tekst optoges saalydende Anmærkning: »Der tillægges Docent Brix Anciennitet fra 1. December 1913.«

27. Oprettelse af et Docentur i nordiske Sprog. Dr. phil. Johs. Brøndum-Nielsen ansættes i det paagældende Embede.

(Journ. Nr. 175/1918 og 288/1919.)

Under 7. Juni 1918 indgav det filosofiske Fakultet saalydende Andragende:

»Det filosofiske Fakultet tillader sig herved at andrage om, at det høje Ministerium vil søge oprettet under Fakultetet en ny Post som Professor ordinarius eller, hvis dette skulde være uopnaeligt, da en Post som Docent i nordiske Sprog. Som Støtte for dette Forslag skal man herved udtale følgende:

Efter at der i en Aarrække havde været ansat en Professor ordinarius i »nordiske Sprog« (Gislason) og to Docenter i »nordisk Filologi« (Svend Grundtvig og Wimmer), blev den ene af disse Lærerposter ledig, da Svend Grundtvig døde i Sommeren 1883. I hans Sted blev V. Saaby s. A. ansat som Docent i »dansk Filologi«. Saaby, mod hvis Ansættelse der blev udtalt forskellige Betænkeligheder, viste sig i Aarenes Løb at gøre god Fyldest, og hans Virksomhed paaskønnedes meget af de Studerende. Da Saaby døde 1898, foreslog Fakultetet derfor, at hans Plads paany blev besat, hvorefter nuværende Professor Dahlerup 1899 blev ansat som midlertidig Docent i »Dansk«. Det skal dernæst bemærkes, at da Professor Gislason havde taget sin Afsked 1886, og daværende Docent Wimmer samme Aar var bleven udnævnt til hans Efterfølger, blev Dr. Finnur Jónsson 1887 ansat som midlertidig Docent (fra 1898: ekstraordinær Professor) i »nordisk Filologi«. Da Professor Wimmer tog sin Afsked i Aaret 1910, blev Docent Dahlerup 1911 ansat som Professor ordinarius i »nordiske Sprog«, medens Professor Jónsson samme Aar udnævntes til Pro-

fessor ordinarius i »nordisk Filologi«; derimod blev der ikke af Fakultetet fremsat noget Forslag om at opretholde den indtil da af nuværende Professor Dahlerup beklædte Docentpost i Dansk, fordi det viste sig, at der ikke fandtes nogen Ansøger, som kunde samle Stemmerne om sig.

Naar Fakultetet nu foreslaar, at den Lærerplads, som saaledes i 7 Aar ikke har været besat, paa ny oprettes og om muligt under Former, der er mere betryggende for Universitetet og den eventuelle Indehaver, sker det ud fra følgende Betragtninger:

Trangen til at faa ansat en Lærer, som fortrinsvis kunde undervise i dansk Sprog, er i den Tid, som er forløbet siden 1911, vokset betydeligt. Tallet af de Studerende, der har Dansk som Hoved- eller Bifag, er tiltaget i overordentlig høj Grad. I Følge den sidst udkomne Studenterfortegnelse studeredes der Dansk af ialt 159 Studerende, deraf 89 med Dansk som Hovedfag (til Sammenligning skal anføres, at der samtidig var af *engelsk*-studerende 172, deraf 74 med Engelsk som Hovedfag, 121 *tysk*-studerende, deraf 38 med Tysk som Hovedfag, og 116 *historie*-studerende, deraf 90 med Historie som Hovedfag). Tallet paa dansk-studerende er altsaa saa stort, at al egentlig Undervisning i Form af Øvelser og Eksaminatorier er i høj Grad vanskeliggjort.

Fremdeles skal man bemærke, at de Fordringer, som nu stilles i Dansk ved Skoleembedseksamen, er blevet betydelig skærpede i Henhold til Ministeriets Bekendtgørelse af 17. Maj 1912: der kræves nu nøje Kendskab til Dansk fra 16. og 17. Aarhundrede; i nydansk Grammatik og i de nulevende danske Dialekter, som forhen saa at sige ikke havde været Genstand for Eksamination, bliver der nu, bl. a. af Hensyn til Skoleundervisningen, ofte eksamineret. Forstaaelsen af de gammel-danske Sprogkilder kræver flere Kundskaber, som det gennemgaaende falder de studerende svært at tilegne sig, fordi en stor Del af den herhen hørende Litteratur bestaar af de gamle Provinslove, hvis Indhold de kun forstaaar efter en omhyggelig Gennemgang, og flere andre danske Middelalderværker er Oversættelser fra fremmede Sprog, hvorfor de kun kan forklares ved Henvisning til Originalerne.

Og de Kundskaber, som de Studerende møder med, er gennemgaaende ringere paa flere af de Punkter, der er af størst Betydning for Studiet af Dansk, end de var før Gennemførelsen af den nugældende Skoleordning. De fleste af Studenterne har kun meget smaa (eller slet ingen) Kundskaber i Latin, og Kendskabet til Oldnordisk, som idelig maa forudsættes af Hensyn til det sproghistoriske Studium af Dansk, er meget ringere, end det var hos Studenterne fra Tiden før 1910.

Det er derfor en almindelig Klage blandt de Studerende, at de i de første Studenteraar har meget vanskeligt ved at forstaa de sproglige Forelæsninger, idet de f. Eks. først efterhaanden faar tilegnet sig de nødvendige Forkundskaber i Oldnordisk, de almindelige grammatiske Discipliner (Fonetik, Formlære, Sætningslære osv.), Sproghistorie m. m. Som Følge deraf ønsker de Studerende, at der hvert Aar holdes ganske elementære Forelæsninger og Øvelser; men disse tager saa megen Tid, at det bliver svært at faa Plads til videregaaende Undervisning og til Gennemgang af tilstrækkelig mange Tekster, og deraf bliver atter Følgen, at en stor Del af Undervisningen gaar fra Universitetet over til private Manuduktører.

Det maa derfor anses for ønskeligt, at der samtidig kan holdes flere Rækker Forelæsninger og Øvelser, som kan tilpasses efter de Studerendes forskellige Modenhedstrin, og dette vil efter Fakultetets Mening kun kunne naas ved, at der foruden den nuværende Professor i nordiske Sprog ansættes endnu en Lærer, hvis væsentligste Opgave skulde være at deltage i Undervisningen i dansk Sprog og Sproghistorie. Om det personlige Spørgsmaal ønsker Fakultetet først at udtale sig, naar Posten har kunnet opslaaes.«

Dette Andragende fremsendtes under 15. Juni 1918 af Konsistorium til Undervisningsministeriet med Indstilling om, at der maatte blive søgt oprettet et ordinært Professorat, subsidiært et Docentur i nordiske Sprog. Ved Lov Nr. 382 af 30. Juni 1919, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg A., Sp. 4315—16, oprettedes derefter fra 1. April 1919 at regne et Docentur i nordiske Sprog.

Under 7. August 1919 meddelte Undervisningsministeriet, at det saaledes oprettede Docentur i nordiske Sprog s. D. var blevet opslaaet ledigt. Efter Ansøgningsfristens Udløb tilstillede Ministeriet derefter under 6. September 1919 Konsistorium den om Embedet indkomne Ansøgning fra Dr. phil. Johs. Brøndum-Nielsen, idet Ministeriet udbad sig Konsistoriums Erklæring i Sagen efter indhentet Betænkning fra Fakultetet.

I Anledning heraf nedsatte det filosofiske Fakultet et Udvalg bestaaende af Professorerne Vilh. Andersen, V. Dahlerup og F. Jónsson til at afgive Betænkning over Andragendet. Dette Udvalg udtalte under 14. September 1919 følgende:

»Det er beklageligt, at nogle af Dr. Brøndum-Nielsens vigtigste Arbejder, saaledes hans Bidrag til den ny »Ordbog over det danske Sprog« og især hans Udgave af de gamle danske Love, endnu ikke er udkomne. Imidlertid tør vi udtale, at de Skrifter og Afhandlinger, han allerede har udgivet, viser saa megen videnskabelig Modenhed og saa store sproglige Kundskaber, at der ikke kan være nogen Tvivl om, at han vil kunne gøre Fyldest i en akademisk Lærerpost. Især vil vi fremhæve hans Afhandling »Danske Lovhaandskrifter og dansk Lovsprog i Middelalderen« (1917), hvori han ikke alene giver en paa omhyggelige Haandskriftstudier hvilende Bestemmelse af de forskellige Haandskrifter af »skaanske Lov« i deres indbyrdes Forhold, men ogsaa giver vigtige Bidrag til Karakteristik af det ældste danske Sprog i Almindelighed. Naar dertil kommer, at Dr. Brøndum-Nielsen dels ved sin gennem flere Semestre fortsatte Virksomhed som Privatdocent ved vort Universitet, dels ved gentagne Gange efter Indbydelse at holde meget paaskønnede Forelæsninger og Øvelser over Dansk ved Uppsala Universitet, har dokumenteret Dygtighed til at give akademisk Undervisning, tager vi ikke i Betænkning varmt at anbefale, at han indstilles til at opnaa den Docentplads, som han er eneste Ansøger til.«

Til denne Betænkning sluttede Fakultetet sig enstemmig i Skrivelse af 11. November 1919 og Konsistorium indstillede derpaa i Skrivelse af 27. s. M., at Dr. Brøndum-Nielsen maatte blive ansat i det paagældende

Embedede. I Overensstemmelse hermed meddelte Undervisningsministeriet i Skrivelse af 19. December 1919, at Dr. phil. Johs. Brøndum-Nielsen under 12. s. M. var bleven udnævnt til Docent i nordiske Sprog fra 1. December 1919 at regne.

28. Omdannelse af det af Docent, Dr. phil. Valtyr Gudmundsson beklædte Docentur i islandsk Historie og Litteratur til et ordinært Professorat i islandsk Sprog og Litteratur.

(Journ. Nr. 258/1919 og 365/1919.)

Under 6. Juni 1919 indgav Docent, Dr. V. Gudmundsson saalydende Andragende:

»Undertegnede tillader sig herved allerærbødigst at andrage om, at det høje Ministerium maatte behage at søge Bevillingsmyndighedernes Samtykke til at omdanne det af mig beklædte Docentur i islandsk Historie og Litteratur ved Københavns Universitet til et *Professorat i islandsk Kultur, Litteratur og Sprog*.

Jeg tillader mig i den Anledning at bemærke følgende:

Efter den Udvikling, Forholdene har taget, kan det i ingen Henseende anses for tilfredsstillende eller endog passende, at islandsk Kultur, Litteratur og Sprog kun bliver repræsenteret ved et Docentur ved Universitetet. Thi at der her ved Siden af Professoratet i »nordiske Sprog« ogsaa findes et Professorat i »nordisk Filologi« (der for Tiden beklædes af en Islænder), vedkommer ikke Sagen, eftersom dette Professorat er af ganske samme Art som tilsvarende Professorater ved de andre nordiske Universiteter, hvis Hovedformaal er ved Siden af oldnordisk Forskning at forberede Studerende til Skoleembedseksamen eller Magisterkonferens i de nordiske Sprog (med Hovedvægten paa hvert Lands særlige Modersmaal: her altsaa *Dansk*). Men naar det gælder nordiske Studier, kan Danmark ikke nøjes med en *Sidestilling*. Det bør her (ligesom hidtil) altid gaa i *Spidsen*, hvortil det som Indehaver af de bedste Samlinger og største Litteraturskatte har alle Betingelser — og dermed ogsaa Forpligtelsen. Og i ganske særlig Grad gælder dette for videnskabelige Studier over *islandsk Kultur, Litteratur og Historie*, eftersom omtrent hele det Kildemateriale, hvorpaa saadanne Studier skal baseres, netop findes opbevaret i de danske Biblioteker og Arkiver — og for en stor Del ingen andre Steder i Verden. København maa derfor altid blive Hovedarnestedet for disse Studier.

Naar saa hertil kommer, at Udviklingen af de politiske Forhold har medført, at der nu maa tages alvorlig fat paa en Brobygning imellem Danmark og Island paa en til Dels ny Grundvold, og at de danske Bevillingsmyndigheder som et Led i denne Brobygning har oprettet 2 Fonds, hvert paa 1 Million Kroner, »til Styrkelse af den *aandelige* Forbindelse mellem Danmark og Island, til Fremme af *islandsk Forskning og Viden-skab* og til Støtte af *islandske Studerende*«, hvoraf det ene Fond henlægges til Københavns Universitet, saa kan det endnu mindre gaa an, at afspise de særlige islandske Discipliner med et Docentur, medens et i Forhold til dem saa fjerntliggende (om end betydeligt) Fag som *islamisk Kultur* er repræsenteret ved et Professorat, og det nu paatænkes at op-

rette et ordinært Professorat i *grønlandsk Kultur og Sprog* (hvad der jo er ganske i sin Orden). Ingen vil kunne fortænke mine Landsmænd i, at de just ikke vil finde sig smigrede derved, dersom deres Kultur og Sprog agtes saa ringe, at der bydes dem ringere Vilkaar end *Eskimoernes* Kultur og Sprog. Og jeg føler mig overbevist om, at de i saa Fald vilde foretrække, at den islandske Lærerpost blev helt sløjfet.

De Erfaringer, jeg i min snart 30-aarige Virksomhed ved Universitetet har gjort med Hensyn til denne Post, viser ogsaa tilfulde, hvor uheldig den nuværende Ordning er. Netop fordi Posten som Docentpost har været saa daarlig lønnet, at jeg, for at kunne leve, har — som jo Forudsætningen har været med alle Docentposter — været henvist til Bivirksomhed (i nogle Aar Skoleundervisning, i 23 Aar Redaktor- og Udgivervirksomhed og i 20 Aar politisk Virksomhed som Altingsmand), har jeg ikke kunnet ofre den Tid paa videnskabelig Forskning, som jeg havde ønsket, eller fuldføre de Arbejder, som jeg under andre Forhold sikkert vilde have været i Stand til, og hvortil jeg dog har gjort betydelige Studier og Forarbejder, hvis foreløbige Resultater kun til Dels foreligger i forskellige tyske Oversigtsværker, uden den fornødne videnskabelige Begrundelse.

Paa den anden Side har jeg dog gennem min Lærervirksomhed faaet Beviser for Postens Berettigelse, hvilket ikke mindst gælder min Undervisning i *nyislandsk Sprog og Litteratur*, som hos nogle af mine danske og islandske Tilhørere har ført til videregaaende Studier og sat Frugter i litterær Produktion. (Jeg skal eksempelvis blot nævne Digteren *Olaf Hansen*, Docent *Holger Wiehe*, afdøde Dr. phil *Bjorn Bjarnason*, osv.). Men foruden af Danske og Islændere er navnlig Undervisningen i Nyislandsk stadig bleven benyttet meget af Udlændinge (fra Sverige, Norge, Tyskland, Østrig, Holland, Frankrig, England, Amerika, — ja endog fra Australien), mest af unge Videnskabsmænd (Doktorer og Masters of Arts), af hvilke nu mange beklæder Professorater i deres Hjemland (f. Eks. 3 i Norge, 1 i Oxford, 1 i Prag, 2 i Tyskland, vistnok flere i Amerika osv.) eller ogsaa andre ansete Lærerstillinger.

At lade Posten bortfalde, vilde derfor ikke kunne forsvares. Men at beholde den som Docentpost vil heller ikke være tilfredsstillende, hverken for mig eller andre. Da jeg nu har opgivet *al Bivirksomhed* og for Fremtiden ønsker udelukkende at beskæftige mig med videnskabelig Forskning (ved Siden af min Undervisning), vilde en Omdannelse af Posten til et Professorat være mig kærkommen. Men da jeg dog betragter det personlige Moment som væsentlig underordnet, er jeg i Tilfælde af Postens Omdannelse, for saa vidt dette kunde fremme Sagen, villig til at trække mig helt tilbage, dersom Universitetet maatte finde, at Professoratet burde besættes med en anden bedre kvalificeret Person.«

Med Hensyn til dette Andragende udtalte det filosofiske Fakultet i Skrivelse af 27. Juni 1919 følgende:

»Fakultetet anser det for meget ønskeligt, at der ved Universitetet gives regelmæssig Undervisning i nyislandsk Sprog og Litteratur og skal derfor henstille til det høje Undervisningsministerium at tage under Overvejelse at foreslaa — eventuelt ved en ny Normeringsplans Udarbejdelse — Oprettelsen af en ordinær Lærerpost heri. Paa Grund heraf og under

Henvisning til Fakultetets Skrivelse til Konsistorium af 19. Juni 1911 (Universitetets Aarbog 1911—12 Side 489) kan Fakultetet ikke anbefale, at Dr. Gudmundssons Docentur i islandsk Historie og Sprog forandres til et *ekstraordinært* Professorat i islandsk Litteratur, Sprog og Kultur, men skal, da Undervisningen i nyislandsk Sprog og Litteratur ikke kan antages at paahvile Docent Gudmundsson som Embedspligt, foreslaa, at der tildeles ham et aarligt Honorar, mod at han paatager sig — ved Siden af sine Embedspligter — at holde stadige Forelæsninger og Øvelser over nyislandsk Sprog og Litteratur.«

Under 2. Juli 1919 fremsendte Konsistorium Sagen til Undervisningsministeriet, idet det udtaltes, at Konsistorium kunde slutte sig til Fakultetets Udtalelse om det ønskelige i, at der oprettes en ordinær Lærerpost i ny-islandsk Sprog og Litteratur, hvorhos Konsistorium sluttede sig til Fakultetets Forslag om, at der som midlertidig Foranstaltning tildeltes Dr. Gudmundsson et aarligt Honorar for at holde Forelæsninger og Øvelser over ny-islandsk Sprog og Litteratur. I Anledning heraf udtalte Ministeriet i Skrivelse af 4. August 1919, at et midlertidigt Honorar som det ansøgte ikke vilde kunne bevilges, men at Ministeriet vilde være villigt til i Efteraaret 1919 at forelægge Lovforslag om Professoratets Oprettelse, til hvilken Tid Ministeriet forventede at modtage en samlet Indstilling om, hvilke nye Professorater og Docenturer der ønskedes oprettede for Finansaaret 1920—21.

Med Hensyn dels til Oprettelsen af det nævnte Professorat dels til Oprettelsen af et ordinært Docentur i grønlandsk (eskimoisk) Sprog og Kultur udtalte Fakultetet i Skrivelse af 8. Oktober 1919:

»Om begge disse Lærerpuster gælder, ikke blot at Oprettelsen af dem er højst nærliggende og naturlige Kulturopgaver for den danske Stat og Københavns Universitet, men ogsaa, at en fast Undervisning ved Universitetet i nyislandsk og grønlandsk Sprog vil kunne være af praktisk Betydning for mange Danske. I særlig Grad gælder dette naturligvis om Professoratet i nyislandsk, ligesom Kendskabet til nyislandsk Sprog og Litteratur er et fastslaaet Krav til enhver Student, der ønsker at underkaste sig en Magisterkonferens i nordisk Filologi.

Idet Fakultetet iøvrigt henviser til den tidligere Brevveksling i Sagen, skal det bemærke, at det anser det for rettest, at den sidst omtalte Lærerpост benævnes »Professoratet i islandsk Sprog og Litteratur«, og at det tilkendegives den Mand, der maatte blive udnævnt til denne Post, at hans Undervisningsomraade væsentlig vil omfatte Tiden efter 1400.«

Ved § 13 i Normeringsloven for 1920—21 blev Antallet af Professorer ved det filosofiske Fakultet forøget med 1 til 24, nemlig med et ordinært Professorat i islandsk Sprog og Litteratur. I Anmærkningerne til Lovforslaget, jfr. Rigsdagstidende for 1919—20, Tillæg A., Sp. 5715, udtaltes det derhos, at det var en Forudsætning for Oprettelsen af Professoratet, at det hidtil af Docent, Dr. V. Gudmundsson beklædte Docentur i islandsk Historie og Litteratur skulde bortfalde ved Oprettelsen af Professoratet. Under 4. September 1920 meddelte Undervisningsministeriet derefter, at Docent, Dr. phil. Valtyr Gudmundsson under 30. August s. A. var bleven udnævnt til Professor ordinarius i islandsk Sprog og Litteratur fra 1. Juli 1920 at regne.

29. Oprettelse af et Docentur i grønlandsk (eskimoisk) Sprog og Kultur.
Cand. mag. William Thalbitzer ansættes i det paagældende Embede.
 (Journ. Nr. 116/1919.)

Under 20. November 1918 indgav cand. mag. William Thalbitzer saalydende Andragende:

»Undertegnede tillader sig herved at andrage om, at der indenfor Universitetets filosofiske fakultet maa blive oprettet en docentstilling i *grønlandsk (eskimoisk) sprog og kultur*, idet jeg samtidig ansøger om at komme i betragtning ved besættelsen af den foreslaaede post.

Grønland og Island kunde synes at have lige krav på at være repræsenterede ved det danske universitet i kraft af deres ældgamle historiske tilknytning til vort land og i kraft af den videnskabelige interesse, der fra dansk side er blevet vist disse landes natur og folk. Grønland har maaske mere end nogen anden del af kloden været genstand for en videnskabelig kultus, der har båret Danmarks og Grønlands forenede navne vidt ud i verden. En broget række af geografiske, naturvidenskabelige og etnologiske arbejder er siden 1879 blevet udgivet af Kommissionen for de geologiske og geografiske undersøgelser i Grønland i dens »Meddelelser om Grønland«, der nu tæller 54 bind. Men også fra ældre tid er Grønland og dets indfødte befolkning atter og atter gjort bekendt udenfor Danmark gennem latinske afhandlinger eller tyske, engelske, franske oversættelser af danske originalværker. Jeg vil blot minde om danske navne som Thomas Bartholin, Hans og Povl Egede, H. E. Saabye, Otto Fabricius, H. P. Eggers, W. A. Graah, H. Rink, K. I. V. Steenstrup, og af udlændinges navne, der støttedes fra Danmark, K. Giesecke og Samuel Kleinschmidt — for ej at tale om mange navne fra en senere periode. Hvis der noget sted i Europa burde skabes et levende midtpunkt for kundskaben om eskimoernes sprog og kultur, maatte det være her i Danmark.

Det grønlandske sprog, som er et af de tidligst undersøgte og bedst kendte primitive sprog, har ofte tiltrukket sig sprogforskernes interesse, hvorom f. eks. forfatter- og citatfortegnelsen i min bog om »The Eskimo Language« (1904), ss. 49—60 tildels vidner. Af hjemlige navne kan endnu anføres Rasmus Rask. For de vordende grønlandske missionærers skyld blev der i sin tid oprettet et lektorat i grønlandsk, som endnu består (henlagt under kirkeministeriet), og hvis mål særligt er dette: at give de danske teologer nogen praktisk undervisning i det grønlandske bibel- og katekismussprog og at oplære unge grønlændere til præster. Uden at gøre indgreb i denne virksomhed vilde en universitetslærer kunne føre studiet af det grønlandske sprog ind på nye veje, fremstille sproget under komparative synspunkter, jævnføre det med fjernere dialekter eller andre sprog, optage dets form eller indhold til analyse ud fra fonetiske og historiske forudsætninger, der kunde tjene en bredere videnskabelig interesse end skoleundervisningen. Den grønlandske sprogtype er i sig selv mindst lige så mærkelig som nogen anden art af eksotiske sprog, der fortjener den sammenlignende fonetiks eller sprogpsykologis opmærksomhed.

Men sproget er ikke alt. Universitetslæreren vilde have at underbygge den sproglige opgave med en fremstilling af eskimofolkets åndelige og materielle kultur. Og eskimofolket, hvis geografiske grænser når ud til Beringsstrædet og Østasien, er kun et led i den polare folkekæde, der videre vestpå gennem Sibirien danner et velafgrænset felt for et udvidet studium. Københavns universitet har i denne bys samlinger, biblioteker og i den danske arktiske forsknings historie ganske særegne betingelser for at kunne blive sædet for en arktisk-etnologisk videnskab — med udgangspunkt i vort nordlige koloniland mellem Davis- og Danmarksstrædet.

Undertegnede, der er cand. mag. i nordisk filologi (med dansk som hovedfag, engelsk og latin som bifag), har i snart 20 år studeret grønlændernes sprog og etnologi. Jeg er student fra 1891, har universitetes guldmedalje for en filosofisk afhandling (1894), har foretaget 3 rejser til forskellige dele af Grønland, hvorunder to overvintringer (desuden en studierejse til lapperne i Nordsverrig). Jeg har udgivet to større arbejder om grønlænderne, et sprogligt og et etnografisk, foruden en hel del mindre skrifter om dem og de fjernere eskimoer (Aleuterne). Jeg er korresponderende medlem af Société des Americanistes de Paris, og har gennem min deltagelse i tre videnskabelige amerikanistkongresser og redaktionelt medarbejderskab ved det i Newyork udkommende nye tidsskrift »International Journal of American Linguistics« (F. Boas, Goddard, Uhlenbeck), praktisk-videnskabelig korrespondance-tilknytning til den amerikanske etnologi, var i 1917 udnævnt til fellow of the American-Scandinavian Foundation, men hindredes på grund af krigen i at komme til Amerika; har under arbejde et værk om østgrønlændernes sprog og kultur på grundlag af materiale, jeg indsamlede ved Angmassalik i 1905—06.«

I Anledning af dette Andragende udtalte det filosofiske Fakultet under 16. Januar 1919 følgende:

»Hr. cand. mag. Thalbitzers medfølgende Andragende om et Docentur i grønlandsk (eskimoisk) Sprog og Kultur kan det filosofiske Fakultet medgive sin varmeste anbefaling. Gennem en Række videnskabelige Arbejder har Hr. Thalbitzer godtgjort sit indtrængende Kendskab til eskimoisk Sprog og Kultur, som han har erhvervet ogsaa ved gentagne Rejser til Grønland; disse hans Arbejder har vundet megen og fortjent Anerkendelse ikke blot herhjemme, men ogsaa hos de mest kyndige udenlandske Forskere. Fakultetet mener derfor, at Værdien af Hr. Thalbitzers videnskabelige Arbejde er saa anerkendt, at det maa anse det for meget ønskeligt, at han knyttes til Universitetet som ekstraordinær Docent i grønlandsk (eskimoisk) Sprog og Kultur.

Fakultetet skal yderligere blot bemærke, at efter dets Skøn bør dette ekstraordinære Docentur ikke omfatte eskimoisk Etnografi, der rettelig bør finde sin Plads indenfor det matematisk-naturvidenskabelige Fakultets Læreomraade.«

Under 5. Februar 1919 fremsendte Konsistorium Sagen til Undervisningsministeriet med Indstilling om, at Cand. Thalbitzer maatte blive

ansat som ekstraordinær Docent i grønlandsk (eskimoisk) Sprog og Kultur fra 1. April s. A. at regne, hvorved det tilføjedes, at den saaledes foreslaaede Læreransættelse ikke paa nogen Maade burde træde hindrende i Vejen for Gennemførelsen af de overfor Ministeriet tidligere fremførte Ønsker fra Universitetet om Oprettelsen af nye ordinære eller ekstraordinære Lærerposter. I Anledning heraf meddelte Undervisningsministeriet i Skrivelse af 6. Maj 1919, at det ikke kunde stille Forslag paa Finansloven om Oprettelsen af det ommeldte ekstraordinære Docentur, men at Ministeriet derimod vilde være villigt til i næste Rigsdags-samling at fremsætte Lovforslag om Oprettelsen af et ordinært Docentur i det ommeldte Fag.

Ved § 13 i Normeringsloven for 1920—21 oprettedes der et ordinært Professorat i islandsk Sprog og Litteratur. I Anmærkningerne til Lovforslaget, jfr. Rigsdagstidende for 1919—20, Tillæg A., Sp. 5715, udtaltes det om dette Professorat, at dets Oprettelse maatte have Bortfaldet af det af Docent, Dr. Gudmundsson beklædte Docentur i islandsk Historie og Litteratur til Følge og samtidig stilledes der Forslag om Oprettelsen af et Docentur i grønlandsk (eskimoisk) Sprog og Kultur.

Under 22. September 1920 meddelte Undervisningsministeriet Konsistorium, at cand. mag. William Thalbitzer under 10. s. M. var bleven udnævnt til Docent i grønlandsk (eskimoisk) Sprog og Kultur fra 1. Juli s. A. at regne.

30. Undervisning og Eksamination i Latin og Græsk for de teologiske Studerende og i Latin for de juridiske Studerende.

(Journ. Nr. 147/1915, 259/1915, 91/1916, 91/1917, 283/1917, 91/1918, 194/1918, 91/1919, 160/1919, 370/1919, 91/1920 og 144/1920.)

Angaaende Antagelsen af Dr. phil. H. Ræder og mag. art. Ove Jørgensen til Varetagelsen af den paagældende Undervisning henvises til Aarbogen for 1914—15, Side 574—76, hvor der endvidere er givet Oplysning om Forhøjelsen af den under Universitetets Udgiftspost h. 14. givne Bevilling til 1500 Kr. aarlig.

Under 27. Februar 1917 indgav det filosofiske Fakultet saalydende Andragende:

»Efter at Dr. phil. H. Ræder og mag. art. Ove Jørgensen, hvem Universitetets elementære Græsk-Undervisning er overdraget, d. 15. Februar havde indsendt en Skrivelse til Fakultetet, hvori de bad om, at Fakultetet vilde virke for, at der skaffes dem et bedre Vederlag for deres Arbejde, og tillige for, at der træffes Anstalter til, at Undervisningstimerne fremtidig dubleres, saafremt der melder sig et ligesaa stort Antal Deltagere som hidtil, har Fakultetet anmodet Professorerne i klassisk Filologi om at fremsætte en Udtalelse i den Anledning.

Der er derefter fra Professorerne Drachmann, Gertz og Heiberg fremkommet en udførligt motiveret Redegørelse, som udmunder i en Indstilling om, at Fakultetet anbefaler, at der ydes mag. art. Ove Jørgensen og Dr. phil. H. Ræder for indeværende Finansaar et

Dyrtidstillæg paa henholdsvis 50 og 100 Kr., samt at der til Raadighed for den elementære Universitetsundervisning i *Græsk* snarest muligt og senest fra 1. September 1917 stilles til Raadighed et Beløb af 3000 Kr. aarlig, saaledes at Lærerne ved denne Undervisning kan honoreres med 500 Kr. pr. Semester for et Kursus paa 4—5 Timer ugentlig, og disse Kursus i fornødent Fald kan dubleres.

Hertil har Fakultetet i sit Møde d. 26. Februar sluttet sig, og idet det paa det varmeste anbefaler Sagen, tillader det sig herved at andrage om, at Ministeriet vil søge de til de saaledes foreslaaede Foranstaltninger nødvendige Beløb bevilgede.«

I Anledning heraf udtalte Universitetskvæsturen i Skrivelse af 23. Marts 1917, at de paagældende Lærere ikke formentes at falde ind under de i Loven af 2. December 1916, Afsnit I., fastsatte Rammer og at Kvæsturen derfor ikke kunde anbefale en Indstilling om Ydelse af Dyrtidstillæg. Iøvrig henstilledes det, om Konsistorium efter de foreliggende Omstændigheder maatte finde Anledning til at søge Udgiftspost h. 12. forøget med det foreslaaede Beløb af 2100 Kr. paa Finanslovforslaget for 1918—19, saaledes at der blev 3000 Kr. — imod tidligere 900 Kr. — til Raadighed for Græskundervisningen og — som hidtil — 600 Kr. til Latinundervisningen. Imidlertid indkom der følgende Forslag fra det teologiske Fakultet af 31. Maj 1917:

»Det teologiske Studenterraad har henvendt sig til Fakultetet med Begæring om, at *Græskundervisningen* for de Studenter Vedkommende, der skal tage Tillægsprøve i dette Fag, maa blive *forøget med 1 Time ugentlig i første og sidste Semester*. Raadet gør i sin Skrivelse opmærksom paa, at dette Ønske er Udtryk for en afgørende Stemning paa et indkaldt Studentermøde, hvori over 100 teologiske Studenter deltog. Naar Ønsket kun gælder første og sidste Semester begrundes det ved, at Studenterne i 2. Semester er stærkt optagne af Læsning til Filosofikum og Hebraikum.

Det teologiske Fakultet maa varmt anbefale dette Ønske fra Studenternes Side. Erfaringen fra selve Tillægsprøven viser de store Vanskeligheder, det frembyder for mange af de Studerende, der ikke har haft Græskundervisning i Gymnasiet, at naa frem til et Resultat, der er virkelig betryggende for Paabegyndelse af Studiet af den nytestamentlige Eksegese. En Udvidelse af den sproglige Undervisning i Græsk vil derfor være af indlysende Værdi for Fakultetsundervisningen i en Disciplin, der er af saa afgørende Betydning for hele det teologiske Studium.

For at virkeliggøre det af det teologiske Studenterraad fremsatte Ønske skal Fakultetet derfor tillade sig at anmode Konsistorium om at søge tilvejebragt gennem Bevillingsmyndighederne en passende Forhøjelse af det Honorar, der ydes Lærerne i Græsk for deres Undervisning.«

Som Svar paa en Skrivelse af 20. Juni 1917 fra Konsistorium angaaende denne Sag udtalte Universitetskvæsturen derpaa under 22. s. M. følgende:

»I Skrivelse af 20. d. M. har Konsistorium meddelt Kvæsturen, at Konsistorium efter Indstilling af Udvalget til forberedende Behandling

af Bevillingssager har vedtaget at søge Sagen gennemført paa følgende Maade:

Under Hensyn til, at det af det teologiske Fakultet er hævdet, at det er af stor Betydning for de under dette Fakultet hørende Studenter, at Undervisningen ligesom hidtil meddeles uden Betaling fra Studenterne, vil Konsistorium principalt foreslaa, at den af det filosofiske Fakultet indstillede Forhøjelse af den paagældende Konto søges gennemført, idet man dog tillige vil indstille, at Latinlærerens Honorar, der nu er 300 Kr. pr. Semester, forhøjes til 400 Kr. Herefter vil der altsaa udkræves en Forhøjelse af Kontoen med yderligere 200 Kr. til 3800 Kr.

Saaframt Ministeriet imidlertid ikke maatte anse et saadant Forslag for gennemførligt, agtes det indstillet, at der, som af det filosofiske Fakultet foreslaaet, gives Græsklærerne et Honorar af 500 Kr. pr. Semester, og desuden at der gives Latinlæreren 400 Kr. pr. Semester, at der paalægges Studenterne en Betaling af 10 Kr. pr. Semesters Undervisning i Græsk, medens Latinundervisningen vedbliver at være gratis, og at der ved Bevilling paa Kommunitetets Budget oprettes et passende Antal Fripladser ved Undervisningen i Græsk.

Der vil herefter til Honorarer til Lærerne ligesom efter det principale Forslag udkræves 3000 Kr. for Græsk og 800 Kr. for Latin, ialt 3800 Kr. Studenternes Betaling vil, naar deres Antal sættes til 35, paa hvert 3 Semesters Hold blive 1050 Kr. Herefter vil den Forhøjelse af Kontoen, der bliver nødvendig til Forøgelse af Lærerens Honorar og eventuel Dublering af Kursus, blive 1250 Kr., nemlig 3800 Kr. med Fradrag dels af de paa Kontoen allerede bevilgede 1500 Kr. dels af de 1050 Kr., der ventes at ville indkomme i Betaling for Deltagelse i Undervisningen.

Med Hensyn til den af Konsistorium ønskede Bevilling under Kommunitetets Budget til Etablering af Fripladser ved Græsk-Undervisningen er det derhos udtalt, at der her maa regnes med et procentvis noget højere Antal Fripladser end ved Undervisningen i Tysk, hvor 20 af Deltagerne kan faa Friplads, idet der er forholdsvis flere fattige (legatsøgende) Studenter blandt Teologerne end ved de andre Fakulteter, hvortil kommer, at den heromhandlede Undervisning falder i de første akademiske Aar, i hvilke Studenterne iøvrigt kun har ringe Udsigt til at opnaa Legater. Til Fripladser ved Græsk-Undervisningen vil der derfor, naar deres Antal sættes til 25 à 30 pCt. af Deltagerne eller 10 paa hvert Semesters Hold, udkræves 30 Fripladser i hvert Finansaar à 10 Kr. = 300 Kr.

Paa Finansloven for 1916—17 bevilgedes under en ny Udgiftspost 2. f. paa Kommunitetets Budget 480 Kr. som 1ste Del af en Bevilling, foreløbig paa 3 Aar, paa 480 Kr. aarlig til 20 Fripladser à 12 Kr. halvaarlig ved praktisk Sprogundervisning i Tysk, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg A., Sp. 1551—52. Som det fremgaar af den det anførte Sted i Rigsdagstidende givne Forklaring sammenholdt med Anmærkningerne til Universitetets Udgiftspost h. 18. for samme Finansaar, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg A., Sp. 1357—58, er de paagældende Kursus i Tysk foreløbig ordnede saaledes, at der ved dertil særlig antagne timebetalte Lærere gives de studerende praktisk Sprogundervisning i Tysk, og at disse Læreres Honorarer dækkes dels ved Betalingen

for Adgangskort til Kursuset, 12 Kr. pr. Deltager, dels ved et Tilskud paa Universitetets Budget paa 600 Kr. aarlig, medens der samtidig under Kommunitetets anførte Udgiftspost 2. f. er givet Bevilling til Uddeling af 20 Fripladser til uformuende Deltagere i de paagældende Kursus. Den af Konsistorium forsaavidt angaar Græsk-Undervisningen for de teologiske Studerende nu alternativt foreslaaede Ordning er i det væsentlige stemmende med den for Tysk-Undervisningen saaledes allerede tilstedeværende foreløbige Ordning, og man kan derfor for Universitetskvæsturens Vedkommende tiltræde, at der i Tilfælde af Valget af den ommeldte subsidiært foreslaaede Løsning af det foreliggende Spørgsmaal søges optaget en Bevilling under Kommunitetets Budget paa en ny Udgiftspost 2. g., stor 300 Kr. aarlig, til 30 Fripladser à 10 Kr. halvaarlig ved Elementar-Undervisningen i Græsk for teologiske Studenter. Den Indstilling, der efter det af Konsistorium udtalte skulde foretages til Ministeriet i den paagældende Sag, maatte da herefter formentlig gaa ud paa,

at der paa Finanslovsforslaget for 1918—19 under Universitetets Udgiftspost h. 12. søges bevilget et Beløb af 2300 Kr. til Dækning af forøgede Udgifter ved Undervisningen ved Universitetet for de teologiske Studerende i Latin og Græsk og for de juridiske Studerende i Latin, saaledes at Kontoens samlede Beløb forhøjes fra 1500 Kr. til 3800 Kr. aarlig,

eller at der, saafremt en saadan Bevilling ikke maatte betragtes som gennemførlig, under nævnte Udgiftspost søges bevilget et Beløb af 1250 Kr. i nævnte Øjemed til Forhøjelse af Kontoens samlede Beløb fra 1500 Kr. til 2750 Kr., medens der samtidig under en ny Udgiftspost 2. g. paa Kommunitetets Budget for samme Finansaar søges bevilget et Beløb af 300 Kr. aarlig til 30 Fripladser à 10 Kr. ved Elementar-Undervisningen i Græsk for teologiske Studenter,

ligesom der, saafremt Konsistorium lægger Vægt paa Gennemførelsen af den af det filosofiske Fakultet ønskede Ordning allerede i det kommende Efteraarsemester, maatte ske Indstilling til Ministeriet om Udredelsen af de efter foranstaaende fornødne Beløb paa forventet Til-lægsbevilling for indeværende Finansaar.«

I Overensstemmelse med dette Forslag indstillede Konsistorium i Skrivelse til Undervisningsministeriet af 25. Juni 1917 principalt, at der paa Finanslovsforslaget for 1918—19 under Universitetets Udgiftspost h. 12. søgtes bevilget 2300 Kr. til Forhøjelse af Kontoen til 3800 Kr., subsidiært at der under nævnte Konto søgtes bevilget 1250 Kr. til Forhøjelse af Raadighedssummen til 2750 Kr. samtidig med, at der under Kommunitetets Budget søgtes bevilget 300 Kr. aarlig til Fripladser. I Skrivelse af 12. Juli 1917 meddelte Ministeriet derefter, at det for Græsk-undervisningen kunde bifalde, at Holdene dubleredes, og at Timetallet i de 2 af de 3 Semestre, hvoraf hver Undervisningsrække bestaar, udvidedes til 5 ugentlige Timer, medens en saadan Udvidelse for det 2. Semesters (Førraarsemesterets) Vedkommende efter det af det teologiske Fakultet i dets Erklæring af 31. Maj 1917 udtalte ikke kunde anses for fornøden, men at Ministeriet hverken for Græsk- eller Latinundervisningens Vedkommende mente at kunne gaa med til en Forhøjelse af

Timebetalingen, 5 Kr. Ministeriet bemærkede derhos, at det ikke fandt Anledning til at indføre Betaling for den ommeldte Undervisning.

I Henhold hertil optoges der paa Finanslovsforslaget for 1918—19 Forslag om Forhøjelse af Udgiftpost h. 12. med 1200 Kr. til 2700 Kr., jfr. Rigsdagstidende for 1917—18, Tillæg A., Sp. 1393—96. Den paagældende Merudgift paa 1200 Kr. var nærmere beregnet saaledes: Forøgelsen af Timetallet i de to første Semestre vil medføre en Forhøjelse af Lærernes Honorar pr. Semester for disse to Kursus fra 300 Kr. til 375 Kr. Herved forøges den samlede aarlige Udgift til Græskundervisningen fra 900 Kr. til 1050 Kr. Fordoblingen af Holdene vil derhos medføre en Udgift af $375+375+300$ Kr. = 1050 Kr., og den samlede Merudgift bliver altsaa 1200 Kr. aarlig.

Fra det filosofiske Fakultet fremkom der derefter under 26. Oktober 1917 saalydende Indstilling:

»Det filosofiske Fakultet tillader sig herved at andrage det høje Ministerium om, at det vil søge opnaaet en Bevilling til et Honorar for Eksaminatorerne i Latin og Græsk ved Tillægseksamen ifølge kongelig Anordning af 28. Februar 1908 § 2.

Eksaminatorerne er de til Varetagelsen af Universitetets elementære Græskundervisning ansatte og med Timebetaling lønnede Lærere Dr. Hans Ræder og Mag. art. Ove Jørgensen (hvortil i Fremtiden eventuelt vil komme de i Anledning af Græskholdenes paatænkte Dublering yderligere ansatte Lærere). Som det er oplyst i medfølgende Skrivelse fra Dr. Ræder og Mag. Jørgensen, har Eksamensarbejdet hidtil været udført uden nogetsomhelst Honorar.

Idet Fakultetet oplyser, at Antallet af Eksaminander i Aarene 1914—17 for Græskens Vedkommende har været 37, 29, 51 og 48 og for Latinens Vedkommende 1, 5, 3 og 8, skal man tillade sig at foreslaa, at det eventuelle Eksamenshonorar beregnes med 2 Kr. 50 Ø. pr. Eksaminand eller med en aarlig samlet Sum af 125 Kr. for Eksamen i Græsk og 20 Kr. for Eksamen i Latin; dog vil den sidste Beregningsmaade være forbundet med visse Vanskeligheder.«

Under 29. December 1917 forelagde Konsistorium Sagen for Undervisningsministeriet med Indstilling om en Forhøjelse af Udgiftpost h. 12. med 150 Kr., for at der kunde tillægges vedkommende Lærere et Honorar af 2 Kr. 50 Øre pr. Eksaminand for Afholdelsen af de ommeldte Tillægseksaminer. I Overensstemmelse hermed gaves der Bevilling paa Finansloven for 1918—19, jfr. Rigsdagstidende for 1917—18, Tillæg B., Sp. 1573—76, samtidig med at Teksten til Udgiftpost h. 12. omredigeredes saaledes:

»Til Undervisning og Eksamination i Græsk og Latin for de teologiske Studerende og i Latin for de juridiske Studerende:

a. Honorar for Undervisning	2700 Kr.
b. Honorar for Eksamination (anslaaet)	150 » .«

I Anledning af Dubleringen af Holdene ved Undervisningen i Græsk bifaldt Undervisningsministeriet i Overensstemmelse med det filosofiske Fakultets og Konsistoriums Indstillinger i Skrivelser af 29. April og 4. Maj 1918 under 24. Maj s. A., at Dr. phil. Kurt Wulff fra 1. September s. A. at regne antoges til efter Fakultetets nærmere Bestemmelse i For-

ening med Dr. phil. H. Ræder og Mag. art. Ove Jørgensen at deltage i Undervisning og Eksamination af dem, der forbereder sig til den anordnede Tillægsprøve i Græsk for teologiske Studerende.

Paa Tillægsbevillingsloven for 1919—20 bevilgedes et Beløb af 425 Kr. til Vederlæggelse af Mag. art. Jørgensen og Dr. phil. Wulff for Overtagelse af en Del af Dr. phil. Ræders Timer under hans Sygdom, jfr. Rigsdagstidende for 1919—20, Tillæg B., Sp. 3273—76. Konsistorium foretog Indstilling til Ministeriet i Sagen under 29. Januar 1920, og under 23. Februar s. A. gav Ministeriet Tilladelse til Beløbets Udbetaling paa forventet Tillægsbevilling.

Ved Undervisningsministeriets Skrivelse af 24 Juli 1920 fastsattes Honoraret for de 3 Lærere ved Undervisningen i Latin og Græsk for de teologiske Studerende og i Latin for de juridiske Studerende i Overensstemmelse med Lønningsraadets Forslag af 5. s. M. til 1400 Kr. aarlig for hver, indtil videre med Tillæg af 30 pCt.

31. Forhøjelse af Professor, Dr. phil. Jul. Paludans Pensionsanciennitet. (Journ. Nr. 216/1917.)

Samtidig med at Professor, Dr. phil. Jul. Paludan indgav Andragende om Afsked i Naade og med Pension fra 1. April 1918 at regne fra det ham betroede Embede som Professor i Æstetik, indgav han saalydende af det filosofiske Fakultet paa det bedste anbefalede Andragende af 5. Juni 1917 om forhøjet Pensionsanciennitet:

»I Forbindelse med min samtidig indgivne Ansøgning om Afsked ved Udgangen af indeværende Finansaar tillader jeg mig at anmode det høje Ministerium om paa Finansloven at søge bevilget mig forøget Pensionsanciennitet.

Jeg skal i saa Henseende oplyse, at efter at jeg i 1884 var ansat som midlertidig Docent i dansk Litteratur, blev det 2 Aar efter overdraget mig at medvirke ved Eksaminer, Conferenser og Disputatser i Faget, saa at jeg har gjort fuld Professor-Tjeneste 6 Aar før jeg i 1892 blev udnævnt til ordinær Professor.

Det vil da formentlig findes rimeligt, naar jeg ansøger om at faa disse Aar beregnet i min Pensionsanciennitet, ligesom de allerede tildels ved Lønningsloven af 1916 er beregnede til Lønningsanciennitet, saa at jeg ved min Afgang efter 33 Aars Tjeneste ved Universitetet kunde opnaa højeste Pension.«

I Anledning af dette Andragende udtalte Universitetskvæsturen under 15. September 1917 bl. a. følgende:

»Ved Universitetets Lønningslov af 22. April 1916 er der tillagt Docenter stigende Løn og Pensionsret, og det synes herefter rimeligt, at der, naar en Professor, som forud for sin Udnævnelse til Professor i en længere Aarrække har været Docent, tager sin Afsked, ved Beregningen af hans Pension tages Hensyn ogsaa til hans tidligere Docent-virksomhed. Da Professor Paludan først blev Professor i en Alder af ca. 50 Aar, og han forinden havde virket 8 Aar som Docent ved Universitetet, i hvilket Tidsrum han som anført tillige har medvirket ved Eksaminer, Disputatser og andre Fakultetsforretninger, synes det her-

efter i høj Grad ønskeligt, at hans Tjenestetid som Docent tages i Betragtning ved Bestemmelsen af hans Pensionsanciennitet, saaledes at denne regnes fra 1. Marts 1889. Ved Opnaaelsen af en saadan Pensionsanciennitet vil Professor Paludan faa Adgang til højeste Pension, nemlig 40/60 af Gennemsnitsindtægten i de sidste 5 Tjenestear, hvilket formentlig vil føre til en Pension paa 5216 Kr. 89 Øre, eller 521 Kr. 6 Øre mere end det Beløb, hvortil Pensionen nu kan ventes fastsat. Universitetskvæsturen kan herefter anbefale, at der ved en Anmærkning paa Finansloven for 1918—19 tillægges Professor, Dr. Paludan Pensionsanciennitet som efter en Tjenestetid paa over 29 Aar, saaledes at den pensionsgivende Tjenestetid regnes fra 1. Marts 1889, og man skal i saa Henseende henvise til, at der paa Finanslovforslaget for 1918—19 er optaget Forslag over Opnaaelsen af en lignende Pensionsanciennitet for Professor, Dr. Wilkens, hvem der ligeledes fra 31. Marts 1918 at regne er meddelt Afsked. Man skal derfor foreslaa en Indstilling til Undervisningsministeriet om, at der ved Ændringsforslag til 2den Behandling af Finanslovforslaget for 1918—19 søges saalydende Tekstanmærkning under Universitetets Udgiftspost g. 1., Pensioner til Universitetslærere og deres efterladte, »Professor, Dr. phil. J. Paludans Anciennitet i Henseende til Pension regnes fra 1. Marts 1889.«

Under 5. Oktober 1917 fremsendte Konsistorium Sagen til Undervisningsministeriet med Anbefaling af dens Fremme i Overensstemmelse med Kvæsturens Indstilling, og der optoges derefter paa Finansloven for 1918—19 saalydende Tekstanmærkning under Universitetets Udgiftspost g. 1.: »Fhv. Professor, Dr. phil. J. Paludans Anciennitet i Henseende til Pension regnes fra 1. Marts 1889,« jfr. Rigsdagstidende for 1917—18, Tillæg B., Sp. 1571—74.

32. Bevilgelse af forøget Anciennitet i Henseende til Pension og af ekstraordinær Understøttelse til fhv. Professor extraordinarius, Dr. phil. Cl. E. T. Wilkens.

(Journ. Nr. 165/1917.)

Som anført ovenfor i Sagen om Lektor, Dr. phil. Kuhrs Ansættelse som Professor ordinarius i Filosofi efter Professor extraordinarius, Dr. phil. Cl. Wilkens' Afgang fra Universitetet blev der under 28. Maj 1917 meddelt sidstnævnte Afsked fra det ham betroede Embede som Professor extraordinarius i Filosofi og Sociologi fra 31. Marts 1918 at regne. I det Andragende af 3. April 1917, hvori Professor Wilkens havde ansøgt om Afsked, udtalte han bl. a. følgende:

»Idet jeg henviser til min lange Virketid ved Universitetet og dens Frugter, ogsaa i Videnskab og Litteratur, tillader jeg mig at ansøge om, at min Pension beregnes saaledes, at de 35 Aar, i hvilke jeg har været ansat i Statens Tjeneste (eller dog de 30), kommer mig tilgode, saaledes at jeg faar fuld Pension. Jeg haaber tillige, at det vil findes billigt, at den Huslejeportion, til hvilken jeg tidligere er blevet indstillet af Konsistorium, en Indstilling Undervisningsministeriet den Gang ikke mente at kunne tiltræde, nu maa komme mig tilgode ved et dertil svarende mindre Tillæg til min Pension.«

I Anledning af dette Andragende udtalte Universitetskvæsturen i Skrivelse af 1. Juni 1917 bl. a. følgende:

... »Efter de gældende Regler vil Professor Wilkens ved sin Afgang fra sit Embede den 31. Marts 1918 kun være berettiget til Pension efter en Tjenestetid paa 21 Aar, nemlig fra sin Udnævnelse til Professor extraordinarius, hvorefter Pensionen maa beregnes til 31/60 af hans gennemsnitlige Tjenesteindtægt i de sidste 5 Tjenesteaar, nemlig 6320 Kr. aarlig. $\frac{31}{60}$ heraf udgør 3265 Kr. 33 Øre, til hvilket Beløb den aarlige Pension altsaa kan ventes at blive fastsat.

Ved Universitetets Lønningslov af 22. April 1916 er der tillagt Docenter stigende Løn og Pensionsret, og det synes herefter rimeligt, at der, naar en Professor, som forud for sin Udnævnelse til Professor i en lang Aarrække har været Docent, tager sin Afsked, ved Beregningen af hans Pension tages Hensyn ogsaa til hans tidligere Docentvirksomhed. Da Professor Wilkens først blev Professor i en Alder af 53 Aar, og han i Forvejen havde virket 14 Aar som Docent ved Universitetet, i hvilket Tidsrum han bl. a. oftere har medvirket ved Bedømmelsen af Doktor-disputatser og som officiel Opponent ved det mundtlige Forsvar af saadanne, jfr. herom nærmere Rigsdagstidende for 1896—97, Tillæg A., Sp. 987—88, synes det i hvert Fald for hans Vedkommende særdeles ønskeligt, at hans Tjenestetid som Docent tages i Betragtning ved Bestemmelsen af hans Pensionsanciennitet, saaledes at Pensionen fastsættes til $\frac{2}{3}$ af hans Lønning i de sidste 5 Aar af hans Embedstid. Universitetskvæsturen kan derfor paa det bedste anbefale, at der søges tilvejebragt fornøden Hjemmel for Pensionens Beregning paa denne Maade, hvilket formentlig vil kunne ske ved en Anmærkning paa Finansloven gaaende ud paa, at der tillægges ham Pensionsanciennitet som efter 29 Aars Tjenestetid, altsaa fra 1. April 1889, paa lignende Maade som sket med Hensyn til Fastsættelsen af forhenværende Universitetsfuldmægtig Petersens Pensionsanciennitet, jfr. Rigsdagstidende for 1916—17, Tillæg B., Sp. 1065—68. For en Imødekommelse af denne Del af Andragendet kan maaske ogsaa det Hensyn tale, at Professor Wilkens, hvis han ikke havde opnaaet Udnævnelse som Professor, men var vedblevet at fungere som Docent, rimeligvis kunde have ventet ved sin Afsked at faa tillagt en Pension eller Understøttelse, hvis Størrelse var fastsat under Hensyn til hele hans Tjenestetid som Docent, saaledes som det skete for Docent, Dr. med. S. Th. Sørensens Vedkommende, da han opgav sin Docentvirksomhed fra 1. Oktober 1915 at regne, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg B., Sp. 1211—14.

Forsaavidt Professor Wilkens har anholdt om, at hans Pension maa blive beregnet, som om der havde været tillagt ham en Huslejeportion, bemærkes, at han baade i 1912 og i 1913 fremsatte Andragende om, at der maatte blive tillagt ham en personlig Huslejeportion, jfr. Universitetskvæsturens Skrivelser til Konsistorium af 18. Juni 1912 og 17. Maj 1913, men at Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet i Skrivelse af 22. Juli 1913 udtalte ikke at se sig i Stand til at optage den i saa Henseende fornødne Bevilling paa Finanslovsforslaget. Hvis Professor Wilkens nu ved sin Afsked skal stilles i økonomisk Henseende, som om han havde opnaaet den saaledes ansøgte Huslejeportion, kan dette herefter formentlig kun ske ved, at der paa Finansloven søges bevilget ham

en aarlig Understøttelse til Supplering af Pensionen. For Indrømmelsen af en saadan Begunstigelse synes for Professor Wilkens' Vedkommende meget at kunne tale. Ganske vist er det af Professor Wilkens beklædte Professorat ekstraordinært, hvoraf følger, at han ligesom andre professores extraordinarii ikke har haft Adgang til at opnaa Huslejeportion, men der er dog netop forsaavidt angaar ham det særlige Forhold at tage i Betragtning, at hans ekstraordinære Professorat, bl. a. som Følge af den meget stærke Stigning i Studenternes Antal, baade i Henseende til Arbejdets Omfang og Art er blevet saa ligestillet med de to ordinære Professorater i Filosofi, at det formentlig faktisk kan betragtes som et ligesaa væsentligt Led i Universitetets hele Arbejdsplan som de to ordinære, hvorved navnlig skal bemærkes, at Professor Wilkens ganske paa samme Maade som de to andre filosofiske Professorer har holdt Forelæsninger og Øvelser samt deltaget i Eksamensarbejdet og i Bedømmelsen af Disputatser m. v. Under Hensyn hertil synes Billighed at kunne tale for, at der nu ved Professor Wilkens' Afgang fra Universitetet søges tillagt ham samme Indtægt som afskediget Embedsmand, som han vilde have opnaaet, hvis han som Professor ordinarius havde kunnet opnaa Huslejeportion. Man skal derfor henstille til Konsistoriums nærmere Afgørelse, om der efter det foreliggende maatte være Anledning til at søge tillagt Professor, Dr. Wilkens en Understøttelse til Supplering af hans Pension derhen, at han efter sin Afskedigelse kan opnaa samme Indtægt, som han vilde have oppebaaret, saafremt han havde haft Lejlighed til at faa Huslejeportion, ligesom man i Henhold til det ovenfor anførte skal anbefale en Indstilling til Undervisningsministeriet om, at der i Finanslovforslaget for 1918—19 optages en saalydende Tekstanmærkning under Universitetets Udgiftspost g. 1.: Pensioner til Universitetslærere og deres efterladte: »Professor, Dr. phil. Cl. Wilkens' Anciennitet i Henseende til Pension regnes fra den 1. April 1889.«

Denne Indstilling fra Universitetskvæsturen blev under 18. Juni 1917 fremsendt til Undervisningsministeriet, idet Konsistorium varmt anbefalede, at det af Professor Wilkens i ommeldte Henseende indgivne, af det filosofiske Fakultet anbefalede Andragende blev imødekommet paa begge de anførte Punkter.

Paa Finansloven for 1918—19, jfr. Rigsdagstidende for 1917—18, Tillæg A., Sp. 1373—76, blev der herefter paa Universitetets Udgiftspost g. 1. optaget følgende Tekstanmærkning: »Fhv. Professor extraordinarius Cl. Wilkens' Anciennitet i Henseende til Pension regnes fra 1. Marts 1889.« Endvidere bevilgedes der paa en ny Udgiftspost g. 8. paa Universitetets Budget en aarlig Understøttelse til fhv. Professor Cl. Wilkens paa 800 Kr., jfr. Rigsdagstidende for 1917—18, Tillæg A., Sp. 1779—82.

33. Forskellige mindre Sager.

— Under 30. Oktober 1915 indstillede Konsistorium til Kirke- og Undervisningsministeriets Approbation, at der i Henhold til en fra det filosofiske Fakultet fremkommen Indstilling af 24. September s. A. meddeltes Fakultetet Bemyndigelse til fra Foraarshalvaaret 1916 foreløbig for et Aar at lade kgl. Translatør, cand. jur. H. C. Brodersen holde Øvelser

over Russisk ved Universitetet. I Skrivelse af 13. November 1915 meddelte Ministeriet den i Konsistoriums ommeldte Skrivelse foreslaaede Bemyndigelse, og denne er derefter stadig blevet fornyet, hver Gang for et Tidsrum af 2 Aar. (Journ. Nr. 210/1915, 303/1917 og 380/1919.)

— I Anledning af et fra Professor extraordinarius, Dr. phil. Alfred Lehmann indgivet, af det filosofiske Fakultet anbefalet Andragende om, at der maatte blive tilstaaet ham en Huslejegodtgørelse, for at han kunde have Bolig i Nærheden af det psykofysiske Laboratorium, meddelte Undervisningsministeriet i Skrivelse af 10. Juli 1917, at det ikke fandt Anledning til at søge en dertil sigtende Bevilling optaget paa Finansloven. (Journ. Nr. 168/1917.)

— I Skrivelse af 13. Marts 1918 bifaldt Konsistorium i Henhold til et med det filosofiske Fakultets Anbefaling af s. D. indsendt Andragende fra Professor, Dr. phil. Kr. Nyrup, at Lektor Jean Gateus' Undervisning ved Universitetet under hans midlertidige Bortrejse i Foraarssemestret 1918 overtoges af Lektor ved Lunds Universitet Ganem. (Journ. Nr. 152/1918.)

— I Henhold til et af Professor, Dr. phil. A. B. Drachmann derom indgivet, af det filosofiske Fakultet anbefalet Andragende af 2. April 1918, som var tiltraadt af Universitetskvæsturen og Konsistorium henholdsvis under 1. og 15. Juni 1918, bevilgedes der Professor Drachmann en ekstraordinær Huslejeportion paa Finansloven for 1919—20, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg A., Sp. 1363—64. (Journ. Nr. 171/1918.)

— I Overensstemmelse med det filosofiske Fakultets og Konsistoriums Indstillinger henholdsvis af 28. og 30. Maj 1918 bifaldt Undervisningsministeriet under 7. Juni s. A., at Fakultetet bemyndigedes til at lade de fra 31. Marts 1918 fra Universitetet afgaaede Professorer, Dr. J. Paludan og Dr. Cl. Wilkens medvirke ved Fortsættelsen af de i deres Embedstid paabegyndte Magisterkonferencer, ved hvis første Afsnit de i Embedsmedfør havde været Dommere. (Journ. Nr. 219/1918.)

— I Henhold til det filosofiske Fakultets og Konsistoriums Indstilling af 7. Juni 1918 bifaldt Kongen under 5. Juli s. A., at Fakultetet bemyndigedes til at optage Professor extraordinarius i islamisk Kultur, Dr. phil. Johs. Østrup som Medlem af Fakultetet. Herom gav Undervisningsministeriet i Skrivelse af 15. s. M. Konsistorium Underretning. (Journ. Nr. 220/1918.)

— Under 28. Maj 1918 indstillede det filosofiske Fakultet, at der gaves det Tilladelse til at optage følgende 6 Universitetslærere i Fakultetet:

Docent i islandsk Historie og Litteratur, Dr. phil. Valtyr Gudmundsson,

Docent i Ægyptologi og Assyriologi, Professor, Dr. phil. Valdemar Schmidt,

Docent i Musikkens Historie, Professor, Dr. phil. Angul Hammerich,

Docent i Kunsthistorie, Museumsdirektør, Dr. phil. Francis Beckett,

Docent i engelsk Sprog og Litteratur, Dr. phil. N. Bøgholm og

Docent i engelsk Sprog og Litteratur Jes Skovgaard.

Under Hensyn til de principielle Sider, Sagen frembød, fandt Konsistorium det rettest at forelægge den for det Udvalg, der var nedsat til at overveje Universitetets administrative Forhold. Af dette Udvalg afgaves derefter en Erklæring gaaende ud paa, at Udvalget ingen principielle Betænkeligheder nærede mod Forslaget. Under Forhandlingen i Udvalget fremkom imidlertid fra Medlemmer af det filosofiske Fakultet Udtalelser, hvorefter det foreløbige Resultat af disse Forhandlinger mulig kunde faa Indflydelse paa Fakultetets Stilling til den paagældende Sag, og Konsistorium udbad sig derfor under 18. Oktober 1918 en fornyet Erklæring fra Fakultetet for at skaffe sig Klarhed over dette Punkt. I Skrivelse af 22. s. M. meddelte Fakultetet derefter, at det fastholdt sit Andragende om Optagelse af de seks paa det paagældende Tidspunkt under Fakultetet virkende Docenter, uden at Fakultetet dog derved vilde have opstillet noget for eventuelle fremtidige Afgørelser bindende Princip. Konsistorium indstillede som Følge heraf under 19. November 1918 Fakultets Forslag til Ministeriets Godkendelse, og dette meddelte derpaa under 20. December s. A., at Kongen under 13. s. M. havde bifaldet, at der gaves Fakultetet den ansøgte Bemyndigelse. (Journ. Nr. 220/1918.)

— I Henhold til det filosofiske Fakultets og Konsistoriums Indstillinger af 27. Oktober og 6. November 1919 bifaldt Kongen under 15. December s. A., at det filosofiske Fakultet bemyndigedes til at optage Professor extraordinarius i iransk Filologi, Dr. phil. Arthur Christensen som Medlem af Fakultetet. Herom gav Undervisningsministeriet under 17. s. M. Konsistorium Meddelelse. (Journ. Nr. 358/1919.)

— I Anledning af, at Undervisningsministeriet i Skrivelse af 1. December 1919 havde anmodet Konsistorium om at udpege et Medlem af det filosofiske Fakultet som Repræsentant for Fakultetet i et staaende Retskrivningsudvalg, meddelte Konsistorium under 8. Marts 1920 Ministeriet, at Fakultetet havde foreslaaet Professor, Dr. Kr. Sandfeld som Medlem af dette Udvalg. Ministeriet udtalte derefter under 31. Marts 1920, at Retskrivningsudvalget havde faaet som Medlemmer Undervisningsinspektør, Dr. Bertelsen (Formand), Undervisningsinspektør, Professor Rønning, Ministeriets Konsulent i Sager vedrørende Folkeskolevæsenet, Professor N. A. Larsen, Professor, Dr. Kr. Sandfeld som Repræsentant for det filosofiske Fakultet, Højskolelærer, Dr. Marius Kristensen som Repræsentant for Dansk Retskrivningsforening og Forfatter, Dr. Poul Levin som Repræsentant for Dansk Forfatterforening. (Journ. Nr. 386/1919.)

— I Henhold til det filosofiske Fakultets og Konsistoriums Indstillinger af 20. og 30. December 1919 meddelte Undervisningsministeriet under 16. Januar 1920 fhv. Adjunkt, Cand. theol. og mag. F. C. P. Ohrt Tilladelse til indtil videre uden Betaling at holde Øvelser og Forelæsninger over finsk Sprog og Litteratur ved Universitetet. (Journ. Nr. 413/1919.)

— I Henhold til det filosofiske Fakultets og Konsistoriums Indstillinger af 1. og 5. Maj 1920 meddelte Undervisningsministeriet under 22. s. M. Lektor ved Lyceet i Cateau, Gobinet Tilladelse til som adjungeret Professor, Dr. K. Nyrop at holde Forelæsninger i Fransk ved Universitetet. (Journ. Nr. 190/1920.)

— I Henhold til det filosofiske Fakultets og Konsistoriums Indstillinger af 13. og 16. Marts 1920 bifaldt Kongen under 3. April s. A., at Fakultetet bemyndigedes til at optage Docent i dansk Litteraturhistorie, Dr. phil. Hans Brix og Docent i nordiske Sprog, Dr. phil. Johs. Brøndum-Nielsen som Medlemmer af Fakultetet. Herom gav Undervisningsministeriet under 13. s. M. Konsistorium Underretning. (Journ. Nr. 192/1920.)

— I Overensstemmelse med en af Konsistorium under 12. Juni 1920 til Undervisningsministeriet fremsendt Indstilling fra det filosofiske Fakultet bifaldt Ministeriet den 1. Juli s. A., at der tillagdes Docent, Dr. Johs. Pedersen et Honorar paa 600 Kr. for at have besørget Undervisningen i Hebraisk under Professor, Dr. Fr. Buhls Sygdomsforfald i Foraarssemestret 1920. Beløbet bevilgedes paa Tillægsbevillingsloven for 1920—21 under Udgiftspost a. 1., jfr. Rigsdagstidende for 1920—21, Tillæg A., Sp. 4079—80. (Journ. Nr. 259/1920.)

— I Skrivelse af 19. Juli 1920 bifaldt Undervisningsministeriet i Henhold til Konsistoriums Indstilling af 2. s. M., at det var overdraget Docent, Dr. Johs. Pedersen at fungere som Eksaminator ved examen hebraicum og som Censor ved Skoleembedseksamen i Kristendomskundskab i Eksamensterminen Sommeren 1920, samt at der i den Anledning udbetaltes ham et Honorar paa 250 Kr. Beløbet bevilgedes paa Tillægsbevillingsloven for 1920—21 under Udgiftspost a. 4., Medhjælpssummer, jfr. Rigsdagstidende for 1920—21, Tillæg A., Sp. 4081—82. (Journ. Nr. 260/1920.)

— I Anledning af et fra Professor, Dr. Kr. Nyrop fremkommet, af det filosofiske Fakultet under 30. December 1918 anbefalet Andragende om Forhøjelse af den ham tilstaaede Understøttelse til videnskabelig Medhjælp i Anledning af hans Øjenssygdom, meddelte Undervisningsministeriet under 4. Januar 1919, at der kunde udbetales 25 pCt. Løntillæg til den paagældende Understøttelse. Denne Understøttelse blev endvidere i Henhold til Konsistoriums Indstilling af 12. Oktober 1920 paa Tillægsbevillingsloven for 1920—21 forhøjet med 1200 Kr. fra 1800 Kr. til 3000 Kr. aarlig, jfr. Rigsdagstidende for 1920—21, Tillæg B., Sp. 3135—38. (Journ. Nr. 349/1918 og 392/1920.)

E. Det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet.

1. Direktør i Statsanstalten for Livsforsikring, Dr. phil. Lars Iversen ansættes som Docent i Forsikringsmatematik.

(Journ. Nr. 144/1915.)

Paa Finansloven for 1915—16 bevilgedes under Universitetets Udgiftspost h. 2. Lønning 2000 Kr. samt 400 Kr. som Løntillæg efter Lov af 8. Juni 1912 til en Docent i Forsikringsmatematik, jfr. herom nærmere Aarbogen for 1914—15, Side 576—77.

Efterat den saaledes oprettede Stilling havde været opslaaet ledig, udbad Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet sig under 2. Juni 1915 Konsistoriums Erklæring med Hensyn til de indkomne 3 Ansøgninger, nemlig fra Aktuar i »Tryk« Dr. phil. C. Burrau, Direktør i Statsanstalten for Livsforsikring Dr. phil. L. Iversen og Beregnerfuldmægtig i »Nordisk Livsforsikrings-Aktieselskab af 1897« mag. sc. N. Rasmussen Jørgensen.

Konsistorium sendte den 9. Juni 1915 Sagen til Erklæring fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, der i Skrivelse af 18. s. M. udtalte, at det agtede at raadspørge Sagkyndige udenfor Fakultetet, og at der derfor vilde hengaa nogen Tid, inden det endelige Svar kunde afgives. Efter at Fakultetet derefter havde indhentet Udtalelser dels fra Forsikringsraadets Formand, Dr. phil. J. P. Gram, fra Regeringsraad, Professor, Dr. Lindstedt i Stockholm og fra Professor, Dr. Alf. Guldborg i Kristiania dels fra det rets- og statsvidenskabelige Fakultet og Professor, Dr. Harald Westergaard, afgav det under 27. December 1915 saalydende Erklæring:

»Da Fakultetet maatte anse det for ønskeligt at høre ansete Sagkyndiges Mening, har det henvendt sig til Forsikringsraadets Formand, Dr. phil. J. P. Gram, til Regeringsraad, Professor, Dr. Lindstedt i Stockholm og til Professor, Dr. Alf. Guldborg i Kristiania. Endvidere har Fakultetet ogsaa anset det for ønskeligt at give det rets- og statsvidenskabelige Fakultet Lejlighed til at udtale sig om Sagen, efter at Ytringerne fra de nævnte Sagkyndige var indkomne.

De indhentede Erklæringer vedlægges.

Herefter maa Fakultetet anse alle tre Ansøgere som kvalificerede til Stillingen; men med Hensyn til, hvem der bør foretrækkes, er der ikke opnaaet Enighed.

Et Flertal (Heegaard, Johannsen, Knudsen, Nielsen, Raunkjær og Steensby) anser Dr. phil. Lars Iversen som bedst egnet til Stillingen og støtter denne Anskuelse paa Udtalelserne fra d'Hrr. Dr. Gram og Professor Westergaard. Flertallet formener nemlig, at der maa lægges særlig Vægt paa disse indenlandske Autoriteters Kendskab til de Krav, der stilles til Docenten i Forsikringsmatematik.

Flertallet tillader sig derfor at indstille Dr. phil. Lars Iversen og fastholder denne Indstilling efter at have set Mindretallets nedenstaaende Udtalelse.

Et Mindretal (Biilmann, Brøndsted, Bøggild, Petersen og Strømgren) kan ikke tiltræde Indstillingen af Dr. Iversen, idet det mener, at de foreliggende Udtalelser utvivlsomt fastslaar, at Dr. Burrau maa betragtes som den bedst kvalificerede. Af de tre Sagkyndige, som Fakultetet har hørt, har de to (Dr. Lindstedt og Dr. Guldberg) erklæret Dr. Burrau som Nr. 1, den ene (Dr. Gram) foreslaar Dr. Iversen. Af de to Synspunkter, som der efter Mindretallets Mening er at tage Hensyn til, det videnskabelige og det forsikringsteknisk-praktiske, har Dr. Gram udtrykkelig kun taget Hensyn til det sidste, idet han mener, at *Bedømmelsen af Ansøgere videnskabelige Arbejder er af liden Interesse for Sagen*. At den praktiske Side bør spille en vigtig Rolle i Sagen, skal Mindretallet gerne indrømme, ogsaa, at der fra dette Synspunkt synes at foreligge *nogen* Overlegenhed for Dr. Iversens Vedkommende. Men paa den anden Side synes det klart, at alle tre Ansøgere under Hensyn til deres lange Praksis og til de Udtalelser, der foreligger fra dette Synspunkt, er fuldt kompetente. Da det imidlertid her drejer sig om en Lærerstilling ved Universitetet, mener Mindretallet, at en meget væsentlig Vægt maa lægges paa Ansøgenes videnskabelige Kvalifikationer. Dr. Burraus Overlegenhed over sine Medansøgere fra dette Synspunkt synes Mindretallet saa afgjort og saa stor, at det mener, at Valget bør falde paa ham. Dr. Gram har ikke anstillet nogen Sammenligning fra et videnskabeligt Synspunkt, Prof. Guldberg har paa Grund af Dr. Burraus videnskabelige Overlegenhed sat ham først. Regeringsraad Lindstedt fremhæver i særlig stærke Ord denne Overlegenhed:

»Dr. Burrau har dokumenterat sig såsom framstående vetenskaplig forskare och av betydlig högre rang än någondera av hans medsökende.« — »Dr. Burrau har genom sina arbeten visat sig äga en synnerlig skicklighet vid användandet av matematiska metoder just av den art, som hava särskild betydelse för ett fruktbringande arbete på försäkringsmatematikens områden.«

Endvidere har Dr. Burrau med Hensyn til Undervisning en meget mere omfattende Virksomhed at støtte sig til.

Efter at de nævnte tre Sagkyndige var bleven hørt, har Fakultetet ogsaa indhentet en Udtalelse fra det rets- og statsvidenskabelige Fakultet, som imidlertid erklærer sig ikke tilstrækkelig sagkyndigt til at udtale sig for nogen bestemt af Ansøgerne og derfor indskrænker sig til at fremsende en Erklæring fra Professor Westergaard. Prof. Westergaards iøvrigt ikke meget positive Anbefaling af Dr. Iversen hviler paa den Forudsætning, at det praktiske Forsikringssynspunkt skal være det afgørende. Mindretallet deler ikke denne Opfattelse, fordi det baade ganske i Almindelighed mener, at det videnskabelige Synspunkt bør være det vigtigste ved Besættelse af Lærerposter ved Universitetet, og i dette specielle Tilfælde, fordi det føler sig overbevist om, at ogsaa de praktiske Synspunkter i det lange Løb vil være bedst tjent med den Mand, der har dokumenteret det videste almindelig-videnskabelige Syn.

Et andet Mindretal (Jungersen) har paa Basis af de for Fakultetet foreliggende Oplysninger og Udtalelser ikke kunnet naa en sikker Over-

bevisning om, at Dr. Iversen bør foretrækkes for Dr. Burrau og har derfor undladt at stemme.»

I Henhold til det af Fakultetets Flertal afgivne Forslag indstillede Konsistorium under 14. Januar 1916 til Kirke- og Undervisningsministeriet, at Dr. Iversen ansattes i det paagældende Docentur. I Skrivelse af 28. s. M. meddelte Ministeriet derefter, at det under s. D. havde overdraget Direktør i Statsanstalten for Livsforsikring, Dr. phil. Lars Iversen fra 1. Februar 1916 at regne at holde Forelæsninger i Forsikringsmatematik mod et aarligt Honorar af 2000 Kr. foruden 400 Kr. i Løntillæg efter Lov af 8. Juni 1912.

2. Omdannelse af Docenturet i Dyrefysiologi til et ordinært Professorat i Dyrefysiologi.

(Journ. Nr. 174/1914 og 148/1916.)

Under 13. April 1914 indgav Docent i Dyrefysiologi, Dr. phil. August Krogh saalydende Andragende:

»Undertegnede, docent, dr. phil. A. Krogh, tillader mig herved at andrage om, at docenturet i dyrefysiologi omdannes til et ekstraordinært professorat.

Da docenturet i dyrefysiologi oprettedes i 1908, skete det væsentlig, fordi en indgaaende fysiologisk undervisning af de naturhistoriske studerende var bleven en uomgængelig nødvendighed, efter at faget var indført i gymnasiet. De siden da gjorde erfaringer ved gymnasierne har, efter alt hvad der er kommet mig for øre, godtgjort, at fagets indførelse var heldig, og at det maa betragtes som et permanent led i undervisningsplanen. Alene som følge heraf maa ogsaa undervisningen i fysiologi ved universitetet være et blivende led af de naturhistoriske studerendes uddannelse, og det synes ikke ubilligt at ønske, at min lærerstilling bringes i overensstemmelse hermed. Hertil forekommer der mig at være saa meget større grund, som *fagets* stilling ved universitetet nu svarer fuldstændig til plantefysiologiens, og min *lærergerning* er den samme som en professors. Ved skoleembedseksamen i naturhistorie og geografi eksaminerede jeg i mit fag, og der er foretaget en saadan forandring af magisterkonferensen i naturhistorie, at denne kan tages med fysiologi som hovedfag og dyrefysiologi som speciale. Konferense har i denne form allerede været afholdt, og i øjeblikket forbereder to studerende sig til den.

Det har været forudsætningen ved fastsættelsen af docenthonorarerne, at en docent ikke behøvede at anvende al sin tid i universitetets og videnskabens tjeneste, men kunde skaffe sig andre indtægter. Denne forudsætning ligger til grund for en række udtalelser af universitetskommissionen. Det anføres saaledes (s. 181), at »det er blevet stedse vanskeligere for Docenterne af skaffe sig anden Indtægt« — hvorfor det foreslaas at forhøje lønningerne. Det siges om docenturet i medicinens historie (s. 184), at »de indgaaende og omfattende Studier, som Faget efter sin Natur kræver, gør det nødvendigt for den, der med tilstrækkeligt Udbytte skal kunne dyrke det, helt at vie sig til sin Videnskab, saa at han udelukkes fra anden Virksomhed« — hvorfor det foreslaas at om-

danne docenturet til et ekstraordinært professorat. Det foreslaas endelig om docenturet i hygiejne (s. 113) under hensyn »til det stærke Beslag, Undervisningen og Lødelsen af Institutet lægger paa Læreren, som for at opfylde de store Krav, der stilles til ham, helt maa ofre sig for sin Universitetsgerning« — at dette docentur omdannes til et ordinært professorat.

For mit vedkommende har forudsætningen om, at indtægterne kunde suppleres ved andet arbejde, vel til en vis grad kunnet opfyldes i de to første aar, 1908—10, og jeg havde da ved konsulentvirksomhed og literært arbejde nogen ekstraindtægt, men siden laboratoriets oprettelse i 1910 har min universitetsgerning lagt og maattet lægge fuldstændigt beslag paa min arbejdskraft, og jeg har af andet arbejde kun beholdt et docentur ved tandlægeskolen, der indbringer 600 Kr. aarlig for en times ugentlig undervisning. Mine indtægter har derfor været ganske utilstrækkelige, og det er blevet absolut nødvendigt for mig at søge dem forøget. Det spiller i denne henseende ogsaa nogen rolle, at laboratoriet i stigende udstrækning besøges af fremmede, der ønsker at sætte sig ind i de her udarbejdede nye metoder. Disse besøg, som jeg af nærliggende grunde ikke har ment at kunne afvise, har ikke alene medført et betydeligt arbejde, som jeg, indtil der nu er bevilget laboratoriet en assistent, har maattet udføre personlig, men har ogsaa medført udgifter til repræsentation.

Idet jeg gaar ud fra, at i et tilfælde som dette hensynet til de videnskabelige kvalifikationer spiller en hovedrolle, tillader jeg mig at vedlægge de fra dyrefysiologisk laboratorium siden dets oprettelse til dato udgaaede publikationer. Det tilkommer ikke mig at udtale mig om disse arbejders betydning, men jeg tør ihvertfald tro, at de vil vidne om, at her har været udfoldet betydelig flid. En række arbejder vil yderligere fremkomme i løbet af sommeren.

Som vederlag for det med bestyrelsen af et laboratorium forbundne stærkt forøgede arbejde har professorer, der er laboratoriestyrere, i reglen fribolig ved laboratoriet. Jeg andrager derfor fremdeles om, at den af mig beboede kvistlejlighed ved dyrefysiologisk laboratorium, af hvilken jeg nu betaler leje (400 kr. aarlig), maa blive mig tilstaaet som fribolig paa de sædvanlige vilkaar.

Dette Andragende indsendtes under 24. April 1914 af det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet til Konsistorium med Fakultetets varmeste Anbefaling. I Anledning af det saaledes fremkomne tilskrev Konsistorium ved Fremsendelsen dels af det ommeldte Andragende dels af et Andragende fra Docent, Dr. phil. Niels Bohr om Oprettelsen af et ordinært Professorat i teoretisk Fysik under 30. Juni 1914 Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet bl. a. saaledes:

»Docent i Dyrefysiologi, Dr. phil. Aug. Krogh har til det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet indgivet et Andragende om, at hans Docentur maa blive omdannet til et ekstraordinært Professorat. Fakultetet anbefaler i den vedlagte Skrivelse af 24. April d. A. Dr. Kroghs Andragende om et Professorat varmt, men finder, at baade Fagets Stilling og det Arbejde, det paalægger sin Indehaver, taler for, at Docenturet omdannes ikke til et ekstraordinært, men til et ordinært Professorat, i hvilken Henseende Fakultetet fremhæver, at Dyrefysiologien er indgaaet som et

fast Led i Skolens Undervisning, og at det videnskabelig set indenfor Universitetet ganske har en Parallelstilling til Planterfysiologien, hvori et ordinært Professorat oprettedes ved Finansloven for 1887—88.

Med den ligeledes vedlagte Skrivelse af s. D. har Fakultetet endvidere fremsendt et Andragende fra Docent i Fysik, Dr. phil. Bohr om Oprettelse af et ordinært Professorat i teoretisk Fysik. Ogsaa dette Andragende anbefaler Fakultetet varmt under Hensyn til Dr. Niels Bohrs fremragende Dygtighed paa den teoretiske Fysiks Omraade, der gør det i særlig Grad ønskeligt, at der gives ham betryggende Vilkaar til Udførelsen af hans videnskabelige Arbejder, og under Hensyn til, at Fagets store Vigtighed og Omfang (der paataenkes indrettet en Magisterkonferens med teoretisk Fysik som Speciale og en Nyordning af Skoleembedseksamen i Fysik med Valg for de Studerende mellem teoretisk og almindelig Fysik) kræver, at man gaar til Oprettelsen af et ordinært Professorat.

Ved at fremsende disse Forslag, af hvilke det første vil medføre en Udgift paa 1500 Kr. (Forskellen mellem Dr. Kroghs nuværende Honorar, 3000 Kr., og Begyndelseslønnen for en Professor, 4500 Kr.) og det andet en Udgift paa 4500 Kr. (Begyndelseslønnen for en Professor), tillader Konsistorium sig herved at indstille, at det høje Ministerium vil søge dem gennemførte paa Finansloven for 1915—16.

Paa Finansloven for 1915—16 optoges imidlertid ikke nogen Bevilgning til Oprettelsen af et Professorat i Dyrefysiologi, og Docent Krogh fornyede derfor under Henvisning til den tidligere givne Motivering under 1. April 1915 sit Andragende om Omdannelse af Docenturet til et Professorat. Dette Andragende indsendtes den 22. April 1915 med Fakultetets Anbefaling til Konsistorium, der under 30 Juni s. A. indstillede til Ministeriet, at der maatte blive optaget Forslag i ommeldte Henseende paa Finanslovforslaget for 1916—17.

Den ansøgte Bevilling gaves derpaa paa Finansloven for 1916—17, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg B., Sp. 1197—1200. Efter at Fakultetet under 11. April 1916 havde foreslaaet det saaledes oprettede ny Professorembede besat med Docent Krogh, indstillede Konsistorium under 14. April s. A., at den paagældende udnævntes til Professor ordinarius i Dyrefysiologi fra 1. April s. A. at regne.

I Overensstemmelse hermed udnævntes Docent, Dr. phil. S. A. S. Krogh under 1. Maj 1916 til Professor i Dyrefysiologi fra 1. April 1916 at regne.

3. Oprettelsen af et ordinært Professorat i teoretisk Fysik. Professoratets Besættelse med Docent, Dr. phil. Niels Bohr.

(Journ. Nr. 173/1914 og 149/1916.)

Under 14. Marts 1914 indgav Docent i Fysik, Dr. phil. Niels Bohr saalydende Andragende:

»Jeg undertegnede tillader mig herved at andrage det høje Ministerium om at foranledige Oprettelsen af et Professorat i teoretisk Fysik ved Universitetet, samt om at denne Post eventuelt maatte blive mig overdraget.

Til Begrundelse af Oprettelsen af en saadan Lærerstilling tillader jeg mig at anføre følgende:

I Løbet af de sidste 20—30 Aar er Fysikkens Omfang tiltaget i overordentlig Grad, hvad der naturlig har stillet stærkt voksende Krav til Omfanget af den nødvendige Undervisning for de Fysik-studerende. Disse Krav har ved saa godt som alle Universiteter medført, at den videnskabelige Undervisning i Fysik besørges af flere Lærere, og de fleste Steder er denne Deling af Undervisningen iværksat derved, at der er ansat Lærere saavel i eksperimental som i teoretisk Fysik. I Modsætning hertil er der imidlertid ved vort Universitet i det nævnte Tidsrum ikke sket nogen Udvidelse af Lærerkrafterne i Fysik, naar bortses fra den Docentstilling, der for Tiden indehaves af undertegnede, og hvis Oprettelse er motiveret ikke ved en Udvidelse af den videnskabelige Undervisning af de Fysik-studerende, men ved Nødvendigheden af at imødekomme de voksende Krav til elementær Undervisning i Fysik, der udefra stilledes til det matematisk-naturvidenskabelige Fakultets Lærer i dette Fag.

Til Begrundelse af mine Kvalifikationer til at overtage en eventuel Lærerpost i teoretisk Fysik tillader jeg mig at anføre følgende:

Efter at have taget Studentereksamen i 1903 har jeg studeret Fysik ved Københavns Universitet, hvor jeg tog Magisterkonferens i dette Fag i Efteraaret 1909 og disputerede for den filosofiske Doktorgrad i Maj 1911.

1907 fik jeg Videnskabernes Selskabs Guldmedalje for en Afhandling om Bestemmelse af Overfladespændingen ved Hjælp af en Vædskestraales Svingninger.

Under et eetaarigt Studieophold i England 1911—1912 har jeg arbejdet dels i Cavendish Laboratoriet i Cambridge hos Professor Sir J. J. Thomsen dels i det fysiske Laboratorium i Manchester hos Professor Sir E. Rutherford.

I Efteraaret 1912 holdt jeg som Privatdocent en Forelæsningsrække ved Universitetet over »den mekaniske Begrundelse af Thermodynamikken«.

Fra April 1913 har jeg været ansat som Docent i Fysik med Forpligtelse til at holde Forelæsninger for de medicinske Studerende.

I indeværende Semester holder jeg desuden en Forelæsningsrække for Fysik-studerende over »Elektrontheoriens Anvendelse til Forklaring af Metallernes Egenskaber«.

Af videnskabelige Arbejder har jeg offentliggjort:

Determination of the Surface-Tension of Water by the Method of Jet Vibrations; Phil. Trans. Roy. Soc., A 209, p. 281—319, 1909.

On the Determination of the Tension of a recently formed Water Surface; Proc. Roy. Soc., A 84, p. 395—403, 1910.

Studier over Metallernes Elektrontheori; Afhandling for den filosofiske Doktorgrad, København 1911.

Note on the Electron Theory of Thermoelectric Phenomena; Phil. Mag. 23, p. 984—986, 1912.

On the Theory of the Decrease of Velocity of Moving Electrified Particles on passing through Matter; Phil. Mag. 25, p. 10—31, 1913.

On the constitution of Atoms and Molecules; Phil. Mag. 26, p. 1—25, p. 476—502, p. 857—875, 1913.

On the Effect of Electric and Magnetic Fields on Spectral Lines; Phil. Mag. 27, p. 506—524, 1914.»

I Anledning af dette Andragende fremkom følgende Skrivelse fra en Kreds af Videnskabsmænd:

»Vi undertegnede, der paa Grund af vort Arbejde med forskellige Dele af den fysiske Videnskab har stor Interesse for Undervisningen i Fysik ved Universitetet, tillader os herved at udtale følgende i Anledning af, at Dr. N. Bohr har indsendt en Ansøgning om Oprettelsen af en Lærerplads i teoretisk Fysik.

Vi har set, at Fysiken som Videnskab har gennemgaaet en rivende Udvikling i de sidste Decennier, og at der arbejdes stærkt ved alle Landes Universiteter for at de kan være paa Højde med Udviklingen baade i eksperimental og teoretisk Fysik. Ogsaa ved vort Universitet, hvor den eksperimentale Fysik er saa udmærket repræsenteret, er Undervisningen i Fysik bleven forbedret ved Udvidelse af de fysiske Laboratorier; men i teoretisk Fysik er der ingen Udvidelse sket paa Undervisningens Omraade. Det vil imidlertid være af største Interesse for de studerende og for de selvstændigt arbejdende Fysikere at blive holdt à jour med denne Side af Fysikens Udvikling, der i de sidste Aar har været overordentlig frodig. Vi mener derfor, at det vil være i høj Grad ønskeligt, om Ministeriet vilde oprette en Lærerplads i Fysik med dette Fag som Hovedemne.

Da der nu foreligger en Ansøgning om en saadan Lærerplads fra Dr. N. Bohr, som gennem mangesidige Arbejder har vist sig fuldtud kvalificeret til at bestride en saadan Undervisning, griber vi Lejligheden til overfor Ministeriet at udtale ovenstaaende i Tilslutning til hans Ansøgning.

København, April 1914.

D. la Cour. C. Christiansen. Absalon Larsen.
Kirstine Meyer, f. Bjerrum. P. O. Pedersen. V. Poulsen. K. Prytz.»

Det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet gav under 24. April 1914 Dr. Bohrs Andragende saalydende anbefaling:

»Dr. Bohr har vist sig at være en saa fremragende Dygtighed paa den teoretiske Fysiks Omraade, at det synes Fakultetet i særlig Grad ønskeligt, at der gives ham betryggende Vilkaar til Udførelsen af hans videnskabelige Arbejder. De Andragendet vedlagte anbefalinger samt Udtalelser i den fysiske Litteratur og mundtlige Udtalelser af første Rangs fremmede Fysikere bærer Vidne om, at Dr. Bohr's Arbejder er kendt og skattede af alle dem, der betyder noget i den teoretiske Fysik. Fakultetets nærmeste Sagkyndige Professor Martin Knudsen nærer den største Respekt for Dr. Bohrs Arbejde og for hans Kundskaber og øvrige Kvalifikationer, og denne Følelse deles, som det fremgaar af den tilsendte Skrivelse, ogsaa af andre hjemlige Fysikere.

For den teoretiske Fysiks fremtidige Udvikling her i Landet er det desuden af Betydning, at Faget har sin særlige Repræsentant ogsaa ved vort Universitet, for at denne vigtige Disciplin kan komme ordentlig til sin Ret. Det er ikke Tilfældet nu, og i Følelsen heraf har Professor Knudsen tidligere i Forslaget til en Nyordning af Skoleembedseksamen i Fysik andraget om, at de Studerende, der tager denne Eksamens to sidste

Dele i Fysik, skulde kunne vælge mellem at tage den sidste Del enten i ren teoretisk Fysik eller i almindelig Fysik. Med de forhaanden værende Lærerkrafter vil de Studerende, som vælger ren teoretisk Fysik, hovedsagelig være henvist til at skaffe sig de fornødne Kundskaber ved Selvstudium, og det er følgelig alene af den Grund ønskelig, at der ansættes en Lærer i Faget. Hertil kommer, at det vilde være naturligt at indrette en Magisterkonferens med teoretisk Fysik som Speciale, for at de studerende, som har særlige Anlæg for dette Fag, kan faa Lejlighed til at drive et Specialstudium og at absolvere en Universitetseksamen deri, ligesom Tilfældet er med saa mange andre Fag.

I Tilfælde af, at der ansættes en Professor i teoretisk Fysik, vilde Fakultetet finde det naturligt, at han overtager den Undervisning i elementær teoretisk Fysik, som Professor Knudsen nu maa meddele dem, der studerer Eksperimentalfysik, idet Professor Knudsen i saa Fald kunde faa nogen mere Tid til sin Undervisning i Eksperimentalfysik for Viderekomne.

Fakultetet maa anbefale, at man straks gaar til Oprettelsen af et ordinært Professorat, da Faget er af saa stor Vigtighed og Omfang, og da det efter Fakultetets Mening meget gælder om at skaffe Dr. Bohr en Stilling og en Gage, som svarer til hans Kvalifikationer, idet hans Hverv ikke alene vil blive at forberede til en Eksamen, men ogsaa at bære Arbejdet ved og Ansvaret for en betydelig Disciplins Udvikling her i Landet. Derfor bør Stillingen ikke heller være belastet med andre Undervisningshverv end dem, der direkte vedkomme den teoretiske Fysik, og den bør ej heller have nogen midlertidig Karakter, idet man med Sikkerhed kan gaa ud fra, at der ogsaa fremtidig vil være Brug for en Videnskabsmands hele Arbejdskraft i dette Fag, og dette vil utvivlsomt træde endnu klarere frem end Tilfældet er nu, naar en saa fremragende Mand som Dr. Bohr har beklædt Stillingen i nogle Aar.«

Under 30. Juni 1914 fremsendte Konsistorium derefter Sagen til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, idet det udtaltes, at Dr. Bohrs Andragende varmt kunde anbefales under Hensyn til hans fremragende Dygtighed paa den teoretiske Fysiks Omraade, der gjorde det i særlig Grad ønskeligt, at der gaves ham betryggende Vilkaar til Udførelsen af hans videnskabelige Arbejder. Med Bemærkning, at der paa-tænktes indrettet en Magisterkonferens med teoretisk Fysik som Speciale og en Nyordning af Skoleembedseksamen i Fysik med Valg for de Studerende mellem teoretisk og almindelig Fysik, udtaltes det derhos, at man maatte gaa til Oprettelsen af et ordinært Professorat i det paa-gældende Fag, og det foresloges derfor, at der paa Finansloven for 1915—16 søgtes bevilget 4500 Kr. som Begyndelsesløn for en Professor ordinarius i teoretisk Fysik.

I Skrivelse af 15. Juli 1914 meddelte Ministeriet, det ikke saa sig i Stand til at imødekomme den saaledes afgivne Indstilling og Konsistorium anholdt derfor i Skrivelse af 30. Juni 1915 om, at Professoratet maatte blive søgt oprettet paa Finansloven for 1916—17. Paa denne Finanslov bevilgedes derefter Lønning for et ordinært Professorat i teoretisk Fysik bestemt til at træde i Stedet for det hidtil af Dr. phil.

N. Bohr beklædte Docentur i Fysik, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg B., Sp. 1197—1200.

Under 14. April 1916 indstillede Konsistorium i Overensstemmelse med det matematisk-naturvidenskabelige Fakultets Forslag af 11. s. M., at Dr. phil. N. Bohr udnævntes til Professor ordinarius i teoretisk Fysik fra 1. s. M. at regne. Samtidig foreslog Konsistorium under Vedlæggelse af en Skrivelse fra Fakultetet af 4. s. M. om Genoprettelsen af det nedlagte Docentur i Fysik, angaaende hvilken Sag Konsistorium forbeholdt sig senere at gøre Indstilling til Ministeriet, at det ved Udnævnelsen meddeltes Professor Bohr, at han, saafremt anden Ordning ikke maatte blive truffet, indtil videre maatte varetage den Undervisning, som hidtil havde paahvilet ham som Docent i Fysik.

Under 5. Maj 1916 meddelte Ministeriet derefter, at Dr. phil. Niels Bohr under 1. s. M. var bleven udnævnt til Professor i Fysik ved Universitetet fra 1. April 1916 at regne med Forpligtelse til indtil videre at varetage den Undervisning, der hidtil havde paahvilet ham som Docent i Fysik.

4. Docent, Dr. phil. J. L. A. Kolderup Rosenvinge ansættes som Professor extraordinarius i Botanik.

(Journ. Nr. 227/1910 og 201/1916.)

Under 5. December 1910 indgav det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet saalydende Andragende:

»Det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet tillader sig herved at indstille til det høje Ministerium, at Docent, Dr. phil. J. L. Kolderup Rosenvinge udnævnes til ekstraordinær Professor i Botanik.

Der skal i denne Anledning anføres følgende:

Dr. Rosenvinge har været ansat som Universitetslærer siden 1898, efter at han i de tre foregaaende Aar havde holdt Forelæsninger ved særlig Bevilling paa Finansloven. Han staar endnu som »Docent« med en Løn af 2000 Kr., en Titel og en Løn, der aldeles ikke svarer til hans videnskabelige Fortjenester og Alder (han er fyldt 51 Aar). Der kan henvises til, at han har været Medlem af det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab siden 1900.

Det er ganske misvisende for Udlændinge, og der er noget ydmygende i, at ældre og fortjente danske Videnskabsmænd ofte maa gaa med Titlen »Docent«; de allerfærreste Udlændinge ville vide, at »Docent« hos os er noget andet og højere end »Docent« i Nabolandene, hvad der ofte ved Kongresser og Naturforsker møder har ført til pinlig Tilsidesættelse af de paagældende.

Dr. Rosenvinge har faktisk i de mange Aar, i hvilke han har været ansat, gjort Professorgerning ved Universitetet. Han har selvstændig helt og holdent baaret den vigtige Undervisning i de lavere organiserede Planters Naturhistorie (Bakterier, Svampe, Alger o. s. v.), og han har vist sin Interesse og Iver for Undervisningen ved Indretning af Laboratorie-øvelser i Kulturer af dem.

Han har endvidere de fleste Somre, navnlig i Kursusets første Aar, ledet den botaniske Undervisning paa det marine-biologiske Kursus.

I flere Aar havde han Statsunderstøttelse for at studere de danske Haves Plantevækst. Resultaterne af dette meget omfattende og betydningsfulde Arbejde har han nu begyndt at offentliggøre som et særskilt Bind af det Kgl. Danske Videnskabernes Selskabs Skrifter, et Værk, der vil have blivende Betydning for Kenskabet til de danske Haves Naturforhold.

Sluttelig skal mindes om, at Fakultetet gentagne Gange har maattet søge Hjælp hos ham som Sagkyndig ved Bedømmelsen af indsendte Disputatser, og at Ministeriet har overdraget ham at være Opponent ex officio. Ogsaa i Fremtiden vil Fakultetet have Brug for hans Medvirken i forskellig Retning.

Fakultetet mener derfor, at det vil være ikke blot en Retfærdigheds-handling, men ogsaa til Gavn for Universitetet, om Ministeriet vil søge gennemført, at han udnævnes til ekstraordinær Professor.«

Konsistorium fremsendte under 17. December 1910 Andragendet til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Anbefaling. Da Sagen ikke var blevet fremmet, gentog Konsistorium under 6. Juli 1911 sin Indstilling. Under 20. Juni 1913 fornyede Fakultetet sit Andragende med Anmodning om, at det snarest muligt maatte blive søgt gennemført, og Konsistorium bragte derefter i Skrivelse til Ministeriet af 30. Juni 1913 i Forslag, at det paagældende ekstraordinære Professorat maatte blive søgt bevilget paa Finanslovforslaget for 1914—15. Ministeriet meddelte imidlertid i Skrivelse af 8. November 1913, at det ikke saa sig i Stand til at stille Forslag om en dertil sigtende Bevilling. I Skrivelse af 30. Juni 1914 gjorde Konsistorium atter Indstilling til Ministeriet i Sagen og endelig foreslog Konsistorium i Skrivelse til Ministeriet af 30. Juni 1915, at Sagen søgtes gennemført paa Finansloven for 1916—17, idet der i saa Henseende henvistes til Universitetskommissionens Betænkning Side 183—84. Paa Finansloven for 1916—17 gaves der derefter Hjemmel for Oprettelsen af et ekstraordinært Professorat i Botanik for Dr. phil. J. L. A. Kolderup Rosenvinge, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg A., Sp. 1347—50. I Skrivelse af 5. Maj 1916 meddelte Undervisningsministeriet derpaa, at Docent, Dr. phil. J. L. A. Kolderup Rosenvinge under 1. s. M. var bleven udnævnt til Professor extraordinarius ved Universitetet.

Ved Skrivelse af 16. Juni 1916 approberede Undervisningsministeriet i Henhold til det matematisk-naturvidenskabelige Fakultets og Konsistoriums Indstillinger af 11. og 22. Maj s. A., at Professor Kolderup Rosenvinge optoges som Medlem af Fakultetet.

5. Forøget Anciennitet for Professor, Dr. phil. E. Strømgren.

(Journ. Nr. 186/1915.)

Ved Fremsendelsen til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af et Andragende fra Professor i Oftalmologi, Dr. med. Tscherning om forøget Anciennitet udtalte Konsistorium i Skrivelse af 13. Oktober 1915 i Tilslutning til den anførte Sag følgende:

»Saafremt dette Forslag om forøget Anciennitet for Professor Tscherning tages til Følge, skal man henlede Opmærksomheden paa, at Professor astronomiæ, Dr. phil. E. Strømgren med Hensyn til Lønnings- og Pensionsanciennitet er stillet paa ganske tilsvarende Maade som Professor Tscherning, idet Professor Strømgren d. 1. Oktober 1907 konstitueredes i sit Embede og først efter at have opnaaet Indfødsret d. 14. April 1908 modtog Udnævnelse til Professor fra 1. April 1908 at regne. Da saaledes de samme Hensyn, som tilsiger at søge udvirket en Anciennitetsforbedring for Professor Tscherning, gør sig gældende for Professor Strømgrens Vedkommende, skal man med Bemærkning, at der ikke derved vil foranlediges nogen Merudgift for indeværende eller førstkomende Finansaar, idet Professor Strømgren allerede har opnaaet sit 1. Alderstillæg og det andet først vil indtræde d. 1. Oktober 1917, tillade sig at indstille, at der paa Tillægsbevillingslovforslaget for 1915—16 optages en Tekstanmærkning om, at Professor astronomiæ, Dr. phil. E. Strømgrens Tjenestetid i Henseende til Lønning og Pension beregnes som om han var bleven ansat som Professor fra 1. Oktober 1907 at regne.«

Paa Tillægsbevillingsloven for 1915—16, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg A., Sp. 4007—10, optoges derefter under Universitetets Udgiftspost a. 1. en Tekstanmærkning, hvorefter Professor astronomiæ, Dr. phil. E. Strømgrens Tjenestetid i Henseende til Lønning og Pension beregnes som om han var bleven ansat som Professor fra 1. Oktober 1907 at regne.

6. Forøget Tjenestealder for Professor O. B. Bøggild.

(Journ. Nr. 340/1916.)

I Skrivelse til Universitetskvæsturen af 10. Juli 1916 udtalte Undervisningsministeriet, at der ikke mentes at være Hjemmel til at lade tidligere Docentvirksomhed ved polyteknisk Lærestalt medvirke ved Beregningen af en Universitetsprofessors Tjenestealder og at Professor Bøggilds Anciennitet derfor kun kunde regnes fra Dagen for hans Ansættelse som Professor ved Universitetet, nemlig d. 1. Februar 1912.

I et med det matematisk-naturvidenskabelige Fakultets Anbefaling af 18. November 1916 fremkommet Andragende anholdt Professor Bøggild derefter om, at Spørgsmaalet om hans Anciennitet maatte blive optaget til fornyet Overvejelse, idet han til Støtte derfor anførte, at han forinden sin Ansættelse ved Universitetet havde været ansat ved polyteknisk Lærestalt som Hjælpedocent fra 1. April 1904 til 1. April 1910 og som Docent fra 1. April 1910 til 1. Februar 1912, samt at de paa-gældende to Institutioner i Henseende til de for dem fælles Fag er knyttet saa nær til hinanden, at det i mange Tilfælde synes at bero paa rent formelle Omstændigheder, om vedkommende Lærer lønnes af den ene eller den anden Institutions Kasse.

Kvæsturen anbefalede Andragendet i Skrivelse af 10. Januar 1917 og under 27. s. M. fremsendtes det af Konsistorium til Ministeriet, idet det paavistes, at hvis man lod Hensynet til den manglende udtrykkelige Hjemmel i Lov af 22. April 1916 for at beregne Ancienniteten som ansøgt være bestemmende for Sagens Afgørelse, maatte dette føre til en vil-

kaarlig uensartet Behandling af reelt nærbeslægtede Tilfælde. Det indstilledes derfor i Overensstemmelse med Kvæsturens Forslag, at der søgtes tilvejebragt Hjemmel for Beregningen af Professor Bøggilds Anciennitet fra 1. Marts 1908.

Paa Tillægsbevillingsloven for 1916—17, jfr. Rigsdagstidende for 1916—17, Tillæg B., Sp. 1663—66, optoges derefter under Universitetets Udgiftspost a. 1. følgende Tekstanmærkning: »Ministeriet bemyndiges til at beregne Professor ved Universitetet O. B. Bøggilds Tjenestealder fra 1. Marts 1908.«

7. Inspector ved Universitetets zoologiske Museum Adolf Severin Jensen ansættes som Professor i Zoologi efter Professor, Dr. phil. Hector F. E. Jungersens Død.

(Journ Nr. 142/1917.)

D. 6. Marts 1917 afgik Professor i Zoologi, Dr. phil. Hector F. E. Jungersen ved Døden. I Overensstemmelse med Musæumsraadet Indstilling af 8. s. M. konstituerede Konsistorium derefter under 17. s. M. Bestyreren af zoologisk Museums 3. Afdeling, Inspector W. Lundbeck som Formand for Museumsraadet samt anmodede Viceinspector H. Winge om at varetage Bestyrerforretningerne ved Museets 1. Afdeling under Vakancen i det zoologiske Professorat og Inspector Ad. Jensen om at varetage Bestyrerforretningerne ved Museets Studie- og Forelesningssamling i det paagældende Tidsrum.

I Skrivelse af 30. Marts 1917 anmodede Ministeriet Konsistorium om at indhente en Udtalelse fra Fakultetet om Besættelsen af det ledige Embede, eventuelt om dette maatte ønskes opslaaet ledigt paa sædvanlig Maade, og om derpaa at indsende denne Udtalelse med Konsistoriums egne Ytringer. Da Fakultetet med Konsistoriums Tilslutning ønskede Embedet opslaaet, fandt saadant Opslag Sted. Efter Ansøgningsfristens Udløb tilsendte Undervisningsministeriet derpaa under 7. Juni 1917 den om Embedet indkomne eneste Ansøgning fra Inspector Ad. Jensen til Konsistoriums Erklæring.

Med Hensyn til denne Ansøgning udtalte det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet under 15. Juni 1917 følgende:

»Fakultetet maa anse Inspector Jensen for at være fuldt ud kvalificeret til at opnaa Udnævnelse til Professor i Zoologi ved Universitetet og det anbefaler varmt, at han udnævnes.

Inspector Jensen har vundet et anset videnskabeligt Navn gennem en lang Række værdifulde zoologiske Afhandlinger over Emner vedrørende forskellige Dyregrupper (Fiske, Mollusker, Mider etc.), og saa-vel af systematisk som af anatomisk og zoologisk Art. Ogsaa som Museumsmand har Inspector Jensen vundet almindelig Anerkendelse for sin fortjenstfulde Virksomhed gennem mere end 25 Aar i zoologisk Museums Tjeneste. I saa Henseende maa særlig nævnes hans Arbejde med Slange- og Fiskesamlingerne under 1. Afdeling, samt hans Arbejder med de store conchologiske Samlinger under 2. Afdeling, hvis Leder han blev i 1915.

Som Lærer for Universitetsstuderende har Inspector Jensen samtidig udført et meget stort, dygtigt og af Eleverne stærkt paaskønnet Arbejde, idet han dels har assisteret Professor zoologiæ som Repetent, dels ogsaa som Vikar har holdt Forelæsninger og Øvelser. Endelig har han ogsaa efter sin Ansættelse som Inspector holdt særlige Forelæsninger og Øvelser over Samlingerne i den ham underlagte Afdeling.

Inspector Jensen har saaledes i en lang Aarrække været knyttet til Universitetet, og hans Virksomhed som Lærer, videnskabelig Forsker og Museumsmand gør ham fortrinlig egnet til at overtage det ledige Professorat. At han ogsaa ud over vort Lands Grænser nyder Anseelse, fremgaar af, at han to Gange har kunnet opnaa ledende Stillinger i Udlandet. Da i 1910 Stillingen som Bestyrer af den zoologiske Afdeling af Museet i Bergen og den dertil knyttede Lærerstol var bleven ledig, modtog Jensen Opfordring til at søge Stillingen; og det tilsvarende skete, da Professoratet i Zoologi med Bestyrelse af det zoologiske Museum i Kristiania i 1912 blev ledigt.

Endelig skal Fakultetet ikke undlade at pege paa Inspector Jensens store Fortjenester af den grønlandske Fiskerisag, for hvilken hans praktisk-videnskabelige Undersøgelser har haft Betydning.

Under 6. Juli 1917 indstillede Konsistorium derefter, idet det henviste til den af Fakultetet givne Vurdering af Inspector Ad. Jensen som Videnskabsmand, Museumsmand og Lærer, at denne maatte blive udnævnt til Professor i Zoologi ved Københavns Universitet. Til denne Indstilling føjede Konsistorium følgende:

»Saafremt denne Indstilling tages til Følge, vil der formentlig ved Inspector Jensens Alderstillæg som Professor i Henhold til § 23, 2. Stk., i Lønningsloven af 22. April 1916 være at medregne 4 Aar af hans Tjenestetid som Inspector, idet der ved Finansloven for 1917—18 er tillagt ham Anciennitet fra 1. April 1905.

Som det vil være Ministeriet bekendt, er der foruden Pengelønning ogsaa tillagt Professor zoologiæ Tjenestebolig i Kommunitetsbygningen. Denne Tjenestebolig har Konsistorium i Skrivelse af 6. December f. A., jfr. Ministeriets Skrivelse af 18. s. M., Konsistoriums Skrivelse af 18. Januar d. A. og Ministeriets Skrivelse af 14. Februar d. A. foreslaaet ombyttet med den hidtil til Optionsbolig benyttede Professorgaard i Konsistoriegaarden. Efter de Planer for Kommunitetsbygningens Ombygning og for en Fortsættelse af Studenternes Fællesspisning, som Konsistorium har vedtaget at søge gennemført — hvorom Indstillinger senere vil blive forelagt Ministeriet — vil det imidlertid ikke blive muligt at stille Professorgaarden, der iøvrigt selv maa underkastes en Hovedreparation, til Disposition for Professor zoologiæ til det Tidspunkt, Oktober Flyttedag 1917, hvor han efter de gældende Regler har Krav paa, at Formandens Bo skal fraflytte den til Embedet hørende Tjenestebolig. Man vil derfor anse det for rettest, at der ved Udnævnelsen tages Forbehold om, at den hidtil til Embedet hørende Tjenestebolig foreløbig ikke vil kunne stilles til Disposition, samt om at den eventuelt vil blive ombyttet med Professorgaarden i Konsistoriegaarden. Om den nærmere Ordning af dette Forhold — derunder om Tilvejebringelsen af en Huslejegodtgørelse til Professor zoologiæ for Afsavn af Boligen — skal man

da senere gøre Indstilling til Ministeriet i Forbindelse med Indstillingerne om de ovennævnte Byggeforetagender og Fortsættelsen af Studenternes Fællesspisning.

Hvad sluttelig angaar Spørgsmaalet om, hvilken Afdeling af zoologisk Museum den nye Professor skal bestyre, samt om, hvorvidt han eller en anden Zoolog skal overtage Bestyrelsen af den Lundske palæontologiske Samling, hvis Bestyrelse ved Ministeriets Skrivelse af 24. November 1899 var overdraget afdøde Professor Jungersen, vil det formentlig være rigtigt at udskyde Afgørelsen af disse Spørgsmaal indtil der, efter at den nye Professor zoologiæ er udnævnt, kan foreligge Udtalelser derom fra Museumsraadet og Professor zoologiæ.«

Under 21. Juli 1917 udnævntes derefter Inspector ved Universitetets zoologiske Museum Adolf Severin Jensen til Professor i Zoologi ved Universitetet fra 1. s. M. at regne.

Med Hensyn til Ydelsen af Godtgørelse til Professor Ad. Jensen for Afsavn af Tjenestebolig henvises til Afsnittet om »Huslejeportioner«.

Angaaende Bestyrelsen af de palæontologiske Samlinger henvises til Aarbogen for 1915—20, Bind III, Side 196.

8. Docent, Dr. med. J. Lindhard ansættes som Professor extraordinarius i Gymnastikteori. Henlæggelse af Undervisningen i Gymnastikteori under det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet.

(Journ. Nr. 143/1915 og 122/1916.)

Docent i Gymnastikteori, Dr. med. J. Lindhard indgav under 11. April 1915 Andragende om, at der maatte blive tillagt ham Lønning som ekstraordinær Professor. Til Begrundelse heraf anførtes i Andragendet bl. a. følgende:

»Det har været et meget stort Arbejde at lægge de gymnastiske Fag tilrette for Universitetsundervisningen, idet jeg navnlig for Hovedfaget, Gymnastikteoriens Vedkommende har maattet begynde fra fuldkommen bar Bund. Undervisningen i disse Fag er da heller ikke endnu paa Højde med, hvad man ellers fordrer af Universitetsundervisning. Dette skyldes dog ikke blot, at Arbejdets Omfang har været uoverkommeligt; det beror ogsaa paa de uheldige ydre Forhold, hvorunder Faget har arbejdet. Jeg har hidindtil haft til Huse i en forhenværende Garderobe i Ny Vestergade 11, et Lokale, der ikke vilde blive taalt i nogen Landsby-skole, og jeg har maattet undervise i Fag som Anatomi og Fysiologi saa godt som uden Præparater og helt uden Apparater til Demonstrationsforsøg. Naar disse Forhold forhaabentlig i en nærmere Fremtid ændres, vil det atter kræve et anseeligt Arbejde at indrette tidssvarende Undervisningslokaler og bringe Undervisningen ind i et dertil svarende Spor. Det har i denne Forbindelse været et føleligt Savn for mig, at jeg paa Grund af min økonomiske Stilling helt har været afskaaret fra at se, hvordan man i andre Lande indretter videregaaende Undervisning i de gymnastiske Fag. Jeg har end ikke kunnet søge Rejsestipendier, fordi jeg ikke har turdet opgive mit private Arbejde, før det viste sig absolut

nødvendigt. Det vilde utvivlsomt være af den største Betydning ikke blot for mig personlig, men for hele Undervisningen i Gymnastik ved Universitetet, om jeg kunde faa Lejlighed til at lære, hvorledes man andre Steder indretter Forsøgs- og Undervisningslaboratorier indenfor de her omhandlede Fag. Men dette fordrer, at jeg bliver saaledes stillet økonomisk, at jeg kan ofre al min Tid paa min Universitetsgerning. Ligeledes har jeg savnet Tid til i saa stor Udstrækning som ønskeligt at følge den praktiske Udvikling af Gymnastik og Idræt herhjemme, men har i Hovedsagen maattet nøjes med det Kendskab til disse Fag, som jeg medbragte ved min Ansættelse ved Universitetet. Ogsaa dette er et økonomisk Spørgsmaal.

Endelig skal jeg tillade mig at henpege paa, at medens min oprindelige Ansættelse lød paa »Lærer i Anatomi og Gymnastikteori«, omfatter Faget nu ifølge Bekendtgørelse af 25. Oktober 1913 de 4 Fag: Anatomi, Fysiologi, Gymnastikteori og Gymnastikhistorie, og Underdisciplinen Gymnastikteori er blevet udvidet til at omfatte ogsaa den specielle Del af Faget, der oprindelig blev gennemgaaet paa Statens Gymnastik-Institut. Faget giver ved Skoleembedseksamen 4 Karakterer, og jeg er saaledes ene om saavel Undervisning som Eksamination til en ret betydelig Del af en Embedseksamen.

Jeg anerkender fuldt ud ikke blot Berettigelsen til, men ogsaa Nødvendigheden af at paalægge mig dette forøgede Arbejde; men det bliver efterhaanden mere og mere vanskeligt for mig at honorere de stigende Fordringer til min Arbejdskraft, naar disse ikke ledsages af nogen Forhøjelse af min Gage, hvorimod Vanskelighederne ved at komme igennem med smaa Indtægter stadig forøges og i den sidste Tid er forøget i en foruroligende Grad. Jeg haaber derfor, at det høje Ministerium vil tage dette Andragende under velvillig Overvejelse.

Efter at Universitetskvæsturens Erklæring var indhentet over dette Andragende, der var anbefalet af det filosofiske, det lægevidenskabelige og det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, fremsendtes det under 30. Juni 1915 af Konsistorium til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med følgende Udtalelse:

»Dr Lindhard anholder om, at der maa blive tillagt ham Gage som ekstraordinær Professor ved Universitetet, og de 3 Fakulteter har særlig under Hensyn til det med Stillingen forbundne, først nu tilkomne Eksamensarbejde anbefalet ham til et Honorar paa 4500 Kr. aarlig, alt-saa samme Sum som Begyndelseslønnen for en Professor. Af Kvæstor er det imidlertid gjort gældende, at det næppe vil være heldigt at fastsætte Honoraret til et fast Beløb af samme Størrelse som Begyndelseslønnen for en Professor, saafremt man ikke vil gaa til at søge oprettet et ekstraordinært Professorat, og Kvæstor har derfor bragt en Forhøjelse af Honoraret med 1000 Kr. i Forslag.

Konsistorium deler de af Kvæstor fremhævede principielle Betæneligheder ved at knytte Professorlønning til en Docentstilling og under Hensyn til den endnu ikke fuldt udformede Stilling, som Docent Lindhards Fag og dermed ogsaa hans Docentur — der iøvrigt er et fast og ikke et personligt Docentur — indtager, mener Konsistorium ikke, at Tiden er inde til at tage endelig Stilling til Spørgsmaalet om dette Docenturs Omdannelse til et Professorat. Derimod maa Konsistorium.

saavel under Hensyn til det meget betydelige Undervisnings- og Eksamensarbejde, der paahviler Docent Lindhard, som under Hensyn til de dermed i Forbindelse staaende yderst vanskelige økonomiske Forhold, hvori han befinder sig, finde det i højeste Grad paakrævet, at der sker en væsentlig Forbedring af hans Stilling, og man skal derfor i Overensstemmelse med et af Konsistoriums Udvalg til forberedende Behandling af Bevillingssager fremsat Forslag tillade sig at indstille, at denne Forhøjelse af Docent Lindhards Vederlag søges tilvejebragt ikke gennem en Forhøjelse af Honoraret til Docenten i Gymnastikteori, men som et personligt Tillæg for Docent, Dr. med. J. Lindhard. Man maa imidlertid finde en Forhøjelse af Docent Lindhards Honorar, som af Kvæstor foreslaaet, med 1000 Kr. til 3400 Kr. utilstrækkelig, idet Tillæget formentlig ikke bør sættes under 1600 Kr., saaledes at Docent Lindhards samlede Vederlag bliver 4000 Kr., og man tillader sig da varmt at anbefale, at der søges skaffet Docent Lindhard et saadant personligt Tillæg.«

Paa Finanslovforslaget for 1916—17 optog Ministeriet derefter Forslag om en Forhøjelse af Dr. Lindhards Honorar fra 2400 Kr. til 3400 Kr., jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg A., Sp. 1355—56, men ved den almindelige Ordning af Docenternes Lønningsforhold, der i Tilknytning til Lønningsloven af 22. April 1916 blev foretaget ved 3. Behandling af Finanslovforslaget, ordnedes Sagen saaledes, at der tillagdes Dr. Lindhard sædvanlig Docentlønning med Pensionsret, hvorved han ligeledes opnaaede 3400 Kr., jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg B., Sp. 917—18 og 1201—06.

Imidlertid havde Docent Lindhard forinden denne Ordnings Ikrafttræden under 9. Februar 1916 indgivet Andragende om Udnævnelse til ekstraordinær Professor i Gymnastikteori. Til Støtte herfor anførte Docent Lindhard, næst efter forskellige Oplysninger om hans personlige Forhold, følgende:

»Gymnastikteorien indtager paa flere Maader en Særstilling. Jeg vover at paastaa, at man, da Faget blev indført som Universitetsfag, næppe helt har gjort sig klart, at man indførte noget, der i Virkeligheden kun eksisterede af Navn, og at det maatte blive den nyansatte Lærers Opgave at tilvejebringe et til Navnet svarende reelt Undervisningsstof. Gymnastikteori er som Fag ganske nyt ved Københavns Universitet; om dette vil faa Æren af at have taget Arbejdet op ogsaa paa dette Omraade, maa det være Fremtiden forbeholdt at vise; en nødvendig Betingelse for et godt Udfald er det imidlertid, at der arbejdes videnskabeligt i Faget, at dettes Tilværelse ikke indskrænkes til nogle Undervisningstimer paa et ganske utilstrækkeligt Grundlag. Og dette videnskabelige Arbejde kan man kun rent undtagelsesvis vente at faa honoreret ad privat Vej. At der paa den anden Side virkelig er Plads for et saadant Arbejde, og at det vil kunne give Resultater af Betydning netop i gymnastikteoretisk Henseende, det fremgaar formentlig af de Undersøgelser, som jeg dels i Forbindelse med Dr. A. Krogh dels alene har offentliggjort i de senere Aar.

Ogsaa selve Undervisningen maa ifølge den Plads, man har tildelt Faget ved Skoleembedseksamen, nødvendigvis kræve et betydeligt Arbejde. Jeg har i de senere Aar som Regel holdt 4 Forelæsninger eller

Eksaminatorier ugentlig, men jeg har tillige betragtet denne Undervisningsform som noget rent midlertidigt, begrundet i uheldige ydre Omstændigheder. Det lader sig i en Tid, hvor man paa alle Omraader — selv i saadanne Fag, som man indtil for nyligt har betragtet som rene Læsefag — har knæsat Laboratoriearbejdet som det egentlige Grundlag for Undervisningen, ikke gøre at reducere Fag som Anatomi, Fysiologi og den med disse nøje forbundne Gymnastikteori til rene »Katederfag«. Men en Laboratorieundervisning i disse tre Fag i det Omfang, som deres Stilling ved Eksamen kræver, vil alene være et betydeligt større Arbejde, end man plejer at forlange af en Docent.

Dernæst maa jeg tillade mig at henpege paa det formentlig uheldige i, at en Universitetslærer ved Privatarbejde afskæres fra at følge med i, hvad der foregaar udenfor hans eget Arbejdslokale. Ganske vist har jeg fra tidligere Tid et ret godt Kendskab til den praktiske Gymnastik, men alligevel vil det i Længden være uheldigt, at jeg hverken har Tid eller Raad til at følge Udviklingen paa dette Omraade her hjemme for ikke at tale om Udlandet. Jeg kan i dette Øjeblik ikke foretage en Studierejse til Udlandet, selv om man vilde fritage mig for min obligatoriske Undervisning og stille de fornødne Rejsepenge til min Disposition, fordi jeg af Privatundervisning er bundet til Byen; jeg kan ikke frigøre mig for dette Arbejde uden at miste det, og jeg kan ikke undvære det.

Hertil kommer, at det dog ikke er usandsynligt, at man ogsaa angaaende gymnastiske Spørgsmaal, der ligger udenfor den egentlige Universitetsundervisning, kunde ønske at drage Nytte af Universitetslæreren i Faget, og denne skulde da nødtigt være afskaaret fra at kunne sætte det fornødne Arbejde ind paa den paagældende Sag. Jeg behøver næppe at fremhæve, at der til Løsningen af en given Opgave meget ofte fordres ikke blot den fornødne Indsigt i de foreliggende Spørgsmaal, men tillige en vis social Position. Man vil altfor ofte være afskaaret fra at gøre sine Kundskaber og sin Arbejdsevne frugtbringende paa de Omraader, hvor de burde komme til Anvendelse, saalænge ethvert Ekstraarbejde eller ethvert Forsøg paa at frigøre sig fra den daglige Trædemølle griber føleligt ind i ens daglige Økonomi.

Jeg har hermed anført de vigtigste af de reelle Grunde, der efter min Opfattelse taler til Gunst for mit Andragende, men ogsaa i formel Henseende kan jeg anføre Grunde. Stillingen er for Øjeblikket denne: Man har indført et Fag ved Universitetet, der er ganske nyt, uprøvet ikke blot her i Landet men ogsaa andre Steder. Man har givet 2 Fakulteters Studenter Adgang til Undervisningen, gjort Faget til et selvstændigt Bifag ved Skoleembedseksamen ved det ene Fakultet, til et frivilligt Fag ved det andet, men i begge Tilfælde ladet det tælle med 4 Karakterer til Embedseksamen, og man har efter en 6-aarig Prøvetid fixeret Fagets Stilling. Endelig har man anset én Mand til uden Medhjælp at lede al den herhenhørende Undervisning og at eksaminere til Embedseksamen i de paagældende Discipliner. Et saadant Arbejde er det umuligt at udføre, med mindre man gennem en Professorstilling sikrer den paagældende Muligheden for at vie alle sine Kræfter dertil. Naar desuden det tidligere anførte tages i Betragtning, forekommer det mig, at mit Andragende hverken kan kaldes urimeligt eller ubeskedent, og jeg haaber derfor, at det høje Ministerium vil tage det op til velvillig Overvejelse.

I Anledning af dette Andragende udtalte det lægevidenskabelige Fakultet under 23. Februar 1916, at Fakultetet — ligesom det under 22. April 1915 havde anbefalet, at Docent Lindhards Honorar forøgedes til 4500 Kr., altsaa samme Sum som Begyndelseslønnen for en Professor — ogsaa under særligt Hensyn til det med Docent Lindhards Stilling forbundne Eksamensarbejde nu kunde anbefale, at der oprettedes et ekstraordinært Professorat for ham. Iøvrigt henviste Fakultetet til sin Skrivelse af 31. Maj 1915, hvori det i Anledning af Normerings-sagen var foreslaaet, at Docenturet i Gymnastikteori, der hidtil havde sorteret under det lægevidenskabelige Fakultet, henførtes enten til det matematisk-naturvidenskabelige eller til det filosofiske Fakultet, da Gymnastik er Bifag ved Skoleembedseksamen og den paagældende Undervisning er beregnet paa studerende, der forbereder sig til denne Eksamen.

I Skrivelse af 12. April 1916 udtalte det filosofiske Fakultet, at det ganske kunde slutte sig til det lægevidenskabelige Fakultets Anbefaling af Andragendet, men at det for sit Vedkommende maatte afvise Tanken om Henlæggelse af det paagældende Fag under det filosofiske Fakultet, idet der i saa Henseende henvistes til, at dette vilde være ganske ude af Stand til at udøve nogen sagkyndig Kontrol hverken med Hensyn til Besættelsen af Lærerposten eller med Hensyn til Undervisningen i dens væsentligste Dele. Ogsaa det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet anbefalede Sagen i Skrivelse af 10. Maj 1916, men udtalte ikke at kunne gaa med til en Ordning, hvorved Lærerposten toges bort fra det lægevidenskabelige Fakultet og henlagdes under det matematisk-naturvidenskabelige. Det anførtes herfor bl. a., at det paagældende Fag, som væsentlig vedrørende Menneskets Anatomi og Fysiologi, laa udenfor Fakultetets faglige Rammer, at den af vedkommende Udvalg under 9. Marts 1908 afgivne Betænkning foreslog ikke alene, at Docenturet skulde henlægges under det lægevidenskabelige Fakultet, men ogsaa, at Docenten maatte være baade gymnastikteoretisk og *lægevidenskabelig* uddannet og at den nærmere Ordning af vedkommende Eksamen er foregaaet efter Forhandling med det lægevidenskabelige Fakultet, medens det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet ikke havde haft andet at gøre dermed end at paavise, hvilke Lettelser i den øvrige Del af Eksamenen der kunde tilstaaes de Gymnastik-studerende.

I Skrivelse af 30. Juni 1916 anbefalede Konsistorium overfor Undervisningsministeriet, at det ommeldte ekstraordinære Professorat søgtes oprettet, hvorhos det udtaltes, at der senere vilde fremkomme Indstilling med Hensyn til Spørgsmaalet om Overflytning af Undervisningen i Gymnastikteori til det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet. Paa Finansloven for 1917—18, jfr. Rigsdagstidende for 1916—17, Tillæg A., Sp. 1437—40, bevilgedes derpaa Lønning for Dr. Lindhard som ekstraordinær Professor, ligesom der i Finanslovens Tekst optoges følgende Anmærkning: »Der tillægges Docent, Dr. med. J. Lindhard som Professor ekstraordinarius i Gymnastikteori oprykkende Professorlønnings med Pensionsret.« Under 5. Maj 1917 udnævntes derefter Docent, Dr. med. J. P. J. Lindhard til Professor i Gymnastikteori fra 1. April s. A. at regne.

I det af Konsistorium under 15. Maj 1916 afholdte Møde vedtoges det

at tiltræde det lægevidenskabelige Fakultets Forslag om Henlæggelse af Lærerposten i Gymnastikteori til det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, i hvilken Forandring sidstnævnte Fakultet i Skrivelse af 8. December 1917 af Hensyn til Undervisningens Tarv og Universitetets almindelige Interesse indvilgede, idet det dog samtidig udtalte en Beklagelse af, at der ikke i Fremtiden kunde regnes med, at Faget Gymnastikteori og Universitetets Undervisning og Arbejde paa dette Omraade udadtil — foruden med Fakultetets fysiologiske og biologiske Sagkundskab — ogsaa udstyres med den Autoritet i gymnastik-hygiejniske Spørgsmaal, som Fagets Henlæggelse under det lægevidenskabelige Fakultet naturligt maatte medføre. I Skrivelse af 2. Januar 1918 indstillede Konsistorium derefter, at der til Gennemførelse af den ommeldte Forandring søges udvirket Hjemmet for følgende Ændring af kgl. Anordning af 25. Oktober 1913:

§ 3, 2. Punktum affattes saaledes: »Den teoretiske Undervisning meddeles af en eller flere dertil ansatte Lærere under det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet.«

Konsistorium udtalte derhos i Anledning af det i det matematisk-naturvidenskabelige Fakultets Skrivelse af 8. December 1917 anførte, at den Omstændighed, at Læreren i Gymnastikteori overflyttedes til et andet Fakultet, selvfølgelig ikke vilde udelukke, at det lægevidenskabelige Fakultet yder sin Bistand paa de Omraader, hvor det sidder inde med den særlige Sagkundskab.

Under 28. Januar 1918 udfærdigedes derefter en kgl. Anordning med det af Konsistorium foreslaaede Indhold.

9. Professor ved den polytekniske Lærestalt, Dr. phil. Johannes Hjelmlev ansættes som Professor i Matematik ved Universitetet efter Professor, Dr. phil. Poul Heegaards Afgang fra Universitetet.

(Journ. Nr. 115/1917.)

Under 5. Januar 1917 indgav Professor, Dr. phil. Poul Heegaard saalydende Afskedsansøgning:

»Undertegnede, der den 7. Marts 1910 modtog Udnævnelse som Professor i Matematik ved Københavns Universitet, tillader sig herved allerunderdanigst at ansøge om min Afsked fra dette Embede fra den 1. September d. A. at regne.

Til Begrundelse heraf skal jeg tillade mig at anføre følgende:

1. Mit Arbejde ved Universitetet omfatter Geometri, Rationel Mechanik, Elementær Matematik, Matematikens Historie og Almindelig Matematik for Aktuarer; desuden er jeg Bibliotekar ved det matematiske Laboratoriebibliotek. Mit Arbejde har været af et saadant Omfang, at jeg hverken har haft noget som helst Otium til videnskabeligt Arbejde eller trods al anvendt Energi har kunnet udføre mit Arbejde til min egen Tilfredshed.

2. Desuden har mit Syn paa forskellige Fakultetsspørgsmaal ofte været saa afvigende fra Kollegers, at det yderligere har bidraget til at gøre mig mit Universitetsarbejde for byrdefuldt.

Denne Ansøgning fremsendtes under 24. Januar 1917 af Fakultetet til Konsistorium med følgende Skrivelse:

»Idet Afskedsansøgning fra Professor Heegaard hermed fremsendes, skal Fakultetet tillade sig at meddele følgende:

Fakultetet udtaler sin Beklagelse af, at Professor Heegaard ønsker at fratræde sin Stilling som Professor ved Universitetet og har i sit Møde den 23. Januar 1917 givet Udtryk herfor overfor Professor Heegaard. I samme Møde har Fakultetet forespurgt Professor Heegaard, om han ikke kunde ønske at stille Forslag til en Ordning, hvorved hans Arbejde kunde blive af et saadant Omfang, at han kunde faa det nødvendige Otium til videnskabeligt Arbejde, og hvorved Gerningen kunde blive til hans egen Tilfredshed.

Fakultetet har dernæst i samme Møde forespurgt Professor Heegaard, om han ikke kunde ønske at fremdrage konkrete Tilfælde, ved hvilke hans Syn paa Fakultetsspørgsmaal har været saa afvigende fra Kollegers, at det har kunnet bidrage til at gøre hans Universitetsarbejde for byrdefuldt.

Herpaa har Professor Heegaard svaret:

»Da jeg i alle Tilfælde ønsker at fastholde min Afskedsbegæring, vil jeg finde det naturligere at overlade saadanne eventuelle Forslag, som omtales i første Spørgsmaal, til min Efterfølger i Embedet. Endvidere finder jeg det absolut ikke ønskeligt hverken nu eller fremtidig at optage en Diskussion om de i andet Spørgsmaal berørte Forhold, der hører Fortiden til.«

Efter det saaledes foreliggende maa Fakultetet fremsende Afskedsansøgningen og anbefale, at den bliver bevilget.«

Der blev derefter ført forskellige Forhandlinger dels med det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet dels med Professor Heegaard selv, men da han fastholdt sin Afskedsansøgning, indstillede Konsistorium under 3. April 1917, at denne bevilgedes, og der meddeltes ham da under 27. April 1917 Afsked fra den 31. August s. A. at regne.

Med Hensyn til Genbesættelsen af det saaledes ledigblevne Professor-embede tilskrev det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet under 3. Juni 1917 Konsistorium saaledes:

»Som Svar paa Konsistoriums Skrivelse af 22. Maj 1917 skal Fakultetet tillade sig at anbefale, at det ledig blevne Embede som Professor i Matematik ved Universitetet besættes med Professor, Dr. J. Hjelmslev, der ubetinget maa anses for at være den bedst kvalificerede danske Matematiker, naar Hensyn tages til hans Virksomhed baade som Lærer og som videnskabelig Forfatter. Særlig maa det fremhæves, at Professor Hjelmslev navnlig i de senere Aar har offentliggjort en Række geometriske Undersøgelser af fundamental Betydning. Fakultetet maa saaledes anbefale, at Stillingen ikke opslaas ledig, men at man ved en Kaldelse søger at knytte Professor Hjelmslev til Universitetet.

Som det vil fremgaa af vedlagte Skrivelser, som er vekslet med Professor Hjelmslev, er Professoren villig til at modtage en Kaldelse til Embedet, men han stiller dog et Par Betingelser. At Professor Hjelmslevs Lønning ikke bliver forringet ved hans eventuelle Overgang til Universitetet, maa Fakultetet anse for givet, og Fakultetet maa paa det allerbedste anbefale, at Professor Hjelmslevs Ønske om en ekstraordinær

Huslejeportion paa 1200 Kr. imødekommes af de Grunde, som Professor Hjeltslev selv har anført derfor. Fakultetet kan hertil føje, at hvis Professor Hjeltslev havde været ansat i et Embede som Professor ved Universitetet siden 1. September 1903, vilde han næst efter en lidt tidligere ansat Professor have staaet for Tur til at oppebære en af de ordinære Huslejeportioner.«

Denne Skrivelse fremsendte Konsistorium under 6. Juli 1917 til Ministeriet med Indstilling om, at Dr. Hjeltslev maatte blive udnævnt til Professor i Matematik ved Universitetet fra 1. September 1917 at regne. Med Hensyn til, at Professor Hjeltslev havde betinget sig ved Overgangen til Universitetet at bevare sin nuværende Lønningsanciennitet, bemærkede Konsistorium derhos, at dette var sikret ham ved Lov 22. April 1916 § 1, sidste Stk. Hvad endelig angik den anden af Professor Hjeltslev stillede Betingelse, at der maatte tillægges ham en ekstraordinær Huslejeportion paa 1200 Kr., anbefalede Konsistorium varmt, at en dertil sigtende Bevilling søgtes gennemført.

I Anledning heraf udtalte Ministeriet under 17. Juli 1917, at det vilde være villigt til at nedlægge Forestilling om Professor Hjeltslevs Udnævnelse uden Opslag af Embedet samt at det var enigt med Konsistorium i, at Professor Hjeltslev maatte bevare sin nuværende Lønningsanciennitet. Derimod saa Ministeriet sig ikke i Stand til at stille Forslag om en ekstraordinær Huslejeportion, før en saadan vilde have tilkommet Professor Hjeltslev, hvis han hele sin Professortid havde været ansat ved Universitetet. Ministeriet ønskede derfor en Udtalelse om, hvorvidt Professor Hjeltslev herefter vilde fastholde sin Ansøgning, hvorhos det bemærkedes, at den eventuelle ekstraordinære Huslejeportion kun kunde søges midlertidigt, saaledes at den igen maatte bortfalde, naar den paagældende efter sin virkelige Tjenestetid maatte have faaet Ret til en ordinær Huslejeportion.

Under 28. August 1917 udtalte Professor Hjeltslev at kunne tiltræde det ved Ministeriets anførte Skrivelse fastsatte Grundlag for hans Udnævnelse, og Professor ved den polytekniske Læreanstalt Dr. phil. Johannes Hjeltslev udnævntes derefter under 11. September 1917 til Professor i Matematik ved Universitetet fra 1. s. M. at regne med Lønningsanciennitet fra 1. September 1903. Ministeriet tilføjede derhos i sin Udnævnelseskrivelse af 14. September 1914, at det vilde være sindet paa det Tidspunkt, da der ordinært vilde have tilkommet ham en Huslejegodtgørelse, hvis han hele sin Professortid havde været ansat ved Universitetet, ved Forslag til Finansloven at søge tillagt ham en ekstraordinær Huslejeportion, hvilken dog atter vilde bortfalde, naar han efter sin virkelige Tjenestetid havde faaet Ret til en ordinær Huslejeportion.

10. Amanuensis ved zoologisk Museum, Dr. phil. Theodor Mortensen ansættes som Inspector ved zoologisk Museums II. Afdeling.

(Journ. Nr. 273/1917.)

Efter at Inspector ved zoologisk Museum Ad. Jensen under 21. Juli 1917 var bleven udnævnt til Professor i Zoologi fra 1. s. M. at regne, an-

modede Konsistorium under 11. Oktober 1917 Museumsraadet for det zoologiske Museum om at ville fremkomme med Forslag til Genbesættelsen af det ved den anførte Udnævnelse ledigblevne Embede som Inspector. I Anledning heraf afgav Museumsraadet under 16. Oktober 1917 saalydende Erklæring:

»Af de ved Professor Jungersens Død ledigblevne Stillinger er Professoratet blevet besat med Inspector Ad. S. Jensen, hvorimod Bestyrelsen af Museets 1. Afdeling fremdeles besørges ved Konstitution af Viceinspektør Herluf Winge. Naturligst vilde det være, om Winge, der har været ansat ved Museet siden 1885, har ydet et overordentlig stort og vigtigt Arbejde i dettes Tjeneste, og som Videnskabsmand indtager en meget fremragende Stilling, blev ansat som Bestyrer af 1. Afdeling. Men denne Ordning er desværre glippet, idet Winge, henvisende til sin fremrykkede Alder og andre Forhold, bestemt har afslaaet at lade sig bringe i Forslag ved Inspectorbesættelsen. Desværre findes der blandt de ved Museet ansatte yngre Videnskabsmænd aldeles ikke nogen, som man mener at kunne bringe i Forslag ved Besættelsen af denne Plads.

I Museumsraadet har den foreliggende Situation været indgaaende drøftet, og Resultatet er blevet, at Professor Jensen, skønt han vedblivende helst vilde bestyre 2. Afdeling — hvad han ogsaa vilde være berettiget til, da det ved Professoratets Besættelse ikke blev forlangt, at den ny Mand skulde overtage 1. Afdeling, kun at han skal bestyre en af Museets Afdelinger — i Museets Fællesinteresse sætter sine personlige Ønsker tilside og overtager Bestyrelsen af 1. Afdeling, hvad Professor Jensen meget vel er i Stand til, da han har arbejdet i mange Aar ved 1. Afdeling og er særdeles godt inde i dens Forhold.

En meget væsentlig Grund for Professor Jensen til at ville indvillige i en saadan Ordning er den, at det ved hans Bortgang fra 2. Afdeling ikke vilde volde Vanskelighed at faa Embedet som dennes Inspector besat, eftersom Dr. Th. Mortensen vil være selvskrevet. Dr. Th. Mortensen har arbejdet ved 2. Afdeling i 26 Aar, og dette i Forbindelse med hans uomtvistelige videnskabelige Kvalifikationer gør, at Museumsraadet ikke kan nære mindste Betænkelighed ved at se ham i Spidsen for 2. Afdeling, ligesom han selv er villig til at overtage dette Embede.

Som Følge af disse Betragtninger skal man indstille, at Professor Jensen overtager Bestyrelsen af 1. Afdeling, og at den derved ledigblevne Plads som Inspector ved 2. Afdeling besættes med Amanuensis, Dr. Th. Mortensen.«

I Skrivelse til Undervisningsministeriet af 8. November 1917 sluttede Konsistorium sig til denne Indstilling, idet det anbefalede, at der tillagdes Dr. Mortensen kgl. Udnævnelse som Inspector ved zoologisk Museum fra 1. s. M. at regne. Konsistorium tilføjede derhos, at der var nedsat et Udvalg til at overveje og eventuelt stille Forslag om Ændringer i Bestyrelsesforholdene ved Museet, men at man ikke skønnede, at den foreslaaede Embedsbesættelse i nogen Maade vilde kunne danne Hindring for en Gennemførelse af saadanne eventuelle Ændringsforslag, ligesom det formentlig ikke vilde kunne forsvares hverken af Hensyn til Museumsafdelingernes forsvarlige Bestyrelse eller de ved Museet ansatte Zoologer at lade det ledige Embede henstaa ubesat, indtil Udvalget havde tilendebragt sit Arbejde.

Ministeriet tilskrev derpaa under 11. December 1917 Konsistorium, at Amanuensis, Dr. phil. O. Th. J. Mortensen under 5. s. M. var bleven udnævnt til Inspector ved zoologisk Museums II Afdeling fra 1. November 1917 at regne.

11. Genoprettelse af det paa Finansloven for 1916—17 nedlagte normerede Docentur i Fysik.

Udredelse af Honorar for midlertidig Undervisning af de medicinske Studerende i Fysik. Ansættelse af Dr. phil. H. M. Hansen i den genoprettede Docentstilling.

(Journ. Nr. 142/1916, 240/1916 og 104/1917.)

Ved Finansloven for 1916—17 blev der oprettet et ordinært Professorat i teoretisk Fysik og samtidig nedlagdes det hidtidige normerede Docentur i Fysik, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg B., Sp. 1197—1200. I Anledning af den saaledes stedfundne Nedlæggelse af det ommeldte Docentur indgav det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet under 4. April 1916 saalydende Andragende:

»Fakultetet tillader sig herved at anmode det høje Ministerium om, at det ved Finansloven for 1916—17 ophævede Docentur i Fysik ved Universitetet genoprettes paa næste Aars Finanslov.

Paa Finansloven for 1916—17 er der optaget en Bevilling til et Professorat i teoretisk Fysik for Dr. phil. Niels Bohr, men ikke opført nogen Lønning for det hidtidige normerede Docentur i Fysik. Fakultetet har i Følgeskrivelse af 15. April 1914 til sin Indstilling i Anledning af Dr. Bohrs Andragende om Oprettelse af et Professorat i teoretisk Fysik fremhævet, at den nye Professors Hverv ikke alene vil blive at forberede Studerende til en Eksamen, men ogsaa at bære Arbejdet ved og Ansvaret for en betydelig Disciplins Udvikling her i Landet. Derfor bør Stillingen heller ikke være belastet med andre Undervisningserhverv end dem, der direkte vedkommer den teoretiske Fysik.

Skal Dr. Bohr vedblivende tillige bestride det med Docenturet forbundne Arbejde, der væsentlig bestaar i at holde Forelæsninger i Fysik for Medicinere, vil man ikke kunne vente den tilsigtede Nytte af det nyoprettede Professorat, og Fakultetet tillader sig derfor at andrage om Genoptagelse paa Finansloven af den paa indeværende Aars Finanslov strøgne Bevilling til det normerede Docentur i Fysik. Kan dette ikke ske før April 1917, bør der efter Fakultetets Formening indtil da sørges for en midlertidig Ordning, hvorved Dr. Bohr bliver fritaget for Docentgerningen, ogsaa i indeværende Finansaar, og hvorved det bliver overdraget Hr. Dr. phil. H. M. Hansen, der nu i 2 Aar som Vikar for Dr. Bohr paa fortræffelig Maade har bestridt den nævnte Undervisning, at fortsætte med denne.«

I Tilslutning til dette Andragende foreslog Fakultetet i Skrivelse af 9. Juni 1916, at den Docentgage, som kunde forventes at blive ledig i Anledning af, at Docent i ren Matematik, Dr. phil. Johs. Møllerup var eneste Ansøger til et vakant Professorat i Matematik ved den polytek-

niske Læreanstalt, midlertidig indtil 1. April 1917 maatte blive stillet til Raadighed for Fakultetet til dermed at honorere Dr. H. M. Hansen, for at han kunde bestride den midlertidige Undervisning i Fysik i Finansaaret 1916—17. Dette sidstnævnte Andragende fremsendtes under 21. Juni 1916 af Konsistorium til Undervisningsministeriet med Anbefaling, medens det førstnævnte Andragende af 4. April 1916 under 29. Juni s. A. af Konsistorium fremsendtes til Ministeriet med en Udtalelse om, at Konsistorium kunde give det sin varmeste Anbefaling.

I Skrivelse af 28. Juni 1916 meddelte imidlertid Ministeriet, at det ikke saa sig i Stand til at imødekomme Andragendet om, at Dr. H. M. Hansen maatte blive honoreret af den ved Docent, Dr. Møllerups Udnævnelse til Professor ved den polytekniske Læreanstalt ledigblevne Lønning for en Docent i ren Matematik, men at Ministeriet derimod vilde være villig til at tage Genoprettelsen af det bortfaldne Docentur i Fysik under Overvejelse ved Udarbejdelsen af Forslaget til Finansloven for 1917—18. Samtidig bragte Ministeriet i Erindring, at det var paalagt Professor Bohr indtil videre ogsaa at besørge Docentundervisningen i Fysik. I Anledning af denne sidstnævnte Tilkendegivelse indgav Professor Bohr med Fakultetets Tilslutning Andragende om, at den ham indtil videre paahvilende Undervisning af de medicinske Studerende i Fysik ogsaa i Efteraarshalvaaret 1916 maatte blive tilladt udført — uden Udgift for Universitetet — af Dr. H. M. Hansen, der under Professor Bohrs Permission i de 2 sidst foregaaende Aar havde besørget denne Undervisning. Dette Andragende fremsendtes under 14. Juli 1916 af Konsistorium til Ministeriet og blev af dette bevilget i Skrivelse af 3. August s. A.

Med Hensyn til Genoprettelsen af Docenturet i Fysik indgav det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet under 2. November 1916 fornyet Andragende, hvori der bl. a. udtaltes følgende:

»Da Fakultetet har bragt i Erfaring, at der paa det offentliggjorte Finanslovsforslag for 1917—18 ikke er stillet Forslag om Genoprettelsen af Docenturet i Fysik, tillader Fakultetet sig herved at henlede Opmærksomheden derpaa og paany at andrage om, at Genoprettelsen af Docenturet optages paa Finansloven. Til de Grunde, der er anført i Fakultetets Skrivelse af 4. April, vil Fakultetet gerne yderligere tilføje, at efter Ministeriets Tilladelse besørges den nævnte Undervisning i Fysik for medicinske Studerende for Tiden uden Udgift for Universitetet af Dr. phil. H. M. Hansen, hvis fortræffelige Bestridelse af den omhandlede Undervisning som Vikar for daværende Docent N. Bohr for Tidsrummet 1. September 1914 til Juli 1916 er fremhævet i Fakultetets Skrivelse. De til denne Ordning nødvendige Pengemidler vil imidlertid efter dette Semester ikke længere staa til Fakultetets Raadighed, og en Overtagelse af den nævnte Undervisning af Professoren i teoretisk Fysik vil nødvendiggøre en betydelig Indskrænkning i den planlagte Undervisning for Fysikstuderende i dette Fag, der allerede er begyndt i indeværende Semester. Fakultetet tillader sig derfor paa det allerindstændigste at anbefale, at Sagen tages op til fornyet Overvejelse.«

Dette Andragende fremsendte Konsistorium under 23. November

1916 til Ministeriet med sin varmeste anbefaling, idet det indstilledes, at Docenturets Genoprettelse maatte blive søgt gennemført ved et dertil sigtende Ændringsforslag til Finanslovforslaget for 1917—18. Saadant Forslag blev imidlertid ikke fremsat.

Det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet indgav derefter under 13. Januar 1917 saalydende Andragende:

»Efter at have bragt i Erfaring, at den af Fakultetet anbefalede Genoprettelse af det ved Finansloven for indeværende Aar bortfaldne Docentur i Fysik ikke er bleven optaget paa Forslaget til Finansloven for 1917—18, tillader Fakultetet sig at henvende sig til Ministeriet med Andragende om, at et Beløb paa 1200 Kr. maa blive stillet til Fakultetets Raadighed til at lønne Dr. phil. H. M. Hansen for i indeværende Semester at bestride den Undervisning i Fysik for medicinske Studerende, der henhørte under det bortfaldne Docentur og som ved dettes Bortfalden blev lagt midlertidig over til det nyoprettede Professorat i teoretisk Fysik. Med Ministeriets Billigelse og uden Udgift for Universitetet har Dr. Hansen i det forløbne Semester bestridt den nævnte Undervisning, men de til denne Ordning ad privat Vej tilvejebragte Midler, 1200 Kr. pr. Semester, staar ikke længere til Fakultetets Raadighed.

Til Støtte for dette Andragende skal Fakultetet tillade sig at anføre, at det vil være af den største Betydning for de Studerende, der i det forløbne Semester har fulgt Dr. Hansens Undervisning, at han vedbliver at lede deres Undervisning indtil Afholdelsen af Eksamen ved indeværende Semesters Slutning. Det skal ogsaa anføres, at dersom den omtalte Undervisning skal bestrides af Professoren i teoretisk Fysik, vil dette nødvendiggøre en betydelig Indskrænkning og Forstyrrelse af det allerede i forrige Semester planlagte og paabegyndte Undervisningsarbejde i teoretisk Fysik for indeværende Universitetsaar.«

Under 23. Januar 1917 indstillede Konsistorium til Undervisningsministeriet, at det ansøgte Beløb af 1200 Kr. til Honorering af Dr. H. M. Hansen maatte blive stillet til Raadighed af den opsparede Lønning for Finansaaret 1916—17 for en Docent i ren Matematik og denne Indstilling approberedes af Ministeriet ved Skrivelse af 10. Marts 1917. I Tilslutning hertil bifaldt Undervisningsministeriet ved Skrivelser af 18. Juli 1917 og 25. Februar 1918 i Henhold til derom af Konsistorium i Overensstemmelse med Fakultetets Forslag fremsatte Indstillinger af 6. Juli 1917 og 11. Februar 1918, at der af den besparede Lønning for Docenten i ren Matematik for Efteraarshalvaaret 1917 og for Tiden indtil 31. Marts 1918 af Foraarssemestret 1918 udbetaltes Dr. H. M. Hansen som Honorar for Besørgelsen af Undervisningen i Fysik for de medicinske Studerende henholdsvis 1200 Kr. og 600 Kr. I ovennævnte Skrivelse af 18. Juli 1918 tilføjede Ministeriet derhos, at da Opretholdelsen af Docenturet i ren Matematik efter det foreliggende ikke syntes nogen Nødvendighed, var det Ministeriets Agt, hvis Rigsdagen vedtog det Forslag, man var sindet at stille paa Finanslovforslaget for 1918—19 om Genoprettelsen af Docenturet i Fysik, at stille Forslag om Nedlæggelse af Docenturet i ren Matematik.

Da Genoprettelsen af Docenturet i Fysik ikke var opnaaet paa Finansloven for 1917—18, indgav det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet under 14. April 1917 saalydende Andragende:

»Fakultetet tillader sig herved at anmode det høje Ministerium om, at det ved Finansloven for 1916—17 bortfaldne Docentur i Fysik ved Universitetet genoprettes paa Finansloven for 1918—19.

I denne Forbindelse tillader Fakultetet sig at henvise til Skrivelse til Ministeriet fra Konsistorium af 29. Juni 1916 og 23. Januar 1916, hvormed fremsendes Andragender fra Fakultetet af 4. April og 2. November 1916 om Genoprettelsen af det nævnte Docentur paa Finansloven for 1917—18. Til det i disse Andragender anførte tillader Fakultetet sig at tilføje, at den Undervisning i Fysik for medicinske Studerende, der paa-hvilede Docenturet og som ved dettes Ophævelse blev midlertidig lagt over til det nyoprettede Professorat i teoretisk Fysik, i hele den forløbne Tid siden Docenturets Ophævelse med Ministeriets Billigelse har været udført af en Vikar, Hr. Dr. phil. H. M. Hansen, i Efteraaret 1916 uden Udgift for Universitetet og i Foraaret 1917 mod et ved Skrivelse fra Ministeriet af 15. Marts 1917 midlertidigt tilstaaet Honorar paa 1200 Kr.

For at Undervisningen i teoretisk Fysik skal kunne opretholdes paa forsvarlig Maade med Hensyn til dette Fags Omfang og Betydning, maa Fakultetet, som udtalt i de tidligere Andragender, anse det for nødvendigt, at Professoren i dette Fag fritages for den omhandlede Undervisning i Fysik for Medicinere, saaledes som det hidtil er sket ved den ovennævnte midlertidige Ordning. Ved Genoprettelsen af Docenturet vil Universitetet endvidere opnaa at kunne knytte en overordentlig dygtig og lovende Videnskabsmand, Dr. phil. H. M. Hansen, til sig, der, ikke alene som allerede fremhævet i Fakultetets tidligere Andragender, igennem længere Tid paa fortræffelig Maade har bestridt den nævnte Undervisning for Medicinere, men som ogsaa i de senere Aar paa meget betydningsfuld Maade har bistaaet ved den videregaaende videnskabelige Undervisning af Fysikstuderende.«

Dette Andragende fremsendte Konsistorium under 20. Juni 1917 til Undervisningsministeriet med følgende Udtalelse:

»Universitetet maa lægge den største Vægt paa, at Docenturet i Fysik bliver genoprettet, og skal i saa Henseende henvise til sine Skrivelser af 29. Juni og 23. November f. A. samt til, hvad der i de med disse Skrivelser fremsendte Andragender fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet og i dette Fakultets nu foreliggende Andragende er anført særlig om Nødvendigheden af, at Undervisningen i Fysik for de lægevidenskabelige Studerende meddeles af en hertil ansat Docent. Da der er Tale om et fast, ikke til en bestemt Videnskabsmand knyttet Docentur, vil Lønningen formentlig være at søge bevilget under Universitetets Udgiftspost a. 2., Lønninger til Docenter og til fungerende Professorer.«

Paa Finansloven for 1918—19 blev der derpaa under Universitetets Udgiftspost a. 2., Lønninger til Docenter og til fungerende Professorer, oprettet et Docentur i Fysik, jfr. Rigsdagstidende for 1917—18, Tillæg A., Sp. 1343—44.

Efter at Undervisningsministeriet i Skrivelse af 11. April 1918 havde

udbedt sig en Udtalelse fra Konsistorium med Hensyn til Besættelsen af det saaledes oprettede nye Embede, afgav det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet under 23. April s. A. saalydende Erklæring:

»I Besvarelse af Konsistoriums Skrivelse af 16. April d. A. om Oprettelsen af et Docentur i Fysik ved Universitetet og Opfordring til Fakultetet om at udtale sig om Besættelsen af dette Embede, skal Fakultetet herved foreslaa, at Embedet besættes med Dr. phil. H. M. Hansen, da han maa anses for at være fuldt ud kvalificeret dertil. Desuden kan anføres, at Dr. Hansen i en Aarrække har varetaget den Undervisning, som vil paahvile ham som Docent, og varetaget den paa fortræffelig Maade. Han maa derfor anses for at være selvskreven til Stillingen, og da hans Honorar som Vikar udløber til 1. April d. A., foreslaas, at hans Ansættelse regnes fra nævnte Datum.«

I Tilslutning hertil indstillede Konsistorium under 2. Maj 1918 til Ministeriet, at Dr. H. M. Hansen maatte blive udnævnt til Docent i Fysik fra 1. April s. A. at regne og at det samtidig med Udnævnelsen maatte blive paalagt ham angaaende sine Embedsforhold at rette sig efter de Bestemmelser, der med Ministeriets Approbation eventuelt senere maatte blive truffet derom.

Under 24. Maj 1918 meddelte Undervisningsministeriet derpaa, at Dr. phil. Hans Marius Hansen under 16. s. M. var bleven udnævnt til Docent i Fysik ved Universitetet fra 1. April 1918 at regne. Endvidere meddelte Ministeriet, at der angaaende Docentens Embedsforhold var bleven tilskrevet Dr. Hansen i Overensstemmelse med Konsistoriums Indstilling.

12. Forøget Lønningsanciennitet for Docent, Dr. phil. H. M. Hansen. (Journ. Nr. 221/1918.)

Med det matematisk-naturvidenskabelige Fakultets Anbefaling af 29. Maj 1918 indgav Docent, Dr. H. M. Hansen følgende Andragende af 27. s. M.:

»Undertegnede Docent i Fysik ved Universitetet, Dr. phil. H. M. Hansen, tillader mig herved at ansøge det høje Ministerium om Tilstaaelse af 6½ Aars Anciennitet i den nævnte Docentstilling, saaledes at Ancienniteten beregnes fra 1. Oktober 1911, samt om Tilstaaelse af et personligt Tillæg paa 400 Kr. for Finansaaret 1919—20 og derefter 200 Kr. aarlig, indtil næste Alderstillæg opnaas.

Til Støtte herfor skal jeg tillade mig at anføre følgende:

Før min Udnævnelse til Docent var jeg 1. Assistent ved den polytekniske Læreanstalts fysiske Laboratorium med Anciennitet fra 1. Oktober 1908 og derfor med en aarlig Lønning af 2800 Kr., medens en Docents Begyndelsesgage er 3000 Kr. Allerede 1. Oktober 1920 vilde jeg som Assistent have opnaaet en Lønning paa 3200 Kr., medens jeg som Docent først 1. April 1922 opnaar det første Alderstillæg paa 400 Kr. Men hertil kommer, at til den nævnte Assistentstilling er knyttet et Honorar af 400 Kr. for Laboratoriets Regnskabsføring og et Honorar af 800 Kr. som denne Stillings Andel i det Beløb, der tilfalder det fysiske

Laboratorium for Udførelse af Prøver for Statsprøveanstalten ifølge § 7 i Overenskomst af 27. Januar og 2. Februar 1911 mellem Indenrigsministeriet og Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Jeg lider derfor ved min Forfremmelse til Docent en Nedgang paa 1000 Kr. aarlig i min faste Indtægt — fra 1. Oktober 1920 endogsaa 1400 Kr. —, samtidig med, at det Honorar jeg som nedenfor omtalt hidtil har oppebaaret som Vikar for Professor N. Bohr, bortfalder, og at jeg ved min Udnævnelse til Embedsmand maa ophøre med at nyde J. L. Smiths Stipendium for Kandidater og Viderekomne, før min Lod udløber.

Til den ansøgte Anciennitet kommer jeg paa følgende Maade:

Siden 1. Oktober 1914 har jeg som Vikar for Professor (daværende Docent), Dr. phil. N. Bohr uden Afbrydelse bestridt det til min nuværende Docentstilling hørende Arbejde, Undervisningen i Fysik til lægevidenskabelig Forberedelseseksamen og det tilhørende Eksamensarbejde, i den første Tid — under Professor Bohrs Bortrejse — lønnet af ham, men fra 1. Februar 1917 lønnet af den ved det ledigstaaende Docentur i Matematik sparede Lønning. Saafremt denne uafbrudte Bestridelse af det omhandlede Arbejde maa blive regnet mig til Gode, fremkommer saaledes $3\frac{1}{2}$ Aars Anciennitetsforøgelse. Men dertil kommer, at jeg, dersom jeg havde været Assistent ved et Universitetsinstitut i Stedet for under den polytekniske Lærestalt, efter § 23 i Lønningsloven af 22. April 1916 ved Oprykningen til Docent vilde have haft Ret til Halvdelen af min Anciennitet som Assistent, altsaa den 1. Oktober 1914 til 3 Aars Anciennitet. Nu er imidlertid den højere eksperimentelle Undervisning af Universitetets fysikstuderende henlagt til den polytekniske Lærestalts fysiske Laboratorium, da Universitetet ikke har andet fysisk Institut end det til Undervisning af de medicinske Studerende bestemte medicofysiske Laboratorium. Det normale vil derfor være, at Universitetet er henvist til at søge sine Fysiklærerposter besat blandt den polytekniske Lærestalts Assistenten i Fysik, og det synes billigt, at dette kun for Fysiken gældende Forhold ikke udelukker de med Universitetets fysikstuderende beskæftigede Assistenten fra at opnaa de samme Anciennitetsfordele, som Universitetets faste Assistenten indenfor alle andre Fag har.

Saafremt jeg maatte opnaa disse $6\frac{1}{2}$ Aars Anciennitet, vilde min Lønning blive 3400 Kr. og fra 1. Oktober 1919 3800 Kr. aarlig og saaledes i Finansaarene 1919—20 endnu være 400 Kr. lavere end min tidligere faste Indtægt i Assistentstillingen. Da der for Fysikere saa godt som ikke er Adgang til privat Fortjeneste, og det navnlig ikke er let pludseligt at skaffe sig en saadan til Erstatning for denne Indtægtsnedgang, tillader jeg mig yderligere at ansøge om at faa denne ophævet gennem nævnte personlige Tillæg. Da jeg vanskeligt kan undvære 1000 Kroners Indtægt blot i et Aar, vilde det være af stor Betydning for mig, om den forøgede Anciennitet og et personligt Tillæg kunde opnaas allerede paa Tillægsbevillingsloven for indeværende Finansaar.»

Under 18. Juni 1918 indsendte Konsistorium Andragendet til Undervisningsministeriet, idet det udtaltes, at Konsistorium med Universitetskvæsturen var enig i, at det maatte anses som absolut stemmende med Billighed, at der tillagdes Dr. Hansen Lønningsanciennitet i hvert Fald fra 1. April 1914, samt at man ligeledes maatte finde det i høj Grad

ønskeligt, at der yderligere tillagdes ham dels 2½ Aars Lønningsanciennitet, saaledes at denne regnes fra 1. Oktober 1911, dels et midlertidigt personligt Lønningstillæg indtil 30. September 1923.

I Anledning heraf meddelte Undervisningsministeriet under 13. Juli 1918, at Universitetskvæsturen var anmodet om at ville optage en Tekstanmærkning paa Finanslovforslaget for 1919—20 om Bevilgelsen af Lønningsanciennitet for Dr. Hansen fra 1. Oktober 1914. Ministeriet udtalte derhos, at der ved Beregningen af Dr. Hansens Lønningsanciennitet ikke vilde kunne tages Hensyn til hans Assistenttid ved polyteknisk Læreanstalt, da denne heller ikke ved Oprykning paa Læreanstalten selv kommer i Betragtning.

Paa Finansloven for 1919—20, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg A., Sp. 1351—52, optoges derefter følgende Tekstanmærkning: »Docent i Fysik, Dr. phil. H. M. Hansens Anciennitet i Henseende til Lønning regnes fra 1. April 1914.«

13. Amanuensis ved Universitetets botaniske Have, Dr. phil. O. V. Paulsen ansættes som Inspektør ved Universitetets botaniske Museum efter Inspektør, Dr. phil. C. E. H. Ostenfelds Afgang fra Universitetet.

(Journ. Nr. 159/1918.)

Under 4. Marts 1918 udnævntes Inspektør ved Universitetets botaniske Museum, Dr. phil. Carl Emil Hansen Ostenfeld til Professor i de botaniske Fag ved den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole fra 1. April 1918 at regne.

I Anledning af, at Undervisningsministeriet under 18. Marts 1918 havde udbedt sig Forslag med Hensyn til Opslaget af det saaledes ledigblevne Embede, udtalte Direktøren for Universitetets botaniske Have, Professor C. Raunkjær, under 22. s. M. følgende:

»For en forsvarlig Varetagelse af det botaniske Museums Tarv er det af Vigtighed, at den, der udnævnes til at beklæde Embedet som Inspektør ved Museet, ikke alene er videnskabelig set kvalificeret til Embedet, men tillige er praktisk fortrolig med de forskellige Arbejder, der daglig paa-hviler Inspektøren. Selv naar begge disse Hensyn tages, er der i hvert Tilfælde een Mand, der kan siges at være fuldt ud kvalificeret, nemlig Amanuensis ved botanisk Have (Plantebestemmelsen), Dr. phil. Ove Vilhelm Paulsen, der i ca. 11 Aar, fra 1905 til 1916, har været Assistent ved Museet og saaledes er fuldt ud fortrolig med dette; desuden har han under Inspektør Ostenfelds Bortrejse flere Gange i længere Tid varetaget Inspektørens Forretninger og er derfor ogsaa fuldt fortrolig med disse. Hvis Embedet bliver opslaaet som ledigt, agter Dr. Paulsen at søge det; og hvis jeg i saa Tilfælde bliver spurgt, vil jeg varmt anbefale, at Dr. Paulsen indstilles til at beklæde Embedet som Inspektør ved Universitetets botaniske Museum.

Hvorvidt Embedet under disse Forhold skal foreslaas opslaaet, til-lader jeg mig at henstille til Konsistoriums Afgørelse.«

Denne Erklæring fremsendte Konsistorium under 22. Marts 1918 til Ministeriet med Indstilling om, at Embedet paa sædvanlig Maade maatte blive opslaaet ledigt. Embedet blev derefter opslaaet og efter Ansøgningsfristens Udløb udbad Ministeriet sig under 1. Maj s. A. Konsistoriums Erklæring med Hensyn til den fra Amanuensis, Dr. phil. O. V. Paulsen om Embedet indgivne Ansøgning. Med Hensyn til denne Ansøgning udtalte Direktøren for Universitetets botaniske Have under 6. s. M. følgende:

»Dr. Ove Paulsens videnskabelige Uddannelse i Forbindelse med den Erfaring og Indsigt, han har erhvervet sig ved at have været Assistent, senere Amanuensis, ved Universitetets botaniske Have (Plantebestemmelser) og ved i længere Tid at have været Assistent ved Universitetets botaniske Museum, gør ham efter min Mening i fortrinlig Grad skikket til at være Inspektør ved Museet; og da han ydermere allerede i Forvejen er ret fortrolig med de Inspektøren paahvilende Arbejder og Forretninger, idet han flere Gange i længere Tid har vikarieret for den tidligere Inspektør under dennes Udenlandsrejser, maa jeg varmt anbefale, at Dr. phil. Ove Vilh. Paulsen indstilles til at beklæde Embedet som Inspektør ved Universitetets botaniske Museum.«

I Tilslutning hertil indstillede Konsistorium under 8. Maj 1918, at Dr. phil. O. V. Paulsen maatte blive udnævnt til Inspektør ved Universitetets botaniske Museum fra 1. s. M. at regne, saaledes at det samtidig med Udnævnelsen paalagdes ham angaaende sine Embedsforhold at rette sig efter de Bestemmelser, der med Ministeriets Approbation eventuelt senere maatte blive truffet derom.

I Overensstemmelse hermed blev Amanuensis ved Universitetets botaniske Have, Dr. phil. Ove Vilhelm Paulsen under 25. Maj 1918 udnævnt til Inspektør ved Universitetets botaniske Have fra 1. s. M. at regne, idet der ved Undervisningsministeriets Skrivelse af 31. s. M. toges Forbehold med Hensyn til Inspektørens Embedsforhold saaledes som i Konsistoriums Skrivelse af 8. s. M. foreslaaet.

14. Dr. phil. Johan Frederik Steffensen ansættes som Docent i Forsikringsmatematik efter Docent, Dr. phil. Lars Iversens Afgang fra Universitetet.

(Journ. Nr. 135/1919.)

Under 5. Maj 1919 bevilgedes der efter derom indgiven Ansøgning Docent, Dr. phil. Lars Iversen Afsked i Naade fra Embedet som Docent i Forsikringsmatematik fra 31. August 1919 at regne. Denne Afgang var begrundet deri, at Dr. Iversen under 21. Januar 1919 havde opnaaet Udnævnelse som Forretningsfører i Statsanstalten for Livsforsikring.

Efter at det paagældende Embede i Overensstemmelse med det matematisk-naturvidenskabelige Fakultets Indstilling og Konsistoriums Forslag i Skrivelse af 15. Februar 1919 havde været opslaaet ledigt, til-

stillede Undervisningsministeriet under 12. Juni 1919 Konsistorium de om Embedet indkomne 3 Ansøgninger fra Dr. jur. N. Cohn, Dr. phil. N. R. Jørgensen og Dr. phil. J. F. Steffensen.

Med Hensyn til disse Ansøgninger udtalte det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet under 27. Juni 1919 følgende:

»Embedet har ved en Fejltagelse været opslaaet som et Embede som Docent i *Forsikringsvidenskab* og som saadant angives det ogsaa i de tre indkomne Ansøgninger fra henholdsvis Dr. jur. N. Cohn, Dr. phil. N. R. Jørgensen og Dr. phil. J. F. Steffensen.

Ved Forespørgsel hos førstnævnte Ansøger har man bragt i Erfar-
ring, at Indsendelsen af Ansøgningen er foranlediget af den urigtige Betegnelse af Embedet, men Ansøgningen er dog ikke bleven trukket tilbage. Den paagældende, hvis Uddannelse nærmest er af juridisk-videnskabelig Natur, angiver i sin Ansøgning at have studeret Matematik ved polyteknisk Lærestalt og Universitetet, men man tør dog gaa ud fra, at hans Uddannelse heri saavel som i de anvendte matematiske Discipliner ikke har været af den Udstrækning, at han med Rette kan anses for Forsikringsmatematiker. Han vil derfor ikke kunne komme i Betragtning ved Embedets Besættelse.

Den anden Ansøger, Dr. Jørgensen, har efter bestaaet Magisterkonferens i Matematik virket i et Livsforsikringsselskabs Beregnerkontor og er nu matematisk Direktør for Pensionsforsikringsanstalten, A/S. Dr. Jørgensen har udfoldet en ret stor Produktion indenfor Forsikringsmatematiken og beslægtede Fag og hans mest omfattende Arbejder er de to i Ansøgningen nævnte, nemlig en paa Tysk udkommen Lærebog i Forsikringsmatematik og hans Doktorafhandling om Frekvensflader og Korrelation. Hans Arbejder vidner om en frodig Produktionsevne og Belæsthed, men særlig hans to nævnte største Arbejder er bleven meget stærkt angrebet af Fagmænd, idet det er hævdet, at de paa væsentlige Punkter mangler Stringens i Bevisførelsen og i det hele ikke har det Præg af Nøjagtighed og Paalidelighed, der maa kræves af et fuldvægtigt videnskabeligt Arbejde, en Kritik man i det Hele og Store maa anse for berettiget.

Den tredie Ansøger, Dr. Steffensen, er juridisk Kandidat, men har senere studeret Matematik og i 1912 erhvervet den filosofiske Doktorgrad for en matematisk Afhandling. Han har siden 1901 været beskæftiget med Livsforsikring og har i Tiden efter 1904 skrevet en Række i Ansøgningen anførte Afhandlinger om rent matematiske, forsikringsmatematiske eller beslægtede Emner. Disse er præget af Forfatterens Originalitet og videnskabelige Arbejdsmetode, ligesom han deri naar til Resultater saavel af videnskabelig som af praktisk Betydning. Dr. Steffensens Arbejder vidner om en god Fremstillingsevne, idet Stoffet fremtræder i en tilgængelig Form uden at der er slaaet af paa de Krav, der maa stilles til Nøjagtigheden, og man maa derfor anse ham for velegnet til at være Lærer for de Studerende.

I Henhold til det ovenfor udviklede har Fakultetet enstemmigt vedtaget at indstille, at Embedet som Docent i Forsikringsmatematik besættes med Dr. phil. J. F. Steffensen.«

Denne Udtalelse fra Fakultetet fremsendtes under 1. Juli 1919 af Konsistorium til Undervisningsministeriet med Indstilling om, at Dr. Steffensen maatte blive udnævnt til at beklæde det ledige Embede.

Under 4. August 1919 udnævntes derefter Dr. phil. Johan Frederik Steffensen til Docent i Forsikringsmatematik ved Universitetet fra 1. September 1919 at regne.

15. Amanuensis ved Universitetets botaniske Have, mag. sc. C. F. A. Christensen ansættes som Inspektør ved Universitetets botaniske Museum efter Inspektør, Dr. phil. O. V. Paulsens Afgang fra Universitetet.

(Journ. Nr. 108/1920.)

Under 24. December 1919 udnævntes Inspektør ved Universitetets botaniske Museum, Dr. phil. Ove Vilhelm Paulsen til Professor i Botanik ved den pharmaceutiske Lærestanstalt fra 1. Januar 1920 at regne.

I Anledning heraf indstillede Konsistorium i Overensstemmelse med Forslag fra Havens Direktør af 8. Januar 1920 under 15. s. M. til Undervisningsministeriet, at Amanuensis ved Haven, Mag. sc. C. F. A. Christensen fra 1. s. M. at regne konstitueredes i den ledigblevne Stilling indtil Udnævnelse af en ny Museumsinspektør kunde finde Sted, hvilket approberedes ved Ministeriets Skrivelse af 4. Februar s. A.

Embedet opsluges derefter ledigt og under 23. April 1920 udbad Undervisningsministeriet sig Konsistoriums Erklæring med Hensyn til de fra Amanuensis, Mag. sc. C. F. A. Christensen, A. Wilkenschildt og Hans Chr. Magnussen indkomne Ansøgninger. I Anledning heraf udtalte Direktøren for Universitetets botaniske Have under 30. April 1920 følgende:

»Af de tre Ansøgere til den ledige Stilling som Inspektør ved Universitetets botaniske Museum har de to, nemlig Chef for Genforeningsafdelingen i Husmandsbrandkassen A. Wilkenschildt og Tjener Hans Chr. Magnussen næppe vidst, at den paagældende Inspektørstilling er en videnskabelig Stilling; de har formodentlig antaget, at det var en Slags Opsynsbetjentstilling eller en Kontorplads; i hvert Tilfælde har hverken Hr. Wilkenschildt eller Hr. Magnussen fremført Vidnesbyrd for, at de er kvalificerede som Botanikere; og da de heller ikke er mig bekendte som Botanikere, mener jeg, at jeg i den foreliggende Sammenligning kan lade dem ude af Betragtningen.

Den tredje Ansøger, Amanuensis ved Universitetets botaniske Have, mag. sc. C. Christensen har i en lang Aarrække været knyttet til den botaniske Have og har dels som Assistent dels som Amanuensis arbejdet baade ved Biblioteket, Musæet og ved Plantebestemmelsen; han har derigennem erhvervet sig et indgaaende Kendskab til det Arbejde og de Pligter, der paahviler Indehaveren af Inspektørstillingen, hvilken Stilling jeg maa anse ham for fuldt ud kvalificeret til at beklæde; og da han tillige har et godt Navn i den botanisk-videnskabelige Verden — han er uden Tvivl en af Nutidens ypperste Pteridologer — tillader jeg mig at foreslaa, at han indstilles til at beklæde Stillingen som Inspektør ved Universitetets botaniske Musæum.«

I Tilslutning hertil indstillede Konsistorium under 8. Maj 1920 Amanuensis Christensen til det paagældende Embede og Undervisningsministeriet meddelte derpaa under 9. Juni s. A., at Amanuensis, mag. scient. Carl Frederik Albert Christensen under 4. s. M. var bleven udnævnt til Inspektør ved Universitetets botaniske Museum fra 1. Juni 1920 at regne.

16. Afholdelsen af de programmæssige Eksperimentalforelæsninger over uorganisk Kemi for Studerende til medicinsk Forberedelseseksamen og 1ste Del af Skoleembedseksamen efter Docent, Dr. phil. H. C. Winthers Afgang fra Universitetet.

(Journ. Nr. 259/1919 og 295/1919.)

Efter at det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet havde bragt i Erfaring, at Docent, Dr. Chr. Winther i nær Fremtid kunde ventes udnævnt til Professor ved den polytekniske Lærestalt, hvad der vilde medføre Bortfaldet af det for ham oprettede personlige Docentur ved Universitetet, indstillede Fakultetet under 27. Juni 1917 til Konsistorium, at der maatte blive stillet et Beløb af 2000 Kr. til Raadighed til Honorar for en Kemiker for i Efteraarshalvaaret 1919 at holde den programmæssige Eksperimentalforelæsning over uorganisk Kemi for Studerende til medicinsk Forberedelseseksamen og 1. Del af Skoleembedseksamen under det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet. Det udtaltes i saa Henseende nærmere, at Arbejdet bestod i 4 ugentlige Timers Eksperimentalforelæsning og at det vilde kræve et meget stort forberedende Arbejde af den, der skulde holde Forelæsningen.

Sagen blev af Konsistorium under 28. Juli 1919 forelagt Undervisningsministeriet. Efter at Docent Winther under 11. August s. A. var bleven udnævnt til Professor i Kemi ved polyteknisk Lærestalt fra 1. s. M. at regne, udbad Ministeriet sig i Skrivelse af 21. s. M. Oplysning om, hvorvidt den foreslaaede Ordning var tænkt som permanent, og derpaa svarede Konsistorium d. 22. s. M., at Ordningen kun var tænkt som rent midlertidig gældende for det paagældende Semester og at der snart vilde fremkomme Indstilling om en endelig Ordning. Under 6. September 1919 bifaldt derpaa Ministeriet, at der af Udgiftspost h. i nævnte Øjemed udrededes 998 Kr. 33 Øre, medens 1001 Kr. 67 Øre kunde udredes paa forventet Tillægsbevilling, jfr. Rigsdagstidende for 1919—20, Tillæg A., Sp. 4689—90.

Det overdroges Assistent ved Universitetets kemiske Laboratorium, cand. polyt. J. A. Christiansen at afholde den paagældende Eksperimentalforelæsning i Efteraarssemestret 1919, ligesom det ved Ministeriets Skrivelse af 1. Oktober 1920 bifaldtes, at han afholdt samme Forelæsning i Efteraarssemestret 1920 mod et Honorar af 2000 Kr., hvoraf 1240 Kr. udrededes af Udgiftspost g. 1., medens der paa Tillægsbevillingsloven for 1920—21 bevilgedes et supplerende Beløb af 760 Kr. under Udgiftspost g. 2., jfr. Rigsdagstidende for 1920—21, Tillæg A., Sp. 4087—88.

For Spørgsmaalet om Oprettelsen af 2 Lektorater ved Universitetet i Kemi vil der blive gjort Rede i Aarbogen for 1920—23.

17. Spørgsmaal om Honorar til Universitetsprofessorer for Deltagelse i Undervisningen ved den polytekniske Lærestalt.

(Journ. Nr. 139/1919.)

Under 8. Februar 1919 udbad Undervisningsministeriet sig en Udtalelse fra Konsistorium med Hensyn til følgende Ekstrakt af en Skrivelse fra Direktøren for den polytekniske Lærestalt bl. a. angaaende Spørgsmaalet om at tillægge Universitetsprofessoren i Fysik og Bestyreren af Universitetets kemiske Laboratorium hver et Honorar paa 2500 Kr. for Undervisning af polytekniske Studerende:

3. Paa Udgiftspost a. 3. c.

Honorarer for Universitetsprofessoren i Fysik og Bestyreren af Universitetets kemiske Laboratorium for Undervisning af polytekniske Studerende, hver 2500 Kr. = 5000 Kr.

Til Støtte herfor skal anføres, at Lærestalten har modtaget følgende Skrivelse af 6. f. M. fra Professor Martin Knudsen og Bestyreren af Universitetets kemiske Laboratorium, Professor Dr. E. Biilmann:

»Som det vil være Direktøren bekendt, har undertegnede, der er ansatte som Professorer henholdsvis i Fysik og i Kemi ved Universitetet, ved Siden af fuld Professorgerning ved Universitetet en meget omfattende Gerning som Lærere og Eksaminatorer ved den polytekniske Lærestalt. Saalænge Antallet af Studerende ved Lærestalten ikke var særlig stort, var Arbejdet ved Lærestalten muligvis ikke saa stort, at der var tvungende Grund til at honorere det særskilt. Men den stærke Vækst af de polytekniske Studerendes Antal har for vort Vedkommende medført et saa betydeligt Arbejde ved Lærestalten — saavel Undervisning som Eksamensarbejde — at vi finder det betimeligt at henstille, at dette Arbejde honoreres, idet det vistnok er uden Sidestykke, at et saa betydeligt Tillæg til et Embedes normale Arbejde kræves uden Vederlag. Saa fremt Direktøren deler vort Syn paa denne Sag, anmoder vi om i en Samtale med Dem at faa Lejlighed til at overveje, til hvilken Størrelse et eventuelt Honorar passende kan foreslaas fastsat.«

Og yderligere anføres følgende:

Universitetets Professor i Fysik holder for Polyteknikere Foredrag 4 Gange ugentlig hvert 2. Aar og desuden hvert 4. Halvaar 3 Eksaminatorier ugentlig, men hertil kommer, at han har et meget stort og anstrengende Arbejde med Eksaminationen i Fysik til polyteknisk Eksamens 1. Del hvert 2. Aar. I Sommer eksaminerede han saaledes 227 Studerende saavel mundtlig som skriftlig. At Lærestaltens Professor i Fysik fra tidligere Tid har en Del af Undervisningen af Universitetets Studerende til Skoleembedseksamen og Magisterkonferens bøder kun i ringe Grad herpaa, idet Universitetets Professor, som det fremgaar af Lektionskatalogen, dog har flere Kursus for Universitetets Studerende.

Universitetets Professor i Kemi har, foruden et betydeligt Undervisningsarbejde for Universitetsstuderende og den omfattende Administration af Universitetslaboratoriet, al Undervisning for Fabrikingeniører i organisk Kemi, som ikke blot følger Professorens Forelæsninger og Eksaminatorer i Kemi, men for hvem der paa Universitetets kemiske Labo-

ratorium holdes Laboratorieøvelser 5 Dage ugentlig Kl. 12—5 i organisk Analyse og Syntese, hvad der paa Grund af det store Antal Studerende kun ved Overvindelse af adskillige Vanskeligheder kan gennemføres, og han eksaminerede i Aar 43 Polyteknikere til 1. Del af Eksamen og 21 til 2. Del, hvor Eksaminationen finder Sted i et Hovedfag, der omfatter en mundtlig og to praktiske Prøver samt gennemsnitlig hvert andet Aar Bedømmelse af skriftlige Besvarelser.

Lærestalten maa give de to Professorer Ret i, at deres Arbejde, som oprindelig kun var et lille Tillægsarbejde, nemlig da Antallet af Polyteknikere var lille, nu er saa stort, at man nærmest maa sige, at de har to Professorater hver at bestyre, og det vilde derfor være rimeligt, om de foruden fuld Gage for det ene oppebar halv Begyndelsesløn, altsaa 2500 Kr., for det andet.

Forholdet maa nemlig karakteriseres som meget lignende det, at nogle af Universitetets Professorer ved det lægevidenskabelige Fakultet tillige er Overlæger ved Rigshospitalet, hvorfor de oppebærer 3000 Kr., eller som lignende det, der fandt Sted, da undertegnede Direktør oppebar 3000 Kr. som Direktør for Statsprøvestalten, medens han tillige var Professor ved Lærestalten, idet nævnte 3000 Kr. var stipulerede i Lønningssloven for Statsprøvestalten netop for det nævnte Tilfælde, medens Direktørens Begyndelsesgage ellers var 5200 Kr.

Iøvrigt findes jo mange andre lignende Tilfælde, f. Eks. at Professor E. P. Bonnesen samtidig med, at han var Professor i Tegning, i Gage havde 700 Kr. som Docent i Opvarmning og Ventilation, medens Lønnen for Læreren i dette Fag, naar han ikke har anden Stilling, er 1200 Kr.; at de Fuldmægtige i Ministeriet, der tillige er Ekspeditionssekretærer, faar ekstra Honorar derfor; at undertegnede har særligt Honorar for at være Direktør o. s. v.

Der findes formentlig derfor Analogier nok for at tildele kgl. Embedsmænd ekstra Honorar, og Lærestalten vilde lægge megen Vægt paa, at den blev sat i Stand til at yde de to nævnte Professorer ved Universitetet et Honorar af 2500 Kr. hver for det betydelige Ekstraarbejde, de har som Lærere ved Lærestalten, og burde vel egentlig allerede for flere Aar siden være fremkommet med nærværende Anmodning.

Det skal tilføjes, at det Samarbejde, der finder Sted for Kemiundervisningens Vedkommende imellem Universitetet og Lærestalten med Hensyn til Fabrikingeniørstuderende, maa betegnes som meget tilfredsstillende samtidig med, at det er økonomisk fordelagtigt.«

I Anledning heraf udtalte det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet under 24. Marts 1919 følgende:

»Fem af Fakultetets Lærere deltager for Tiden i Undervisningen ved den polytekniske Lærestalt, nemlig Professorerne Biilmann, Jul. Petersen, Brønsted, Bøggild og Martin Knudsen. Tidligere var ogsaa mindst en af de matematiske Professorer beskæftiget ved Lærestalten; men dette Forhold er nu ophævet derved, at Lærerkrafternes Antal ved Lærestalten er forøget i dette Fag og Undervisningen i Matematik varetages uden Fakultetets Bistand.

For Professorerne Biilmanns, Bøggilds og Knudsens Vedkommende gælder, at de har en omfattende Universitetsundervisning. Men ved

Siden heraf har de, af Hensyn til den bedst mulige Udnyttelse af deres Undervisning og af deres Laboratorier og Samlinger, en meget omfattende særlig Undervisning af Polyteknikere og i Forbindelse dermed et stort Eksamensarbejde. Dette Universitetet ikke vedkommende Undervisnings- og Eksamensarbejde har gennem den stadige Vækst af de polytekniske Studerendes Antal nu faaet en helt anden Karakter. Medens Virksomheden ved den polytekniske Lærestalt tidligere var en mindre Byrde, idet Undervisningen i det væsentlige var fælles for Polyteknikere og Universitetsstuderende, har den nu antaget et meget stort Omfang.

Professorerne Petersen og Brønsted har begge for Tiden en mindre Universitetsundervisning end de tre ovenfor nævnte Professorer; men ligesom alle Universitetsprofessorer varetager de deres Fags videnskabelige Udvikling, og ved Siden heraf har de en Gerning ved Lærestalten, som navnlig for Prof. Petersens Vedkommende er meget omfattende.

Under disse Forhold er der efter Fakultetets Skøn to Veje at gaa, nemlig *enten* at oprette nye Lærerstillinge *eller* at søge en passende Godtgørelse for den særlige og voksende Tjenesteydelse, som disse Lærere præsterer ved den polytekniske Lærestalt.

Den første af disse Veje har man som anført allerede betraadt ved Ordningen af Matematikundervisningen, og en lignende Ordning agter man at stille Forslag om for Professor Brønstedes Vedkommende, idet man i Fakultetet forbereder et Forslag om Oprettelse af et nyt fysisk-kemisk Universitetslaboratorium, som ikke skulde have Forbindelse med den polytekniske Lærestalt. Det er muligt, at man med Tiden vil komme til at slaa ind paa den samme Vej i Fag efter Fag og etablere en fuldt selvstændig Undervisning i de af anførte Universitetslærere varetagne Fag saavel ved Universitetet som ved den polytekniske Lærestalt. Men da en saadan Ordning kræver Oprettelsen af en Række nye Instituter, har Fakultetet ikke for Tiden fundet Anledning til at søge Sagen ordnet paa denne Maade, og man har haft saa meget mindre Anledning dertil, som Samarbejde med Lærestalten i de paagældende Fag synes at virke tilfredsstillende og befrugtende for begge de samvirkende Institutioner.

Fakultetet skal derfor holde sig til det andet Alternativ og foreslaa, at man, bevarende den bestaaende Ordning, yder en passende Honorering af de paagældende Læreres særlige Arbejde ved Lærestalten. Der kan formentlig ikke være nogen Hindring for, at Lærere under Fakultetet oppebærer et Honorar for et Arbejde ved den polytekniske Lærestalt ligesom ved andre særlige Tjenester ved andre Institutioner, naar Billighed taler derfor. Lønningslovens Bestemmelse om Universitetslæreres Undervisningspligt ved Lærestalten kan i Almindelighed ikke antages at have forudsat Tilstande som dem, Lærestaltens og Universitetets Udvikling har medført for disse Læreres Vedkommende, ikke blot gennem det alt omtalte Eksamens- og Undervisningsarbejde og Arbejdet med Instituternes Administration, men ogsaa gennem Deltagelsen i begge Institutioners Lærerforsamlinger, Udvalgsmøder, Fakultet o. s. v.

Med Hensyn til Honoreringsmaaden kan Fakultetet varmt anbefale den af Direktøren for den polytekniske Lærestalt foreslaaede Fremgangsmaade, og i Samklang hermed tillader Fakultetet sig at foreslaa, at dets ved den polytekniske Lærestalt virkende Lærere, *saa længe*

deres Tjeneste der og ved Universitetet har det nuværende Omfang, honoreres paa følgende Maade:

Med halv Professor-Begyndelseslønning: Professorerne Biilmann, Jul. Petersen og Knudsen,

og med halv Docent-Begyndelseslønning: Professorerne Brønsted og Bøggild.«

Under 13. Maj 1919 fremsendtes denne Erklæring af Konsistorium til Undervisningsministeriet med følgende Udtalelse:

»Afgørelsen af, om det omhandlede Andragende bør imødekommes, maa formentlig bero paa, om vedkommende Universitetslæreres Arbejde ved den polytekniske Lærestalt er undergaaet en saa væsentlig Ændring, at de Forudsætninger i saa Henseende, under hvilke de i sin Tid er ansatte, nu er helt forrykkede, hvilket Spørgsmaal det formentlig ikke tilkommer Universitetet at afgøre. Man vilde i saa Fald finde det heldigst, at et eventuelt særligt Honorar som det ansøgte kun tillægges de paagældende som midlertidigt, da en saadan Ordning kun bør have en mere midlertidig Karakter.«

De i Sagen ommeldte Honorarer er ikke blevne bevilgede.

18. Udvalg angaaende de naturhistoriske Museers Forhold.

(Journ. Nr. 147/1918.)

I Anledning af en Henvendelse til Undervisningsministeriet af 14. Marts 1918 angaaende Forholdene paa de naturhistoriske Museer blev der d. 16. November s. A. til Overvejelse af disse Museers Forhold nedsat et Udvalg bestaaende af Professor O. B. Bøggild, Professor A. S. Jensen, Professor W. Johannsen, Dr. phil. A. C. Johansen, Folketingsmand, Godsejer Johan Knudsen, Folketingsmand, Adjunkt K. H. Kofoed, Landstingsmand, Rektor Kragh, Professor H. Munch-Petersen, Professor C. H. Ostenfeld, Folketingsmand Vilh. Rasmussen, Professor C. Raunkjær og Departementschef A. P. Weis med sidstnævnte som Formand.

Dette Udvalg afgav den 26. Marts 1920 Beretning til Ministeriet i den paagældende Sag, i hvilken der hidtil intet videre er passeret.

19. Forslag om Oprettelsen af et Institut for fysisk Kemi og Eksperimentalfysik.

(Journ. Nr. 200/1917, 207/1917 og 199/1919.)

I Anledning af et af Professor Martin Knudsen under 18. Maj 1917 afgivet Forslag om Tilvejebringelsen af forbedrede Forhold for Universitetets Fysikundervisning nedsatte Konsistorium i sit Møde den 8. Juni 1917 et Udvalg til Behandling af den paagældende Sag, bestaaende af Rektor, Referendarius og Universitetets Kvæstor samt Professorerne Martin Knudsen, Niels Bohr, Brønsted, Johannsen, Salomonsen og Biilmann.

I Overensstemmelse med dette Udvalgs Indstilling udtalte Konsistorium i Skrivelse til Undervisningsministeriet af 4. December 1919 følgende:

»Det foreliggende Forslag tilsigter at raade Bod paa de meget uheldige Forhold, der hidrører fra, at Universitetet ikke raader over Laboratorier, hvor den videregaaende Undervisning og det videnskabelige Arbejde i to saa vigtige Discipliner indenfor Naturvidenskaben som Eksperimentalfysik og fysisk Kemi kan foregaa, men er henvist til i den polytekniske Læreanstalt at benytte Lokale, der, som det nærmere er udviklet i de medfølgende Forslag, ikke tillader, at den paagældende Undervisning og det videnskabelige Arbejde drives i et Omfang og paa en Maade, der svarer til disse Discipliners Betydning indenfor Naturvidenskaben.

I Erkendelse af det uholdbare i dette Forhold har man indenfor Universitetet allerede i en Aarrække været beskæftiget med Planer om Tilvejebringelse af Universitetsinstitutioner for de paagældende Fag. Allerede i 1889 fremsatte daværende Professor i Fysik C. Christiansen et Forslag om Indretning af et fysisk Universitetslaboratorium, der skulde rumme den fysiske og fysisk-kemiske Undervisning og tilvejebringe Betingelsen for videnskabeligt Arbejde. Dette Forslag, der var anbefalet af det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet og af Konsistorium, mødte imidlertid Vanskeligheder allerede med Hensyn til den tænkte Beliggenhed paa botanisk Haves Grund, og det lykkedes ikke for Universitetsfysiken at opnaa mere end de Forbedringer, der i de følgende Aar ved Bevillinger til den polytekniske Læreanstalt direkte eller indirekte kom Universitetsundervisningen til Gode.

Den meget stærke Udvikling, som de omhandlede Fag har været Genstand for i de senere Aar, har imidlertid atter gjort Spørgsmaalet om Universitetsinstitutioner for Fysik og fysisk Kemi brændende, og man har i det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet og i Konsistorium drøftet Planer om Bygning af saadanne Institutioner. Disse Planer har faaet fast Form ved to Forslag, som under $^{11}/_6$ 1918 og $^{24}/_3$ 1919 er indsendt til Universitetet fra Professorerne i de paagældende Fag, om Oprettelsen af Institutioner for fysisk Kemi og Eksperimentalfysik, Forslag der har været Genstand for indgaaende Behandling i det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet og i et af Konsistorium nedsat Udvalg. Som Resultat af Forhandlingerne er man enedes om at søge oprettet *et Institut for fysisk Kemi og Eksperimentalfysik* i en fælles Bygning, indenfor hvilken de to Fag anbringes i selvstændige Afdelinger, et Forslag, der tillige frembyder en i faglig og økonomisk Henseende heldig Løsning af Opgaven, og som endelig muliggør paa tilfredsstillende Maade at ordne Forholdet til den polytekniske Læreanstalt, med hvilken der hidtil har bestaaet et Samarbejde for de paagældende Fags Vedkommende.

Konsistorium har i denne Henseende foranlediget en Udtalelse fra Direktøren for den polytekniske Læreanstalt, som i Skrivelse af 17. Oktober 1919 udtaler, at han meget maa anbefale den af Universitetet fremsatte Plan, og samtidig henstiller, om Læreanstaltens Undervisning i fysisk Kemi midlertidig kan finde Plads i det nye Institut, indtil Læreanstalten ved sin eventuelle Udvidelse atter kan optage den. Universitetet kan efter Udtalelse fra den paagældende Professor tiltræde denne Plan, som, saalænge den foreslaaede Ordning bestaar, vil medføre de i den nævnte Udtalelse omtalte Bespærelser.

Om Forslaget i dets Helhed skal Konsistorium udtale, at dets Gennemførelse vil betyde en heldig Løsning af Universitetets gennem mange Aar nærde Ønske om et eget fysisk Institut, samtidig med at den bringer de højlig tiltrængte Forbedringer i Arbejdsvilkaarene for den fysiske Kemi. Konsistorium maa derfor paa det varmeste anbefale Forslaget til hurtig Fremme.

Sluttelig skal Konsistorium gøre opmærksom paa den Betydning, som Oprettelsen af et Institut som det foreslaaede ogsaa vil kunne have som et Led i de Bestræbelser, der fra dansk Side gøres til internationale videnskabelige Formaals Fremme. Det vilde være i høj Grad værdifuldt, baade af Hensyn til dansk Videnskabs Forbindelse med Udlandet og med Hensyn til det internationale Samarbejde i Almindelighed, om man her i Landet kunde modtage fremmede Videnskabsmænd for længere Studieophold, men dette vil for de naturvidenskabelige Fags Vedkommende kun være muligt, naar velindrettede Instituter er til Raadighed for saadanne Studier. Konsistorium anser det her foreslaaede Institut for at kunne blive af væsentlig Betydning i denne Henseende, men man skal iøvrigt om denne Side af Sagen henvise til den Betænkning, som i sin Tid er afgivet af »Udvalget til Forberedelse af Arbejdet for Forbindelsen mellem de forskellige Nationers Videnskabsmænd efter Krigen«, hvori de Synspunkter, der ogsaa efter Konsistoriums Mening bør anlægges, er klart fremstillede, og hvori specielt Tanken om Oprettelsen af Instituter som det her foreslaaede er fremdraget og anbefalet.«

20. Statens Overtagelse af »Uraniaobservatoriet«.

(Journ. Nr. 124/1917.)

I Anledning af, at Undervisningsministeriet under 11. Februar 1917 havde udbedt sig en Udtalelse fra Konsistorium over et fra Overtelegrafist Victor Nielsen fremkommet Andragende om, at Staten vilde overtage det ham tilhørende Observatorium, »Urania Observatoriet« kaldet, paa Frederiksberg, udtalte det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet under 2. Maj 1917 bl. a. følgende:

»En Institution som Uraniaobservatoriet har efter Fakultetets Mening sin væsentlige og solide Eksistensberettigelse for den astronomiske Videnskabs Popularisering, navnlig i Landets Hovedstad, hvor saa mange kan nyde godt af dens Virksomhed. Under Forudsætning af, at denne populariserede Virksomhed fortsættes, kan Fakultetet paa det bedste anbefale, at Staten overtager Institutionen. Statens Overtagelse af Observatoriet bør næppe i første Række motiveres ved de videnskabelige Synspunkter, da Observatoriets Beliggenhed, som fra den populære Virksomheds Synspunkter er fortrinlig, fra videnskabeligt Synspunkt allerede nu maa betragtes som ugunstig og vil blive det endnu mere med Tiden. I denne Sammenhæng skal Fakultetet ogsaa udtale, at den foreliggende Sag ikke paa nogen Maade bør have Indflydelse paa Spørgsmaalet om Universitetsobservatoriets Udvidelse udenfor Byen.«

Under 16. Maj 1917 fremsendte Konsistorium Fakultetets Skrivelse til Ministeriet med sin Tilslutning. Paa Finansloven for 1919—20 bevilgedes derpaa under Statens højere Almenskoles Budget et Beløb af 3000 Kr. som Tilskud til Driften af Uraniaobservatoriet, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg A., Sp. 1479—82.

21. Forskellige mindre Sager.

— I Skrivelse af 2. Juli 1915 bifaldt Undervisningsministeriet, at den Assistent ved zoologisk Museums 2. Afdeling Dr. phil. Th. Mortensen meddelte Fritagelse for et Tidsrum af 2 Aar fra Slutningen af 1913 for hans Museumsarbejde, for at han kunde foretage en omfattende videnskabelig Studie- og Indsamlingsrejse i de østasiatiske, australske og amerikanske Have, forlængedes for $\frac{1}{2}$ Aar fra Udgangen af November 1915 at regne, saaledes at han som hidtil bibeholdt sin Lønning. (Journ. Nr. 138/1913.)

— I Henhold til et Andragende fra Dr. phil. Th. Mortensen af 4. September 1915, der var anbefalet af Konsistorium under 8. November s. A., bevilgedes paa Finansloven for 1916—17 under Kommunitetets Budget et Beløb af 1200 Kr. som 1. Del af en 3-aarig Understøttelse paa 1200 Kr. aarlig til Dr. Mortensen til Bearbejdelse af det paa hans Rejse til Stillehavsegnene indsamlede Materiale, jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg B., Sp. 499—500. 2. og 3. Del af Bevillingen opførtes paa Finanslovene for 1917—18 og 1918—19, og desuden bevilgedes paa Tillægsbevillingsloven for 1917—18, ligeledes under Kommunitetets Budget, 275 Kr. til Dækning af Sø- og Krigsforsikring under Forsendelsen af indsamlede Naturalier, jfr. Rigsdagstidende for 1917—18, Tillæg A., Sp. 3339—40. Paa Finansloven for 1919—20, jfr. Rigsdagstidende for 1918—19, Tillæg A., Sp. 1693—94, fornyedes den under Kommunitetets Budget givne Bevilling paa 1200 Kr. aarlig for en ny Periode paa 3 Aar. (Journ. Nr. 223/1915.)

— Under 16. Juni 1915 indgav Professor C. Raunkiær med det matematisk-naturvidenskabelige Fakultets Tilslutning saalydende Andragende:

»Undertegnede tillader sig herved at ansøge det høje Ministerium om, at der maa blive søgt bevilget en Assistancesum paa 1200 Kr. aarlig for Professoren i Botanik ved Universitetet, saa at han kan blive aflastet for en Del af det store Arbejde, der paahviler ham.

Da det med Hensyn til de naturhistoriske Studerende, som agter at tage Skoleembedseksamen eller Magisterkonferens i Naturhistorie, paahviler Professoren i Botanik at holde Forelæsninger og Øvelser saavel i almindelig Botanik (Morfologi og Anatomi) som i Systematik og dansk Floristik og endvidere i Økologi og Botanikens Historie, og da han desuden som Bestyrer af et Laboratorium og Direktør for Universitetets botaniske Have har en omfattende administrativ Virksomhed, er hans Arbejde uoverkommeligt, og det kan af denne Grund ikke undgaas, at der kun altfor sjældent holdes Forelæsninger i visse af disse Fag. Det

vilde saaledes være meget ønskeligt, om der kunde gives ham nogen Assistance, hvorfor jeg tillader mig at foreslaa, at der søges bevilget 1200 Kr. aarlig som Honorar til en Botaniker for at holde Forelæsninger og Øvelser i visse Afsnit af Botaniken. I denne Forbindelse tillader jeg mig at gøre opmærksom paa, at min Forgænger i Embedet som Professor i Botanik ved Universitetet, Professor E. Warming, i en Aarrække havde en tilsvarende Assistancesum, der imidlertid faldt bort, da jeg tiltraadte Embedet; men det viser sig, at den af en saadan Assistancesum betingede Hjælp er uundværlig for en tilfredsstillende Gennemførelse af Undervisningen i Botanik.»

Under 30. Juni 1915 indsendte Konsistorium dette Andragende til Ministeriet, idet det i Overensstemmelse med Kvæstors Forslag indstillede, at den ansøgte Bevilling optoges paa Finanslovsforslaget for 1916—17. I Skrivelse af 16. Juli 1915 meddelte Ministeriet imidlertid, at det ikke saa sig i Stand til at stille Forslag om den ommeldte Bevilling. (Journ. Nr. 155/1915.)

— Under 11. Maj 1915 indgav Inspektør ved zoologisk Museums 2. Afdeling, cand. mag. Ad. Jensen, der under 7. April s. A. var bleven udnævnt til Inspektør, Andragende om, at der i den paagældende Stilling maatte blive tillagt ham 10 Aars Anciennitet. I Skrivelse af 30. Juni 1915 indstillede Konsistorium derpaa i Overensstemmelse med Universitetskvæsturens Forslag, at der paa Finanslovsforslaget for 1916—17 søgtes tilvejebragt Hjemmel for den ansøgte Anciennitetsforhøjelse. Denne blev ikke bevilget, men paa Finansloven for 1916—17 tillagdes der Inspektør Jensen et personligt Lønningstillæg paa 800 Kr., jfr. Rigsdagstidende for 1915—16, Tillæg A., Sp. 1301—04. Dette Løntillæg var knyttet til den Betingelse, at det skulde bortfalde, naar en ny Lønningslov for Universitetet traadte i Kraft, og Inspektør Jensen indgav derfor efter Ikrafttrædelsen af Lov Nr. 132 af 22. April 1916 under 9. Maj 1916 paany Andragende om, at der maatte blive tillagt ham 10 Aars Anciennitet i hans Embede som Inspektør. Andragendet indsendtes under 30. Juni 1916 af Konsistorium til Ministeriet med Anbefaling, men det blev ikke fremmet ved Forslag til Finansloven. (Journ. Nr. 151/1915 og 209/1916.)

— I Skrivelse af 24. Juli 1916 meddelte Undervisningsministeriet, at Viceinspektør ved zoologisk Museum mag. sc. A. H. Winge under 19. s. M. havde faaet kongelig Udnævnelse i sit Embede fra 1. April 1916 at regne. (Journ. Nr. 204/1916.)

— I Skrivelse af 24. Juli 1916 meddelte Undervisningsministeriet, at Inspektør ved botanisk Museum, Dr. phil. C. E. H. Ostenfeld samt Inspektørerne ved mineralogisk—geognostisk Museum cand. phil. V. E. Hintze og cand. mag. J. P. J. Ravn under 19. s. M. havde faaet kongelig Udnævnelse i deres Embeder. (Journ. Nr. 203/1916.)

— I Henhold til Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 15. Januar 1917 bifaldt Undervisningsministeriet under 20. s. M., at det under Professor zoologiæ, Dr. Jungersens Sygdomsforfald overdroges Inspektør Ad. Jensen at fungere som Eksaminator i Zoologi ved den forestaaende Skole-

embedseksamen i Naturhistorie og Geografi. I Overensstemmelse med Konsistoriums Forslag i Skrivelse af 20. Oktober 1917 bifaldt Ministeriet i Tilslutning hertil under 5. November s. A., at der tillagdes Professor zoologiæ Ad. Jensen et Honorar paa 800 Kr. i Anledning af, at han under Professor Jungersens Sygdom og efter hans Død havde udført det Professor zoologiæ paahvilende Eksamensarbejde i Eksamensterminerne i Januar og Juni 1917, saaledes at Beløbet afholdtes af den efter Professor Jungersens Død sparede Begyndelseslønning for en Professor i April, Maj og Juni Maaneder 1917. (Journ. Nr. 102/1917.)

— Under 10. September 1917 fremsendte Konsistorium til Undervisningsministeriet et Andragende fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet om, at Docenturet i ren Matematik, som Ministeriet i Skrivelse af 18. Juli 1917 havde bebudet at ville søge nedlagt, maatte blive opretholdt indtil videre. (Journ. Nr. 104/1917 og 244/1917.)

— I Henhold til et Andragende fra Professor Bøggild af 19. Februar 1919, der under 4. Marts s. A. af Konsistorium fremsendtes til Undervisningsministeriet, bifaldt dette i Skrivelse af 15. s. M., at det overdroges Inspektør ved mineralogisk Museum, Docent J. P. J. Ravn, at deltage i det med Magisterkonferencerne i den naturhistoriske Faggruppe forbundne Eksamensarbejde (Journ. Nr. 148/1919).

— I Skrivelse af 22. Juni 1920 meddelte Undervisningsministeriet, at Kongen i Overensstemmelse med Fakultetets og Konsistoriums Indstilling under 14. s. M. havde bemyndiget Fakultetet til at optage Professor extraordinarius i Gymnastikteori, Dr. J. Lindhard, Docent i Histologi og Embryologi R. H. Stamm, Docent i Fysik, Dr. H. M. Hansen og Docent i Forsikringsmatematik, Dr. J. F. Steffensen som Medlemmer af Fakultetet. (Journ. Nr. 268/1920).